27217.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TAŞLICALI YAHYÂ BEY

ŞÂH U GEDÂ

(inceleme-Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÂZIM YOLDAŞ

Danışman :

Yard. Doç. Dr. HASAN KAVRUK

MALATYA

1993

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ IX

KISALTMALAR XII

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ XIII

GİRİŞ

A- XVI. YÜZYILDA TÜRKİYE'NİN SİYASİ DURUMU 1

XVI. YÜZYILDA TÜRK EDEBİYATININ UMUMİ DURUMU .. 2

B- NAZIM ŞEKLİ OLARAK MESNEVİ 4

1- Türk Edebiyatında Mesnevi 4

2- XVI. Yüzyılda Mesnevi 9

I. BÖLÜM

A- TAŞLICALI YAHYÂ BEY 13

1- Hayatı 13

2- Edebi Şahsiyeti 16

3- Eserleri 17

B- 1- ŞÂH U GEDÂ VE ESAS ALINAN NÜSHALAR 22

2- DİĞER NÜSHALAR 26

II. BÖLÜM

A- ŞÂH U GEDÂ MESNEVİSİNİN ÖZELLİKLERİ 38

1- ESERİN MUHTEVASI 38

Sebeb-i Te'lif 42

a-MEKAN 44

İstanbul'un tasviri 44

Ayasofya'nın Tasviri 44

At Meydanı'nın Tasviri 45

b-ŞAHIS KADROSU 46

c-VAK'A KURULUŞU 48

Hatimetü'l- Kitab 57

d-ZAMAN 58

e-ŞÂH U GEDÂ'DA GEÇEN ARA HİKAYELERİN ÖZETLERİ 58

2- ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ 62

3- DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ 63

4- DEYİMLER, ATASÖZLERİ VE ARKAİK KELİMELER ... 64

a-Deyimler ve Atasözleri 64

b-Arkaik Kelimeler 67

5- AYETLER, HADİSLER VE ARAPÇA İBARELER 68

a- Ayetler 68

b- Hadisler 69

c- Arapça ibareler 70

6- ŞAHIS İSİMLERİ 72

KİTĀB-I ŞĀH U GEDĀ TE'LĪF-İ YAḤYĀ (METİN) 74- 292

- Tevḥīd-i Ẕü'l-celāli ve'l-cemāldur ki vaṣfında lisān-ı nāṭıḳa lāl u hey'et-i sipihr-i dū-ta kemāl-i ḳudretine dāldur celle celāluhu vü ʿamme nevālühü 78

- Ol Mucībü'd-daᶜvāt vü Ḳadıyü'l- ḥacātuñ yaᶜni münācāt-ı laṭīfidür 86

- Ol Faṣīḥü'l-maḳāl ü Melīḥü'l-cemāl ü Kerīmü'l-ḫıṣāl üᶜAdīmü'l-miṣāl Şāh-ı Risālet-penāh olan Ḥabību'llāh uñ Naᶜt-ı münīrleri vü midḥat-ı bī-naẓīrleridür ki taḳrīr ü taḥrīr olınur salavātu'llāhi ʿaleyhi ve selāmuhu 91

- Sirāc-ı dīn-i mübīn olan Resūl-i emīn'üñ miᶜrāc-ı berīnlerinüñ ḥikāyeti vü rivāyetidürᶜaleyhi's-selāmu

ve'l- ikrām ilā yevmü'l- ḳıyām 94

- ʿAle't-taḥḳīḳ imām-ı atīḳ-i Ḫudā olan Ebūbekr-i Ṣıddīḳ'uñ faẓīletlerinüñ ʿale'l-icmāl ẕikridür raḍıya'llāhu ʿanhü 102

- ʿÖmer-i Fārūḳ Ḥaẑretleri'nüñ ṣādır olan kerāmetlerinüñ ẕikridür raḍıya'llāhu teʿālā ʿanhu 107

- ʿOs̱man-ı Zekī Ḥaẑretleri'nüñ sergüzeşt-i şehādetlerinüñ tafṣīlidür 111

- ʿAliyyü Veliyyu'llāh Ḥaẑretleri'nüñ velāyet-i saʿādetinüñ ẕikridür raḍya'llāhu ʿanh 116

- Güzīde-i Āl-i ʿOs̱man olan ṣāhib-kırān-ı zamān Süleyman Ḫān'uñ ʿale'l-icmāl vaṣf-ı cemīli ve medḥ-i celīlidür ḫalleda'llāhu salṭanatehu ve ebbeda'llāhu ʿizzetehu ve devletehu 121

- Ṣıfat-ı ḥazān-ı būsitān ki sebze vü raʿnā ve sebeb-i te'līf-i kitāb-ı Şāh u Gedā 125

- ʿIşḳ-ı ẕillet-āmīz ẕevk-engīz olup ʿāşıḳ-ı ṣādıḳuñ vecd ü ḥālet ü keşf ü kerāmet birle ʿayn-ı cānın küşāde ve cevelān-ı tabʿ ını ziyāde itdügünüñ ẕikridür 131

- Sevād-ı ḳalʿa-i Ḳostantiniyye ḥamāha'llāhuʿan külli beliyye şehr-i maʿmūr u cān-sürūr olduğunuñ beyānıdur 134

- Tev'emān-ı Mescīd-i Aḳṣa olan meşhūr-ı dünyā Ayasofya'nuñ taʿrīf-i laṭīfidür 136

- Mecmaʿ-ı ḫūbān u menbaʿ-ı ʿāşıḳān olan At Meydanı'nuñ beyānıdur 139

- icmālen zikr olınan maḥbūb-ı mergūblarun vaṣf-ı cemīlleridür 141
- Belā-yı ʿışḳ ile engüşt-nümā olan Gedā'nuñ maṭlaʿ-ı dāsitānıdur ki beyān olınur 143
- ĠAZEL 151
- Gedā-yı maḥzūnuñ mecnūn olduġınun ṣıfat-ı şebidür ve aṣḥāb-ı ṣafā ve erbāb-ı vefānuñ şefḳat idüp ve naṣiḥāt itdükleridür ki beyān olınur 154
- Naṣiḥāt idenlere Gedā-yı pür-miḥnetüñ ṭarīḳ-i ṣavāb üzre cevābıdur 156
- Bir ehl-i temiz-i ʿazīze Gedā-yı bī-cānı yārānı dermān içün iletdikleridür 157
- ĠAZEL 160
- Gedā-yı mübtelā evvelā Şāh-ı ʿālī-şāna mestāne ifşāʿ-i muḥabbet ve iẓhār-ı meveddet idüp esrār-küşālıġı baʿiṡ-i melāmet ve mūcıb-i nedāmet olduġıdur 161
- Dilber-i Şāh-ı ʿālī-şāna Gedā'nuñ cevābıdur 165
- El-Mevʿize 168
- Gedā-yı dīvāne yārāna esrār-ı ʿışḳı ifşā idüp meşhūr-ı āfāḳ oldıġıdur 169
- ʿAdū-yı siyeh-rū Şāh-ı bī-naẓīrün Gedā-yı ḥaḳīr ile ittiḥādın añlayup bāʿiṡ-i ʿinād u feṣād olup iblis-miṣāl telbisle Şāh'ı iḍlāl itdügidür 172
- Ḥasb-ı ḥāl 175
- Şāh-ı pür-cefā Gedā-yı mübtelānuñ esrār-küşālıġından ḫoşnūd olmayup ʿitāb-nāmeyle merdūd

idüp Gedā-yı bī-karār dahi çār u nā-çār ol gül-i hezār-pārenüñ reh-güzārından ayırup şehirden firār itdügidür 176

- Hasb-ı hāl-i Gedā 179
- Hasb-ı hāl 181
- ĠAZEL 182
- Gedā-yı mübtelānuñ āh-ı siyāhı zümre-i aʿdāya hazer ü Şāh-ı pür-cefāya eser itdügidür 184
- Şāh-ı vācibü'l-ikrāma Gedā-yı bed-nāmuñ mektūb-ı muhabbet üslūbıdur 187
- Hasb-ı hāl 192
- Şāh-ı ʿālī-cenābdan ictināb itsün diyü Gedā'ya Şāh'ı zem ile añduklarıdur 194
- Gedā-yı üftādenün derdi hadden ziyāde olup ʿışk ile gah māha ve gah āf-tāba hitāb idüp birinden cevāb gelmeyüp āhir-i kār Hakk'a niyāz itdügidür 198
- Māh-ı seriü'l-harekāta kelimāt itdügidür 200
- Āf-tāb-ı ʿalem-tāba hitāb itdügidür 203
- Hudā-yı bī-niyāza niyāz itdügidür 208
- Bir dellāl-ı kār-dīde Gedā-yı belā-keşīdeyi gulām-ı zer-hırīde şekline koyup bāzārda Yūsuf-var ol nā-murādı mezād itdüginün beyānıdur 210
- Gedā-yı şīrīn-kār terk-i nāmus-ı ʿār idüp bir esb-i lāġara suvār olup ol nigār-ı ġonca-dehān nükte-dānı handān-ı pür-şafā itmeg içün halka temāşā oldıġıdur 215

- Ṣıfat-ı bahār-ı pür- envārla çemende ezhār gökyüzinde encüm- girdār cenāna ve cāna mūcib-i ferāh vü māniᶜ-i tarab olduġı maķamıdur ki iᶜlām u işᶜar olınur . 220
- Nāgehān Şāh-ı güzīn hem-nişīn olan meh-cebīnlerle gülistāna seyrāna gelüp cām-ı sürūr encām ile işret-i müdam idüp Şāh-ı laṭīf yārān-ı şerīflerine ser-güzeştlerüñden birer ḥikāyet teklīf itdügidür 226
- Ṣıfat-ı şeb-i ᶜıyş-ı müretteb 230
- Ḥikāyet 232
- iᶜtirāż-ı Şāh 235
- Ḥikāyet 236
- iᶜtirāż-ı Şāh 238
- Ḥikāyet 239
- iᶜtirāż-ı Şāh 242
- Ḥikāyet 244
- Şāh-ı aᶜlā ᶜazm-ı deryā idüp temāşā iderken ol an yārān ile ᶜüryān olup āb-ı revāna girüp ᶜarż-ı ḥāl itdügidür 249
- Gedā-yı şikestenüñ küşe-i ġamda ḫasta olduġuna münāsib ṣıfat-ı ḫazānıdur ve rāh-ı Şāh'a kendüyi getürdüp nāgāh bī- iştibāh şifā-yı vefāya irgürdügidür ki ẕikr olınur 252
- ĠAZEL 255
- Ḥasb-ı ḥāl 257
- Gedā-yı pür-melāmet şeb-i viṣāle irüp Şāh'uñ cemāl u kemāline ᶜışķından baķamayup seyr-i dīdārdan maḥrūm oldum diyü mużṭarīb oldıġıdur 262

- ĠAZEL 264
- Ḥasb-ı ḥāl 264
- ḲIṬʿA 270
- Ḫane-i vīrānuñda bir gice miḥman olurın diyü Şāh-ı müst- mend Gedā-yı derd-mendi āvāre itdügidür 270
- Ḥasb-ı ḥāl-i Gedā 274
- Gedā-yı bed-nāma āh-ı benām nihānīce itdügi vefālardan baʿżı ȧvām bize iʿlām eyle diyü ikdām ve ibrām itdüklerinüñ ẕikri ve beyānıdur 277
- Ḫātimetü'l-kitāb 286

SONUÇ 293

BİBLİYOGRAFYA 297

OSMANLICA METNİN FOTOKOPİSİ (A Nüshası) 300

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı XVI. Yüzyıl şairlerimizden Taşlıcalı Dukākin-zāde Yahya Bey'in Şāh u Gedā isimli mesnevisinin karşılaştırmalı metnini hazırlayıp incelemektir. XVI. yüzyılın zengin mahalli unsurlarını ihtiva eden ve konusu bilinen şark hikayelerinden alınmayıp yazarın kendi buluşu olan bu esere yansıyan dönemin sosyal hayatını, cemiyetin yaşayış tarzını, duygu ve düşünce dünyasını aksettirmektir.

Çalışmamız bir giriş, iki ana bölüm ve eserin karlıştırmalı metninden meydana gelmiştir. Giriş bölümünde XVI. yüzyılın siyasi durumu ve Türk edebiyatının bu yüzyıldaki umumi görünüşü ana hatları ile ele alınıp, nazım şekli olarak mesnevinin edebiyatımızdaki tarihi gelişimi ve XVI. yüzyıldaki mesnevi edebiyatı hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde eserin müellıfi Taşlıcalı Yahya Bey'in hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri kısaca tanıtılmıştır. Yahya Bey'in hayatı, sanatı ve eserleri Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu, Ramazan Sarıçiçek ve Bekir Kayabaşı tarafından teferruatlı olarak incelenmiş olduğundan, biz çalışmamızda şairin bu yönlerini muhtasar olarak verip daha çok metin üzerinde yoğunlaşmaya çalıştık. Şah u Geda mesnevisinin çalışmamızda esas aldığımız nüshalarını ve diğer nüshalarını yine bu bölümde tanıttık.

İkinci bölümde eserin muhteva ve şekil özelliklerini inceledik. Mesnevinin bölümlerini , hikayedeki olayların geçtiği mekanı, kahramanlarını, vak'a kuruluşunu örnekler

vererek ayrıntılı bir şekilde tanıttık. Eserin şekil özellikleri, dil ve üslubu, içerisinde geçen deyim ve ata sözleri, arkaik kelimeler, ayet ve hadisler, arapça ibareler ve şahıs isimleri de incelenerek tanıtıldı.

Son bölümde metin kısmı yer almaktadır. Şâh u Gedā mesnevisinin tesbit edebildiğimiz mevcut yazma nüshaları içinden en güvenilir üç nüshayı karlıştırarak sağlam bir metin vücuda getirmeye çalıştık. Nüshaların ikisi şair hayatta iken istinsah edilmiş en eski nüshalardır. üstelik bunlardan biri de harekelidir. Diğer nüsha ise Hamse' nin tamamını ihtiva eden bir külliyattan alınmıştır. Nüsha farkları dipnotlar halinde, sayfa sonlarında belirtilmiştir. Her ne kadar eserin okunmasında dönemin fonetik hususiyetleri nazara alınarak özen gösterilmişse de bir takım hatalarımız, yanlışlarımız olabilir. Bunların müsamaha ile karşılanmasını dileriz.

Şâh u Gedā mesnevisinin sadece Hamseler Kataloğu'nda tesbit edilmiş 26 yazma nüshası mevcuttur. Bunların bir kısmı şair hayatta iken istinsah edilmiştir. Ayrıca eser H. 1284 senesinde İstanbul'da basılmıştır. Bu da gösteriyor ki Şâh u Gedā, yazıldığı dönemden itibaren çok okunan bir eser olmuştur. Tamamen yerli hususiyetleri yansıtan bu eseriyle Yahya Bey, eserin "Ḫātimetü'l- kitāb" bölümünde :

ʿĀrīdür ʿāriyet libāsından

Pāk durur terceme belāsından

diye haklı olarak övünür.

Çalışmamda bu eseri seçmemi tavsiye eden ve yardımlarını esirgemeyen muhterem hocam Yard. Doç. Dr. Hasan Kavruk Bey'e ve çalışma süresince yardımını gördüğüm Arapça ve Farsça Okutmanı arkadaşım Süleyman Çaldak'a burada şükranlarımı arz etmeyi bir borç bilirim.

25. 1. 1993

MALATYA

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
A.ü.	: Atatürk üniversitesi
E.F.	: Edebiyat Fakültesi
i.A.	: islam Ansiklopedisi
n.r.	: numara
nşr.	: neşreden
R.T.E.T.	: Resimli Türk Edebiyatı Tarihi
T.D.	: Türk Dili
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
T.E.T.	: Türk Edebiyatı Tarihi
T.Ş.ö.S.	: Türk Şiiri özel Sayısı
üniv. Kütüp.	: üniversite Kütüphanesi
var.	: varak

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Metnin tesbitinde ilmi çalışmalarda takib edilen transkripsiyon sistemini kullandım:

1- Arap alfabesinde bulunup da yeni Türk alfabesinde bulunmayan işaretler, harfler şöyle gösterilmiştir:

ʾ	ء (Hemze)
S̱ s̱	ث
Ḥ ḥ	ح
H̱ ẖ	خ
Ẕ ẕ	ذ
Ṣ ṣ	ص
Ż (ḍ)	ض
Ṭ ṭ	ط
Ẓ ẓ	ظ
ʿ	ع
Ġ ġ	غ
Ḳ ḳ	ق
Ñ ñ	ك (Sağır kef)

2- Arapça ve Farsça kelimelerdeki huruf-ı med denilen harfler şöyle gösterilmiştir:

Ā, ā	آ
Ū, ū	و
Ī, ī	ى

3- Farsçadaki "Vav-ı ma'dule" ile yazılan kelimelerde bu harf, huruf-ı medde olduğu gibi (ā) şeklinde gösterilmiştir.

4- Birleşik isim ve sıfatlarda iki kelime arasına çizgi(-) konulmuştur.

5- özel isimlerin başında büyük harf kullanılmış, sonlarına getirilen ekler kesme (') işareti ile ayrılmıştır.

YK

GİRİŞ

A. XVI. YÜZYILDA TÜRKİYE'NİN SİYASİ DURUMU

XVI. yy'da Osmanlı imparatorluğu yükselişinin son seviyesine varmıştır. Varılan kuvvet ve ihtişam, bir dünya hakimiyeti manzarasıdır. Yavuz Sultan Selim'in siyasi ve askeri dehasıyla şahlanan imparatorluk, bu hükümdarın Çaldıran'da kazandığı zaferle, yeniden büyük ve devamlı galibiyetler serisine başlamıştır. Bütün bu zaferlerin şerefli bir neticesi olarak, islam dünyasına hakimiyet manasındaki halifelik makamını da Osman Oğulları ailesi elde etmiştir. Yavuz Sultan Selim'den sonra, Kanuni Sultan Süleyman zamanında, Osmanlı imparatorluğu asrın en büyük devleti olmuş; Avrupalılı'ların Muhteşem Süleyman dedikleri bu hükümdar, hem doğuda hem batıda fakat bilhassa batı devletleri karşısında devletini en üst seviyeye ulaştırmıştır.

Kanuni, Avrupa'da Avusturya içlerine kadar ilerlemiş, bütün Macaristan'a sahip olmuş; Asya'da Mezopotamya'ya yürüyerek Bağdat'ı almıştır. Türk donanması ise Akdeniz hakimiyeti ile yetinmeyerek Atlas Okyanusun'a ve Hint denizlerine kadar açılmıştır.

Fakat önce Leponto : inebahtı mağlubiyeti ve asrın sonlarındaki devamlı iran, Avusturya savaşları, bu muazzam askeri ve siyasi iktidarı kösteklemeye başlamıştır. Devlet yükseldiği şahikada; önce duraklamış, sonra inmeğe koyulmuştur. Bu arada askeri ve idari Osmanlı müesseselerinin; Sokullu'nun ölümünden sonra, geçirdiği sarsıntı, zamanla

hızlı bir bozulma çehresi alacaktır.

Gerçi bu bozuluş daha ilk yıllarda bazı Osmanlı münevverlerinin dikkatini çekecek; tehlikeyi hissedenler, lüzumlu ikazlardan çekinmeyeceklerdir. Fakat imapratorluğun hala göz kamaştırıcı azameti karşısında yapılan bu uyarmaların ehemmiyeti çok geç anlaşılacak ve imparatorluk zamanla, dünyada daha başka büyük devletlerin varlığını ve gittikçe kuvvetlendiğini görmek zorunda kalacaktır.[1]

XVI. YÜZYILDA TÜRK EDEBİYATININ UMUMİ DURUMU

XVI. yy.'da fikir ve sanat hayatı imparatorluğunun siyasi, askeri ve medeni ihtişamına uygun bir şekilde gelişerek, Osmanlı ülkesinde klasik bir edebiyat meydana gelmiştir.

Gerçi asrın bu dereceye yükselen sanatı yalnız edebiyat değildir. Aynı asırda ilim büyük alimler elinde gelişmiş, tezhib, minyatür, süsleme, hat gibi sanatlarda imparatorluğun olgunluğuna ve ihtişamına uygun şaheserler ortaya çıkmış, mimari, belki dünyanın en büyük mimarını bu asırda yetiştirmiştir.

Evet Mimar Sinan gibi eşsiz bir sanat dehası, kendisini yetiştiren çok sayıda mimar arasından bu asırda yükseliyor; İbni Kemal, Ebu's- Suûd, Kınalızâde gibi alimler; Zati, Hayali, Ruhi, Taşlıcalı Yahya Bey ve Baki gibi şairler; Hoca Saadeddin Efendi, Gelibolu'lu Âlî gibi tarihçiler,

---

1 Nihad Sami Banarlı, R.T.E.T., M.E.B. Yay., İst. 1971, c.1, s. 516

Sehī, Laṭīfī, Âşık Çelebi gibi tezkire yazarları bu asrın yetiştirdiği alimler ve sanatkarlar arasında yer alıyorlardı.

Osmanlı padişahlarının ve devlet adamlarının, kültür ve sanat hayatını, bilerek ve anlayarak koruyacak ölçüde kültürlü ve bizzat sanatkar olmalarıasrın ilim ve sanat hayatını ciddi bir şekilde kalkındırmıştır.

İmparatorluğun her bölgesindeki medeniyet merkezi şehirlerde kuvvetli ilim, iman ve sanat adamı yetiştiren medreseler devrin Osmanlı kültürünün de merkezleri ve kaynaklarıdır. Yurdun sayılı kültür merkezleri başta İstanbul olmak üzere Edirne, Bursa, Konya, Kastamonu, Bağdad gibi şehirlerdir.

Bu şehirlerde ilim ve sanat adamlarının toplantı yerleri birer akademik muhit manzarası almıştır. Alimler ve şairler sefer zamanlarında padişahlarla beraber sefere gidiyorlar, sulh zamanalarında padişahların veya devlet adamlarının saraylarında, konaklarında toplanıyorlar, buralarda akademik sohbetler, münakaşa ve münazaralar yapıyorlardı. Bu alışkanlık alimlerin ve şairlerin evlerini hatta bazılarının dükkanlarını birer akademik muhit haline getirmiştir. Şair Zati'nin Bayezid Camii avlusundaki dükkanında yapılan musahabeler, Baki gibi bir şairin feyzini arttırmakla meşguldü.

Bu asırda Osmanlı Türkçesi Edebiyatı, gittikçe daha çok Türk olan bir edebiyat karakteri kazanıyordu. Asırlardan beri büyük İran şairlerini taklit etmek zaruriyetinde kalan Türk şairleri, bu asırdan sonra, örneklerini artık kendi

edebiyatlarında bulacaklardı. XVI. asırda Divan Edebiyatı belki en büyük şairlerini yetiştirecek, onların sanatlarında ve eserlerinde bir "Türk klasizmi" meydana getirecek ve bundan sonraki asırların şairleri artık kendi klasiklerinin izlerinde yürüyeceklerdi. Edebiyatımızda Fuzūlī'yi beğenen ve onun gibi söylemek isteyenlerin vücuda getirecekleri bir Fuzūlī Mektebi, ayni şekilde bir Bākī Mektebi hatta bir Rūhī Mektebi kurulacaktır.

Ayrıca, asrın edebi mahsulleri arasında mahalli hayat sahnelerini, Türk adet ve an'anelerini, Türk kıyafetlerini, milli adab-ı muaşeretimizi bire milli sanat ve edebiyat konusu halinde kullanan şairler, mesnevi şairleri hatta ressamlar vardı. imparatorluğun askeri zaferlerinden ve saltanatlı hayatından alınan fikirler, mecazlar, tabirler ve devrin tarihī-içtimaī portresini belirten çeşitli eserler, asrın Osmanlı - Türk hayatını bize kadar getirmeye muvaffak olmuşlardır.[2]

B- NAZIM ŞEKLİ OLARAK MESNEVİ

1- Türk Edebiyatında Mesnevi

Mesnevi nazım şekli Türk edebiyatına İran edebiyatından geçmiştir. XI. yüzyıldan itibaren bu türde pek çok eser yazılmıştır.

İran edebiyatında önceleri destani konuların

---

2 N.S.Banarlı, a.g.e., c.1, s.522

işlenmesinde kullanılan mesnevi nazım şeklinin ilk olgun örneği Firdevsī (ölm. 1021)'nin Şeh-nāme'sidir. ilk örneklerinden başlayarak Türk edebiyatında son derece tesiri görülen bu eserden başka, Feridüddin Attar (1119?-1193?) Husrev-nāme (Gül ü Husrev), Esrār-nāme, Mantıku't-tayr, Musībet-nāme, ilāhī-nāme, Bülbül-nāme, Pend-nāme, Cümcüme-nāme adlı eserleriyle; Nizāmī (1150?- 1214?) Penc-genc adıyla anılan Hamse'siyle, Sa'dī (1213?- 1292) Gülistan ve Bustan adlı eserleriyle, Molla Cāmī (ölm. 1492) Silsiletü'z-zeheb, Selamān u Ebsal, Tuhfetü'l- ahrar, Sübhatü'l- ebrār, Yūsuf u Züleyhā, Leylī vü Mecnūn, Hıred-nāme-i iskenderī isimli eserleriyle Türk şairleri üzerinde tesirli olmuşlardır. Bu arada Türk edebiyatını özellikle fikir ve muhteva yönünden zenginleştiren büyük Türk mütefekkiri ve şairi Mevlānā Celālüddin-i Rūmī (1207- 1273)'nin Farsça yazdığı Mesnevi-i Şerif'i yüzyıllar boyu Anadolu'da okunmuş ve büyük tesir göstermiştir.[3]

Türk edebiyatında ilk uzun mesnevi XI. yy. da Yūsuf Has Hācib (1017?- 1077?)'in Kutadgu Bilig adlı eseridir. 6645 beyit tutan bu büyük eser, didaktik mahiyettedir.

XIII. yüzyılda Ahmed Fakih'in yüz beyitlik küçük Çarh-nāme'si ve Kitābu Evsāfı Mesācidi'ş- Şerife adlı eseri; büyük mutasavvıf şair Yunus Emre'nin Risāletü'n-nushiyye adlı eseri edebiyatımızın tanınmış ilk mesnevi örneklerindendir. islami

---

3 Doç. Dr. ismail Ünver, Mesnevi, T.D.,T.Ş.ö.S. II. s.430

Türk edebiyatının bu ilk eserleri genellikle dinī, ahlākī mahiyettedir. Yine bu yüzyılda Şeyyad Hamza'nın 1529 beyitlik Yusuf u Züleyha mesnevisi edebiyatımızın ilk aşk hikayesidir.

XIV. yüzyılda Altınordu sahasında Kutb'un Nizāmī Hamse'sinden faydalanarak ve kendisinden de çok şeyler katarak yazdığı Ḫusrev ü Şīrīn mesnevisi daha sonra pek çok kez yazılacak olan Ḫusrev ü Şīrīn hikayelerinin ilkidir.

Gülşehrī'nin 1317'de Attar'dan çevirdiği ve bir çok eklemelerle zenginleştirdiği Manṭıḳu'ṭ-ṭayr mesnevisi ile Āşık Paşa (ölm. 1322)'nın 12.000 beyitlik ve on bab üzerine düzenlediği Garib-nāme'si Mevlānā tarzında temsili hikayeler ve aralara sıkıştırılmış gazellerle ahlakī, tasavvufī büyük bir eserdir. Bu yüzyılın ortalarında Hoca Mes'ud'un 5568 beyitli Süheyl ü Nevbahār'ı (yazılış:1350) ile Erzurum'lu Darīr'in 2120 beyitli Yūsuf u Züleyhā mesnevisi (yazılışı:1366), Şeyhoğlu Mustafa'nın 7903 beyitli Ḫurşid-nāme(yazılışı: 1387)'si yüzyılın tanınmış aşk hikayeleridir. Ahmedī (ölm. 1413) iki büyük eserde, Firdevsī ve Nizāmī'den yararlanara Büyük iskender'in maceralarını 8200 beyitle iskender-name mesnevisinde anlatmış, öteki mesnevisinde de 5000 beyitle Cemşīd ü Ḫurşīd (yazılışı:1403) adlı aşk hikayesini dile getirmiştir.

XV. yüzyıldan başlayarak mesnevi Türk edebiyatında hızlı bir gelişme göstermiştir. Yüzyılın başında Ahmed-i Dāī manzum ve mensur öteki eserleri yanında en çok 1406 yılında tamamladığı Çeng-nāme mesnevisiyle tanınmıştır. Süleyman Çelebi (ölm. 1421-22)'nin Vesiletü'n-necāt adını verdiği

yüzyılın en önemli eserlerinden biri olan Mevlid'i (yazılışı: 1409) yazılmış pek çok mevlid içinde en tanınmışı ve yüzyıllar boyunca en çok okunanı olmuştur.

Yine bu yüzyılın büyük şairlerinden Germiyan'lı Şeyhī (ölm. 1431)'nin Genceli Nizāmī'den etkilenerek yazdığı 6944 beyitli büyük Hüsrev ü Şīrīn mesnevisi Türkçe yazılmış Husrev ü Şīrīn'lerin en tanınmışı olduğu gibi Har-nāme adındaki 126 beyitli küçük mesnevisi de ilginç bir mizah ve sosyal hiciv eseridir. 1449 yılında yazılan Yazıcıoğlu Mehmed (ölm. 1451)'in Muhammediye'si Mevlid gibi yüzyıllar boyu beğenilerek okunan ve sevilen eserlerden biri olmuştur.

XV. yüzyılın sonunda artık Türk şairleri de Nizāmī gibi hamseler meydana getirmeye başlamışlardır. Hamdullah Hamdi (ölm. 1503-4) gerçek bir mesnevi şairi olarak görünmüş, Nevāī ile aynı yıllarda Anadolu'da bir hamse meydana getirmiştir. Bu hamsede yer alan mesneviler; Yusuf u Züleyha, Leyla ve Mecnun, Kıyafet-name, Tuhfetü'l- uşşak, Mevlid adlarını taşır.

Çağatay edebiyatında ise, büyük şair, pek çok eserin sahibi Ali Şir Nevāī (ölm. 1501) hamseyi de aşarak altı mesneviyi bir araya getirmeyi başarmıştır. Bunlar: Hayretü'l-ebrār (yazılışı: 1483), Ferhad u Şīrīn (yazılışı: 1484), Leylā ve Mecnūn (yazılışı: 1484), Hikāye-i Behram u Gur (Seb'a-i seyyāre)(yazılışı: 1484), İskender-nāme ve Mantıḳu't- ṭayr'a nazire olarak söylediği Lisanü'ṭ-ṭayr'dır.

XVI. yüzyıl ayrıntılı olarak aşağıda incelenecektir.

XVII. yüzyılda başlıca mesnevi şairleri olarak Ganizāde

Nadirī, Nev'izāde Atā'ī, Nābī ve Sabit'i görüyoruz. Ganizāde Nadirī (ölm. 1626-27) Divan'ından çok Mi'raciye kasidesi ve Şeh-nāme mesnevisiyle tanınmıştır. Nev'izāde Atā'ī(ölm. 1654) bir eseri yanında Nizāmī Hamse'sine nazire olarak söylediği Hamse'siyle ün kazanmıştır. Atā'ī Hamse'si Sāki-nāme diye de anılan ʿAlem-nümā, Nefhatü'l- ezhār, Sohbetü'l- ebkār, Hilyetü'l- efkār ve Heft- han adlı mesnevilerinden meydana gelmiştir.

Mesnevide bu yüzyılın en büyük şairi olarak Nābī (ölm. 1712)'yi saymak gerekir. Hayriyye (yazılışı: 1701), Hayrabad (yazılışı: 1705) ve Sur-nāme (582 beyit) adlı mesnevileriyle Nābī haklı bir ün kazanmıştır. Sabit (ölm. 1712) Zafer-nāme, Edhem ü Hümā, Berber-nāme, Dere-nāme, Amr u Leys mesnevilerinin sahibidir.

XVIII. yüzyılda mesnevi şairi olarak Nahifī, Şeyh Galib, Sünbül-zāde Vehbi ve Enderunlu Fāzıl belli başlı isimlerdir.

Bu yüzyılın ilk mesnevi şairi Süleyman Nahifī (ölm. 1738) manzum ve mensur bir çok eseri olduğu halde daha çok Mesnevi Tercümesi (yazılışı: 1730) ile ün kazanmıştır. Mevlānā'nın altı ciltlik büyük eserini aynı vezinle beyit beyit Türkçe'ye aktarmakla hem çok güç bir işi başarmış, hem de Türk edebiyatına büyük bir eser kazandırmıştır. Bu yüzyılın ve edebiyatımızın büyük şairi Şeyh Galib (ölm. 1798) Hüsn ü Aşk (yazılışı: 1783)'ıyla mesnevi edebiyatımızın da en büyük eserlerinden birini vermiştir. 2101 beyitlik bu mesnevide Galib Dede Hüsn, Aşk, Beni Mahabbet, Mekteb-i edeb,Molla-i cünun,Sühan, ismet, Hayret gibi soyut kavramlara

kişilik vererek yepyeni bir aşk hikayesi vücuda getirmiştir.

Yine bu yüzyılda Şevk-engiz ve Lutfiyye mesnevilerinin Şairi Sünbül-zāde Vehbi (ölm. 1809) Tuhfe ve Nuhbe adlarını verdiği manzum sözlükleri yanında Nābī'nin Hayriyye'sine nazire olarak söylediği Lutfiyye (yazılışı: 1790-91)'siyle de tanınmıştır.

Vehbi gibi yüzyılın sonuyla XIX. yüzyılın başında yaşayan Enderunlu Fāzıl (ölm. 1810) Huban-nāme, Zenan-nāme ve Defter-i Aşk adlarındaki üç mesnevinin sahibidir.

XIX. yüzyılın başında Tanzimat edebiyatının başlamasından az önce yaşamış olan İzzet Molla (ölm. 1829) son mesnevi şairi olarak anılmaya değer. Şairin Mihnet-i Keşan ve Gülşen-i Aşk adlarında iki mesnevisi vardır.[4]

2- XVI. Yüzyılda Mesnevi

XVI. yüzyılda mesnevi edebiyatı, diğer sanat ve edebiyat nevilerine denk olarak asrın hayatına ve refahına uygun bir gelişme göstermiştir. Asrın mesnevileri her bakımdan iyi işlenmiş, bilhassa hikaye ve roman psikolojisi bakımından insan ve cemiyet hayatına, insan ihtiras ve faziletlerine dikkat eden eserlerdir.

Bu devirde İran edebiyatının bir çok klasik mesnevileri yine Türkçe'ye çevrilmiş, bu mesnevilerin kudretli Türk şairleri tarafından tekrar kaleme alınıp yeni eserler haline konuldukları görülmüştür.

Devrin sosyal hayatını, mahalli renklerini, Osmanlı

---

4 Haluk İpekten, Edebi Bilgiler, A.Ü.E.F. Ders Notları Erzurum, 1982, s.47-49

coğrafyasının medeni köşelerini, tarih ve fütühat hareketlerini ve inanış hayatını aksettiren mesneviler yazılmıştır. Şehrengizler, Selim-nāme, Süleyman-nāme, fetih-nāme, şecaat-nāme ve dinī, ahlakī, tasavvufī eserler, Maktel-i Hüseyn'ler, mevlidler, Manzum Osmanlı tarihleri ve vekaayi-nāmeler bunlar arasındadır.

Bütün bu eserlerde dikkate çarpan ortak vasıflar; oturmuş bir Osmanlı Türkçesi, edebi sanatları ustalıkla, alışkanlıkla kullanan sade bir lisan; bir de hayat ve cemiyet hadiselerini ya ibret gözüyle ya da kültür, tefekkür, zeka ve sanat penceresinden görebilen bir anlayıştır. Dinde İslam'a samimi bağlanışlar, dini riyakarlık ve taassuba karşı oluşlar; aşkda ince ve fedakar duygular; tasavvufda hayat vak'alarıyla ustalıkla birleştirilmiş fikri ve mistik inanışlar bu mesnevilerin yine ortak vasıflarındandır.[5]

Bu yüzyılın başında Mesihī (ölm. 1512) edebiyatımızın ilk şehrengizi sayılan Edirne Şehrengizi, Tāci-zāde Cāfer Çelebi (ölm. 1514-15) tarihi anıtları, gezinti yerleri ve güzellikleriyle İstanbul'u anlattığı Heves-nāme (yazılışı: 1493-94)adlı eseri, Benli Hasan diye anılan Ahī (ölm. 1517) Şīrīn ü Perviz mesnevisi, Revānī (ölm. 1523-24) içki toplantılarının usullerini anlattığı küçük, zarif işret-nāme'siyle tanınmışlardır.

---

5 N.S.Banarlı, a.g.e. s.597

Cāmī'nin hemen bütün eserlerini Türkçe'ye çevirdiği için Cāmī-i Rum diye de tanınan Bursa'lı Lāmiī (ölm. 1531-32) Selamān u Absal, Unsurī'den çevirdiği Vāmık u Azrā, Gurganī'den Türkçe'ye aktardığı Vis ü Rāmin ve Şem' ü Pervāne mesnevilerinin sahibidir. Yine mesnevi nazım şekliyle yazdığı Bursa Şehrengizi'nde yaşadığı şehrin doğal güzelliklerini anlatmıştır.

Devrin büyük alim ve tarihçisi olarak tanınan Kemalpaşazāde (ölM. 1534) 7030 beyitlik Yūsuf u Züleyhā' sıyla mesnevide de kendini göstermiştir. Sayısız kaside ve gazelleri yanında Şem' ü Pervāne, Ahmed ü Mahmūd ve Şehrengiz'iyle Zātī (ölm. 1546)'yi ve Şehzade Sultan Selim adına 1542 yılında 5430 beyitli bir Leyla ve Mecnun yazan Lārende'li Hamdī'yi; Hüsrev ü Şīrīn (yazılışı: 1512, 2019 beyit) ve Leyla ve Mecnun (yazılışı: 1513, 2145 beyit) eserlerinin sahibi Bursa'lı Celilī (ölm. 1569'dan sonra)'yi de belli başlı mesnevi şairleri arasında saymak gerekir.

XVI. yüzyılın bütün öteki nazım şekillerinde olduğu gibi mesnevide de üstadı Fuzūlī (ölm. 1556)'dir. Şair Divan'ı kadar sevilmiş ve okunmuş olan 3036 beyitli Leylā ve Mecnūn'uyla (yazılışı: 1535) mesnevi edebiyatımıza bir şaheser kazandırmıştır. Her üç edebiyatta Fuzūlī'ye kadar ve ondan sonra da pek çok kez yazılmış olan bu hüzünlü aşk hikayesi O'nun kaleminde başka bir değer kazanmış ve Fuzūlī'nin bu eseri Türkçe yazılan Leylā ve Mecnūn hikayelerinin en güzeli olmuştur. Şairin ayrıca 440 beyitlik Beng ü bāde adlı sembolik mesnevisi ve meyveleri konuşturduğu

200 beyitli Sohbetü'l- esmār adlı küçük bir mesnevisi de orjinal eserlerdir.

Hümā ve Hümāyun ile Gül ü Bülbül (yazılışı: 1552) mesnevilerinin şairi Kara Fazlı (ölm. 1563) özellikle ikinci eseriyle ün kazanmış bir mesnevi ustasıdır.

Yüzyılın sonlarında Azeri İbrahim Çelebi (ölm. 1585)'nin 24 hikayesini topladığı Nakş-ı Hayal (yazılışı: 1579) adındaki mesnevisiyle Hakānī'nin Hilye'si (yazılışı: 1598-99, 716 beyit) tanınmış eserlerdir. özellikle Hilye bu konuda yazılmış eserlerin en ünlülerindendir.[6]

Yine bu yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahya Bey, müretteb büyük bir divanı da olduğu halde daha çok mesnevi şairi olarak tanınmıştır. Çalışmamızın konusu olan Yahya Bey'in hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri aşağıda incelenecektir.

---

6 H.İpekten, a.g.e., s. 49

I. BÖLÜM

A- TAŞLICALI YAHYĀ BEY, DUKĀKİN - ZĀDE (? - 1582)

1- Hayatı:

XVI. asır Osmanlı şiirinin önde gelen temsilcilerinden olup divan ve hamse sahibi bir şairdir. Doğum tarihi belli değildir. Divanında ve Hamse'sinin muhtelif yerlerinde Arnavud asıllı olmasından dolayı "sengistan (taşlı yerden, taşlıkdan)'dan" koptuğunu söylemesinden kinaye olsa gerek "Taşlıcalı" diye anılmıştır. Arnavudluk'un ünlü Dukākin ailesindendir.[7] Gencine-i raz adlı mesnevisinde:

Arnavud aslı olupdur aslım
Kılıciyle dirilüpdür neslim
Nola ol tā'ife-i şīr-efken
Kılsa şāhin gibi taşlıkta vaṭan

mısralarıyla aslını ortaya koyar. Şair milliyetiyle her zaman övünmekle beraber, mücahid Osmanlı gazisi hüviyetinide muhafaza ederek bunu, aynı eserin Sebeb-i te'lif-i kitab bölümünde şöyle terennüm eder:

Arnavud'un hasları vü beğleri
Nesl-i kadīmim Dukākin Beğleri
Kıldı beni Ḫalıḳ-ı kevn ü mekān
Bende-i efkende-i ʿOsmaniyān

---

7 Mehmet Çavuşoğlu, İ.A., Yahyā Bey maddesi, s.343

Yahyā Bey devşirme olarak alınıp Acemi oğlanlar ocağına getirildi. Burada tahsil ve terbiye gördü. İlim ve sanata karşı duyduğu hevesiyle kendini gösteren şair Yeniçeri ocağına geçince birçok şair ve nasirle tanıştı. Sonra bölüğe çıkıp, çeşitli seferlere katılarak Yayabaşı payesine erişti. Divan'ın da Yavuz Selime takdim ettiği bir kasideden O'nun Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldığı anlaşılmaktadır. Kanuni'nin cülusundan itibaren alimlerin meclislerine ve devrin şairlerinin arasına girmek suretiyle şöhreti yayılmağa başladı. Divan'ında ne Selim'e bir mersiye, ne Kanuni'ye bir cülusiye vardır. Büyük ihtimalle o sırada şairliği ve şöhreti, bu iki büyük padişahın etrafında bulunan şairlerin arasına girmesini sağlayacak kadar değildi. Bizzat kendisi Kemal-Paşazāde'den ders okuduğunu söylemekte ve Kadri Efendiden üstadım diye bahsetmektedir.

Ömrü Anadolu'da ve Rumeli'de bir savaştan öbürüne koşmakla geçen Yahya Bey, Kanuni'nin Viyana (935 = 1529), Alman (938 = 1532) seferlerinde bulunmuş, İbrahim Paşa'nın başlattığı, padişahın sonradan iltihak ettiği I. Irakeyn seferine katılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman ile birlikte Bağdad'a giden Yahyā Bey'in Divan'ında bulunan "su" redifli gazelden, aynı redif ve kafiyedeki meşhur na't'ın şairi Fuzūlī ile bu sefer esnasında tanıştığı söylenebilir. Ayrıca şairin çağdaşı Hayālī Bey ile aralarındaki meşhur düşmanlık büyük ihtimalle o sıralarda başlamıştır.

Daha sonra 955(1548)'de açılan II. Irakeyn seferi dolayısıyla Kanuni'ye sunduğu bir kaside de Hayālī Bey ile

kendisini mukayese edip, padişahın ona iltifatından yakınır ve hatta Hayālī'ye hakaret eder. O sırada kendisi sipahi zümresine girmişti. Bu kaside üzerine selefi İbrahim Paşa'nın koruduğu Hayālī Bey'i pek sevmeyen Rüstem Paşa, Yahyā Bey'e hemen Ebu Eyyub Ensārī mütevelliliğini verdi.

Fakat Hürrem Sultan'ın entrikalarıyla katledilen Şehzade Mustafa için, içi yanarak yazdığı güzel bir mersiye Rüstem Paşa ve hükümdar tarafından iyi karşılanmamıştır. O kadar ki Rüstem Paşa tarafından nizam-ı alem için idamı istenen Yahyā Bey, bu ölümden Kanuni'nin rıza göstermemesi yüzünden kurtulmuştur.[8] Bu vak'a üzerine 27 bin akça zeametle Bosna eyaletinde bulunan İzvornik sancağına sürüldü.

Yahya Bey'in Kanuni'nin ölümünden sonraki hayatı durgundur. Hayatının muhtemelen 964 (1557)'den sonraki devresinde Gülşeni Şeyhi Üryani Dede'ye[9] mürid olan şair kendini tamamen tasavvufa vermiştir. 990 = 1582 yılında İzornik'de, Osmanlı müelliflerine göre İzvornik yakınlarındaki Loznice'de vefat etmiştir.[10]

---

8 N.S.Banarlı, a.g.e., s. 599

9 Nev'i-zāde Atā'ī, Şakayık Zeyli, İst., 1268, s.365

10 Bursa'lı Mehmed Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri, İst., 1972, c.2, s.434

2-Edebi Şahsiyeti :

Yahyā Bey kuvvetli bir divan şairi olmakla beraber onun Türk edebiyatındaki asıl yeri mesnevi sahasındaki üstadlığı dolayısıyladır. Bu taşralı şairin diğer mühim bir meziyeti de, yalnız mesnevilerinde değil, kaside ve gazellerinde de sade ve temiz bir dil kullanmasıdır. Divanından başka beş mesneviden oluşan bir Hamse'si vardır.

Tarihçi Ālī gazelde ve mesnevide Yahya Bey'in hal sahibi olduğunu yazar.[11] Divan ve Hamse'sinde korkusuz ve atılgan bir karakteri yansıtan ifadeleri onun asker-şair olduğunu açıkça göstermektedir. Divan'ının birçok yerinde ve Hamse'-sinde devrinin siyasi, içtimai ve askeri hususiyetlerini aksettiren kıymetli malumat vardır.

Yahyā Bey Kanuni Sultan Süleyman ile birlikte şark ve garp seferlerinin hemen hepsine katılmıştır. Kasideleri ve Divan'ının musammtlar kısmındaki bazı şiirleri bu büyük padişahın ve muzaffer ordusunun fetih heyecanını dini-destani bir üslupla terennüm etmektedir.

Yahyā Bey'in sağlığında ve ölümünden sonra yazılan tezkirelerde, şiirleri ve Hamse'si haklı olarak övülmüştür. Tezkireciler arasında Beyānī, onun kasidelerinin hayal ve sanat bakımından değerine dikkat etmiştir. İlk gazellerinde aşıkane eda görülmekte ise de, Uryānī Mehmed Dede'ye intisabından sonra tasavvufi fikirler hakim olmuştur.

---

11 Ālī, Künhü'l-ahbar, üniv. Kütüp., nr. T.Y. 5959, var. 432a

Yahyā Bey'in dili sade ve üslubu akıcıdır. Türkçe kelimeleri aruz veznine uygulamakta zorluk çekmemiştir. Necati Bey'de başlayıp, Zātī'de mümessilliği devam eden Türkçe düşünmek ve Türkçenin inceliklerini çeşitli edebi sanatlarda şiirleştirmek gayreti Zātī'nin çevresinde bulunan şairlerden biri olan Yahya Bey'de müstesna bir tatbikatçı bulmuştur. Bu hususiyetinin teşekkülüde, askerlik mesleği icabı olarak ordugahlarda ve seferler esnasında her sınıftan insanla temasa geçmiş olmasının herhalde büyük payı vardır.[12]

3-Eserleri:

Yahyā Bey'in divan'ı ile Edirne ve istanbul hakkında iki şehrengizi ve beş mesneviden ibaret bir Hamse'si bulunmaktadır. Hamse'sinde yer alan mesneviler Gencīne-i Rāz, Usūl- Nāme, Şāh u Gedā, Yūsuf ve Zelihā, Gülşen-i Envār adlarını taşımaktadır. Yahyā'nın " hamse'si belkide seb'ası" olduğunu söyleyen Latīfī[13] onun bilinen mesnevilerinden yalnız Şāh u Gedā, Yūsuf ve Zelihā ile Gencīne-i Rāz'ın isimlerini verdikten sonra, birde Nāz u Niyāz'ın varlığından bahseder.

Ancak elimizde böyle bir eser yoktur. Onun 2000 beyit kadar Süleyman- nāme yazdığı ve Peygamber'in mucizelerinden bahseden Gül-i Sad-berg adlı bir eseri olduğu[14] kaynağı meçhul

12 M. Çavuşoğlu, a.g.e., s.345

13 Latifi, Tezkire, ist., 1314, s.371

14 M.Tahir Efendi, a.g.e., s.435

rivayetlerdir.

Hamse'sinin tamamı Kanuni devrinde yazılıp ona ithaf olunmuştur. Şair mesnevilerinin yazılış sırası, hatta isimleri hakkında bilgi vermemiştir. Fakat Āşık Çelebi, şairin Hamse'sinde önce Şāh u Gedā'yı sonra Gencīne-i Rāz'ı, nazmettiğini, bir ara Hac ziyareti dolayısıyl Yūsuf'un asıl vatanı olan Ken'an'da bulunduğunu ve o münasebetle Yūsuf ve Zelihā'yı teklif ettiğini söyleyip Kitāb-ı Usūl ile Gülşen-i Envār'ın da adlarını vermek suretiyle eserlerin yazılış sırasını belirtmiştir.[15]

I. DİVAN : Yahya Bey, Divan'ını üç defa tertip etmiş olup, her defasında şiirlerinde mühim değişiklikler yapmıştır. Divanın son tertibi 983 (1575 / 1576)'den sonradır. Şair, önce zamanın padişahını (Murad III) övdükten sonra Divan'ını Ahmed Paşa'ya ithaf eder. Divan'ındaki (s-14) ifadesinden bu zatın,Şam,Anadolu ve Rumeli Beylerbeyliklerinde bulunmuş olan şair Şemsi Ahmed Paşa olduğu anlaşılmaktadır. Divan'ın karşılaştırmalı metni ve incelemesi Mehmet Çavuşoğlu tarafından bastırılmıştır.[16]

II. HAMSE :

1- Şāh u Gedā: Āşık Çelebi'ye göre Yahyā Bey'in Hamse'sinde ilk telif ettiği mesnevi olan Şāh u Gedā,

---

15 Āşık Çelebi, Meşāirü'ş- şuarā, tıpkı-basım, Meredith-Owens, London, 1971, var. 96a

16 Yahyā Bey, Divan, nşr. Mehmet Çavuşoğlu, ist., 1977

anlaşıldığına göre 943' ten sonraki bir iki yıl içinde yazılmış olmalıdır. Āşık Çelebi[17] Yahyā Bey'in bu mesneviyi sevdiği biri için yazdığını söyler. Bazı kaynaklarda da Hamse'nin üçüncü mesnevisi olduğu kabul edilir.[18] Riyāzü'ş-Şuarā'[19] da şair Rahmī (ölm. 975 = 1567/1568)'nin de İran şairi Hilālī'den tercüme edilmiş ve aynı adı taşıyan bir mesnevisi bulunduğu,[20] ancak pek fazla bir rağbet görmediği buna karşılık Yahyā Bey'inkinin meşhur olduğu kaydedilir. Ayrıca kaynaklarda Sinop'lu Beyānī'nin de Şāh u Derviş adlı mesnevisinden söz edilir.[21]

Herhalde dilinin sade Türkçe ve mevzuunun mahalli oluşu dolayısıyla Yahyā Beyin bu eseri çok tanınmış ve övülmüştür. Eser 1284'te İstanbul'da basılmıştır.[22] Fakat bu tab'ı çok noksandır. Bizim üzerinde çalıştığımız bu eser hakkında ayrıntılı bilgi inceleme kısmında yer almaktadır.

----

17 Āşık Çelebi, a.g.e., var. 96a, 228b

18 Vasfi Mahir Kocatürk, T.E.T., Ankara, 1970, s.357

19 Riyāzi, Riyāzü'ş-şuarā, Üniv. Kütüp. nr. T.Y. 1737, var.39b

20 Bursalı Rahmī, Şāh u Derviş, Manisa Muradiye Kütüp., nr.2711

21 Sinoplu Beyānī, Şāh u Derviş, A.S.Levend, D.E.H., T.E.T., Ankara, 1973, s.133-134

22 Yahyā Bey, Şāh u Gedā, İstanbul, 1284

2- Gencīne-i Rāz: Dini ve sosyal muhtevalı didaktik mahiyyette bir eserdir. Sadī, Attar, Nizāmī, ve Husrev gibi Büyük İran şairlerinin tesiriyle yazılmıştır. Adı da bunlar arasında hürmetle anılan Nizāmīnin Mahzenü'l - Esrār'ından mülhemdir.

Kitab her birine "makale" adı verilen kırk manzumeden müteşekkildir. Birincisinde ilahi aşktan başlayarak sıra ile namaz, gizli zikir, hakikatı arama, şeytandan sakınma gibi dini esaslar anlatılmakta sonra, tevazu, ilim, gurur, sebat, kanaat, kalp kırma, adalet, zulüm, rüşvet, cömertlik, içki ve sefahatten sakınma gibi konular hem dini, hem dünyevi bakımdan işlenerek nasihatler verilmektedir. Eserde bu konuya dair, evvelce izahat verip sonra ibretli bir hikaye anlatma yolu tutulmuştur.

Eser Kanuni'ye ithaf edilmiştir. Hamse içinde te'lif tarihi taşıyan tek mesnevidir. (Hamuş) kelimesi, ebced hesabıyla 947 (1540/1541) tarihini vermektedir. Eser hakkında İnönü Üniversitesi'nde Ramazan Sarıçiçek tarafından yüksek lisans tezi yapılmıştır.[23]

3- Yūsuf ve Zelihā : Esas itabariyle Kur an'daki Yūsuf Suresi'ne dayanan ve "hikayelerin en güzeli" diye vasıflandırılan bu hikaye İran ve Türk edebiyatlarında en çok rağbet gören bir mevzu olmuştur. Acem şairlerinde Firdevsī, Nizāmī, ve Cāmī; Yūsuf ve Zelihā macerasını bir aşk destanı haline

---

23 Yahyā Bey, Gencīne-i rāz, Ramazan Sarıçiçek, İn. Ü. basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

getirerek edebi bir şekle sokmuşlardır. Türk Edebiyatında ise ilk defa on üçüncü yüzyılda Ali adlı bir şair tarafından yazılmış, bunu Şeyyad Hamza'nın, Süli Fakih'in Yūsuf ve Zelihā'ları takip etmiştir. Onbeşinci yüzyıl şairlerinden Hamdullah Hamdi tarafından yazılan Yūsuf ve Zelihā dil, anlatım ve tasvir bakımından mükemmel bir güzelliktedir.

Yahyā Bey tarafından meydaa getirilen Yūsuf ve Zelihā ise edebiyatımızın bu mevzudaki en güzel eseri ve mesnevi tarzının mükemmel örneklerinden biridir. Mevzu muhtemelen Yavuz Selim'in Mısır seferi sırasında (922/923 = 1516/1517) şairin kafasında teşekkül etmiştir. Fakat te'lifi Gencīne-i Rāz'dan sonradır.Yahyā Bey bu eserini Hamse'sinin diğer mesnevileri gibi Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf etmiştir. Yūsuf ve Zelihā hakkında Mehmed Çavuşoğlu tarafından doçentlik çalışması yapılmış.istanbul üniversitesi yayınları arasında bastırılmıştır.[24]

4- Kitāb-ı Usūl : Bazı kaynaklarda adı Usūl-nāme olarak da geçen eser şair tarafında oniki makam ve yedi şubeye ayrılmıştır. Şair Gencīne-i Rāz'da gibi değişik konuları, çoğu kendi hayatının ve müşahedelerinin Mahsulü olan yüzden fazla hikaye, temsil, latife ile açıklamıştır. Eser üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

5- Gülşen-i Envār : Hamse'nin sonuncu mesnevisi olan bu eser de Gencīne-i Rāz ve Kitāb-ı Usūl tarzında tertip edilmiş

---

24 Yahyā Bey, Yūsuf u Züleyhā, nşr. Mehmet Çavuşoğlu, ist., 1979

olup, fasıl, kısım, mertebe gibi başlıklar altında dini ve ahlaki hikayeler ile temsillerde teşekkül etmiştir. Şair bu eserinde Şehzade Mustafa'nın katline de yer verir. Süleymaniye Camiī'nin medhi, eserin dikkate değer parçalarındandır. Yazılış sebebi bölümünde, Yahyā Bey kısaca kendi hayatını anlatır. Gülşen-i Envār'ın üzerinde İnönü Üniversitesi'nden Bekir Kayabaşı tarafından yüksek lisans çalışması yapılmıştır.[25]

---

25 Yahyā Bey, Gülşen-i Envār, Bekir Kayabaşı, İn.Ü., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

B-1. ŞĀH U GEDĀ VE ESAS ALINAN NÜSHALAR

Şāh u Gedā, konusunun orjinalliği, mahalli oluşu ve dilinin sadeliği dolayısıyla telif edildiği devirden itibaren çok okunan bir eser olmuştur. Sadece Hamseler Katoloğu'nda[26] yirmi altı yazma nüshası tesbit edilmiştir. Ayrıca H.1284'de İstanbul'da basılmıştır. Fakat bu basma nüsha noksan olduğu için çalışmamda kullanmadım. Karşılaştırmalı metni oluştururken üç yazma nüha üzerinde çalıştım.

A Nüshası : Atıf Ef. Ktb. 2138. *

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l-elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Mehmed b. Hanefi.

İst. th: Şevval 979 - Şubat 1572. -

İst. kd: Ketebehu el-faḳīru...kātib Muhammed bin el-merhum Hanifi... tahrıren fi evaṣıti Şevvāli'l- mükerrem li-sene tisʿa ve sebʿīn ve tisʿa mi'e

Md.ta : 70 yk, 290 * 120 - 145 * 75 öç, hareketli nesih yz, 15 st, abadı kt, hafif yaldizve nakışlı bk, kırmızı szb, yaldızlı cl, kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Baş tarafında bazı beyitlerle altı adet temellük kaydı yazılı ve Atıf Ef.'nin vakif mühriyle beş adet hususi mühür

---

26 İstanbul Kütüphaneleri Türçe Hamseler Kataloğu, İst. 1961

* Kısaltmalar Hamseler Kataloğu'na göredir.

basılıdır.

A nüshasını, doğruya en yakın ve tam nüsha telakki ettiğim için esas olarak aldım. Hareketli oluşu özellikle devrin fonetik hususiyetlerine göre metni okumamda kolaylık sağladı. Şairin hayatında iken istinsah edilmesi bu nüshayı seçmemde diğer bir tercih sebebi oldu.

B Nüshası : Pertev Pş. (Millet Ktb.) 424

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: 960 - M. 1552 / 53
İst. kd: Temmetü'l- kitāb bi- ʿavni'llāhi'l- Meliki'l-Vehhāb
Md. ta : 54 yk, 179 * 116 - 130 * 68 öç, nesih kırması yz kaba kt, kırmızı cl, kahverengi meşin, şemseli, köşebendli, mıklepli ct.

Baş tarafında iki temellük kaydı yazılı ve kütüphanenin mührü basılıdır.

B Nüshasında bazı beyitler noksandır. 21a - 26b arasındaki sayfalar da yer değiştirmiştir. Buna rağmen en eski nüsha oluşundan dolayı çalışmamda esas aldım.

C Nüshası : Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb.) 986/3 81 - 100 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

ist. th: Ramazan 1026 - Eylül 1617.

ist. kd: Temmeti'l-hāze'l- kitābu bi ʿavni'llāhi'l- Meliki'l-Vehhābu ketebetü el- ʿabdü'l- fakīrü'l- muhtāci ilā raḥmeti Rabbi Rahīm ʿAbdu'l-Bākī bin ibrāhīm el- ḳażı taḥrīren fi evā'ili şehri Ramażānü'l- mübārek li- seneti sitti ve ʿışrīn ve elf.

Md. ta: 20 yk, 274 * 193 - 221 * 158 öç, nesih yz, iki sütun üzerine 27 st, kalın alikorna kt, kırmızı szb, kırmızı cl, arkası ve kenarları meşin, üstü ebri kağıt kaplı, mıklepli ct.

Başta Ali Emiri Ef.'nin vakif mührüyle kütüphanenin resmi mührü ve "Hādim-iʿaşḳ-ı celil ʿabduhu Derviş Halil" ibaresi mahkuk bir mühür basılı ve iki temellük kaydı yazılıdır.

Bu eser, içinde bulunduğu mecmuanın 81 inci yaprağından başlar. 162 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın,

1 - 51 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Yūsuf ve Züleyhāsı.
52 - 80 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Gülşen-i envār'ı,
101 - 131 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Kitāb-i usūl'u,
132 - 162 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Gencīne-i rāz'ı yazılıdır.

Bu nüshayı tercihimizin sebebi ise tek müstensih elinden çıkmış olan Hamse'nin içinde bulunmasıdır. Şāh u Gedā bu hamse nüshasında üçüncü sırada yer almaktadır. Ayrıca Mehmet Çavuşoğlu doçentlik tezi olarak hazırladığı Yūsuf ve Züleyhā'nın tenkidli basımında bu hamsede ilk sırada yer alan Yūsuf ve Züleyhā mesnevisini esas nüsha olarak almıştır.

2 - DİĞER NÜSHALAR :

4. Selim Ağa Ktb. 997.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: Zilhicce 978 - Mayıs 1571.

Md. ta : 34 yk, 192 * 129 öç, nesih yz, abadi taklidi kt, ebri kağıt kaplı ct. Eserin baş tarafında Selim Ağanın vakıf mührü basılı, birinci yaprak arkasında birkaç manzume, Hülefa-yi Raşidin'in hilafet seneleri hakkında bir cetvel ile sözle küfür edenler hakkında şer'i hükme ait bir fıkra yazılıdır.

Eserin başından nihayetine kadar yaprakların kenarında Yazıcı oğlu Ahmed Bīcan'ın ʿAcāʾibü'l-kāināt isimli risalesi ve ikinci sayfadan itibaren 14 üncü sayfaya kadar her sayfanın üst tarafında birer Hadis-i Peygamber-i yazılı ve kitabın sonunda Bāḳī ve Rahīḳī'nin birer gazeli var.

5. ist. üniver. Ktb. 481/1.

1 - 63 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Abdurrahman

ist. th: Rebiyyülevvel 986 - Mayıs 1578.

Md. ta : 63 yk, 210 * 119 öç, talika benzer yz, abadi taklidi kt, kırmızı szb, koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta kütüphanenin resmi mühür ve damgası basılı ve Hezargradlı Mehmed Vehbi namına bir temellük kaydı ve 63 - 71 inci yapraklarında nazımı belli olmayan bir Şehrengiz yazılıdır.

6. Halet Ef. Mülhakı (Süleymaniye Ktb.) 196

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü ahir

Yzn : Mohaçlı Mehmed b. Abdülmennan.

ist. th: Şevval 1000 - Temmuz 1591

Md. ta : 67 yk, 210 * 130 - 130 * 60 öç, şikeste talik gibi yz, 15 st, aharlı kaba kt, kırmızı szb, kırmızı cl, etrafı meşin, üstü ebri taklidi kağıt kaplı ve miklepli ct.

Baş tarafta Esrar Dede hattiyle Min kütübi esrar-ı Mevlevi der hanikah-ı Galata sene 1208 ibaresi yazılı ve Esrar Dede'nin vakıf mührüyle Galata Mevlevihanesi'nin vakıf mührü basılıdır.

7.ist. üniver. Ktb. 839

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

ist. th: Şaban 1004 - Nisan 1596.

Md. ta : 56 yk, 179 * 115 - 125 * 70 öç, talik yz, 17 st abadi taklidi kt, kırmızı cl, kahverengi meşin ct.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılı, birkaç manzume yazılıdır.

8. Çelebi Abdullah Ef. (Süleymaniye Ktb.) 297.

81 - 100 Yk.

Baş : Sālike sīnidür cenāh-ı necāh
Maʿnī- i mīmi erbaʿīn-i sabāh

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

ist. th: Şaban 1008 - Şubat/Mart 1600.

Md. ta : 51 yk, 200 * 125 - 145 * 97 öç, rik'a gibi yz, 17 st, sarımtrak abadi taklidi kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin, miklepli, soğuk damga şemseli, zencirekli ct.

Başında ve sonunda kütüphanenin damgası basılı ve

sonunda 13 aded numarasız ve yazısız boş yaprak vardır.

9. ist. Üniver. Ktb. T. 3045.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Halil b. Ahmed.

ist. th: Muharrem 1051 - Nisan 1641.

Md. ta : 83yk, 201 * 140 - 150 * 94 öç, divani kırması yz, 13 st, abadi taklidi kt, adi nakışlı ve bakır yaldızlı bk, kırmızı szb, bakır yaldız cl, koyu kahverengi meşin, şemseli ct

10. Revan Ktb. (Topkapı Sarayı Müzesi) 849

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 62 yk, 189 * 125 - 147 * 81 öç, talik yz, 17 st, kaba Avrupa kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin ct.

Başta Sultan Mahmud I' un bir gazeli ve bir ilaç tarifesi ve sonunda bir kaç manzume yazılıdır.

11. Bağdad Ktb. (Topkapı Sarayı Müzesi) 158.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 53 yk, 196 * 123 öç, talik yz, 19 st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, kahverengi yumuşak meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta Sultan Selim III'in tuğra şeklinde mührü basılıdır.

12. Lala ismail Ef.(Süleymaniye Ktb.) 417.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 63 yk, 179 * 105 - 118 * 50 öç, talik yz, 17 st, abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhibli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri kırmızı koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli, mıklepsiz ct.

Başta Lala ismail Ef.'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

13. Kemankeş Emir Hoca (Selim Ağa Ktb.) 463.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 71 yk, 160 * 144 öç, nesih yz, muhtelif st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, arkası ve kenarları meşin, üstü

kağıt kaplı, mıklepli ct.

Başında ve sonunda Kemankeş Emir Hoca'nın vakıf mührü basılıdır.

14. Fazıl Ahmed Paşa (Köprülü Ktb.) 289/ 1.

1 - 61 yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 61 yk, 211 * 145 - 136 * 86 öç, talik yz, 17 st, kalın abadi taklidi kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin, soğuk damgaşemseli, mıklepli ct.

2,7,18,25,32,40 ıncı yapraklarla sonunda Sadrazam Mustafa Pş.'nın büyük kıt'ada ve muhtelif yapraklarda Fazıl Ahmed Pş.'nın küçük kıt'ada vakıf mühürleri vardır.

Bu eser, mecmuanın 1. yaprağından başlar.

89 yapraktan müteşekkil bu mecmuanın,

62 - 89 uncu yapraklarında Fakiri'nin Şehrengiz'i yazılıdır.

15. Hamidiye (Süleymaniye Ktb.) 1137.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 72 yk, 195 * 115 - 131 * 59 öç, talik yz, 15 st,

abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhipli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız cl, diğerleri kırmızı koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta Sultan Abdülhamid I'in tuğralı vakıf mührüyle vakfı tescil eden Haremeyn evkafı müfettişi Seyyid Ali Behçet Ef.'nin mührü ve kütüphanenin resmi damgası basılı, Mustafa namına bir temellük kaydı ve ebced harflerinin mukabili bulunan sayılara aid bir cedvel vardır.

16. Bağdadlı Vehbi Ef. (Süleymaniye Ktb.) 1518.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta 60 yk, 202 * 127 - 146 * 76 öç, talik yz, 17 st, aharlı abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhibli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri kırmızı cl, koyu vişne çürüğü renginde meşin, soğuk damga şemseli, zencirekli ct. Vakıf mührü yoktur.

17. Husrev Pş. (Süleymaniye Ktb.) 620/2.
109- 180 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 71 yk, 194 * 105 - 135 * 60 öç, talk yz, 15 st,

abadi taklidi kalınca kt, kırmızı szb, ilk çift sayfa bakır yaldız, diğerleri kırmızı cl, arkası meşin, üstü bez kaplı ct.

Mecmuanın başında Husrev Pş'nın vakıf mührü ve Hacı Hasan namına bir temellük kaydı vardır.

Bu eser, mecmuanın 109. yaprağından başlar.

180 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın,

1 - 108. yapraklarında Yahya Bey'in Hamsesinden Gencine-i Raz yazılıdır.

18. Husrev Pş. (Süleymaniye Ktb.) 641

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 55 yk, 167 * 100 - 140 * 71 öç, nesih yz, 19 st, abadi taklidi kt, nakışlı bk, bakır yaldızlı, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri mavi cl, koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

19. Hacı Mahmud Ef. (Süleymaniye Ktb.) 5227.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāh-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvunla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 53 yk, 190 * 121 - 118 * 70 öç, siyakat gibi yz, 17 st, sarımtrak kalın Avrupa kt, kırmızı cl, arkası meşin, üstü

kırmızı bez kapalı ct.

Baş tarafta Yahya Ef. ile Süleymaniye kütüphanelerinin resmi damgası basılıdır.

20. Hacı Mahmud Ef. (Süleymaniye Ktb.) 5276.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Nimet zade

Md. ta : 52 yk, 200 * 125 öç, talik yz, 17 st, sarımtrak kalın aharlı Avrupa kt, kırmızı szb, arkası mein, üstü kağıt kaplı ct.

Baş tarafında Hacı Mahmud Ef. ve Süleymaniye Kütüphanelerinin resmi damgası basılıdır.

21. Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb.) 988

Baş : Gülşen-i dīni ḳıldı
Raḍya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

Son : ʿAfv-ı ʿaynile ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 54 yk, 165 * 100 öç, nesih kırması yz, 15 st, kaba kt, kırmızı szb, etrafı meşin, üstü ebri kaplı ct.

Baş tarafında Ali Emiri Ef.' nin vakıf mührü, sonunda kütüphanenin resmi mührü basılı ve bazı beyitler ve türküler yazılıdır.

Bu nüsha, baş tarafından noksan olduğu gibi, kitabın

istinsahı esnasında eserin vezin ve imla husususiyetleri de tamamen bozulmuş ve pek çok yanlış yapılmıştır.

22. Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb)989
1 - 65 Yk.

Baş : Gülşen-i dīni ḳıldı
Raḍya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

Son : ʿAfv-ı ʿaynile ol nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 65 yk, 186 * 106 öç,talik yz, 15 st, sarımtrak aharlı Avrupa kt, kırmızı szb, kahverengi meşin ct.

Başta Ali Emiri Ef.'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi mührü ve damgası basılı ve bazı sayfa kenarlarında muhtelif şairlere ait manzumeler yazılıdır.

Bu eser, 103 yapraktan ibaret olup mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. Eserin 67 -inci yaprağından sonraki yapraklar Fuzuli ve Baki' ye ait divanların nüshalarıyla karıştırılarak ve noksan olarak ciltlenmiştir. Birbirlerine karıştırılmış bulunan bu kısımda Fuzuli'nin gazel ve kasidelerinden tertipsiz olarak 110 parça manzume ve Baki'nin 91 gazeli yazılıdır.

Hatime-i Kitab başlığı altındaki kısımda da eksiklik vardır.

23. Ali Emiri Ef.Manzum Eserler (Millet Ktb)990

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 64 yk, 160 * 90 - 125 * 60 öç, harekeli nesih yz, 15 st, abadi taklidi kt, tezhibli bk, yaldız szb, yaldız cl, kahverengi meşin, mıklepli, şemseli, kenar sulu ct. Tamir görmüş ve bazı sayfaları delinmiş olan bu nüshanın baş tarafında Ali Emiri Ef. 'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi mührü basılı, sonunda bir gazel ile birkaç beyit yazılıdır.

24. Ist. üniver. Ktb. T. 874.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 79 yk, 167 * 104 - 121 * 65 öç, talik yz, 13 st, aharlı abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhipli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız cl, diğerleri cetvelsiz, kahverengi meşin, zencerekli, mıklepli ct.

Başta kütüphanenin resmi mührüyle Mustafa namına hususi bir mühür basılıdır.

25. ist. üniver. Ktb. T 3682.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn. : Muharrem b. Mustafa.

Md. ta : 54 yk, 198 * 125 öç, talik yz, 15 st, Venedik kt,

kırmızı szb, arkası ve kenarları meşin, üstü kağıt kaplı ct.

Başta kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

26. İst. Üniver. Ktb. 5745.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 54 yk, 189 * 135 öç, adi nesih yz, 19 st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, koyu yeşil renkte meşin, isṭampa yaldız şemseli, zencirekli ct.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılıdır.

II. BÖLÜM

A- ŞĀH U GEDĀ MESNEVİSİNİN ÖZELLİKLERİ

1- ESERİN MUHTEVASI

Şāh u Gedā Yahyā Bey'in tamamiyle orjinal, mahalli özelliklerle işlenmiş bir eseridir. Konusu klasik şark hikayelerinden alınmamamıştır. Eserde bir insanın mecazi aşka kapılması, bu aşktan çektiği sıkıntılar ve nihayet hakiki aşka yönelişi anlatılmaktadır. Yer yer tasavvufi unsurlara rastlanmaktaysa da bunlar ikinci derecede ve sathi kalmıştır. Eserde konu edilen aşk bütünüyle beşeri aşk olduğu halde, sonunda bir hatifin ağzından verilen öğütle hakiki aşka teşvik edilmiş ve mesneviye tasavvufi bir görünüm verilmeye çalışılmıştır.

Başından itibaren eserde an'anevi mesnevi tertibine riayet edilmiştir. Eser, besmelenin faziletinden bahseden bir bölümle başlar; tevhid, münacat, na't ve miraciye ile devam eder. Şair besmelenin her harfinin ayrı ayrı hususiyetlerini anlatır. Ebced ilminden de faydalanarak harfleri manalandırma özelliği eserin diğer bölümlerinde de göze çarpar.

Tevhid bölümünde kainattan deliller getirerek sıfatlarıyla Allah'ı tanıtmaya çalışır. O' nun Zat'ının hakikatını anlamaktan insanın akıl ve hayali aciz kalmaktadır:

61 Mā hüve'l- ḥaḳ kemāl ile mutlaḳ
Ẕātı'dur Ẕātı'nı bilen ancaḳ

62 Zāt-ı Ḥaḳḳ'ı nice bilür insān
Kendüzin bilmede kalır ḥayrān

63 Hādis̱ olan ḳadīmi fehm idemez
Peyk-i ʿaḳl ol vilāyete gidemez

Münacāāt bölümünde şair günahkar olduğunu, Rabbine layık ibadet edemediğini, huzur-ı kalp ile namaz kılamadığını samimi bir lisanla itiraf eder.Halisane bir teslimiyetle Allah'ın rahmetine sığınır:

135 Geç günāhumdan itme baña ġadab
Senden utanduġum yiter ya Rab

148 Eyledüm her ne lāyıḳ ise baña
Sen saña lāyıḳını eyle şehā

149 Raḥmetüñ baḥri bī- nihāyetdür
Saña lāyıḳ olan ʿināyetdür

150 Beni yoldan çıkardı nefs-i denī
Kulunam neyler isen eyle beni

Na't bölümünde ise Hz. Muhammed'in kemalatından, mucizelerinden, Peygamberlerin sultanı olduğundan son Peygamber olmakla beraber yaradılmışların ilki olduğundan bahseder.

Oldukça geniş yer verdiği miraciye manzumesinde şair miraç mucizesini başından başlayarak tafsilatlı bir şekilde anlatır.Hz. Muhammed ümmehani hanesinde istirahatta iken

Cebrail gelir. Allah'ın hususi davetini tebliğ eder ve kendisine hizmet etmekten şeref duyacağını belirtir:

207 Gel buyur sana ideyin hizmet
Hizmetün oldı canuma minnet

208 Bāreka'llāh zihī Habīb-i Cemīl
Fahr ider hizmetiyle Cebrā'īl

önce Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya giderek orada bütün peygamberler ile görüşmesini, onlara imam olduktan sonra göğe yükselişini, gökyüzündeki yıldızların O'na hürmet etmelerini, göğün katlarını çok kısa sürede gezip Kab-ı Kavseyn denilen yerde Cebrail'i de geride bırakarak lā- mekān iklimine girişini ve o kudsi buluşmayı şair akıcı bir üslupla dile getirir:

243 Yücedür ġāyet ile burc-ı viṣāl
İrmez ana kemend-i fikr ü hayāl

246 Oldı nūr-ı tecellīye lāyıḳ
Gördi maᶜşūḳu ᶜāşıḳ-ı ṣādıḳ

Bundan sonra Hz. Ebubekir'in fazileti, Hz. Ömer'in kerameti, Hz. Osman'ın şehadeti, Hz. Ali'nin velayeti hakkında terkib-i bend şeklinde dört manzume yer alır. Bu manzumelerde özellikle çar yare muhabbet telkin edilmektedir:

267 Çār yāre muḥabbet eyleyigör
Ta ki saña muḥabbet ide Ġafūr

276 Her biri rükn-i Kaᶜbe-i dīndür
Ġayrı eksikligiyle ḳılma hayāl

Hz. Ebubekir'in faziletinin beyanında, hicret sırasındaki mağara hadisesi nefis teşbihlerle ifade edilmiştir:

286 Ġar ten oldı ṣanki anlar cān
Oldılar anda cān gibi pinhān

289 Oldı ġar içre ṣanasın anlar
Ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān

290 Bu iki ʿandelīb-i bāġ-ı Eḥad
Ḳıldılar bir ḳafes içinde mekān

291 Beñzer ol mü' min-i muvaḥḥide ġar
Ola ḳalbinde ṣıdk ile īmān

Hz. ʿOs̱man'ın şehadetini anlatırken kullanılan hüsn-i ta'lil de çok yerinde ve güzel düşmüştür:

350 Ḳan degildür akan o demde revān
Taḳdı boynına sübḥa-i mercān

351 Ḳırmızı güller ile ṭoldurdı
Ḳoynını ṣanki ol emīr-i cihān

352 Düşdi şehr-i vücūdına ateş
Gerdeninde ʿalevler oldı ʿayān

356 Ṣunar iken aña şarāb-ı ṭahūr
Birazın dökdi üstine rıḍvān

Çar yarın vasfından sonra devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın medhiyesi gelir. Padişahın isminin kerametinden bahseder. Her harfine ayrı bir mana verir:

428 Sīni mürġ-i sa^cādete şeh- per
Lāmı lutf u ^cadālete zīver

429 Yāsı ^caynile oldı aña nişān
Ki onuncı ḫalīfedür ol ḫān

430 Çoḳ kerāmātı vardur ol nāmuñ
Mīmi görür gözidür islām'uñ

Kahraman, Cem, Husrev ve Rüstem gibi tarihi şahıslarla mukayese ederek padişahı mübalağalı bir şekilde över.

Sebeb-i Te'līf:

Bu bölümde bir sonbahar tasviri yapılır. Şair dostlarıyla toplanıp sohbet ederken aşktan söz ederler. Kimisi Ferhād'dan, kimisi Mecnūn'dan, bir diğeri Vāmık'tan bahseder. Bu sözler şairin hoşuna gitmez:

472 Bir alay bī- mezāk u zen- pāre
Bir alay derd- mend ü bī- çāre

473 Ne bilür sırr-ı ^cışk-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü ḥāl-i cānānı

474 Lāyıḳ oldur ki hiç olmaya naḳl
Kıṣṣa-i ^cışḳ-ı nāḳışātü'l- ^caḳl

Dünyevi ve adi şehvet aşklarına karşı nefretini bu şekilde dile getiren şair, güzel bir gence aşık olmanın ilahi bir duygu olduğunu savunur. Aklı noksan olanlardan yani kadınlardan hiç bahsetmeyen bir aşk hikayesi yazmaya karar verir.

Hikayeye geçmeden önce ilahi aşktan söz eder. Aşkın insana kazandırdığı faziletleri sayar. Aşık-ı sadıkın vecd ve halet, keşf ve keramet ile can gözünü açtığını, aşkın ruhtaki coşku ve heyecanı arttırdığını zikreder:

504 Noḳṭası bir kitābdur ʿışḳuñ
Ẕerresi āf-ı tābdur ʿışḳuñ

505 Ġarḳ olur ḳaṭresinde kevnü mekān
Gizlenür ẕerresinde iki cihān

506 ʿIşḳ-ı pāk ile ādem ādem olur
Mürşid-i kāmil-i mükerrem olur

Evet temiz aşk yani ilahi aşk insanı insan eder. Belki insanı sultan eder. Aşk Mabud'a ulaşmak için güçlü bir vasıtadır. Aşıkların gözünün nurudur. Aşk insanı dünya alakasından keser. Allah'a itaate sevkeder. Aşık olan tevekkül ile öyle bir mertebeye çıkar ki can gözü açılır ve bütün varlıkların sırlarını görür. Artık sebepler perdesi aradan kalkar. Hangi şeye baksa Cenab-ı Allah'ın nurunu, tecellisini onda temaşa eder. Bir noktada cümle cihanı seyreyler.Bütün ilimleri o noktada görür de akıl ve gönlü bu sırra hayran olur.

a-MEKAN

İstanbul'un Tasviri:

Şāh u Gedā mesnevisinde vak'a İstanbul'da geçmektedir. Hikayenin başında yer alan şehrengiz mahiyetindeki bu bölümde şair İstanbul'u anlatır. Burası eserin en çok dikkati çeken bölümüdür. Özellikle Ayasofya ve At Meydanı'nın tasvirleriyle şair nazarımıza XVI. yüzyıl İstanbul'undan canlı bir tablo sunar. Fakat hikayenin akışı içerisinde bu mekanın kaybolduğunu görürüz. İstanbul'un veya herhangi bir semtinin adı bile geçmez. Sadece hikayenin başında hikaye kahramanı Şāh ile arkadaşları At Meydanı'nda bulunurlar. Şāh'ı ilk defa burada gören Gedā da Rumeli'de yaşamaktadır. Bunun dışında hikayede gelişen olaylar tamamen hayali bir mekanda cereyan eder.

İstanbul'un adı mesnevide Kostantiniyye olarak geçmektedir. Burası Āl-i Osman padişahının tahtıdır. Alemin göz bebeğidir. Yar gibi surdan gümüşlü bir kemer kuşanmıştır. Güneş ona kale kumandanı, yıldızlar ise hisar erleridir. Evleri şiir gibi nazm edilmiş, süslü ve mamurdur. Hiç kimse bir yerinde kusur bulamaz.

Ayasofya'nın Tasviri:

Yahya Bey, İstanbul tasviri içerisinde Ayasofya'ya özel bir yer ayırmıştır. Fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi hikayede geçen olayların Ayasofya ile bir ilgisi yoktur. Ayasofya'yı " Mescid-i Aksa ile ikiz kardeş " olarak tanıtan

şair; bu meşhur camii kişileştirerek en ince ayrıntısına kadar tąvsif eder. Ayasofya'yı büyük bir şeyhe ve zamanın kutbuna benzetir. Herkes onun duasına muhtaçtır. Kubbesi başında ulu bir taç gibidir. iki minaresi aslında iki dua elidir. O Allah'a itaatin tarlası, duanın harmanıdır. Cennet gibi onun da sekiz kapısı vardır.Yeşil direkleri o cennetin servileridir. Kandilleri par par yanar. Kemerleri vecde gelip secdeye varmışlar, direkleri sanki müminlerle beraber saf saf namaza durmuşlardır. içi dışı bir müminin kalbi kadar paktır, temizdir. Mahfil üzerinde güzel sesli hafızlar yuvasında öten bülbüllere benzerler. Ve istanbul'un buna benzer bin tane camii vardır.

At Meydanı'nın Tasviri:

Eserde Ayasofya'dan sonra At Meydanı'nın tasviri yer alır.Burası bugünkü Sultan Ahmet Meydanı'dır. Şaire göre burası " güzellerin mecma'ı, aşıkların menba'ı"dır. Meydan sanki bir insan denizidir. Büyük küçük herkes nehir gibi sokaklardan akarak buraya toplanırlar. Yüksek ve eşsiz güzellikteki ağaçlarının üzerlerinde kuşlar uçuşur, altlarındamisafirler gölgelenir. Ab-ı kevser gibi çeşmeleri, taştan sütunlar üzerinde kubbeleri ile At Meydanı gerçekten istanbul'a bambaşka bir güzellik verir.

istanbul, Ayasofya ve At Meydanı'nın bu tasvirleri mesneviye hayli zengin bir mahalli renk vermiştir.

b- HİKAYENİN ŞAHIS KADROSU

Hikayede At Meydanı'nın tasviri içerisinde adları geçen dört güzel vardır ki Şāh da bunlardan biridir. Altunbaş, Ca'fer-i Tayyar, Şeker Memi ve Ahmed adındaki şahısları şair ayrı ayrı tavsif eder. Bu şahıslardan ilk üçünün hikayede önemli bir rolü yoktur. Buradan başka bir yerde de isimleri geçmez. Dördüncü şahıs olan Ahmed ise Şāh lakabıyla hikayenin baş kahramanıdır. Yahya Bey Şāh'ı şöyle tanıtır:

669 İçlerinden biri ḳıyāmet idi
Ḫūbluḳda ziyāde āfet idi

670 Sāyirinden o māh ekrem idi
Şīve vü nāzda müsellem idi

671 Ol güneş yüzli mīr-i meclis idi
Ġayrılar aña yār-ı mūnis idi

677 Ḳulı olmaġa kim ki ṭālib olur
Aña rūy-i celāli ġālib olur

678 Şems-i ṭābānıdur bu devrānuñ
Şīve bābında misli yoḳ anuñ

680 Ẓāhiren gerçi kim mülāyimdür
Sen baña sor anı ne ẓālimdür

681 Hicrinüñ yoḳ durur hiç uranı
Düşmanum dahi sevmesün anı

Gedā ise Rumeli'nde yaşayan bir alimdir. Zamanın faziletli kişilerindendir. İlimden bahsettiği zaman karşısında hikmet ehlinin dili tutulur. Sözleri inci gibidir. Nüktedan, zarif, marifet ehli ve şairdir. Hasılı her hünerde mahirdir.

Hikayenin bu iki kahramanının her birinin de etrafında bir yaran topluluğu vardır. Hemen her aşk hikayesinde olduğu gibi Şāh ile Gedā arasındaki aşkı çekemeyen bir de rakib grubu vardır. Onlardan birsini şair şöyle tavsif eder:

876 Bir siyeh- rū Yezīd ibni Yezīd
Şāye- veş Şāh'dan olmaz idi baʿīd

877 Olmış idi ġurab- veş ġammāz
Fiṭne vü hīle- sāz u şuʿbede- bāz

878 Vācibü'l- ḳatl cilf-i bāṭıl idi
Şāribü'l- ḥamr ḳara cāhil idi

879 Anadan yüzi ḳara ṭoġmış idi
Maʿsiyet baḥri anı boġmış idi

880 Var idi sūretinde ḳara nişān
Ṣanki sönmüş eñsi idi hemān

881 Fāni dünyā gibi yalancı idi
H̱asta-i ʿışḳa ḳara ṣancı idi

882 Hep nifak idi işi insāna
Ṣūretā beñzer idi şeyṭāna

Bunlardan başka Gedā'ya dua ederek aşk derdinden kurtarması için dostlarının müracaat ettikleri evliyadan bir zat, Gedā'yı Şāh'a kavuşturmak için onu esir kılığında pazara çıkaran dellal, gül bahçesinde çiçekleri devşiren ve bu yüzden Geda'nın tepkisini alan bahçıvan vardır. Bunlarla Şāh u Gedā'nın şahıs kadrosu hayli zenginleşmiştir.

c- VAK'A KURULUŞU

Şāh u Gedā hikayesini meydana getiren olaylar bir bütünlük arzetmez. Hikaye kahramanlarının başlarından çeşitli maceralar geçer.Fakat bu maceralar arasında tam bir ilgi kurulamamıştır. Ayrıca şair yer yer olayların akışını keserek " el- mev'ize " başlığı altında okuyucuya çeşitli öğütler verir. Hikayedeki olayların bir kısmı alışılmış aşk hikayelerinde geçen olaylara benzer. Mesela Gedā'nın aya ve güneşe derdini anlatması Leylā ve Mecnūn hikayesinde de geçer. Fakat bazı maceralar tamamen Yahyā Bey'in kendi buluşudur. Gedā'nın Şāh'ın adını anmak için satranç oynaması, Şāh'ı eğlendirmek amacıyla bindiği yaşlı atın üzerindeyken atın ölmesi gibi olaylar hikayeye değişik bir çeşni katar.

Hikayenin başında; Rumeli'de yaşayan alim ve fazıl bir kişi olan Gedā rüyasında gördüğü çok güzel bir gence aşık olur. Aşkından okumayı yazmayı bırakır yollara düşer. Birgün yolu istanbul'a uğrar. Şehri baştan başa gezerken At

Meydanı'nda yukarıda bahsi geçen dört güzeli görür. içlerinden birinin rüyasında aşık olduğu genç olduğunu görünce hemen halktan birine sorar. Lakabının Şāh olduğunu öğrenir. Hemen orada "aşk" redifli bir gazel söyler.

Aşk derdiyle kendinden geçen Gedā iyice zayıflar, bir hilal gibi incelir. Gözlerinden kanlı yaşlar döker. Dilinde düşüncesinde zikri, fikri sadece Şāh'tır. Bütün dostlarını terkeder, divane olur.

Bu durum halk arasında yayılır, dedikodu olur." Bu Gedā alıllı idi, alim, fazıl ve kamil birisiydi. Şimdi deli oldu." derler. Dostları kendisine nasihat ederler. " Sen ilim ve fazilette Allah'ın ikramına mazharsın. Aşka girip de ırzını vakarını kırma. Aklını aşk ile dağıtma. Senin gibi ilim ve fen ehli birisine, halkın diline düşüp perişan olmak yakışmaz. Belki padişah sana yüksek bir makam verir. Vakarınla ünvan sahibi olursun. " derler.

Gedā onların nasihatine alay ederek cevap verir. Der ki: " Ey kavmim; siz gaflet şarabıyla sarhoş olmuşsunuz. Hakikati ters görüyorsunuz. Sizin hür dediğiniz hakikatte esirdir. Zengin dediğiniz fakirdir, divane sandığınız akıllıdır.

731 Yoḳ durur ẕevḳi dehr-i pür- ḳahruñ
Ṣadrı saff-ı ni^cal durur dehrüñ

732 Zehri tiryāḳ durur bu dünyānuñ
Cümle tiryāḳı zehr durur anuñ

733 Cümleden alçaḳ olan aʿlādur
Senüñ aʿlā didügün ednādur

734 Ḥürmet idüp saña ki ḫalḳ uyar
Ḫaberüñ yoḳ seni günāha ḳoyar

735 Ḳaşki ḥürmet itmeyüp ḳaṭʿā
Günde yüzbiñ kişi sögeydi baña

Nasihatten anlamadığını gören dostları bu defa Gedā'yı veli ve kamil bir zata götürürler. Akıllanması için dua etmesini isterler. Geda ise o aziz zata yalvararak aşkının daha da artması için dua ister. Ve:

764 Ḥālüme raḥm eyeyen derdüme dermān ḳılmasun
Yārdan ġayrı gözüm yaşını kimse silmesün

matla'lı bir gazel okur. Bu şiir çevresindekilere çok tesir eder. " Deliden uslu haber " deyip şaşırırlar. Gedā'nın her sözü bir kitap kadar hikmetlidir. Acıyarak onu kendi haline bırakırlar.

Gedā yolda birgün Şāh ile karşılaşır. Gedā'nın halini gören Şāh durumu anlar. O'na baktığında bütün cismi titrer. Gedā'nın aşkı Şāh'a tesir etmiştir. " bu Gedā bana aşık olmasa gönlüme bu kadar tesir etmezdi " der. Gedā'nın halini hatırını sorar. " Allah'ını seversen bana sevdiğini göster " der. " Ta ki ona gidip yalvarayım, seni ona kavuşturayım "

der. Gedā ise sırrının açılacağından, halka destan olmaktan korktuğunu söyler. Şāh yeminler ederek sırrını gizli tutacağına söz verir. Bunun üzerine Gedā Şāh'a zarifçe cevap verir. Bir ayna uzatarak ona sevdiğini gösterir. Şāh kızarak kaşlarını çatar. Gedā'yı yolda bırakarak gider. Fakat maksadı şive ve naz yapmaktır.

Yahyā Bey bu makamda " El- mev῾iże " başlığı altında aşk hakkında öğüt verir. Aşık olan kişinin aşkını diğer insanlardan gizli tutması gerektiğini, hatta sevdiğine bile bunu açıkça söylememesi lazım geldiğini şöyle ifade eder:

841 Ṣūretā itme ῾ışḳunı iẓhār
῾Āşıḳuñ bir bilinmedik nesi var

842 Ḳādir oldukça ῾ışḳı itme ῾ayān
Bir baḳımda seni bilür cānān

843 Ṭuyurursañ saña cefālar ider
Yüzüne baḳmayup ezālar ider

Yine birgün Gedā, bir yerde satranç oynanırken görür. Şāh'ın adını sıkça zikretmek için o da oynamak ister. Bir kaç kez Şāh'ı anınca çevresindekiler halini anlarlar. Çok geçmeden Gedā'nın kimi sevdiğini herkes anlar. Fesatçı bir kişi Gedā'nın ağzını arayıp onu aldatarak Şāh ile aralarında geçenleri öğrenir. Şāh'a gidip " senin şerefini kirletiyor " der. Bunun zerine Şāh Gedā'ya bir mektup yazarak memleketten çıkıp gitmesini ister. Gedā sevdiğinin emrini yerine

getirerek çıkıp gider. Fakat aşkı daha da artmış, Mecnūn gibi büsbütün perişan olmuştur. Kıbleye elini açar kendisini Şāh'dan ayıranlara beddua eder. Allah hacetini kabul eder. Düşmanların hepsine bela erişir. Burada şair aşığın bedduası hakkında şunları söyler:

978 ʿĀşıḳuñ ḳāmeti olınca kemān
Ḥaşmını eyler āh oḳına nişān

979 ʿĀşıḳuñ sen cünūnuna ḳalma
Ḥazer eyle ilencini alma

980 ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳuñ sözi meẕelā
Dönmez atılmış oḳ gibi ḳatʿā

981 Ḳılmaġa bir diyārı zīr ü zeber
ʿĀşıḳuñ āhı ile yaşı yiter

Gedā'nın bedduası hatta Şāh'a da tesir etmiştir. Hastalanıp bir hilale döner. Biri gelip Gedā'ya Şāh'ın hastalandığını söyler. Bu defa Gedā Şāh'ın iyileşmesi için Allah'a el açar. Hemen o saatte Şāh iyileşir. Gedā Şāh'a bir mektup yazarak, düşmanların sözüne uymamasını , kendisini yine kabul etmesini, hiç olmazsa uzaktan görmesine razı olmasını ister. Aslında bu aşıkların kullandığı bir tedbirdir. Eğer sevgili mektubu alır okursa aşığa muhabbeti olduğu anlaşılır. Şāh da Gedā'nın mektubunu alır okur. Geri verir, kabul etmediğini söyler. Bunun hikmetini şair şöyle izah eder:

1069 Bu cefānuñ ziyāde lezzeti var
Zāhire baḳma gizlü ḥikmeti var

1070 Niceler işbu ḳavli red ṣandı
Dilberüñ şīvesine aldandı

1071 Gāh olup nāzını idüp iẓhār
iltifāt eylemez geçer dil-dār

1072 Añlar iseñ bu zevḳ ü şevḳi eger
Ḥaḳ bilür nice biñ selāma deger

1073 Devlet ol ʿāşıḳa ki maḥbūbı
Arada ḳullana bu üslūbı

Gedā'nın aşk derdi gün geçtikçe artmaktadır. Yaranı derman kılmak için tekrar toplanıp yanına gelirler. Burada Yahyā Bey Lokman Hekim'in aşk derdi için tavsye ettiği üç dermanı zikreder. Birisi vuslattır, sevgiliye kavuşmaktır. Birisi sefere çıkmaktır. Birisi de sevgiliyi kötüleyerek aşığı ondan soğutmaktır. Gedā'nın dostları Lokman Hekim'in bu tavsiyesine uyarak Şāh'dan çok şikayetler ederler. Ona söverler, iftira ederler. Gedā ise bu sözlere kesinlikle itimat etmez . Şāh'a iftira edenlere beddua eder. Dostları çaresiz yanından ayrılırlar.

BU defa Gedā Leylā ve Mecnun'da olduğu gibi aya ve güneşe derdini döker. cevap alamaz. Nihayet Allah'a yalvarır.Allah Gedā'nın duasını kabul eder. Bir dellal Gedā'yı Şāh'ın bulunduğu yere götürüp pazarda satılığa

çıkarır. Şāh Gedā'sını tanır ve ona müşteri olur. Artık Gedā Şāh'a kavuşmuştur. Latifeden hoşlanan Şāh'ı memnun etmek için bir uyuz ata binip kapısına gelerek herkesi kendine güldürmeyi bile zevk sayar. Bu suretle Şāh'a yaklaşmak imkanını bulur.

Bir bahar mevsimi yeryüzünde çiçeklerin, gökyüzünde yıldızların insanın içini ferah ile doldurarak sıkıntıdan uzaklaştırdığı bir zamanda, Gedā çok güzel bir bahçeyi temaşa ederken bahçıvanın çiçekleri kopardığını görür. Bu duruma çok üzülen Gedā hemen bahçıvana müdahale eder. Çiçekleri koparmanın günah olduğunu, çünkü onların her birinin Allah'ı tesbih ettiğini, Allah'ın tesbihine mani olanın şeytandan farksız olacağını, bir çiçeği koparmanın mana aleminde bir insanı öldürmek demek olduğunu söyler. Bahçıvana nasihat eder.

Bu sırada Şāh dostlarıyla gülistana eğlenmeye gelirler. Güller ve bülbül sesleri arasında işrete ve sohbete dalarlar. Şāh arkadaşlarına kendi başlarından geçen bir aşk hikayesi anlatmalarını teklif eder. Dostlarından üçü kendi aşklarını anlatırlar. Şāh her üçüne de itiraz eder. Hatalarını birer birer söyler. Sonra kendisi Gedā ile olan aşkını anlatır.

O geceyi işret ve sohbetle geçiren Şah ve arkadaşları, gündüzün de denize girip yıanırlar. Daha sonra bir sandala binip gezerler.

Gedā ise yine aşk derdinden takatsız kalmıştır. Çevresindekilere yalvarır. " Beni Şāh'a ulaştıracak kimse yok

mu? " der. Merhametli birisi onu Şāh'ın geçeceği yola getirir. Bir süre sonra Şāh atlı olarak gelir. Gedā'yı güçlükle tanır. Atını üzerine sürer geçer. Gedā için bu büyük bir iltifattır. Adeta yeniden canlanır.

Bu arada rakip grubu Gedā ile Şāh arasındaki aşkı kıskanmaktadırlar. Şāh'ın Gedā'yı ne kadar sevdiğini anlamak için bir hile düşünürler. Şāh'a gidip Gedā'nın öldüğünü söylerler. Şāh bu kara haberi duyunca gözlaeri yaş ile dolar. " Bana yazıklar olsun ki ona çok cefalar ettim. Sonunda ölümüne sebep oldum. Korkarım mahşer günü utncımdan yüzüne bakamam. " diye ağlar. Ona çok dualar eder.

Düşmanlar Şāh'ın muhabbetini görünce hasedlerinden kanlı yaşlar dökerler. Anlarlar ki arada fitne fayda etmez. Gidip işin doğrusunu itiraf ederler.

Yine bir gece Gedā, etrafın sessizliğinden faydalanarak Şāh'ın eşiğine yüz sürmek için kıyafet değiştirerek Şāh'ın mahallesine gelir. Yolda karşılaştığı Şāh'a selam verir. Şāh Gedā'yı tanımayarak selamını alır. Gedā şevk ile bir gazel okur. Şiiri dinleyince Şāh Gedā'yı tanır. Yanına çağırtır. Halini hatırını sorar. " Benim çektirdiğim cefalardan gücenmeyesin. Ayrılık olmadan kavuşmanın zevki anlaşılmaz." der. Gedā bu vefa karşısında " benim ömrümü Şāh'ın ömrüne kat" diye sevinçle Allah'a dualar eder. Şāh'a düşmanların sözüne kanıp kendisine cefa çektirmemesini, kendisinden ona zarar gelmeyeceğini söyler. Bu sırada ortaya çıkan bir rakib söyleşmelerine engel olur. Gedā geldiği yöne döner. Bu

buluşma sırasında bir defa olsun sevdiğinin yüzüne bakamadığından hayıflanır. Fırsat elinde iken kaçırmıştır. Yedi yıldır aşık olduğu Şāh'ın yüzüne bir defa olsun bakamamıştır. Bunu bir kıt'a ile şöyle dile getirir:

1775 Bu ne ḥüsn ü cemāl olur ya Rab
Baḳıcaḳ ʿaḳl u fikr olur maʿdūm

Bu neḥikmet durur ki gören anı
Ola seyr-i cemālden maḥrūm

Gedā'nın aşkı günden güne artmakta, artık sabrı tükenmektedir. Şāh'ın semtinden ayrılmaz olur. Şāh bu durumdan rahatsızdır. Gedā'ya bir oyun eder. Yanına çağırarak: "Bir gün senin evine misafir geleceğim. Bir yere ayrılmadan evinde beni bekle" der. Gedā sevincinden evden dışarı çıkmaz. Gözleri yollardadır. Gelene geçene kulak kabartır. Şāh'ı göremeyince üzüntüden kendinden geçer.

Bir halk Gedā'ya Şāh'ın kendisine yaptığı vefalardan bahsetmesini isterler. yeminler ederek onu zorlarlar. Gedā da mecbur kalır anlatır:

"Bir gece Şāh, şefkat edip evimi şereflendirdi. Bana meylederek çok ihsanlar etti. Birlikte yiyip içtik. Sabaha kadar seviştik. Sabah olunca uyandım ki bu bir rüya imiş." der ve devam eder: " Bir güzel aşığına hiç bu kadar vefalar eder mi? Kavuşmak zevklidir ama ondan sonraki ayrılık çok ıztıraplıdır. O kısacık beraberlik o kedere değmez."

Gedā sözlerini bitirince birden hatif-i gayb nida eder:

" Gafil olma, aşk ince bir yoldur. Çocuk oyuncağı değildir. Güzeli seyretmek insanın hoşuna gider ama Allah'a yönelmekten alıkor. Hem o güzel fanidir. Elinden alınınca geriye ıztırabı kalır. Her lezzetin sonu elemdir pişmanlıktır. Kan, kemik ve bir post insana dost olmaya layık mıdır? O güzel seni dünyada derde, ahirette de cehenneme sokar. Bu nefsani gözü kör etmedikçe kimse nur-ı Rahman'ı göremez. Güzelin suretine bakma siretine bak. Halkın muhabbetinden alakanı kes. Çünkü grçek dost Allah' tır. Aşığa iki kıblegah olmaz. Bir vilayette iki şah olmaz. Ya Hakk'ı sev ya halkı. Çünki bir gönüle iki muhabbet sığmaz. "

Hatifin bu sözleri ile hikaye tamamlanır. Sonunda Yahyā Bey Hatifin sözleriyle amel etmeyi, tövbe ve istiğfar edip nefs-i emmareyi yenerek din içinde yol almayı tavsiye eder.

Hatimetü'l Kitab:

Bu bölümde şair eseriyle övünür. Eserini bir haftada tamamladığını söyler. Sözü kısa kestiğini, çünki çok söyleyenin çok yanılacağını ifade eder. Eserin tercüme olmadığından, hiç kimseden çalmadığından bahseder:

1943 ʿĀridür ʿāriyet libāsından
Pāk durur terceme belāsından

1944 Kimseden nesne almadım kaṭʿa
Yaʿlemu'llāh meger tevārüd ola

der. Eserini mukabele ile doğru yazan katibe dua eder. Yanlış yazanlara ve ondan mana çalan şairlere de beddua eder.

d- ZAMAN

Şāh u Gedā mesnevisinde zaman belirsizdir. Olaylarla zaman ilişkisi de oransızdır. Zamanla ilgili oarak mevsim, ay, gün, gece ve yıl gibi kavramlar geçmektedir. Mekana bağlı olarak hazan ve bahar tasvirleri yapılmıştır. Mesela eserin sebeb-i te'lif bölümünde bir sonbahar tasviri yapılır. Gedā'nın çiçekleri devşiren bahçıvana tepki gösterdiği zaman ise güzel bir bahar günüdür. Aynı günün gecesinde Şāh dostlarıyla gül bahçesine gelir. Sabaha kadar işret ve sohbet ederler. Gündüzün de denize girerler, sandalla gezerler.

Geceler genellikli Gedā'nın aşkının cinnet derecesine vardığı sıkıntılı zamanlardır. Bu tenha gecelerde gizlice Şāh'ın evine gidip eşiğine yüz sürmek ister. Gece ayla gündüz güneşle konuşur, derdini döker.

Şāh kendisini rahatsız etmemesi için " sana misafir geleceğim, beni evinde bekle " diye kandırdığı zaman Gedā aylarca evinden dışarı çıkmaz. Şāh'ın gelişini bekler.

Hikayenin süresi yaklaşık yedi yıldır. Gedā yedi yıldır aşık olduğu Şāh'ın yüzüne bir kez bile bakamamıştır.

e- ŞĀH U GEDĀ'DA YER ALAN ARA HİKAYELERİN ÖZETLERİ

Bu hikayeler Şāh'ın arkadaşları tarafından anlatılan kendi başlarından geçmiş aşk maceralarıdır.

Birinci Hikaye:

Şāh'ın birinci arkadaşına garip ve fakir bir adam aşık olur. Aşkından ağlar inler. Halka karşı sevgiliyi rezil eder. O da dayanamaz kendisinden ne istediğini sorar. Aşık sadece kendisini öldürmesi için yalvarır. Ne kadar nasihat ettiyse de vaz geçiremez. Alır aşığını tenha bir yere götürür. Aşık onun bıçağını bilemesini bile istemez. "Beni bin bir eza ve cefa ile öldür" der. O da aşığını yatırır,bıçağının tersini boynuna vurur. Amacı aşığını imtihan etmektir. Gerçekten aşığı hiç kıpırdamaz. Sevgili aşkında samimi olduğunu anlar. Onu kucaklar ve yanından hiç ayırmaz.

Şāh bu hikayeye itiraz eder. Der ki: "Aşığın aşkı kemalini bulunca dili tutulur. Aşığına bu denli yalvaramaz. Hem aşık sevgilisi için ölümden çekinmez. Fakat kendisini öldürmesi için de sevdiğini zahmete koymaz. Aşığın sevdiğini haftada bir uzaktan görmesi yeterlidir.

İkinci Hikaye:

İkinci arkadaşı da şöyle bir hikaye anlatır:

" Dertli bir abdal bana aşık olmuştu. Gölge gibi yanımdan ayrılmazdı. Birgün bana çok dikkatle baktığını görünce kızdım. O da beni kızdırdığı için vurup bir gözünü çıkardı. "Sevgiliyi inciten göz kör olsun. Gözüm değil, belki başım, canım sana feda olsun." dedi. Ben de onu canım gibi aziz bildim. Evime aldım. ölünceye kadar birlikte olmaya karar verdim."

Şāh bu arkadaşına da itiraz eder. "O sefih herif hata etmiş." der. "Şimdi sana yazık değil mi ki kör bir aşığın var. Hem aşık batın ehli olur. Göz, kol ise zahir işidir. Gerçek aşık fena-yı mutlaktadır." der.

Üçüncü Hikaye:

Üçüncü dostunun hikayesi ise şöyledir:

" Birisi zengin biri fakir iki adam bana aşık olmuştu. Zengin olanı benim için bütün malını feda etti. Fakat ben ona yine de meyletmedim. Çünki mal için aşık olana lanet olsun. Diğer fakir aşığım birgün benim için ölmek istediğini, yolumda feda edecek canından başka birşeyi olmadığını söyledi. Hemen bir hançer çıkarıp kendisine batırırken zorla hançeri elinden aldım. Aşkındaki samimiyetine inandım.Şimdi beraber yaşıyoruz.Her gece sabaha kadar beni öper, kucaklar."

Şāh yine itiraz eder. "Aşık olan haya ehli olur. Birlikte yatmak sevgiliyi incitir. Hem her türlü uyku aşığa haramdır." der.

Dördüncü Hikaye:

Bu defa sıra Şāh'a gelmiştir. Şāh da Gedā ile olan aşkını anlatır. Gedā'ya birisi sevgilinin köyünün taşını getirir. Gedā bu taşa yüzünü gözünü sürer, ağlar. Ona baktıkça sevgiliyi hatırlar. Onunla dövünmeye bile kıyamaz. Taşa zarar gelir diye korkar. Taşı görünce aklı başından gider. Bir taştan bu kadar etkilenen, sevgiliyi görmeye elbette dayanamaz. Şāh'ın adını ansalar, kendinden geçer.

Yüzüne bakmaya hiç cesaret edemez. Elbette böyle bir aşık için firak ile visal arasında fark yoktur. Beden arada bir perdedir. Gerçek aşıkların arasından bu perde kalkar. Canlar bir olur. Birbirinde fani olurlar.

Şāh'ın bu sözlerine karşı diğer arkadaşları itiraza mecal bulamazlar. Çok etkilenirler. " Sen güzellerin şahı olduğun gibi, sözlerin de hepimizinkinden üstündür." derler.

2- ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Şāh u Gedā tam bir mürettep mesnevidir. Besmelenin faziletini anlatan bir bölümden sonra sırasıyla; tevhid, münacaat, na't ve mi'raciye yer alır. Bunlar yine mesnevi şeklinde kafiyelenmişlerdir.

Daha sonra çar yar medhiyesi olarak her biri bir halife için dört terkib-i bent yazılmıştır. Bunların da her biri, sekizer beyitlik beş bend olmak üzere toplam kırk beyitten oluşur.

Bunlardan sonra Kanuni Sultan süleyman medhiyesi yeralır. Bu da baştaki şiirler gibi mesnevi şeklinde kafiyelenmiştir ve otuz üç beyittir. Şehrengiz mahiyetindeki İstanbul, Ayasofya ve At Meydanı tasvirleri de yine mesnevi şeklindedir.

Bunlardan başka mesnevinin akışını monotonluktan kurtarmak için serpiştirilen beş gazel ve bir kıt'a yer almaktadır. Bu şiirler mesnevinin kahramanı Geda'nın ağzından söylenmiştir.

Mesnevinin vezni: Fe'i lā tün Me fā i lün Fe'i lün'dür

(Fā i lā tün) (Fa' lün)

Başta yer alan şiirler; tevhid, münacaat, na't, mi'raciye, terkib-i bendler, Kanuni medhiyesi, İstanbul şehrengizi ve sonda yer alan kıt'a da aynı vezinde yazılmıştır. Yalnız gazeller müstakil vezinlerde yazılmıştır.

Yer yer vezin ve kafiye yönünden ihmal edilmiş mısralara rastlanır. Fakat eserin dilinin sadeliği ve Türkçe

kelimelerin aruza uygulanışındaki güçlük nazara alınırsa eserin şekil yönünden düzenli olduğu kanaatına varabiliriz.

3- DİL VE ÜSLUP

Şāh u Gedā mesnevisinde dilin sadeliği, Türkçeliği, halka yakınlığı açıktır. Halk tabirleri, deyim ve atasözleri bol bol kullanılmıştır. Konusu mahalli olduğu gibi ifadesinde de yerlilik şiddetle göze çarpar. Yalnız başlıklarda uzun terkipler, arapça ve farsça kelimeler kullanılmıştır. Giriş bölümündeki manzumelerin dili hikayeye nisbeten biraz ağırdır. Eserdeki ayetlerin, hadislerin ve arapça beyitlerin hemen tamamı bu manzumelerde yer almıştır. Hikayenin içindeki gazeller de hikayede olduğu gibi sade bir dille söylenmiştir.

Orjinalliği açıkça görülen eserde acem edebiyatı taklidinden ve acem şiirini çalma illetinden şuur ve gururla kaçılmıştır. Yer yer:

687 Māsivādan geçelüm cām-ı muḥabbet içelüm
Varalum menzil-i maḳṣūda olup hemdem-i ʿışḳ

1011 ʿĀşıḳuñ nāmesi pür-āteş olur
Delü göñli gibi müşevveş olur

1026 Ḳulını ḥasret odına yakıcı
ʿĀşıḳına ḳıya ḳıya baḳıcı

gibi samimi ve lirik mısralar görülür. Fakat eser ne iç ne de dış bakımdan titizlikle işlenmiş değildir. Mısraların canlılık, berraklık, tabiilik ve samimilik meziyetlerine mukabil, ritmi noksandır. Sonunda müellifi tarafından bir haftada yazıldığı söylenen Şāh u Gedā edebi sanat ruhu

bakımından bir fevkaladelik göstermemektedir.

4- DEYİMLER, ATASÖZLERİ VE ARKAİK KELİMELER

a- Deyimler ve atasözleri:

1- Defterini dürmek

106b Felegüñ defteri dürülse gerek

2- Kusura bakmamak

131b Ḳalma eksiklügüme iy Settār

3- Canıma minnet

207b Hiẕmetün oldı cānuma minnet

4- Yere çalmak

226b Yire çaldı defini Zühre hemān

5- Hayrette kalmak

228a Gökde Merrīh ḥayrete batdı

6- Ayağına yüz sürmek

229b Müşteri ayaġına sürdi yüzin

7- Yüzü suyu

236b Buldı anuñ yüzi ṣuyına şeref

402a ʿĀlemün yüzi ṣuyı sensiñ sen

541a Ḥaḳ bu kim yüzi ṣuyıdur dehrüñ

854a iki ruḥ yüzi suyıdur oyunuñ

8- Ayak(lar) altında kalmak

260b Ayaġ altında ḳoma nite ki mūr

9- Allah'a ısmarlamak

261a Elini al Ḫudāya ıṣmarla

---

* Deyim, atasözü ve arkaik kelimeler beyit numarasına göre sıralanmıştır.

10- El elden üstündür

679b Gerçi dirler el elden üstündür

11- Gökte ararken yerde bulmak

690b Gökde isterdi yirde buldı hemān

12- ....der,........işitir.

693b Şāh dir Şāh işidür idi hemān

13- Deliden uslu haber

770b Didiler kim delüden uṣlu ḫaber

14- Sözü verenden alan uslu gerek

771b Sözi virenden alan uslu gerek

15- Aşk olsun

791b Didi ʿışḳ olsun iy Gedā-yı ġarīb

16- Son pişmanlık fayda etmez

Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş

17- Yemişin (armudun) iyisini domuz (ayı) yer

873b Yimişin eyüsini ṭoñuz yer

18- ....oğlu ....

876a Bir siyeh-rū Yezīd ibni Yezīd

19- Birine bin katmak

907b Birine biñ ḳatup ider ifşā

20- Ağzında bakla ıslanmamak

908b Baḳla ıslanmaz anuñ aġzında

21- Canı yanan eşek atı geçer

911b Acıyan ḫar meseldür atı geçer

22- Başını alıp gitmek

922b Gün gibi başını alup gidesen

1768b Bir yire başumı alup gideyin

23- Kendi kendine etmek

941a Didi ben kendü kendüme itdüm

24- Derdini tazelendirmek (deşmek)

964a Eski derdümi tazelendürdün

25- Ettiğini bulmak

989b Yolına geldi itdüğin buldı

26- Kimsenin hakkı kimsede kalmaz

991a Kimsenün ḥaḳḳı kimsede kalmaz

27- Yoluna (başına) gelmek

991b itdügün ṣanma yoluna gelmez

1178b ʿĀḳıbet sāye-veş yolına gelür

28- Ahını almak

993b Kimsenüñ āhın alma eyle ḥazer

1178a Kim ki ʿāşıḳlarınuñ āhın alur

29- Dostu düşmanla bir görmemek

1037a Dostı her düşmen ile bir görme

30- Görmezden gelmek

1037b Beni yollarda görmeze urma

31- Sen cefasını çek, el safasını sürsün

1084 Sen çekersin belāsını her dem

il ṣafāsın sürüp iderʿālem

32- Dil uzatmak

1100a Dil uzadan lebine lāl olsun

33- Yanıp yakılmak

1132b Yandı yaḳıldı māh-ı tābāna

34- işi Allah'a kalmak

1143b Benim işüm ḳalıpdur Allāh'a

35- Adımına haram katmamak

1280b Adımına ḥaram ḳatmaz idi

36- Kurt boğazına ciğer asmak

1304b Ḳurd boğazına ciger asdı

37- Mum dibine ışık vermez

1387b Olur imiş çerāġ dibi karañu

38- İnsanın canı tatlıdır

1440b Ṭatlıdur ādem oġlınuñ cānı

39- Hırsızın gündüzü doğrunun gecesi

1703b Uġrınuñ güni toġrınun gicesi

40- Erkekliğin onda dokuzu hiledir (kaçmaktır)

1715b Erlik ondur ṭokuzu hīle imiş

41- Aklını başından almak

1764b ᶜAḳlı başumdan aldı nūr-ı celāl

42- Çok konuşan çok yanılır

1935b Kim ki çok söyler ise çok yañılur

b- Arkaik kelimeler :

1- döymek: dayanmak

64a Döymez ol ilme ḳalıb-ı insān

1565b Döyemez tab-ı vaṣluma bir an

1817b Döyemezdi o yaña baḳmaġa hiç

1906b Döymez iki muḥabbete bir dil

2- kocmak, kucmak: kucaklamak

480b öpmek ü ḳocmaḳ olmaz endīşe

3- oñmak: iyileşmek, onarmak

736a Yapılup ḳaṣr-ı ḳadri oñmaz işi

1100b Oñmaduk başı pāy-māl olsun

4- assı: fayda

847a Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş

5- egsi,eñsi: ucu yanmış odun parçası, kömür

880b Ṣanki sönmüş egsi idi hemān

6- iñen, igen: çok

1035a igen aġlatma iy kerem kānı

7- köyücü: yaḳıcı

1035b Nevbetine köyücü ḳurbānı

8- ıs : sahip

1200a Didi ḥikmet ıssı Rabb-ı Ḫudā

9- öykinmek : taklit etmek, özenmek

1390b öykinemez hezār bülbül aña

10- çeğzinmek : dönmek

1611a Başı çegzinür idi eflākūñ

11- söykenmek : dayanmak, yaslanmak

1612 Biri birine söykenüp ol an

12- turgurmak; durdurmak

1638b Şāh'ı turgurdı ol bahāne ile

13- döğünmek : yara açmak, dağ basmak, matem

1684b Mātemi cismü cāna urdı dögün

14- ugrı : hırsız

1703b Uġrınun güni ṭoġrınun gicesi

15- yavi kılmak : kaybetmek

1732b Kendüyi yavi ḳıldı ḥayret ile

16- irgürmek : ulaştırmak

1751b Gül gibi aña ġuṣṣa irgürme

17- ivmek : acele etmek

1793b Bir daẖi görmege iver cānı

18- tolunmak : Ayın dolunay haline girmesi

1893b Ṭolunur çehresinde mihr-i cemāl

19- yeyni : hafif, itibarsız, önemsiz,kolay

1938b Ḳıymeti aġır elde yeyni durur

5- AYETLER, HADİSLER VE ARAPÇA İBARELER *

a- Ayetler :

1- Tulicü'l- leyle fî'n- nehar 51a

Ali imran 3/27

Me'ali : " Geceyi gündüze katarsın "

2- Lenterani 59b

El- A raf : 7/143

Me'ali : " Sen beni asla göremezsin "

3- Şehida'llah 96b

Ali imran : 3/18

Me'ali : " Allah şahittir ki "

4- ma evha 161a

En- Necm : 53/10

Me'ali : " Allah vahyettiği şeyi bunun üzerine vahyetti"

---

* Ayet, hadis ve Arapça ibareler beyit numarasına göre sıralanmıştır.

5- ev edna 161b

En-Necm : 53/9

Me'ali : " iki yay kadar yahut daha yakın "

6- Saniy'isneyni izhüma fi'l- gar 285b

Et-Tevbe : 9/40

Me'ali : " Hani onlar mağarada iken ikinin ikincisi "üzülme Allah bizimle beraberdir" diyordu "

7- Tuba lehüm ve hüsnü meab 365b

Er- Ra d : 13/29

Me'ali : " Onlara ne mutlu, ne güzel bir sığınak "

8- Hel eta 387b

El- insan : 76/1

Me'ali : " Gelmedi mi ? "

b- Hadisler :

1- " ölmeden önce ölünüz "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c.2, s. 291

113b ölmedin ölmeyen bekā bulamaz

2- " Rahmetim gadabımı geçti "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, Beyrut, 1352, c.1, s.448

133b Sebekat rahmeti ʿalā gadabi

3- "Cumhurdan gelen rivayete göre : Peygamberden sonra insanların en faziletlisi bizce muhakkak ki Hz. Sıddık'tır."

268b Ve ʿaleyhi rivāyetü'l- cumhūr

269 Kāne baʿde'n- nebiyyi bi't- tahkīk

Efdalu'l- halk ʿindenā Sıddīk

4- " Benden sonra bir peygamber gelseydi o ömer olurdu. "

El- Acluni, Keşfü'l-hafa, c.2, s. 154

310 Didi Şāh-ı rusūl olaydı ʿömer

Gelse bir daḫi ḫalḳa peygamber

5- " Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır."

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 1, s. 203

397b Bāb-ı ʿilmü medīne-i ḥikmet

6- " Belaların en şiddetlisi peygamberlere, sonra evliyalara gelir. "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 1, s. 130

1196b Evliyāya irer eşedd-i belā

7- " Bir alimin ölümü, bir alemin ölümüdür."

1397 ʿĀlimüñ mevtine buyurdı Resūl

ʿĀlemüñ mevti gibidür didi ol

8- " Hayırlı işlerde acele ediniz."

Ebu Davud, Cenaiz, s. 43

1443b Didi ḫayr işi eyleme te'ḫīr

9- " Fakirliğimle övünürüm "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 2, s. 87

1507b Faḳr ile faḫr iderdi leyl ü neḥār

c- Arapça ibareler :

1- Celle celaluhu vü amme nevaluhu

Manası : "Azameti celil ve ihsanı şamil olsun."

2- Ma hüve'l- hak 61a

Manası : " Doğrusu odur "

3- Te ala'llah 67a

Manası : " Şanı yüce olan Allah "

4- Tabaka'n- na leyn 218b

Manası : " Birbirine denk geldi " (deyim)

5- Subhane rabbiyel a la 232b

Manası : " Yüce olan Allah, seni tesbih ederim "

6- Leyse fi'l- vücudi sivah 244b

Manası : " Varlık olarak ondan başkası yoktur."

7- Ezherü'd- dınü yenbitühü lena

Za afa'llahu ecruhüm hasena 258

Manası : " Dini izhar ederek bizim için onu korudular.

Allah onların mükafatını kat kat versin "

8- Rafe a'llahu kadrahu ebeda 177b

Manası : " Allah onların kadrini ebeden yüceltsin."

10- Radıya'llahu anhu fi'd- dāreyn 301b

Manası : " Allah her iki dünyada ondan razı olsun "

11- Aleyke avnu'llah 311a

Manası : " Allah'ın yardımı onun üzerine olsun "

12- Leyse fi'd- dari gayrahu deyyar 360b

Manası : " Evde ondan başka kimse yoktur."

13- Kaddesa'llahu sırrahu'l- a la

Kerrema'llahu vechehu ebeda 421

Manası : " Allah onun yüce sırrını mukaddes kılsın

Yüzünü ebedi olarak mükerrem kılsın "

14- Ebbeda'llahu şemse nusretihi

Halleda'llahu zılle izzetihi 434

Manası : " Allah onun zafer güneşini ebedi kılsın

Allah onun izzetinin gölgesini daim eylesin"

15- Eben an ced 435b

Manası : " Babadan, dededen " (deyim)

16- Bi'n- nebiyyi ve alihi'l- ahyar 455b

Manası : " Nebi ve onun hayırlı nesli hürmetine "

17- Aceben lil muhibbi keyfe yenam

Küllü nevmin ile'l- muhibbi haram 1533

Manası : " Hayret aşık nasıl uyur. Halbuki her türlü uyku aşığa haramdır. "

18- Hasbeten lillah 1634b

Manası : " Sırf Allah rızası için " (deyim)

19- Ya lemu'llah 1944b

Manası : " Allāh bilir " (deyim)

6- ŞAHIS İSİMLERİ

Hikayenin kahramanları tarihte yaşamış gerçek şahıslar değildir. Hayali şahıslardır. Gedā Rumeli'de yaşayan bir alimdir. Şāh da İstanbul'da yaşar. At Meydanı'nın tasvirinde geçen dört güzelden biridir. Asıl adı Ahmed'dir. Diğer üçü de Altunbaş, Caʿfer-i Tayyār ve Şeker Memi adlarını taşırlar ve üçünün de hikayede geçen olaylarda bir rolleri yoktur.

Bunların dışındaki şahısların isimleri zikredilmez. Yalnız telmihen, benzetmelerde, tasvirlerde kullanılan tarihi şahısların isimleri anılır. Mesela bir rakibi anlatırken "Yezid ibni Yezid " der. Gedā'yı Mecnun gibi aşk kahramanlarına benzetir. Bir dellal O'nu esir diye satarken Yusuf'a benzetir. Ayrıca aşk derdine derman sunan Lokman Hekim'in ismi geçmektedir.

Giriş kısmındaki manzumelerde ise peygamberler, sahabeler, İran kahramanları veya aşk kahramanlarından bahsedilir.

Tevhid ve münacaatta Allah'ın sıfatları ve isimleri anılmaktadır. Na'tta Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Yusuf, Hz. İsmail, Hz. Hızır, bir de Ebu Leheb geçmektedir. Mi'raciyede ise Cebrail, Burak, Refref gibi gaybi şahıslar ile Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve Ümmehani anılmaktadır.

Terkib-i bend şeklindeki çar yar medhiyeleri zaten dört güzide sahabe hakkındadır. Hz. Osman'ın şehadetinde Rıdvan, Hz. Ali medhiyesinde, kölesi Kanber'in ismi geçmektedir.

Devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ı överken de İran kahramanları Rüstem, Husrev, Cem, Kahraman ile padişahı mukayase eder.

Sebeb-i te'lif bölümünde ise Leyla ve Mecnun,Ferhad u Şirin, Husrev,Vamık gibi meşhur aşk kahramanları şair tarafından tenkit edilir.

KİTĀB-I ŞĀH U GEDĀ TE'LĪF-İ YAHYĀ *

BİSMİ'LLĀHİ'R-RAHMĀNİ'R-RAHĪM

Feʿi lā tün Me fāʿi lün Feʿi lün

1b 1 Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l-elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Dilde yazılsa ger o naḳş-ı ruḳūm
Keşf ola ʿaynı ile şems-i ʿulūm

Gösterür tīg-veş o ḥüsn-i maḳāl
Münkir-i Muṣṭafā'ya rūy-ı celāl

Evvelüñ evveline ḥamd idelüm
Rāh-ı naẓma o seyf ile gidelüm

5 Buldı ol tīg āyīne-āsā
Nūr-ı ẕikr-i celāle ile cilā

Keşf iden kişi dīde-i cānı
Gördi anda cemāl-i Rahmānı

Ẕü'l-celāl olsa tañ mı ol mir'āt
Nūr-ı rūşen ʿayan ider ẓulümāt

---

* Başlık ve besmele C nüshasına aittir. A ve B nüshalarında başlık ve besmele yoktur.

3 - B

7a Ẕü'l-celāl : Ẕü'l-cemāl B,C

7b nūr-ı rūşen : nūrı rūşen B,C

Zeyn ider her maḳāmı serv-mis̱āl
Cān u dil bāġını açar o nihāl

Naẓar eyle o saṭr-ı dil-cūya
Sūre başında benzer ebrūya

Oldurur evvel-i Kelām-ı Ḳadīm
Āḫiretde kilid-i bāb-ı naᶜīm

ᶜĀlem içre penāhıdur nāsuñ
ᶜAlemi oldı ṣanki ᶜAbbās'uñ

2a Oldı her ḥarfi iy ḫuceste-ḫıṣāl
Perde-i şāhidān-ı şehr-i cemāl

Besmele evvelinde noḳṭa-i bā
ᶜAyn-ı ᶜilmüñ sevādıdur maḥżā

Ḥarf-i bādur ser-i bediᶜü beyān
Bilinür anuñ ile ᶜilm-i nihān

Sālike sīnidür cenāh-ı necāḥ
Māᶜni-i mīmi erbaᶜīn-i ṣabaḥ

İnce yoldur çü medd-i bismillāh
ᶜAyn-ı aᶜma ider mi aña nigāh

Dīde-i cānı aç ᶜale't-taḥḳīḳ
Varur Allah'a ol ṭarīḳ-i daḳīḳ

12a ḥarfi : saṭrı A

Olmaz ol eşref-i kelāma şebīh
Medd-i memdūdıdur saña tenbīh

Yürüme ġaflet ie ṣubḥ u mesā
inceden incedür ṭarīḳ-ı Ḫudā

Lafẓatu'llāh ism-i aʿzamdur
Cümle esmādan ol mükerremdür

ʿAyn-ı ʿışḳ ile aña bak bi'ẕ-ẕāt
Oldı müstecmiʿ-i cemiʿ-i ṣıfāt

Ehl-i islāma kān-ı raḥmetdür
Sāye-i pençe-i hidāyetdür

Elifi birligine şāhiddür
Ehad ü hem Vahīd ü Vāhid'dür

Elifi pişvādur īmāna
Toġrı yoldur Cenāb-ı Rahmān'a

Elifüñ maʿnīsi vü resmi ʿayān
Biñ bir adına Ḥaḳḳ'uñ oldı nişān

Oldı lam-ı laṭīfi eyle nigāh
Efser-i Lāilāheillā'llāh

18a eşref-i kelām : eşrefü'l- kelām C

22a Ehl-i islāma : penç ḥarf ile C

2b Midḥatında lisān-ı nāṭıḳa lāl
Lamlar oldı pāy-ı ʿaḳla ʿıḳāl

Lafẓatu'llāhda ḥāya eyle naẓar
Ḫātem-i dest-i ḳudrete beñzer

Ṣıdḳ ile ẕikr iden ol Allāh'ı
ʿĀlem-i bāṭınuñ olur şāhı

Kim ki teşdīdi gibi Ḥaḳḳ'ı bulur
ʿĀlemi kirpigine aṣmaz olur

Eyle teşdīdi gibi ḳurbına yol
Māsivāyı ko yüri Ḥaḳ ile ol

Uçamaz anda ṭāyir-i efkār
Rālarıdur nihāyet-i esrār

Dāldur rāsı ism-i Raḥmān'a
Ḥāsı Ḥannān'a mīmi Mennān'a

Ġarḳ olur baḥr-ı fikre ʿaḳl-ı güzīn
Ki anuñ nūnıdur esās-ı zemīn

Yāsıdur maʿrifet oḳına kemān
Çekilür her ḳaçan oḳına revān

Cümle ḥarfine anuñ eyle naẓar
Ḫalıḳ'ına her biri ʿibādet ider

27b oldı : urdı B,C

35a kemān : nişān C

Kimi geldi ḳıyām ile vecde
Kimi kıldı niyāz ile secde

Ne muʿamma durur bu kim dāyim
Elif ola ḳıyamda ḳāyim

Secdeye vara sīn-i bismi'llāh
Ra-yı Rahman rüku ı ide penah

Sözi ve'l-hasıl ehl-i hal anlar
Bu rumuzı girü rical anlar

Olamaz ders-i sırr-ı ʿilm-i ʿAlīm
Ḫalḳa ḥarf ü ṣadā ile taʿlīm

3a idelüm mīm ile kelāmı tamām
Zāhirā mīmdür çü ḫatm-i kelām

Tevhīd-i Ẕü'l-celāli ve'l-cemāldür ki vaṣfında lisān-ı nāṭıḳa lāl u hey'et-i sipihr-i dütah kemāl-i ḳudretine dāldur celle celāluhu vü ʿamme nevālühü

Minnet Allāh'a kim odur Mevlā
Birdür anuñ yanunda şāh u gedā

Nice dervīşi şāh-ı aʿzam ider
Nice şāhı gedā-yı ʿālem ider

Pādişāhlıġa oldur erzānı
Yokdur anun zevāl ü noḳṣānı

Ḥamd ü şükri o Vāhibü'n-niʿām'uñ
Zīveridür zebān-ı muḥteremüñ

Ẕikr-i ḥamdi durur açan her gāh
Ehl-i tevḥīde sırr u hamide rāh

Ḥayy u Ḳayyūm u ʿĀlim u ʿAllām
Ḥākim u Ẕü'l-celāli ve'l-ikrām

Ḳādir-i pür-kemāl ü Rabb ü Muʿīn
Nāṣır u bī-zevāl ü Ḥayy ü mübīn

Ḳudretinüñ nümūnesi ʿālem
Ḥikmetinüñ mis̱āli levḥ u ḳalem

Tūlicü'l-leyle fi'n-nehār sana
Yiter iẓhār-ı ḳudret-i Mevlā

Ḳatre-i baḥr-ı luṭfı kevn ü mekān
Ẕerre-i nūr-ı pāki şems-i cihān

Ol yaratdı cihānda her ne ki var
Oldı her işde Fāʿil-i muḫtār

Gizlidür cümle şeyde esrārı
Māsivādur niḳāb-ı dīdārı

49a Ḳādir-i : Ḳādir ü A

51a Ali imran 3/27

52 B'de 63. beyittir

54a esrārı : envārı B,C

3b Ẕatına nisbet ademi nā-ehl
Ġayrınuñ ʿilmi ʿilmine göre cehl

Nūr-ı ẕātından irdi mihre kemāl
Oldı ẕerrāt ana şuhudu'l-ḥāl

ʿĀciz olur ʿuḳūl-i nükte-şinās
idemez Ẕat-ı Ẕü'l-celāl'i ḳıyās

Varamaz künh-i Ẕāt-ı pākine rāh
ʿAḳl u his andan olımaz agāh

Ẕatını görmek istedi Mūsā
Lenterānī diyü irişdi nidā

Fehm-i tabʿ-ı selīm-i mürg-ı ḫayāl
Açamaz evc-i ẕātda per ü bāl

Ma hüve'l-ḥaḳ kemāl ile muṭlak
Ẕātıdur Ẕātını bilen ancak

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ı nice bilür insān
Kendüzin bilmede kalır ḥayrān

Ḥādis̱ olan kadīmi fehm idemez
Peyk-i ʿaḳl ol vilāyete gidemez

Döymez ol ʿilme ḳalıb-ı insān
Sıġmaz ol kūzeye o baḥr-i revān

56b şuhudu'l- ḥāl : şuhudu'l-celāl B

59b El- Aʿraf : 7/43

Lafẓ-ı künden o ʿĀlimü'l-esrār
Yoġiken kāināṭı eyledi var

Emri ile ẓuhūra geldi hemān
İki ḥarf ile cümle iki cihān

Bu ne ḳudret durur Teʿāla'llāh
Yoġiken var ola bu çarḫ-ı dū-ta

Naẓar eyle bu devr-i eflāke
Dā'ire oldı noḳṭa-i ḫāke

Dā'ire içre ʿalem-i imkān
ʿĀlem içre behāyim ü insān

Oldı insān içinde ʿarş-ı ʿaẓīm
Kaʿbetu'llāh yaʿni ḳalb-i selīm

4a Ḳalb içinde muḥabbet-i Sübḥān
Aḥsenü'l-Ḫalıḳīn ü Ālī-şān

Oldı maḫluka dā'ire mesken
Çıḳamaz kimse devr-i dā'ireden

Māverāsı nedür bu dā'irenüñ
Māʿadāsı nedür bu dā'irenüñ

Bilemez kimse ḥāl-i bīrūnı
Anlamaz kimse Ẕat-ı bī-çūnı

71a Sübḥān : insān C

Z̲āta şol denlü ʿaḳl olur nezdīk
Bilür anı ki yoḳdur aña şerīk

Eyleyen ʿayn-ı ʿibret ile naẓar
Ḥikmetin ḳudrete ḥavāle ider

Anuñ ile vücūda geldi cihān
Baḥr ile ṣanki mevc-i bī-pāyān

Çünki cemʿ itdi çār ezdādı
Cism-i insāna urdı bünyādı

Böyle itmek delīl-i ḥikmetidür
Ḥikmeti muḳteżā-yı ḳudretidür

Ḳaṭreden ādemi ḳılur peydā
Anı baḥr-ı ʿulūm ider maḥżā

Oldı naḳşından ʿaḳl ḥayrānı
Ṣuya naḳş itdi şekl-i insānı

Ādemüñ genc-i rūḥına mes̱elā
Nefs-i emmāre oldı ejderhā

Kim ki ḳıldı bu ejderi maḳtūl
Buldı genc-i nihān-ı rūḥa vuṣūl

Kimseler ḥikmetine yol bulamaz
Ḳaṭre deryāları muḥīṭ olamaz

75b Bilür anı ki : ki bilür anı B,C

Kılmasaydı ḥabībini maḳṣūd
Yaradılmazdı cümle-i mevcūd

4b Faḫr-i kevneyn aña bir ḳuldur
ʿAḳl-ı kül gülşeninde bir güldür

Ḳudreti şemsi ile ḳıldı ʿatā
Ḫāreden laʿl u ḫārdan ḫurmā

Yaḳamaz emri olmasa el-ḥaḳ
Penbe-i rūzı gökde nār-ı şafaḳ

Zülfini rūy-ı yāre ḳıldı ḥicāb
Giceyi itdi gün yüzine niḳāb

Allah Allah nedür bu cūd u seḫā
Bār-ı luṭfından oldı çarḫ-ı dū-tā

Yir ü gök anı eyleyüp Maʿbūd
Biri eyler rükūʿ vü biri sücūd

Ḳulluġın eyleyüp o Mevla'nuñ
Gözedirler rıżāsını anuñ

Bu yeter birligine istidlāl
Bulamaz aña kimse hiç mis̱āl

Şāhid-i vaḥdeti bu kevn ü mekān
Ẕikr ider birligini iki cihān

Birdür ol yoḳdur aña hiç hemtā
Dāldur vaḥdetine çarḫ-ı dū-tā

Daʿvī-yi dīn idene vaḥdet-i z̲āt
Şehida'llah ile olur isbat

ʿAvn-i luṭfı kime ki mürşid olur
irişür vaḥdetine anı bulur

Evvelüñ evvelidür āḫiri yoḳ
Muṣṭafa ümmetine raḥmeti çoḳ

Kim ki eksükligini bilse müdām
ʿĀkıbet eyler aña luṭf-ı tamām

irişüp ḳullarına luṭf-ı İlāh
Pāk olur tevbe ile cümle günāh

5a Ḫak-i dergāhı anuñ ādemdür
Cümleden anuñ içün ekremdür

Fażl ile ādemi idüp ekrem
Cilve-gāh oldı aña bāġ-ı irem

Raḥmeti cānibine yoḳdur sed
işigine varanı itmez red

96a Daʿvī-yi : daʿvīyi A,B

96b Āl-i imran : 3/18

99a bilse müdām : bildi tamām A

100a luṭf : ʿavn B

103b itmez : kılmaz C

Mü'minüñ menzilini cennet ider
Müşrikīnüñ yirini nār-ı saḳar

Var olup hem girü yoġ olsa cihān
Vaḥdetinde olur hemān yeksān

Nāgehān ṣūr-ı Ḥaḳ urulsa gerek
Feleguñ defteri dürülse gerek

Çün ḳıyāmet irişe ḫalḳa ʿayān
Yaradılmamışa döne bu cihān

Kimi ʿayn-ı cemāle manẓār olur
Kimi rūy-ı celāle maẓhar olur

Olısar tīġ-ı ḳahrı ʿāleme fāş
idiser ḫāk noḳṭasını tırāş

Hep hebā ide cümle āfāḳı
Ẕāt-ı pāki ḳala heman bāḳī

Ḥaẓret-i Ḥaḳ'dadur beḳā ancaḳ
Māsivā ḳābil-i fenā ancaḳ

Aç gözün eyle ʿālemi idrāk
Yoḳ ḥiṣābındadur bu noḳṭa-i ḫāk

ölmeyen fāni ber-murād olamaz
ölmedin ölmeyen beḳa bulamaz

105b olur hemān : aña olur B,C

113b El- ʿAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.2, s.291

itmedin cāna nefs-i şom-ġulu
Diyelüm Lā ilāhe illā hu

Ḥaḳḳ'a olmaz yoġ olmayan vāṣıl
Hū'ya lā'dan varılur iy ġāfil

5b ʿĀṣī iken ḳomaz ḫazīn ü melūl
Ḳulları ḥācetin ider maḳbūl

Ol Mucībü'd-daʿvāt vü Ḳāḍıyü'l-ḥācāt'uñ yaʿni münācāt-ı laṭīfidür

Ya ilāhī zebūn-ı ʿışḳ oldum
Mübtelā-yı cünūn-ı ʿışḳ oldum

Bir perī ʿaḳlumı alup gitdi
Cümle ḫalḳa beni gülünç itdi

Göñlüm aldı o serv-i āzāde
Sāyesi gibi ḳıldı üftāde

Ah kim bu hicāb-ı ẓulmānī
Ḳodı ẓulmetde şāhid-i cānı

Vāʿize varmaġa ḥicāb iderin
Mey-furūşa çaġırmadın giderin

115b ġāfil : ʿāḳıl A
* yaʿni : Yaḥya zaʿīfüñ B,C

Varurın mescide idüp ʿacele
Her ḳaçan ol ṣānem namāza gele

Bāṭıl eyler namāzımı her bār
Māl-ı ḫülyā-yı miḥnet-i aġyār

Gelse mescidde göñlüme anlar
Girür ol dem içüme şeyṭanlar

Yārdan gah ʿār u neng iderin
Gah aġyār ile ceng iderin

öyle vaḳtinde ḳılsalar ḳāmet
Eylerin ben ikindiye niyyet

Gülişür ḫalḳ böyle ḳıldıġuma
Bildigüm degmedi yanıldıġuma

Ol ḳamer-çehre itdi ʿaḳlumı güm
Hep yabanda durur gözüm göñlüm

Dimezem şöyle ḫor u mübtez̲el it
Bu mecāzı ḥaḳīḳata bedel it

6a İy Semīʿ ü baṣīr olan Mevlā
İy duʿālar ḳabūl idici Ḫudā

Az ʿömr içre çoḳ günāhum var
Ḳalma eksiklügüme iy Settār

123b miḥnet : muḥabbet B

131a ʿömr içre : ʿömrde C

Ḳılma ʿisyān içün ʿaẕāb-ı kes̱īr
Beni iḥsānuñ ile ḳıl taʿzīr

Naḳl idüp bu kelāmı didi Nebī
Sebeḳat raḥmeti ʿalā ġaḍabī

Cānı ḫaclet odına yandurma
Beni maḥşer güni utandurma

135 Geç günāhumdan itme bana ġaḍab
Senden utanduġum yiter ya Rab

Ben günahkārı ehl-i ḥāl eyle
Lāyıḳ-ı himmet-i ricāl eyle

Keremünden ġaribsitme beni
Āḫiretde muʿaẕẕeb itme beni

Şol zamān kim ecel ṭuta dilümi
Yuyam ab-ı ḥayātdan elümi

Nūr-ı īmānı cāna yoldaş it
Mihrüni āḫiret ḳarındaşı it

140 Bu gubār-ı muḥabbet-i dünyā
Dīde-i cānı ḳıldı nā-binā

133b El- ʿAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.1, s.448

138a ṭuta : ṭutup B,C

139a cāna : baña C

Can gözinden ġubār-ı miḥneti sil
Göñül āyinesin mücellā ḳıl

Nūr-ı dīdāra lāyıḳ eyle beni
Ara yirden götür ḥicāb-ı teni

Ḳorḳum oldur varınca ben gümrāh
ide benden cehennem istikrāh

Seyyiʿātum o dem kim ola ḥisāb
Luṭf idüp eyleme maḥall-i ʿitāb

6b Bilürem ben żaʿīf ü ʿāṣī vü ʿāḳ
Raḥmete bende yoḳdur istiḥḳaḳ

Umaram olıcaḳ su'al demi
idesin idegeldügün keremi

Ola ṭābun deminde baña penāh
ʿĀlemi Lā ilāhe illā'llāh

Eyledüm her ne lāyıḳ ise baña
Sen saña lāyıḳını eyle şehā

Raḥmetüñ baḥri bī-nihāyetdür
Saña lāyıḳ olan ʿināyetdür

Beni yoldan çıḳardı nefs-i denī
Kulunam neyler isen eyle beni

145a Bilürem : Bilürin C

146a Umaram : Umarın C

Biñ bir adun ḥaḳḳı içün ya Rab
Raḥmet it ümmet-i Muḥammed'e hep

ʿĀṣī iken ʿibādet eylerler
Mümkin oldukça tāʿat eylerler

Bir bölük derd-mendüñ iy Mevlā
Ammā ki hiç ola mı żāyiʿ ola

Raḥmete lāyıḳ eyle Yaḥyā'yı
Aña itme ʿaẕāb-ı uḳbāyı

Ḳalbini eyle Kaʿbe-i envār
Göñlini ḳıl Medīne-i esrār

Ṣuçlarınıñ nihāyeti yoḳdur
Saña lāyıḳ ʿibādeti yoḳdur

Vay eger ʿöẕri olmaz ise ḳabūl
Vay eger şefḳat itmez ise Resūl

ʿAyn-ı ʿaḳlını dūrbīn eyle
Luṭf u iḥsānuña karīn eyle

Dilini ʿandelīb-i şeydā ḳıl
Muṣṭafā naʿtı ile gūyā ḳıl

152a eylerler : eylediler B

158a dūrbīn : düzenīn A

Ol Faṣīḥü'l-maḳāl ü Melīḥü'l-cemāl ü Kerīmü'l-ḫıṣāl ü ʿAdīmü'l-mis̱āl Şāh-ı Risālet-penāh olan Ḥabību'llāh'uñ Naʿt-ı münīrleri vü Midḥat-ı bī-naẓīrleridür ki taḳrīr ü taḥrīr olınur Ṣalavātu'llāhi ʿaleyhi ve selāmehu

7a Vāḳıf-ı rāz-ı ʿilm-i ʿālem-i ġayb
Kāşif-i sırr-ı muṣḥaf-ı lā-rayb

Nüktedān-ı rumūz-ı mā evḥā
Şāh-ı ʿālī maḳām-ı ev ednā

Kān-ı kenz-i ḫān-ı lā-yefnā
Pādişāh-ı serīr-i faḳr u fenā

Yaʿni sulṭān-ı enbiyā vü ümem
Sebeb-i raḥmet-i benī ādem

Muṣṭafā vü Muḥammed ü Maḥmūd
Aḥmed-i Mürsel ü Ḥabīb-i Vedūd

Çār isminde mīm-i temmet var
Ḳıldı ḫatm-i nübüvvetin iẓhār

Anı ḫalḳ itdi ibtidāda Ḫudā
Enbiyā hep tufeyl oldı aña

161a En-Necm : 53/10

161b En-Necm : 53/9

162a kenz : genç C ; Kān-ı kenz-i ḫān-ı lā-yefnā : Kān-ı küntü kenz-i lā-yefnā A

Ẓāhirā ḫātime o server olur
Mübtedağāh olur muaḫḫar olur

Adı ümmi vü ʿālim ü dānā
Muʿcizāt oldı ümmiligi aña

İki şaḳ itdi gökdeki ayı
İki şāhidle kıldı daʿvāyı

Ḳurs-ı mehde benān-ı Faḫr-i cihān
Elife döndi nān içinde hemān

Şaḳ idüp māhı ol benān-ı şerīf
Ḥüsnini eyledi anuñ tażʿīf

7b Dū-zebān oldıgı içün ḫāme
Ele almadı yazmadı nāme

Baḥs-i dīn içre ol ḫuceste-ḫıṣāl
Ḫāme-veş ehl-i küfri eyledi lāl

Sāyesi nola bulmaz ise ẓuhūr
Ẓulmet-i dehre māniʿ idi o nūr

Sāye salmaz velī o ẓıll-i ilāh
Ḫoş geçer sāyesinde bende vü şāh

Çünki bī-sāyedür o nūr-ı Ḫudā
Sāye-i ḫaṭ degildür aña sezā

169b ḳıldı : itdi A,C

175a velī : idi A

Āf-tāb üzre med gibi her gāh
Sāye-bān oldı aña ebr-i siyāh

Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ol şifā-yı ḳulūb
Hem ḥabīb oldı hem daḫi maḥbūb

Oldı dürr-i yetīm o ḫayr-ı ḫalef
Ḳalıb-ı Ādem idi aña ṣadef

Gördi Aḥmed'de bir yed-i beyżā
Ḳodı el arḳasın yire Mūsā

Dili Mūsā'dan oldı çünki faṣīḥ
Ḥüsn-i Yūsuf'dan olsa ṭañ mı melīḥ

Gelmedin ʿāleme o Şāh-ı cemīl
Ḳulı ḳurbānı idi İsmaʿīl

Rifʿatin gördi Ḥażret-i ʿĪsā
Ümmeti olmaġ içün itdi duʿā

Ġarḳa-i baḥr-ı cūdı kevn ü mekān
Teşne-i āb-ı luṭfı Ḫıżr-ı cihān

Şemʿ-i ḫalvet-sarāyıdur meh-i bedr
Ḥabeşī bir ḳulı durur şeb-i ḳadr

178b oldı : idi A

179b Ḳalıb-ı : Ġāliba A

181b melīḥ : ṣabīḥ B

Toġdı çün ʿāleme o mihr-i kemāl
Secdeye vardı itdi ḳaddini dāl

8a Nūr-ı pāk-i Muḥammed-i ʿArabī
Ḳara kül itdi nārı Bū-Leheb'i

Olmış id ḥadīs̱-i vaḥy-i Ḫudā
Var idi her sözinde biñ maʿnā

Devlet anuñ ki ola aña muṭīʿ
Bir anuñ gibi şāhı ide şefīʿ

190 Nice medḥ eylesün anı Yaḥyā
Çünki meddāḥıdur anuñ Mevlā

Şemʿ-i ḥüsni sebīl-i Ḥaḳḳ'a delīl
Oldı pervāne aña Cebra'īl

Ḫāk-i dergāhı tāc-ı çarḫ-ı laṭīf
Şeb-i miʿrācı rūz-ı ʿīd-i şerīf

Sirāc-ı dīn-i mübīn olan Resūl-i Emīn'ün miʿrāc-ı berīnlerinüñ ḥikāyeti vü rivāyetidür ʿAleyhi's-selāmu ve'l-ikrām ilā yevmü'l-ḳıyām

Kimde kim ola nūr u faẓl u kemāl
İrişür menziline mihr-mis̱āl

190a eylesün : eyleye C

193. ve 195. beyitler B ve C nüshalarında yer degiştirmiştir.

Kim ki ṣıdḳ ile rāh-ı ʿışḳa gider
Kendüyi vaṣl-ı yāre lāyıḳ ider

195 Kimde kim ola ʿışḳ-ı Rabbānī
ʿĀkıbet cezbesi çeker anı

Bir gice hemçü ṭurrā-i canān
Ḳaralar giydi Kaʿbe gibi cihān

Ehl-i ʿışḳa virürdi vecd ile ḥāl
Ḥūbluḳ çehresinde ḫāl-miṡāl

Ol şeb-i ḳadr ü ol zamān-ı güzīn
Olmış idi sevād-ı dīde-i dīn

Pertev-i māh oldı āb-ı ḥayāt
Aña tārik-i leyl idi ẓulümāt

8b 200 Şevḳ ile cümle ṡābit ü seyyār
Ḫāb-ı ġafletden oldılar bīdār

Gice tāriki taze sünbül idi.
Gökde her biri encümüñ gül idi

Meger olmış idi ol ebu'l-iḥsān
Ḫāne-i ümmehāni'de mihmān

Berḳ-i ḫāṭıf gibi ʿale't-taʿcīl
Bir Burāḳ ile geldi Cebrā'īl

202b mihmān : pinhān C

203a ḫāṭıf : hātif A

Ḳıldı yüzbiñ tevāżuʿ ile nigāh
Didi luṭf ile ya Nebiyya'llāh

Ḥaḳ Teʿālā saña selām itdi
Daʿvet-i ḫāṣ u luṭf-ı ʿām itdi

Gel suvār ol burāḳa devlet ile
Varalum Ḥaḳḳ'a emr-i ḥażret ile

Gel buyur saña ideyin ḫiẕmet
Ḫiẕmetüñ oldı cānuma minnet

Bāreka'llāh zihi Ḥabīb-i Cemīl
Faḫr ider ḫiẕmetiyle Cebrā'īl

Sözüni eyleyince anda tamām
Ḥaḳḳ'a şükreyledi o Faḫr-i enām

Şevket ile Burāḳ'a oldı suvār
Kıldı şevk ile azm-i canib-i yar

Ṭāyir-i sidre yaʿni Cebrā'īl
Oldı ol şemʿ-i bezm-i dīne delīl

Kıldı ṭayy-ı mekān anuñla Burāḳ
Nitekim ʿışḳ ile dil-i ʿuşşāḳ

Eyleyüp Ḥaḳḳ'ı maḳṣad-ı aḳṣā
Menzili oldı Mescid-i Aḳṣā

---

209 - B

209a eyleyince anda : ol melek idince C

ʿizzet ile o muktedā-yı enām
Oldı ervāḥ-ı enbiyāya imām

9a Ṭurdı ervāḥ yollarında ḳamu
Cennet açıldı vü yapıldı ṭamu

Ol meh-i bedr-i leyletü'l-esrā
Virdi āyine-i sipihre żiyā

Gögi ol şems-i kudret eyledi cāy
Ṭoldı envār ile o sırça sarāy

Felegi atı izi eyledi zeyn
Māh ile oldı ṭabaḳa'n-naʿleyn

Ḳadr-i aʿlā ile o Ẕāt-ı Kerīm
Oldı tāc-ı sipihre dürr-i yetīm

Encüm olup cemāline müştāḳ
Ṭutdılar her biri yolında çırāḳ

ʿizzet idüp aña sipihr-i berīn
Egilüp ḳarşusında öpdi zemīn

Varıcaḳ ol Resūl-i milk-i melek
Biribirine girdi çarḫ-ı felek

Ḥürmet itdi anı görince semā
Ṭurıgeldi yirinden itdi duʿā

218b ṭabaḳa'n-naʿleyn : denk oldu mutabık geldi

220. ve 228. beyitler B nüshasında yer degiştirmiştir.

Vardı evvelki göge virdi selām
Ḳamer eksükligin diledi tamām

Kātib-i çarḫa irdi çün ol nūr
Yazdı gönlüni eyledi mesrūr

Gördi ol şems-i dīni çünki ʿayān
Yire çaldı defini Zühre hemān

Utanup af-tab-ı alem-tab
Yüzine burc-ı ḫāki ḳıldı nikāb

Gökde Merrīḫ ḥayrete batdı
Ḳılıcın şeb niyāmına ḳatdı

Açdı ol nūr-ı pāke çünki gözin
Müşteri ayaġına sürdi yüzin

9b Nūr kesb itdi oldı müşkili ḥāl
Ḳararup ḳalmış idi gökde Zuḥāl

Ḳavs-i eflākden geçüp ol an
ʿArşa toġruldı tīr gibi hemān

ʿArş-ı aʿlāya baḳdı sürdi safā
Didi Subḥāne rabbiye'l-aʿlā

Sidreye irdi ol kerem kānı
Geçdi raḥmet yeli gibi anı

232b Subḥāne rabbiye'l- a la: Yüce olan Allah seni tesbīḥ ederim

Gördi kim ḳurb-ı Ḥażret'e irdi
Peyk-i Ḥaḳḳ'a Burāḳ'ını virdi

Ḳodı Cibrīl'i Sidre'de ol an
Oldı iḳlīm-i lā-mekāna revān

Yüzini ferş idüp aña Refref
Buldı anuñ yüzi ṣuyına şeref

Ẕikri yollarda ism-i aʿẓam idi
Fikri ol Ẕat-ı Pāk-i Ekrem idi

Gitdi Mevlā'ya ʿarş-ı aʿlādan
Geçdi hep māʿadā-yı Mevlā'dan

Oldı ma-taḥtı ʿālem-i fānī
Ber-ṭarāf itdi mülk-i imkānı

Ḳaldı cümle maḳām-ı ʿilliyyīn
İrdi çaḳ Ẕāt-ı Ẕü'l-celāl'e yaḳın

Ḳab-ı ḳavseyn ʿālemine Resūl
Ṭarfetü'l-ʿayn içinde buldı vuṣūl

Nitekim ẕikr-i ẕākirān-ı cihān
Ḥaḳḳ'a irişdi bir nefesde hemān

Yücedür ġāyet ile burc-ı viṣāl
İrmez aña kemend-i fikr ü ḫayāl

---

239 -A

243a burc : ḳurb B,C

Ol maḳāma varup Ḥabību'llāh
Gördi kim leyse fi'l-vücūd-ı sivāh

Gitdi varlıġı oldı anda ᶜadem
Var olan Ḥażret-i Ḥaḳ idi o dem

10a Oldı nūr-ı tecellīye lāyıḳ
Gördi maᶜşūḳı ᶜāşıḳ-ı ṣādıḳ

Aña ᶜarż eyledi cemālini Ḥaḳ
Nūr-ı dīdāra oldı müstaġraḳ

Gördi bu luṭfı Ḥaḳ Teᶜālā'dan
Diledi ümmetin o Mevlā'dan

Vardı Ḥaḳḳ'a duᶜa gibi ol an
Geldi mānend-i raḥmet-i Raḥmān

Bunca yıllıḳ yola o şems-i cihān
Varduġı geldügi bir oldı hemān

Ḥīn-i vaṣlı muḥibb ü müştāḳuñ
Az olur ᶜömrü gibi ᶜuşşāḳuñ

Didi bu mācerāyı aṣḥāba
Açdı raḥmet ḳapusın aḥbaba

244b leyse fi'l-vücūd-ı sivāh : ondan başka bir vücud olmadıgını

245a gitdi : kendi B,C

251b ᶜömri : ṣabrı A

Bu beşāret ḫaberiyle o dem
Ḳıldı Ṣıddīḳ'ı gül gibi ḫurrem

Şāh-ı Kevneyn'e itdi çünki naẓar
Nūr-ı Ḥaḳ ile ṭoldı ʿayn-ı ʿömer

255 Keşf-i rāz eyleyince Faḫr-i Cihān
Şād-mān oldı Ḥaẓret-i ʿOs̱mān

Vāḳıf oldı bu gizlü rāza ʿAlī
Anda ögrendi ʿilm-i lem-yezeli

Açdılar ḥamd-i Ẕü'l-celāl'e dehen
ʿĀyişe Fāṭıma Ḥüseyn ü Ḥasan

Ẓaherü'd-dīnü yenbitühü lenā
Żaʿāf'allāhu ecruhüm ḥasenā

Rūz-ı maḥşerde ya Resūla'llāh
Eyle Yaḥyā'ya ʿafvunı hemrāh

260 Ol żaʿīfi yanundan eyleme dūr
Ayaġ altında ḳoma nite ki mūr

10b Elini al Ḫudā'ya ıṣmarla
Ol Şeh-i Kibriyā'ya ıṣmarla

---

258 Dini iẓhar ederek bizim için onu korudular
Allah onların mükāfatını kat kat versin

261b şeh-i : ulu A

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ʿAle't-taḥḳīḳ imām-ı ʿatīḳ-ı Ḫudā olan Ebu Bekr-i Ṣıddīḳ'uñ fażīletlerinüñ ʿale'l- icmāl ẕikridür Raḍy'allāhu ʿanhü

1

Dār-ı dünyāyı sanma çāy-ı sürūr
Olasın ta muzaffer ü manṣūr

Ḳadre ir ṣu gibi görüp dīdār
Yüri ṭur-ı niyāzda ṭūr-ı ṭur

Ṭoldı cürm ile nāme-i ʿamāl
Nola ḥālüñ olınca vaḳt-i nüşūr

Ṭoḳınur nāvek-i ecel birgün
Saña oldı nişāne ehl-i ḳubūr

Ṣıdḳ ile ümmet-i Muḥammed isen
Ṣalāvātı dilüñden eyleme dūr

Çār yāre muḥabbet eyleyigör
Ta ki saña muḥabbet ide Ġafūr

262b manṣūr : mesrūr B

263b ṭūrı ṭur : ṭayrı ṭur C

264b ḥālün : ḥālüm B

265a bir gün : āḫir C

265. ve 266. beyitler B nüshasında yer değiştirmiştir.

Oldı Bu-Bekr efḍal-i ümmet
Ve ʿaleyhi rivāyetü'l- cumhūr

Kāne baʿde'n-nebiyyi bi't-taḥḳīḳ
Efḍalu'l-ḫalḳ ʿindnā Ṣıddīḳ

2

Ol Ḫudā-yı Müheymin ü Müteʿāl
Ẕāt-ı Pāk'ine virdi fażl u kemāl

Aña üç yār oldı cümle mutīʿ
Bārek'allāh zihī ḫuceste-ḫıṣāl

Aḥmed'e yār-ı evvel olmışdur
Ol elif-ḳāmet ü mübārek-fāl

Ol ki bālā-nişīn-i ümmetdür
Oldı adındaki elif aña dāl

11a Lafẓ-ı nāmı üçinden efzundur
Fażlına nola olsa istidlāl

Saña efzun didük ise zinhār
Yañılup ṣaḳın olma ehl-i ḍalāl

268b Cumhurdan gelen rivayete göre
rivāyet : vilāyet A

269 Bizce muhakkak ki Peygamber'den sonra insanların en faziletlisi Hz. Ebubekir-i Sıddık'tır.

Her biri rükn-i Kaʿbe-i dīndür
Ġayrı eksikligiyle ḳılma ḫayāl

Oldı ṣıdḳ ile efḍal u evlā
Rafeʿa'llāhu ḳadrahu ebedā

3

Bedr idi alnı yanağı ḫurşīd
Şaʿşaʿā oldı aña ḫaṭṭ-ı sefīd

Çehresin kılmış idi nūrānī
Pertev-i nūr-ı vaḥdet ü tevḥīd

Naḳl ider bu hadīs̱i rāviler
Buyurupdur Resūl-i Rabb ü Mecīd

Gelse mīzāna ḫalḳuñ īmānı
Anuñ īmānı ola idi mezīd

Ġar içinde ısırdı pāyini mār
Cānına irdi bir cefā-yı cedīd

Vāḳıf oldı bu ḥāle Şāhid-i Ḥaḳ
Didi āḫir seni bu ide şehīd

276b ḫayāl : iḥmal C

277b Allah onların kadrini ebeden yüceltsin

280b Buyurupdur : Ki buyurdı C

281 -B; imanı : a mali A

Allāh Allāh nedür bu fażl u kemāl
Oldı ḫalḳ-ı cihān içinde ferīd

Yār-ı ġār-ı Muḥammed-i Muḫtār
S̱āniy'is̱neyni iẕhümā fi'l-ġār

4

Ġār ten oldı ṣanki anlar cān
Oldılar anda cān gibi pinhān

11b Ġār içinde Resūl ile Ṣıddīḳ
Birlige bitdi oldı genc-i nihān

İy nice Yūsuf'ı koyup çāha
İrgürür ʿizz ü cāha devr-i zamān

Oldı ġār içre ṣanasın anlar
Ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān

Bu iki ʿandelīb-i bāġ-ı Eḥad
Ḳıldılar bir ḳafes içinde mekān

Beñzer ol mü'min-i muvaḥḥide ġār
Ola ḳalbinde ṣıdḳ ile īmān

Düşmen-i bī-ḥayāya aṣdı ḥicāb
Perde-dār oldı ʿankebūt ol an

285b Et- Tevbe : 9/40

Dīn içün çekdiler bu deñlü belā
ide raḥmetlerün ziyāde Ḫudā

5

Ḳıldı ḥükm-i ḥükūmeti nice yıl
Oldı ʿömr-i ʿazīzi müstaʿcil

Eyleyüp arzū-yı ʿiyd-i viṣāl
Ḳıldı canāna cānını vāṣıl

Göñli mānend-i cennetü'l- me'vā
Dār-ı dünyāya olmadı mā'il

Evliyā ile enbiyāya daḫi
Ḳalmaz imiş zamāne iy ġāfil

Maʿṣiyet cāmı şimdi Yaḥyā'yı
itdi ḥayrān-ı mest ü lā-yaʿḳıl

Vay eger aġlamazsa aḥvālin
Rūz-ı maḥşerde aña ve'l-ḥāṣıl

Devlet anuñ ki ola ol şāhuñ
Āsitānında bende-i muḳbil

Gülşen-i dīni ḳıldı ḳıble-i zeyn
Raḍıya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

---

299 -A

301 -C; b Allāh her iki dünyada O'ndan rāżı olsun

12a ʿÖmer-i Fārūḳ Ḥażretlerinüñ ṣādır olan kerāmetlerinüñ
ẕikridür Raḍıy'allahu Teʿālā ʿanhu

1

iy göñül bu ḳıbāb-ı çarḫ-ı ʿikāb
Oldı seyl-i fenāda hemçü ḥabāb

Berḳ-i ḫāṭıf-veş olmayup ḫandān
Aġla ʿisyānuñı mis̱āl-i seḫāb

Ḥālüñ ayruksı olur iy ġāfil
Cürmüne göre olur ise ʿaẕab

Yüri eyle günāha eyle istiġfār
ʿĀrif isen budur cenāb-ı ṣavāb

Raḥmete lāyıḳ eyle kendüzini
Ġafleti ḳılma cān gözine ḥicāb

Oḳı medḥ ü s̱enāyı cismüni hem
Çār yār işiginde eyle türāb

Ḳıl duʿā rūḥ-ı Ḥażret-i ʿÖmer'e
Oldı çün ol ḥalīfe-i aṣḥāb

Ekmelü'l-ḫalḳ u ḥākim ü ʿādil
Efḍalü'l-ḫalḳ u ʿālim ü ʿāmil

306b gözine : gibi C

307b medḥ ü s̱enāyı : medḥ-i resūli B,C

2

Didi Şāh-ı rusūl olaydı ʿömer
Gelse bir daḫi ḫalḳa peygamber

Dirler idi ʿaleyke ʿavnu'llāh
Rūz-ı rezm içre ḳılsa cevlānlar

Geldi şehr-i Medīne'de bir gün
Rūmdan aña ḳāṣıd-ı ḳayser

Didi gelsün o kāfir īmāna
Ḳāṣıda heybet ile ḳıldı naẓar

12b İçine ḳorḳu düşdi küffāruñ
Her biri küfri oḳudı ezber

Görinüp gözlerine ḳavs-i ḳażā
Cānlarına irişdi tīr-i ḳader

Çıkdı dīvardan bir el nāgāh
Ḳayser-i rūmı kıldı zīr ü zeber

Nice günlük yola idüp te's̱īr
Ẓāhir itdi vilāyetini emīr

3

Yaḳdı hurşīd birgün anı ʿayān
ʿĀşıḳın ṣanki mihr-i mihrübān

---

310 El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c.2, s.154

311a Allāh'ın yardımı üzerine olsun
ʿavn'ullāh : ayn'ullāh B,C

H̲ışm ie döndi ḳıldı çünki naẓar
Ḳapḳara oldı mihr-i nūr-efşān

Göz göre gökyüzünde oldı siyāh
Fi'l-mes̱el h̲āl-i ʿārıż-ı canān

Sidreden yire ol nefs-i Cibrīl
indi mānend-i raḥmet-i Raḥmān

Didi luṭf ile ya Resūl'allāh
Çok selām eyledi saña Sübḥān

Göñül alçaḳlıġın idüp Fārūḳ
Oh̲şasun şemsi eylesün iḥsān

Yoh̲sa böyle ḳalur ḳıyāmete dek
Nitekim rūy-ı ʿāsiyān-ı cihān

Gördi ʿālem vilāyetini tamām
Ayaġı topraġına oldı ġulām

4

ʿAdl ü dādıyla ol emīr-i ricāl
Rāh-ı dīn içre ḳılmadı ihmāl

13a Erbaʿīn oldı ümmet anuñla
Oldı mīm-i mübāreki aña dāl

319a H̲ışm ile döndi ḳıldı : Çeşmi ile çü döndi A

324b ʿāsiyān : hāciyān A

326a ricāl : cihān A

Manẓar-ı ʿayn-ı ʿadl ü dād oldı
Kimseye eylemezdi ẓulm ü ḍalāl

Gün gibi açdı tīġ ile dehri
Oldı aʿda mükedderü'l- aḥvāl

Sünnet-i Aḥmed'i idüp icrā'
Ḫayr işe eyler idi istiʿcāl

Ṭāḳati ḳalmayup ḳaçardı hemān
Görse iblis gölgesin fi'l- ḥāl

Ḳıluben biñde birini tafṣīl
Eyledüm vaṣfını ʿale'l- icmāl

Ki odur zübde-i ʿulu'l- elbāb
Yār-ı s̱ānī güzīde-i aṣḥāb

5

Ḫābe varmışdı bir gice o hümām
Girdi rü'yāsına Resūl-i enām

Daʿvet idüp aña ḫitāb itdi
Ya ʿömer didi ʿömrün oldı tamām

ʿĀlem-i ulvīye ʿurūc eyle
Cāy-ı süflīde yiter eyle maḳām

328a ʿadl : ʿaḳl C; b ḍalāl : ẓılāl B

331a Ṭāḳati ḳalmayup : Ṭaḳat ḳılmayup B

332b Eyledüm vaṣfını : Vaṣfını eyledüm C

Vaḳtidür gel bize mülāḳāt ol
Virdi ʿadlün cihāna cümle niẓām

Çün uyandı o nūr-ı dīde-i dīn
Ḳıldı aṣḥāba ḥālini iʿlām

Emr-i Ḥaḳḳ ile āḫir oldı şehīd
Rūḥ-ı pākine Ḥaḳ'dan ola selām

340 Çünki āḫir ölümdür iy Yaḥyā
iʿtimād itme dehr-i dūne müdām

13b Virdi İslām'a ʿadl ile revnāḳ
Artura raḥmetini Ḥaẓret-i Ḥāḳ

ʿOs̱mān-ı Zekī Ḥaẓretleri'nüñ sergüzeşt-i şehādetlerinüñ tafṣīlidür

1

Fānīdür iy göñül cihān fānī
Bekleme būm-veş bu vīrānı

Ḫalḳa taḳdīrini ḥavāle ider
Añlamaz kimse sırr-ı Sübḥān'ı

Germ ü serd arada bahāne olur
Müddet-i ʿömrüñ irse pāyānı

337b ʿadlün : ʿaḳlun C; cümle : dürr A
338a dīn : cān C
341 -C

Nice naḳl itdi dinle ʿālemden
Çār yār-ı Resūl-i Yezdān'ı

Oldı nāgeh şehīd Ẕi'n- nūreyn
Ḫāke düşdi o pīr-i nūrānī

Görünen ṣanmañ ebr-i bārāndır
Eyleyen gökyüzini ẓulmānī

Dest-mālin ṭutup yüzine felek
Aġlar añup o verd-i ḫandānı

Veh ki mānend-i lāle-i nuʿmān
Ḳana ġarḳ oldı Ḥaẓret-i ʿOs̱mān

2

Ḳan degildür aḳan o demde revān
Ṭaḳdı boynına sübḥā-i mercān

Ḳırmızı güller ile ṭoldurdı
Ḳoynını ṣanki ol emīr-i cihān

Düşdi şehr-i vücūdına āteş
Gerdeninden ʿalevler oldı ʿayān

Aña fetḥ olmaġa ṭılsım-ı beḳā
Virdi bu ḫān-ḳāhda ḳurbān

14a Maṭlaʿ-ı mihrine irişdi hilāl
Ṣafaḳı ẓāhir eyledi ol an

Dest-i ḳudret cemāl-i muṣḥafına
Yazdı sürḫ ile āyet-i Ḳur'ān

Ṣunar iken aña şarāb-ı ṭahūr
Birazın dökdi üstine rıḍvān

İrdi ol meyden aña keyfiyyet
Ḳatı mest itdi sāḳī-i vaḥdet

3

Cānına geçdi nāvek-i efkār
Nice ḳıydı ʿaceb aña aġyār

Buldı çünkim o genc-i penāhı
Ḫānesin deldi bir nice ġaddār

Yalıñuz gördiler o dil-dārı
Leyse fi'd-dāri ġayrahu deyyār

Ḥaḳ rıżāsını boynına aldı
Ḫavf idüp ḳılmadı o firār

355b Yazdı sürḫ ile : Sürḫ ile yazdı B,C
357b Ḳatı : Ḳan B,C
358a cānına : cānuma B,C
359a Buldı çünkim : Buldılar çün B,C
360b Evde ondan başka kimse yoktur

Ser virüp sırrı virmedi āh̲ir
Deheni oldı mah̲zenü'l- esrār

Olmasun aña ḳaṣd iden ya Rab
Bāġ-ı Firdevs içinde ber-h̲ordār

Ḳaralar giydi bu ġam ile leyāl
Yaḳalar çāk eyledi eshār

Gördi çünkim bu ḥālini aṣḥāb
Didi ṭūbā lehüm ve ḥüsnü meᶜāb

4

Eyledi anı ol Kerīm ü Raḥīm
Aḥsen-i h̲ulḳ ile ḥalīm ü selīm

14b Utanurdı anuñ ḥayāsından
Cümle kerrūbiyān-ı ᶜarş-ı ᶜazīm

Oldı āyine-i vücūdı anuñ
Maẓhar-ı nūr-ı aḥsen-i taḳvīm

Anda h̲atm oldı çün ḳırāt-ı Ḳur'ān
H̲alḳa Ḳur'ān'ı eyledi taᶜlīm

364b eshār : esmār A

365b Er-Ra d : 13/29

366b h̲ulḳ ile : h̲ulḳa C

369a oldı çün ḳıraāt : oldı kıraāt A; Anda h̲atm oldı çün ḳırāt -ı Ḳur'ān : Z̲ātıdur camiᶜ-i Kelām'ullāh C

Düşdi hep nār-ı ḥayrete aṣḥāb
Nāgehān oldı çün bu emr-i ʿaẓīm

Terk idüp bu maḳām-ı dünyāyı
Oldı dārü'l- ḳarār içinde muḳīm

Ḥaḳ yolına olup o dem ḳurbān
Ḳıldı cānāna cānını teslīm

Bu durur iy ḫaber ü fikr-i ṣaḥīḥ
Oldı ol pādişāha ẓulm-i ṣarīḥ

5

Yatduġı yiri Ḥaḳ cinān itsün
Ravża-i ʿarşı āşiyān itsün

İricek taḫt-gāh-ı Firdevs'e
Şühedā leşkerine ḫān itsün

Sūre-i Fātiḥā s̱evābın anuñ
Rūḥ-ı pākine armaġān itsün

Ehl-i İslām'a çün ḫalīfe idi
Anda da şāh-ı kām-rān itsün

370a Düşdi hep nār-ı ḥayrete : Mürşidi nār-ı ḥasrete A

372a olup o dem : o dem olup B

373a ḫaber : ḫabīr A

375b leşkerine ḫān : ʿaskerine cān A

377a idi : itdi B

Anı kim sevmez ise ḳahr idüben
iki ᶜālemde nā-tuvān itsün

Bu duᶜā-nāmesini Yaḥyā'nuñ
Cümle dillerde dāsitān itsün

380 işiden sūz-nāk sözlerini
Yaḳalar çāk idüp fiġān itsün

15a Ne fiġān kendüzini helāk itsün
Āsitānında cismi ḫāk itsün

ᶜAliyyü Veliyyu'llāh Ḥażretleri'nüñ velāyet-i saᶜādetinüñ ẕikridür Rađya'llāhu ᶜanh *

1

Olma mecnun gibi gel iy ġāfil
Naḳşına deyr-i ᶜālemüñ mā'il

Miḥnet oldı muḥabbet-i dünyā
Leẕẕetini hemīşe ẕillet bil

Yüri kesb-i ᶜibādet eyleyüben
Emr-i maᶜrūf u neḥy-i münker ḳıl

385 Rūḥına çār yāruñ eyle duᶜā
Sünen-i Aḥmed ile ol ᶜāmil

---

380 -C

381b ḫāk : çāk A

* Veliyy'ullāh : Veli B,C ; ẕikridür : beyānıdur B,C

Ta ki maḳbūl olan duʿā gibi sen
Olasın ḳurb-ı Ḥażret'e vāṣıl

Esedu'llāh'dur biri anuñ
Oldı ḥaḳḳında Hel etā nāzil

Yaʿni serdār-ı zümre-i aṣḥāb
Ḳuṭb-ı aḳṭāb u mürşid-i kāmil

Māh-ı devrān emīr-i ʿizzet ü cāh
Şāh-ı merdān ʿAliyyü Veliyyu'llāh

2

H̲ātem-i enbiyā gibi mes̲elā
Oldı fażlıyla h̲ātem-i h̲ulefā

Z̲ātı h̲urşīd-i çerh̲-i çārümdür
Ki esed burcın eyledi meʿvā

Adı gibi olup mübārek fāl
ʿAdet idi aña ʿaṭā vü seh̲ā

Oldı üstinde ḥāżır u nāẓır
ʿAyn-ı ʿilm ü ʿināyet-i Mevlā

15b Devr-i ʿālemde çār yār-ı güzīn
Ancaḳ otuz yıl oldılar h̲ulefā

387b El-insān : 76/1

392b seh̲ā : s̲enā A

395 Göz göre Ḥażret-i ʿAli'deki lām
ʿAynı ile işāret itdi aña

Her vilāyetde yoġ idi mis̱li
ʿilm ile oldı kenz-i lā-yefnā

Yaʿni kenz-i maʿārif ü ḥikmet
Bāb-ı ʿilm ü medīne-i ḥikmet

3

İy ḳamer- ṭalʿat u esed- kevkeb
Şāh-ı a cām u muḳtedā-yı ʿarab

Oldı alçaḳ göñüllü h̠āk gibi
Bu- türāb olsa aña ṭañ mı laḳab

400 Ẕāt-ı pākūñ durur ḥasīb ü nesīb
Bāreka'llāh zihī ʿināyet-i Rab

Nola ardunca yürise Ḳanber
Rūz-ı nevrūz ile nitekim şeb

396a mis̱li : mes̱ela A ; b kenz-i lā-yefnā : tükenmez hazine

397a maʿārif üʿizzet : maʿārif-iʿizzet A,C ;bʿilm ü:ʿilm-i A

El-ʿAcluni, Keşfü'l-h̠afā, c.1, s.203

399a Oldı : Oldun B,C

ʿĀlemüñ yüzi ṣuyı sensin sen
Sāḳi-i kevser oldun ümmete hep

Bir yiründe yoġ idi noḳṣānuñ
Edeb ögrendi senden ehl-i edeb

İbn-i ʿamm-ı Resūl-i Faḫr-i cihān
Nitdiler sensüz iy emīr-i ʿarab

405 Nāyib-i Aḥmed ü imām-ı Ḫudā
ʿĀlim-i ʿālem ü ser-i fużalā

4

Ẕülfiḳāruñ elinde iy gül-i ter
Bāġ-ı cennetde sūsene beñzer

16a Ḥāmil-i vaḥye beñzedünse nola
Ẕülfiḳār oldı saña çün şehber

Keffüne dindi mecmaʿu'l- baḥreyn
Göricek Ẕülfiḳāruñ ehl-i naẓar

Ẕāt-ı pāküñ durur sefīne-i ʿilm
Baḥr-i keffünde oldı ol lenger

410 Kimdür inkār iden vilāyetüne
Naṣṣ-ı ḳaṭı yiter o tīġ-i hüner

404b Nitdiler sensüz iy : Bildiler sensin iy B,C
407a beñzedünse : beñzedülse C
409a ʿilm : ʿam C

ʿAnteri iki biçdün ise nola
Oldur aʿdāya ejdehā-yı dū-ser

Dosta düşmene yarar ol tīġ
Virdi islām'a nefʿ u küfre zarār

Ol gül-i gülistān-ı fażl u kemāl
Olmış idi Resūl'e ḫayru'l- āl

5

Böyle naḳl itdi rāviyān-ı kirām
Aña düşnām iderdi bir bed-nām

istimaʿ itdi biri aṣḥābuñ
Didi iy Ḥayy u ʿĀlim u ʿAllām

Bir nişān vir bunuñ günāhından
Bile ʿāṣīlıgını cümle enām

Yüzine ur günāhını anuñ
Göricek ʿibret ala ḫāṣ ile ʿām

Bu duʿāsını eyleyüp maḳbūl
Eyledi ol ʿazīze Ḥaḳ inʿām

Aña düşnām iden pelidüñ o gün
Ḳapḳara oldı yüzi nite ki şām

412b Virdi : Virür B

413a gülistān-ı : gülistān u A

416b ʿāṣīlıgını : ʿāṣīligini B

Kim ki sevmezse anı iy Yaḥyā
Ola cennet şarābı aña ḥarām

16b Ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-aʿlā
Kerrema'llāhu vechehu ebedā

Güzīde-i āl-i ʿOs̱man olan ṣāḥib-ḳırān-ı zamān Süleymān H̱ān'uñ ʿale'l- icmāl vaṣf-ı cemīli ve medḥ-i celīlidür ḫalled'allāhu salṭanatehu ve ebbed'allāhu ʿizzetehu ve devletehu *

Ehl-i īmān olanlara her an
Farż olupdur duʿā-yı şāh-ı cihān

Yaʿni sulṭān-ı ʿadl u şāh-ı kerīm
Ẓıll-ı Ḥaḳ pādişāh-ı heft-iḳlīm

Tāc u taḫt-ı ʿadāletüñ şāhı
Burc-ı evc-i saʿādetüñ māhı

Vāris̱-i s̱adr-ı çār yār-ı güzīn
Server-i ümmet-i Resūl-i Emīn

---

421 Allah onun yüce sırrını mukaddes kılsın
Yüzünü ebedi olarak mükerrem kılsın

* ve ebbed'allāhu ʿizzetehu ve devletehu : ve ebbede devletehu A ; ve ebbed'allāhu ʿizzetehu C

Ḥāfıẓ-ı ḥāmi-yi bilād'ullāh
Nāṣır-ı nāẓır-ı ʿibād'ullāh

Āl-i ʿOs̱mān-ı ġāzī-yi devrān
Pādişāh-ı zamān Süleymān H̱ān

Sīni mürġ-ı saʿādete şehper
Lāmı luṭf u ʿadālete zīver

Yāsı ʿaynile oldı aña nişān
Ki onuncu ḫalīfedür ol ḫān

Çok kerāmātı vardur ol nāmuñ
Mīmi görür gözidür islām'uñ

Elifi tīr-i dest-i devletdür
Nūnı gūyā kemān-ı nuṣretdür

Mihr-i raḫşānı encüm-i şerefüñ
Dürr-i yekdānesi ṭoḳuz ṣadefüñ

17a ʿĀlemü ʿadl ü dādı ḳıldı ṣaḥīḥ
Görmedi bir ḳarınca ẓulm-i ṣarīḥ

428b zīver : mażhar A

429a Yāsı : Yā-yı A

430a nāmuñ : H̱ānuñ A

433a ṣaḥīḥ : nāṣıḥ A,B

Ebbeda'llāhu şemse nuṣretihi
Ḫalleda'llāhu ẓılle ʿizzetihi

Ehl-i islām'a ẕātıdur mesned
Şah bin şahdur eben ʿan ced

Ol ki ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
Her kerāmāt ile mükerremdür

Vāli-i ḫalḳ u sāye-i Ḥaḳ'dur
Fi'l-ḥaḳiḳa veliyy-i muṭlaḳdur

ʿAdl u dād ile ol ḫalīl-ṣıfat
Oldı her millete velī-niʿmet

Bize iḥsānı oldı Mevlā'nuñ
Ki zamānındayuz o sulṭānuñ

Çākeri Ḳahramān u bendesi Cem
Ḳulınuñ ḳulı Ḫusrev ü Rüstem

---

434 Allah onun zafer güneşini ebedi kılsın
Allah onun izzetinin gölgesini daim eylesin

434a Ebbed'allāhu : Eyyed'allāhu B ;
bʿizzetihi : devletihi B,C

435b babadan, dededen

439b o sulṭānun : ol ḫānuñ C

Gün gibi gah olur çeker leşker
Fetḥ ider ġarbı ṣanki iskender

Gah olur şark evine sürüp at
Rāy ile nice şāhı eyler mat

Cām-ı ʿālem-nümā gibi ol ḫān
itdürür ḫalḳa ʿālemi seyrān

Sürḫ-ser oldı aña oḳlı şikār
Ḳorḳudan ṭurmayup ḳaçar her bar

Ṣındı şāh-ı revāfıż-ı mühmel
Bıyıġın balta kesmez idi ezel

Ḳılıcıyla mis̱āl-i şems-i cihān
Açdı dünyāyı ol şeh-i merdān

Yoḳ durur şimdi gökde niteki māh
Yiryüzinde anuñ gibi bir şāh

17b Kendü şāhin-i evc-i devletdür
Bindügi atı bad-ı raḥmetdür

Ḥaḳ bu kim ol ālī ṣıfatlu emīr
Oldı ḫurşīd gibi ʿālem-gīr

442b Rāy ile : Re'y ile A

444a Sürḫ-ser : Düşmeni C

445a şāh-ı : cümle C ; revāfıż-ı : revāfıż u A,C

Ḳılıcı āf-tāb-ı çerḫ-i berīn
Aña leylüñ sevādıdur ḳara ḳın

Yāları oldı ejdehā-yı dū-ser
Oḳları şah-baz-ı evc-i zafer

İḫtisār eyle sözi iy Yaḥyā
Dil ü cān ile ḳıl o şāha duʿā

Ya ilāhī seḫā ile ol şāh
Oldı ʿālemde çünki ẓıll'ullāh

Kulluġından bizi ayırma müdām
Gölgesin üstümüzden ırma müdām

Ḳılıncın üstün it anuñ her bār
Bi'n- Nebiyyi ve ālihi'l- aḫyār

Ṣıfat-ı ḫazān-ı būsitān ki sebze vü raʿnā ve sebeb-i te'līf-i Kitāb-ı Şāh u Gedā *

Bir dem irişdi bāġa faṣl-ı ḫazān
ʿĀşıḳa fi'l-meṡel dem-i hicrān

Beñzi zerd oldı sebzenüñ gūyā
ʿIşḳ ile rūy-ı ʿāşıḳ-ı şeydā

455b Bi'n Nebiyyi ve ālihi'l-aḫyār Anlamı : Nebi ve O'nun hayırlı nesli hürmetine

* sebze vü : ser sebz ü B,C ; Kitāb-ı Şāh u Gedā : dāsitān-ı Kitāb-ı Şāh u Gedā B ; dāsitān-ı Şāh u Gedā C

Ḳaldı eşcār cümleten ʿüryān
Ṣanki dīvāne-i ġam-ı cānān

Ḥayret irmişdi serv-i āzāde
Yāsemin olmış idi üftāde

Lālenüñ tācın aldı bād-ı fenā
Ḳaldı mecnun-mis̱āl başı ḳaba

Gül cemāline çekmiş idi niḳāb
Bülbülün olmış idi ḥāli ḫarāb

18a Sebzenüñ ḳaddi lām olmış idi
Sararup ʿışḳ ile bükülmüş idi

Zer ü sīmi ki bāġ derc itdi
ʿIşḳ yolına cümle ḫarc itdi

Ḥāṣılı cümle sebze-i dünyā
ʿIşḳ-ı Ḥaḳ ile bulmış idi fenā

Bile iñlerdi iñleseñ kühsār
Bile aġlardı aġlasañ enhār

Cemʿ olup bir yire nice yārān
İder iken bu ʿālemi seyrān

458a eşcār cümleten : eşcār irmiş cümleten B

459a irmişdi : irişdi C

463 -A ; a Zer ü sīmi : Zerd ü sīmı B

ʿIşḳa maḫṣūṣ idi olan kelimāt
Mürde-dil olana virürdi ḥayāt

Biri taʿrīf idüp didi Ferhād
Ḳodı soñında ʿışḳ ile eyü ad

Biri Mecnūn durur didi ol dem
Tekye-i ʿışḳa pīr-i pīş-ḳadem

470 Biri eydürdi ʿışḳ ile Vāmıḳ
Oldı ʿālemde ʿāşıḳ u ṣādıḳ

İşidüp sözlerin didim ne ʿaceb
Baña ḫoş gelmedi bu sözler hep

Bir alay bī-mezāḳ u zen-pāre
Bir alay derd-mend ü bī-çāre

Ne bilür sırr-ı ʿışḳ-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü ḥāl-i cānānı

Lāyıḳ oldur ki hiç olmaya naḳl
Ḳıṣṣa-i ʿışḳ-ı nāḳısātü'l- ʿaḳl

475 ʿĀşıḳ oldur ki ʿışḳı ile müdām
Eyleyüp uyḫuyu gözine ḥarām

469a Mecnūn durur : Mecnūndur A

473b vecd ü ḥāl : vecd-i ḥāl B,C

474 Bu beyit C nüshasında 484. beyittir.

475b uyḫu : uyḳu B

Seve bir servi boylu maḥbūbı
Derd-i ʿışḳınuñ ola Eyyūb'ı

Vire mir'āt-ı cism ü cāna cilā
Bir cilāsın cüvāna bende ola

18b ʿIşḳ-ı maḥbūb ile kim olsa ḥazīn
Añlamaz anı Ḫüsrev-i Şīrīn

Ġamze-i ḥūba kim olur meftūn
Oldı menfūrı Leylī vü Mecnūn

ʿĀşıḳ olanda ṣabr olur pīşe
Öpmek ü koçmak olmaz endīşe

ʿĀşıḳ u ṣādıḳ olana muṭlaḳ
Merḥabādur viṣāl-i yār ancaḳ

Andan artuġa yoḳ durur destūr
Ġılẓet olmaz bu babda maʿẕūr

Bu sözi söyleyince anda hemān
Sözime ḳā'il oldı hep yārān

İçlerinden birisi ḳıldı nidā
Didi iy maʿrifetle bī-hemtā

478a olsa : ola A ; 478b anı : m'anı A
479a olur : ola A

Yüri var baḥr-i naẓma ol ġavvāṣ
Getür ortaya nice gevher-i h̲āṣ

Bir kitāb eyle ʿışḳ ile peydā
Anı el üzre ṭutalar zürefā

Dilüne alma zen ḥikāyetini
Söyle bir nev-cüvān rivāyetini

Gül gibi söyle taze bir dīvān
Aġlaya oḳuduḳça bülbül-i cān

Ola cümle ḥurūfı pür-sevdā
Kendüzin ide ʿışḳ ile peydā

Māceradan beyāż ola siyāh
Āh-ı ʿāşıḳla sanki çarh̲-ı dū-tah

Elifi incelikde ola h̲ayāl
Ḳāmet-i ʿāşıḳ-ı żaʿīf-mis̲āl

Şekl-i cīm ol kitāb-ı raʿnāda
Beñzeye tīşe ile Ferhād'a

Dal ola derd-i ʿışḳa her dalı
Derd-i dilberden olmaya h̲ālı

486a peydā : inşā C

488a söyle : eyle C

490 -A,C

19a Rāları benzeye hilāle tamām
Artura bu cünūn-ı ʿışḳı müdām

Aġlamakdan ġam ile niteki ṣād
Aġara ṣanki dīde-i Ferhād

ʿAynı Mecnūn'a benzeye gūyā
Başı bülbüller āşiyānı ola

Kūh-ı derd ola anda her bir ḳaf
Ḳafı ʿışḳ arasında ola şikāf

Lāmı ḳullāb-ı ʿışḳ-ı dilber ola
Mīmi bir kākül-i muʿanber ola

Vādi-yi ġamda nitekim Mecnūn
Dāmen-i ḥüzni ḳomaya her nūn

Baḥr-i naẓmuñ ki oldı bir deryā
Keşti-i ḥayret ola yālar aña

Baña bu resme pend idince hemān
Cūşa geldüm niteki baḥr-i revān

Besmeleyle alup elüme ḳalem
ibtidā eyledüm kitāba o dem

494b cünūn-ı ʿışḳı : cünūna ʿışḳ-ı A
495a niteki : dīde-i C ; ṣād : ad A
497b Kafı : Ḳafı C ; arasında : arasından B

ʿIşḳ-ı ẕillet-āmīz ẕevḳ-engīz olup ʿāşıḳ-ı ṣādıḳuñ vecd ü ḥālet ü keşf ü kerāmet birle ʿayn-ı cānın küşāde ve cevelān-ı tabʿını ziyāde itdüginüñ ẕikridür *

Söyle iy ṭūṭī-i küşāde-maḳal
Eyle ʿışḳ ateşinde sözüni ḳal

Noḳṭası bir kitābdur ʿışḳuñ
Ẕerresi āf-tābdur ʿışḳuñ

Ġarḳ olur ḳaṭresinde kevn ü mekān
Gizlenür ẕerresinde iki cihān

19b ʿIşḳ-ı pāk ile ādem ādem olur
Mürşid-i kāmil-i mükerrem olur

Ādemi mihr ider erenlere baş
Āf-tāb ile laʿl olur ḳara ṭaş

ʿIşḳdur çün vesīle Maʿbūd'a
Ṣanma sen ʿışḳ-ı pāki beyhūde

ʿIşḳdur nūr-ı dīde-i ʿuşşāḳ
ʿIşḳdur sālike hemīşe burāḳ

Dilde ʿışḳuñ żamīri mużmerdür
Ẕāt-ı insān ʿışḳa maẓhardur

---

* ẕevḳ-engīz : ẕevḳ-i leẕẕet-engīz B,C

508a Maʿbūd'a : Maḳṣud'a C

509b sālike hemīşe : hemīşe sālike B

Her kim olursa ʿışḳ elinde esīr
Ġayra raciʿ gerekmez anda żamīr

ʿIşḳ dīvāne eyler insānı
Kesmek içün alāḳadan anı

Oldı zīra taʿalluḳ-ı dünyā
Māniʿ-i nūr-ı tāʿat-ı Mevlā

ʿAḳl-ı nefsānı olıcaḳ mevcūd
Dā'ima virür iḥtimāle vücūd

Bu yola şübhesi olan gitmez
Ḫavf iden ḫoca fā'ide itmez

Ḳul olan ʿışḳa şāh-ı ʿālem olur
Ġam-ı ʿışḳ ile şād u ḫurrem olur

ʿĀşıḳ olan tevekkül ehli olur
Vara vara merātibini bulur

Birgün olur ki keşf olup esrār
ʿIşḳ ile cān gözin ider bīdār

Fetḥ olur aña cümle-i eşyā
Açılur perde-i Cenāb-ı Ḫudā

Ḳılsa bir noḳṭaya eger ki naẓar
Anda cümle cihānı seyr eyler

518b ider : idüp B

520b cümle cihānı : kevn ümekanı C

20a Noḳṭa cām-ı cihān-nümāsı olur
Ẕerre ḫurşīd-i dil-küşāsı olur

Oldı bu sırda ʿaḳl u dil ḥayrān
Derc olur noḳṭada ʿulūm-ı cihān

ʿĀlem içre bi-ḥaḳḳ-ı nūr-ı Resūl
ʿAyn-ı ʿāşıḳda merdümekdür ol

Noḳṭa sırrından olmayınca ḫabīr
Saña maʿlūm ola mı sırr-ı żamīr

İy baṣīret gözin küşāde iden
İy cihān içre rāh-ı ʿışḳa giden

Mürşidi ʿışḳ olınca insānuñ
Açılur ʿayn-ı ʿibreti anuñ

Ẕerre nūr-ı basīte revzen olur
Ḳaṭre baḥr-ı muḥīte revzen olur

ʿĀlemi rūḥı seyr ider tenden
Nūr-ı Ḥaḳḳ'ı görür bu revzenden

521a cām : cān A

522a ʿaḳl u dil : ʿaḳl-ı küll B,C

522b Derc olur noḳṭada : Noḳṭada derc olur B

524a sırrından : seyrinden B,C

528 B nüshasında bu 537. beyittir.

ᶜIşḳdan behre-mend olam dir isen
Cānib-i Ḥaḳḳ'a yol bulam dir isen

Diñle ᶜāşıḳlaruñ rivāyetini
Oḳı Şāh-ı Gedā ḥikāyetini

Sevād-ı ḳalᶜa-i Ḳosṭanṭiniyye ḥamahallāhu ᶜan külli beliyye şehr-i maᶜmūr u cān-sürūr olduġunuñ beyānıdur *

Sābıḳā bir mühendis-i dānā
Urdı söz ḳaṣrına bu resme binā

Ki bu fāni cihānda var bir şehr
Ḳadr-i ünvān ile ferīdü'd- dehr

Adı Ḳosṭanṭiniyye'dür anuñ
Taḫtıdur şāh-ı āl-i ᶜOs̱man'uñ

20b Şevket ile sevād-ı aᶜzamdur
Merdüm-i ᶜayn-ı rūy-ı ᶜālemdür

Girdi bahr içine o şehr ammā
Dizine çıkmadı anuñ deryā

---

529 -B

530a Diñle : Oḳı C ; 530b Oḳı : Dinle C

* cān-sürūr : sūr-ı pür-sürūr C ; cāy-ı pür-sürūr B ; beyānıdur : beyānıdur ki ᶜayān olınur B,C

İki baḥr eylemiş o şehri penāh
Biri baḥr-ı sefīd ü biri siyāh

Yār gibi o şehr-i meh-peyker
Ḳuşanur sūrdan gümişlü kemer

Bu ʿacebdür ki āsmān kerdār
Bir kenarında yedi ḳullesi var

Olsa dizdār aña güneş yeridür
Encüm ol ḳalʿada ḥiṣār eridür

Çekilüp āsmānda niteki med
Yücelüpdür burucı fevḳa'l-ḥad

Ḥaḳ bu kim yüzi ṣuyıdur dehrüñ
Ḳapularıdur görür gözi şehrüñ

Eylemiş baḥrı nice bābı kenār
Ṣudadur çeşmi nitekim bīmār

İçi ebyāt ile müzeyyendür
Ṣanki dīvān-ı naẓm-ı rūşendür

Cümle beyti mülemmāʿ u maʿmūr
Bulamaz kimse bir yerinde ḳuṣūr

536b Biri baḥr-ı : Birisi A

539a Olsa dizdār aña : Aña dizdār ise B,C

544a mülemmāʿ : muṣannāʿ B,C

Ḳurşun örtüli ḳubbeler yer yer
Yelken açmış gemilere beñzer

Ṣaḳf-ı eflāki gibi dünyānuñ
içi ḳat ḳat binā durur anuñ

Tev'emān-ı Mescīd-i Aḳṣā olan meşhūr-ı dünyā
Ayasofya'nuñ ta'rīf-i laṭīfidür *

Şehr içinde sipihr gibi bülend
Var durur bir maḳām-ı bī-mānend

Ayasofya'dur aña nām-ı şerīf
Olmaz anuñ gibi maḳām-ı latīf

21a Nitekim şeyh-i pāk ü ḳuṭb-ı zamān
Ayaġına aḳarsu gibi cihān

H̲alḳ-ı 'ālem du'āsına muḥtāc
Ḳubbeden var başında bir ulu tāc

Getürür ehl-i ḥāleti vecde
Ṭāḳ-ı eyvānı eylemiş secde

---

* Tev'emān : nātüvānāne A ; dünyā : binā A ; meşhūr-ı dünyā : -B ; laṭīfidür : -A

551a vecde : cūşa B,C ; 551b ṭāḳ-ı eyvānı eylemiş secde : -B,C ; bu mısra yerinde B ve C nüshalarında 552a beyti yer almaktadır.

Beñzer ol mürşid-i ʿabā-pūşe
Aḳ mermerler ile her kūşe

Oldı iki menāresi mes̱elā
Ḥadd-i ẕātında iki dest-i duʿā

Ḥāṣılı ḫarman-ı duʿadur ol
Mezraʿ-ı ṭāʿat-ı Ḫudā'dur ol

Sālik-i Ḥaḳḳ'a Mescīd-i Aḳṣā
Faḳrı olana Kaʿbedür farżā

Ne ʿacebdür ki bāġ-ı cennet-vār
Ol maḳāmuñ sekiz ḳapusı var

Gülşen-i cennet oldı ol gūyā
Servlerdür yeşil direkler aña

Anda kandiller yanar par par
Saru lāleyle nergīse benzer

Mü'minüñ başı üzre destārı
Aḳ güliyle bezer o gülzārı

Ḳubbe-i aʿzamı müdevverdür
Ṣadef-i ʿālem içre gevherdür

552b :-B,C

555b farżā : gūyā A

559a destārı : ol destār A ; 559b güliyle bezer o gülzarı : güldür ki açılur her bar A

Ḥālet-i zühd ile gelüp vecde
Ḥaḳḳ'a itmiş kemerleri secde

Anuñ içinde ṣanki ins ü melek
Ṭurdı saf saf namāza cümle direk

Vardur anda nice sumaḳī sütūn
Ḳıymeti oldı aġırı altūn

21b Ḳubbe-i çarḫ içinde baḥr-mis̱āl
Aḳ mermerle içi mālā māl

Mermer-i mevcine baḳınca hemān
Ġarḳ olur baḥr-ı ḥayrete insān

Ḳalb-i mü'min gibi içi taşı pāk
Ḫalḳa-i bābı çenber-i eflāk

Kürsiler anda ʿarş-ı Mevlā'dur
Minberi sidre-i muʿallādur

Cumʿa güni çıḳar ḫaṭīb-i faṣīḥ
ʿAzm ider āsumāna ṣanki Mesīḥ

Maḥfili virdi ol maḳāma şeref
Nice dürr-i yetīme oldı ṣadef

Maḥfil üstinde ḫūb ḥāfıẓlar
Āşiyānında bülbüle beñzer

566b bābı : payı B

Oluben Kaʿbe-veş ʿibādet-gāh
Oḳınur āyet-i Kelām'ullāh

Kürsiler ol yaña dönüp yüzini
Ṣıdḳ ile diñler anda Ḥaḳ sözini

Daḫi bu şehrüñ iy ulu'l-ebṣār
Buna beñzer hezār camiʿi var

Ḳıṣṣayı itmedüm dirāz u ṭavīl
Biñde birini eyledüm tafṣīl

Mecmaʿ-ı ḫūbān u menbaʿ-ı ʿāşıḳān olan At Meydānı'nuñ beyānıdur *

Oldı şehr içinde At Meydānı
Ḫūblar mecmaʿı ṣafā kānı

Cemʿ olurlar oraya ḫāṣ ile ʿām
Ṣanki ādem deñizidür o maḳām

Her soḳaḳdan gelür ṣıġār u kibār
Aḳar ol baḥre ṣanasın enhār

22a Ol yüce yirden eylesen naẓarı
Görinür Aḳdeniz cezīreleri

572a dönüp : ṭutup C

* Mecmaʿ : Menbaʿ B ; ḫūban : maḫbūban olan C ; menbaʿ : mecmaʿ B

Virmiş ol rūy-ı baḥre zīnet ü fer
Fi'l-mes̱el ḥāl-i ʿārız-ı dilber

580 Daḫi var anda nitekim ṭūbā
Nice ʿālī dıraḫt-ı bī-hemtā
Mürġ-ı perrāne üsti cāy-ı maḳar
Altı nice müsāfire çader

Bir ṭılısm ile sarmaşup mes̱elā
Ṭurur anda iki üç ejderhā

Ḫūbdur çeşmelerle mābeyni
Çeşmeler oldı kevs̱erüñ ʿaynı

Ṭaşdan vardur anda nice sütūn
Ṭurur üstinde ḳubbe-i gerdūn

585 işbu şehr-i muʿazzama el-ḥaḳ
At Meydānı'dur viren revnāḳ

Oldı bu şehr ṣanki bāġ-ı cinān
Var durur anda nice biñ gılmān

Dördi ammā ziyāde āfetdür
Lāle- ruḥsār serv- ḳāmetdür

Her biri beñzerdi perī-zāde
Yaradılmadı mis̱li dünyāda

---

587 -C

Görmedi ʿömrü içre bāy u faḳīr
Yedi iḳlimde bu dörde naẓīr

icmālen ẕikr olınan maḥbūb-ı merġūblaruñ vaṣf-ı cemīlleridür *

590 Biri sīmīn-beden güzellere baş
ʿAlem olmışdur aña Altunbaş

22b Olmamışdur erāzile hemrāh
Altun adını baḳır itmez o māh

Aña dirlerse oldı erzānı
Mıṣr-ı ḥüsn içre Yūsuf-ı ṣānī

Ḳul olayın o ḳadd-i mevzūna
Ki deger ağırınca altūna

Birinüñ adı Caʿfer-ı Ṭayyār
idemez kimse ol hümāyı şikār

595 Gün gibi ʿālem içre rūşendür
Ol boyı serv pāk-dāmendür

Ḳāmeti üzre iki ebrūsı
Oldı ṣan iki sidre tavūsı

---

* -C ; vaṣf-ı cemīllerüdür : tafṣīlidür B
593b Ki : Çün B,C
596a üzre : gibi A

Vaṣf olınmaz o māh-ı şehr-i cemāl
Devr içinde bulınmaz aña miṡāl

Biri dilberlerüñ mükerremidür
Sözi ṭatlu adı Şeker Memi'dür

Bu söz anuñ ḥaḳḳında gerçekdür
Ḳand gibi aġızlıġı pekdür

Cāme-i sebz ile o serv-i revān
Ṭūṭī-i bāġ-ı cennet oldı hemān

Yār-ı nāzik durur dehānı gibi
İnceden incedür miyānı gibi

Biri ḳaşı gibi ser- āmeddür
Laḳābı Şah u adı Aḥmed'dür

23a Yaraşur altūn üsküf aña müdām
Ser-i serv üzre ṣanki bedr-i tamām

Mürġ-ı cānı şikār ider her gāh
Beñzer üsküflü şāhine ol Şāh

'Āşıḳıdur güzeller ol ḫānuñ
Pādişāhlar ḳulı durur anuñ

597a şehr-i cemāl : sidre-miṡāl B

598b şeker : sükker A

600 -C

Nola âḫirde añsam ol güzeli
Ḫâtime-i çâr yâr oldı ʿAlî

Şeş cihât içre dâʾimâ ol çâr
Birlige bitdiler ʿanâsır-vâr

Biri birine çünki ʿâşıḳdur
Çâr yâr oldılarsa lâyıḳdur

Biri birine âşinâlardur
Biri birine mübtelâlardur

610 Ḥaḳ Teʿâlâ hemîşe ol çârı
Elem-i ġamdan eylesün ʿârî

Belâ-yı ʿışḳ ile engüşt-nümâ olan Gedâʾnuñ matlaʿ-ı dâsitânıdur ki beyân olınur *

İy diyâr-ı belâġatuñ ḫânı
Ḳıṣṣa iḳlîminüñ süḫân-dânı

Kelimâtuñ miṣâl-i âb-ı ḥayât
Ḥaḳ bu kim Ḥıżr-ı câna virdi necât

Çünki şehnazdan neva itdün
Ṣoḥbet ehlini pür-ṣafâ itdün

606b Ḫâtime : Âḫir B,C

610 -A

* ki beyân olınur : -A,B

611a ḫânı : kânı A

Zühre gibi alup ele bir çenk
Eyle ʿuşşāḳdan biraz āhenk

Şemʿi añdun egerçi yārāna
Ḳanı ol şemʿ-i cemʿa pervāne

Bezm içinde añılsa bir nice gül
Lāyıḳ oldur ki ẕikr ola bülbül

23b Nām-ı Şīrīn'i çünki itdün yād
Lāzım oldur ki añıla Ferhād

Leylī'nüñ sergüzeştine muṭlaḳ
ʿIşḳ-ı Mecnūn durur viren revnāḳ

Şāh'ı añduñ Gedā'yı ẕikreyle
Ol esīr-i belāyı ẕikreyle

Rāvi-yi sergüzeşt-i Şāh u Gedā
Söze bu yüzden eyledi inşā

Var idi Rumeli'nde bir ʿālim
Gündüzin sā'im u gice kā'im

Baḥs̱-i ʿilm eylese eger fi'l-ḥāl
Ḥikmet ehlin iderdi nuṭḳını lāl

616b ẕikr ola : añıla A

617b Lāzım : Lāyıḳ A

622a ʿilm : dīn C ; 622b nuṭḳını : manṭıḳı B,C

Ṣadef-i baḥr-i ʿilm idi deheni
Fi'l-mes̱el gevher idi her suẖeni

Göñül eglencesi vü hemdem idi
Nükte-dān u zarīf-i ʿālem idi

Maʿrifet ehli idi şāʿir idi
Ḥāṣılı her hünerde māhir idi

Naẓm u nes̱rüñ ferīd-i ʿaṣrı idi
Berr ü baḥrüñ vaḥīd-i dehri idi

Fużalāsından idi devrānuñ
Adı ammā Gedā idi anuñ

Ne gedā belki şāh-ı ʿālem idi
Şeref-i ʿilm ile mükerrem idi

H̱abe varmışdı bir gice o Gedā
Gördi seyrinde bir meh-i garrā

Düşde gördi o māh-ı tabānı
Oldı anuñ cemāli ḥayrānı

Dir idi ḳaşına kim itse nigāh
Sūre-i Nūr üzre bismi'llāh

---

624. beyitten 686. beyite kadar olan beyitleri ihtiva eden varaklar B nüshasında noksandır.

627a Fużalā : Büleġā C

630b anuñ cemāli : esrār-ı ʿışḳı C

24a Alnı gūyā ki nūr-ı ḳudret idi
Yüzi āyine-i hidāyet idi

Ḳaddi bir serv-i cennetü'l-me'vā
Hep yerinde tenāsüb-i a'żā

Ḳāmeti sidre meh idi o cebīn
Gözleri şahbāz-ı sidre-nişīn

635 Oldı rā-i mükerrer ebrūsı
Kākülü lamı resm-i gīsūsı

Alnı ser-nāme-i seḫā vü ʿaṭā
Çīn-i ebrūsı mevc-i baḥr-i ṣafā

Cāmiʿ-i ḥüsn rūy-ı meh-tābı
Ḳaşı ehl-i niyāz miḥrābı

Çeşmi gūyā imām-ı ümmet idi
İki ṣaf kirpügi cemāʿat idi

Şeb-i ḳadrüñ yanağı miṣbāḥı
Dili luṭfuñ ḳapusı miftāḥı

640 İki çeşmi bi-ʿaynihi meṡelā
İki ʿayn-ı ʿizār idi gūyā

634a cebīn : çīn A

637a meh-tābı : pür-tābı C

638a Çeşmi : Cismi C

Söze gelse kaçan o gonca dehen
Dürr-i gevher yaġardı laʿlinden

Cevher-i cān idi meger o dehān
Cān gibi gözden olmış idi nihān

Oldı dendānı ṣanki sīn-i sürūr
Gün yüzi üzre ḥāli noḳṭa-i nūr

Saʿidi nūr-ı maḥż idi anuñ
Yed-i beyżāsı gibi Mūsā'nuñ

645 Baḳduġı gibi ol yüzi ḳamere
Güneş el arḳasını ḳodı yire

Ol sehī-ḳadde ince idi meyān
Ṣanki rāh-ı sülūḳ-ı dervīşān

Adam öldürür idi reftārı
Mürde iḥyā iderdi güftārı

24b Bu cemāli Gedā çü eyledi seyr
Gitdi andan kamu muḥabbet-i gayr

Uyḫusından uyandı ah itdi
Şevḳ-i yār ile kendüden gitdi

---

642 -A

643b ḫāli noḳṭa-i nūr : noḳṭa-i ḫāli nūr C

648a eyledi : eyler A

Ṣanasın bay iken faḳīr oldı
Ġamdan āzād iken esīr oldı

Görmedi düşde gördügini ʿayān
Ṣanki dünyāca malı oldı ziyān

Döndi baḳdı sipihre itdi nidā
Didi iy mihri yok sipihr-i belā

Sen ki gerdūn-ı dūn-perversin
Dār-ı dünyāda bir bed-aḫtersin

Beni nār-ı firāḳa yandurdun
Uyur iken ne tiz uyandurdun

Seyr-i dīdāra maḥrem olmış idüm
Düşde sulṭān-ı ʿālem olmış idüm

Baña ẓulm itmegi revā gördün
Mürġ-i cānuñ ḥużurın uçurdun

Māniʿ-i seyr-i rūy-ı yār oldun
Sebeb-i kār-ı ah u zār oldun

İrişeydi nolaydı ḫāb-ı ecel
Beni bu derde görmeyeydi maḥal

651b Ṣanki dünyāca malı oldı ziyān : Dünyece malı san vardı o zamān A

652b belā : cefā C

658b Beni bu derde görmeyeydi : Görmeyeydi beni bu derde C

Böyle diyüp o mest-i bezm-i elest
Cām-ı nāmus u ʿārı kıldı şikest

Ceres-i rāh-ı ʿışḳ gibi hemān
Ḫalḳa kendün belürdüp itdi figān

İşi ẕikr-i ḥabīb idi ancaḳ
Ber-ṭarāf oldı oḳumaḳ yazmaḳ

Nā-gehān ol Gedā-yı bī-behre
Yolı uġradı ẕikr olan şehre

25a Yaḳası çak ü ḫātırı ġam-nāk
Gönli maḥzūn u gözleri nem-nāk

Şehri başdan başa gezerdi tamām
Düşde gördügini arardı müdām

Şehr içinde Gedā-yı pāk-naẓar
At Meydānı'na irişdi meger

Seyr iderken o cāy-ı merġūbı
Gördi nāgāh o çār maḥbūbı

Birinüñ rūyı āf-tāb-ı cihān
Birinüñ boyı serv-i bāġ-ı cinān

Biri cān gülşeninde gonca-i nāz
Biri gün gibi ḥüsn ile mümtāz

663b gözleri : gönli A

içlerinden biri ḳıyāmet idi
Ḫūbluḳda ziyāde āfet idi

Sāyirinden o māh ekrem idi
Şīve vü nāzda müsellem idi

Ol güneş yüzli mīr-i meclis idi
Ġayrılar aña yār-ı mūnis idi

Naẓar-ı pāk ile baḳınca aña
Ol perī çehreye alındı Gedā

Didi ah eyleyüp o bī-ṭāḳāt
Budur ol düşde gördügüm āfet

Gördü kim oldur ol meh-i ġarrā
Neye uġraduġını bildi Gedā

Sordı ḫalkuñ birine anda hemān
Didi kimüñ nesi durur bu cüvān

Aytdı iy Gedā-yı kūy-ı belā
Şāh dirler bu şehr içinde aña

Ḳulı olmaġa kim ki ṭālib olur
Aña rūy-ı celāli ġalib olur

25b Şems-i ṭābānıdur bu devrānuñ
Şīve bābında mis̱li yoḳ anuñ

671b yār-ı : cümle A

676a kūy : şehr C

Ḥüsn-i maḥbūblardan efzūndur
Gerçi dirler el elden üstündür

Ẓāhiren gerçi kim mülāyimür
Sen baña sor anı ne ẓālimdür

Hicrinüñ yoḳ durur hiç uranı
Düşmanum daḫi sevmesün anı

Vaṣfını cümleten işitdi Gedā
Bildi kim Şāh dirler imiş aña

Seyr iderken o Şāh-ı bī-bedeli
Oḳudı nāle ile bu ġazeli

Ġazel

Fe i lā tün Fe i lā tün Fe i lā tün Fe i lün
Mest-i lā-yaʿḳıl ider ādemi cām-ı Cem-i ʿışḳ
Geçürür iki cihāndan kişiyi ʿālem-i ʿışḳ

iy perī cevr ü cefāñ ile bizi ḳorḳutma
Göñül eglencesidür ādem olana ġam-ı ʿışḳ

Her ḳarınca dem olur bunda Süleymānlıġ ider
Ḫalḳa-i soḥbetümüz oldı dilā ḫatem-i ʿışḳ

681a Hicrinüñ yoḳ durur hiç : Yoḳ durur firḳātinüñ C

685a bizi : beni C

686. Beytten başlayan 27a-32b arasındaki sayfalar 21a-26b arasındaki sayfalarla B nüshasında yer degiştirmiştir.

686a Her : Bir C

Māsivādan geçelüm cām-ı muḥabbet içelüm
Varalum menzil-i maḳṣūda olup hemdem-i ʿışḳ

26a Mürşid-i kāmil ararsan beru gel iy Yaḥyā
Olalum rāh-ı muḥabbetde bugün maḥrem-i ʿışḳ

Mes̱nevī

Çün tamām eyledi Gedā ġazeli
Ẓāhir oldı muḥabbet-i ezelī

Gün gibi anı ol garīb-i cihān
Gökde isterdi yirde buldı hemān

Pāy-māl oldı derde dal gibi
Ġamdan inceldi bir hilāl gibi

Oñmaduḳ oldı baġrı başı gibi
Düşdi yüz üzre ḳanlu yaşı gibi

Derd ile aġlayup Gedā-yı cihān
Şāh dir Şāh işidür idi hemān

Terk idüp cümleten eḥibbāsın
Ḳıldı eglence ʿışḳ-ı sevdāsın

Kim ki dīdār-ı yārı görse müdām
Olur aḳarsu gibi bī-ārām

694a cümleten : cümle-i C

Ẕikr-i yār idi aña vird-i lisān
Fikr-i Şāh idi yār-ı ġārı hemān

Oldı dīvāne girdi meydāne
Elvidā itdi cümle yārāne

Ḫalḳ arasında güft u gū oldı
Didiler bu Gedā delü oldı

Mihr ile meh ḳatında ẕerre degil
Ḫalḳ yanında berg-i terre degil

Bu Gedā ḫod ziyāde ʿāḳıl idi
ʿĀlim ü fāżıl idi kāmil idi

26b Biri aydurdı kim bu merd-i hüner
Şimdi meczūb u sālik oldı meger

Bir aydurdı bu vücūd-ı laṭīf
ʿĀşıḳ olmasa olmaz idi żaʿīf

Bir gül-i ter ġamından oldı zebūn
Ki benefşe gibi ṭurur mahzun

Ḥaḳ aña virmiş idi bir ḥikmet
Anı gören olurdı pür-ḥālet

Sözlerin cān gibi idüp maḳbūl
Bile aġlarlar idi aġlasa ol

701b oldı : idi A

ʿIşḳ idüp anı vālih ü ḥayrān
Geçdi bu ḥālet ile nice zamān

Gedā-yı maḥzūnuñ mecnūn olduġınun ṣıfat-ı şebidür ve aṣḥāb-ı ṣafā ve erbāb-ı vefānuñ şefḳat idüp ve naṣiḥat itdükleridür ki beyān olınur *

Bir seher dest-i şevḳ ile eflāk
Gicenüñ ḳara şalın eyledi çak

Leylī'nüñ ʿışḳı ile Mecnūn-veş
Gökde zencirini sürürdi güneş

Ateş-i ʿışḳ ile ṭutuşmış idi
Cismine ıżṭırāb düşmiş idi

ʿIşḳ ile olmış idi dīvāne
Ṣoyınup girmiş idi meydāne

Göricek mihrden bu aḥvāli
Ḳaçdı bir bir nücūmun eṭfāli

Āşinālardan aña bir nice merd
Didiler iy esīr-i miḥnet ü derd

Bir senüñ gibi yoḳ emīr-i kelām
ʿİlm ü fażl ile Vācibü'l-ikrām

---

703 -A

* ṣafā : -A ; ki beyān olınur : -A ; beyān : ẕikr C

710 -B

Hemdem idinme ʿışḳ pīşesini
Sıma ʿırż u vaḳar şīşesini

27a Ḫūblar şimdi bī-ḥaḳīḳatdür
Anlaruñ ʿışḳı ʿayn-ı ẕilletdür

Kendini ḫor u mübtezel itme
ʿAḳlını ʿışḳun ile ṭaġıtma

Sen ki ʿilm ile zū-fünūn olasın
Ne revā ʿışḳ ile zebūn olasın

Başuna miḥnet-i muḥabbet üşüp
Saña düşmez ki il diline düşüp

Bir ṣaçı leylī sever diyeler
Seni Mecnūn yirine baġlayalar

Bilür anı cihānda ḥāl ehli
Dile artuḳ düşer kemāl ehli

Diñleyen dost sözini ve'l-ḥāṣıl
Ḳalmaz ayaḳda mey gibi kāsil

Saña el vara ʿizzet eyleyeler
Lāyıḳ-ı ṣadr-ı devlet eyleyeler

Muḥtemeldür ki pādişāh-ı cihān
Seni ide güzīde-i erkān

721a Diñleyen dost : Diñle yārān B,C

Bir vaḳar ehli kām-rān olasın
Ad ile sen de bir fülān olasın

Aña idüp naṣīḥati vāfir
Sözi bu resme ḳıldılar āḫir

Naṣīḥat idenlere Gedā-yı pür- miḥnetüñ ṭarīḳ-ı ṣavāb üzre cevābıdur

Bu naṣīḥatleri işitdi Gedā
Eyledi cümlesini istihzā

Didi iy ḳavm-i vālih ü ḥayrān
Mey-i ġafletle mest ü ser-gerdān

Ḫalḳuñ āzādesi esīr durur
Sen ġanī ṣandıġuñ faḳīr durur

27b Uṣlı oldur ki ola dīvāne
ʿĀḳıl oldur ki ola mestāne

Ṣād olan ʿāḳıbet melūl oldı
Gülen ağladı ağlayan güldi

Yoḳ durur zevki dehr-i pür-ḳahruñ
Ṣadrı ṣaff-ı niʿal durur dehrüñ

728a esīr : esīri C ; 728b faḳīr : faḳīri C

Zehri tiryaḳ durur bu dünyānuñ
Cümle tiryāḳı zehr durur anuñ

Cümleden alçaḳ olan aʿlādur
Senün aʿlā didügün ednādur

Ḥürmet idüp saña ki ḫalḳ uyar
Ḫaberüñ yoḳ seni günāha ḳoyar

735 Ḳaşki ḥürmet itmeyüp ḳaṭʿā
Günde yüzbiñ kişi sögeydi baña

Yapılup ḳaṣr-ı ḳadri oñmaz işi
Ḫāne-i ʿırżı yıḳmayınca kişi

Kim ki nūş itdi ʿışḳ şerbetini
Ber-ṭarâf itdi ḫalḳ hürmetini

Zemden incinme ki revā görmez
Anı medḥ itseler ṣafā sürmez

Virdi yārānına o ẕāt-ı şerīf
Buña beñzer nice cevāb-ı laṭīf

Bir ehl-i temiz-i ʿazīze Gedā-yı bī-cānı yārānı dermān içün iletdikleridür

---

735b bana : sana B

* temiz-i ʿazīze : temiz vü ʿazīze B,C

Vādi-i ḥasret içre āvāre
ʿIşḳ esīri Gedā-yı bī-çāre

Eyleyüp ʿışḳa kendüzin muʿtād
Gitdügince cünūnı oldı ziyād

28a Can u dilden esirgeyüp anı
Aña dermān arardı yārānı .

Var idi bir kerāmet ıssı velī
Aṣlı āl-i Resūl ü nesli ʿAlī

Sebze-pūş idi hem o ḫayru'l- āl
Berḳ-i sebz ile şāh-ı ġonca-mis̱āl

Ẕātı sinn-i vuḳūfa varmış idi
Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi aġarmış idi

Şems idi ṣanki rūy-ı bī-bedeli
Şaʿşaʿa olmış idi aḳ ṣaḳalı

Nūr-ı maḥż idi ulı server idi
Şekli ḳındīl-i ʿarşa benzer idi

Yüzi mir'at-ı nūr-ı Yezdānī
Her sözi vāridāt-ı Rabbānī

742a esirgeyüp : esīr gibi B,C

748b Rabbānī : Raḥmānī C

Dal idi ḳāmeti ʿibādetde
Yoġ idi mis̱li her vilāyetde

Yapışup saʿadına yārānı
Ol ʿazīze iletdiler anı

Didiler aña iy veliyyu'llāh
Eyle bu ʿāşıḳ-ı żaʿīfe nigāh

Diñlemez bizi sözümüz ṭutmaz
Nāle vü zārı ḫalḳı uyutmaz

Bir ʿaceb derde mübtelā oldı
Ḫalḳa vü kendüye belā oldı

Mest ü mecnūn-ı ʿışḳ u şeydādur
İller içre bu bir temāşādur

Luṭf idüp derd-mende eyle duʿā
Żāyiʿ olmaya uslana bu Gedā

Ola kim ayrıla muḥabbetden
Ḳurtıla bu belā vü miḥnetden

28b Çünki bu sözleri işitdi Gedā
Ol ʿazīze tażarruʿ itdi Gedā

Didi iy pīr-i ḫān-ḳāh-ı murād
Bir duʿa it ki ʿışḳum ola ziyād

Ḳaf-ı ʿışḳ içre oluben ʿankā
Olayın ʿayn-ı ʿışḳ ile bīnā

Baña ölmek durur viṣāl ancaḳ
ʿömrümi ʿömr-i yāre ḳatsun Ḥaḳ

İdeyin cismümi yolunda fidā
Cān virüp ḫāk-i rāh olayın aña

Söyler iken bu ḥāl ile ol an
Aġlayup oḳudı bu şiʿri hemān

Ġazel

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Ḥālüme raḥm eyleyen derdüme dermān ḳılmasun
Yārdan ġayrı gözüm yaşını kimse silmesün

ʿAr ider ben mübtelāsından yitiş iy derd ü ġam
Şöyle bīmar it beni gördükçe cānān bilmesün

Cānuñız var ise üftādeler yaşum gibi
Ol perī-sīmaya ḳarşu ʿaḳlunız ṭaġılmasun

Yalıñuz seyr eylesün gün gibi ol māh-ı münīr
Sāye-veş yanınca yüzi ḳaralar ṣalınmasun

---

762 -A ; 762a hal : nev B

764a derd ü ġam : derd-i ʿışḳ B

766b ṣalınmasun : ṭaḳılmasun B,C

öldügünden sonra Yaḥyā'ya ko sögsün ol nigār
29a Geçmiş īmān ehline niçün duᶜalar ḳılmasun

Mesnevi

Çün tamām eyledi Gedā ġazeli
Rūşen oldı rumūz-ı lem-yezeli

Oḳudı ḥālet ile şiᶜri Gedā
Virdi ḳalbe żiyā vü cāna ṣafā

Kelimātına itdiler çü naẓar
Didiler kim delüden uṣlu ḫaber

Bu mes̱el ṭoġrı sözdür eyleme şek
Sözi virenden alan uṣlu gerek

Ḥikmet-āmiz idi kelām-ı Gedā
Her sözi bir kitāb idi ġūyā

Acıyup derd-mende yārānı
Ḳodılar kendü ḥāline anı

Gedā-yı mübtelā evvelā Şāh-ı ᶜāli-şāna mestāne ifşā'-i muḥabbet ve iẓhār-ı meveddet idüp esrār-küşālıġı baᶜis̱-i melāmet ve mūcib-i nedāmet olduġıdur *

767a nigār : ḥabīb C

768 -A,B

* evvelā : -C ; mūcib-i nedāmet : -A,B

Kıṣṣa bezminde mest olan evbaş
Rāz-ı pinhānı böyle eyledi fāş

Ḥāliyā ol Gedā-yı dīvāne
ʿIşḳ ile olmış idi efsāne

Anı bilmişdi cümle ṭaġ ile ṭaş
Oldı Ferhād'a bu Gedā yoldaş

ʿIşḳ ile buldı iştihār ammā
Bilmediler kimi sever bu Gedā

Bilemezlerdi hiç o maḥzūnı
Ḳangı Leylā'nuñ oldı Mecnūn'ı

Oldı bir şemʿa gerçi pervāne
Açmaz idi bu rāzı yārāne

29 Bilür anı cihānda pīr ü cüvān
Olamaz buy-ı ʿışḳ u müşk nihān

Yolda bir gün Gedā-yı üftāde
Raṣt geldi o serv-i āzāde

içmiş idi biraz kūzende idi
ʿAḳlı ammā ki kendüzinde idi

775a Ḥāliyā : Ṣābıḳā C

777a ʿIşḳ ile buldı : Buldı ʿışḳ ile BC

780b Olamaz : Bulımaz

Bir yire geldi çünki ol iki mest
Ḳıldılar şīşe-i ḥicābı şikest

Biri mes-i şarāb-ı şīve vü nāz
Biri mest-i muḥabbet-i mümtāz

Sāye gibi Gedā-yı bī-çāre
Ṭayanup ḳalmış idi dīvāre

Derd-mendini gördi çünkim Şāh
Oldı fi'l-cümle ḥalden āgāh

Baḳıcaḳ aña hikmet Allâh'uñ
Ditredi cismi cümleten Şāh'uñ

Şāh'a nār-ı muḥabbet itdi es̱er
Ḳıldı ʿayn-ı ʿināyet ile naẓar

Didi kim ʿaşıḳım gibi bu Gedā
Mübtelā itmiş anı derd ü belā

Olmasa bend-i ʿışḳum ile esīr
ʿIşḳı itmez idi göñlüme te's̱īr

Şāh çünkim Gedā'ya oldı ḳarīb
Didi ʿışḳ olsun iy Gedā-yı ġarīb

Ġam-ı cānān ile belāda mısın
Nicesin ḫoş mısın ṣafāda mısın

786a gördi çünkim : gördigi gibi C

792b ṣafāda mısın : cefāda mısın B

H̲aṭırın ṣordı eyledi meyli
Geldi Mecnūn'a ṣanasın Leylī

Aña luṭfından ol h̲uceste-h̲ıṣāl
Ḥālini bilmek içün itdi su'al

30a Didi nāz ile iy vücūd-ı şerīf
Seni ʿışḳ eylemiş żaʿīf ü nah̲īf

ʿĀlim ü nükte-dāna beñzersin
Bir ẓarīf-i cihāna beñzersin

Sever isen H̲udā'yı itme h̲azer
Sevdügün kim durur baña göster

Saña iḥsān idüp ʿaṭalar idem
Ola kim derdüne devālar idem

Ṣoḥbet-i h̲āṣṣına girüp varayın
Düşeyin ayaġına yalvarayın

Diyeyin aña iy gül-i h̲andān
Ḳılma ol ʿandelībüni giryān

Seni iy serv-i bāġ-ı h̲uld-i berīn
Ṭoġruluġıyla sevdi ol miskīn

Nola oldıysa ʿışḳun ile Gedā
Ḳanına girme tīr gibi şehā

795a iy : ol A

Sen ki ġonca-leb ü sehį-ķadsin
Ḥüsn ile tīġ-veş ser-āmedsin

Göricek ķılma ol Gedā'yı ḥazīn
Ķaşlarun eyleme siper gibi çīn

805 Sevdügüni saña ḥaķīķat ile
Ola kim rām idem naṣīḥat ile

Dilber-i Şāh-ı ʿālişāna Gedā'nuñ cevābıdur

Çünki Şāh'uñ sözin işitdi Gedā
El açup cān u dilden itdi duʿā

Didi ṣavt-ı ḥazīn ile iy Şāh
Vire göñlün murādını Allāh

Aġlamaġ ile görmez oldı gözüm
Żaʿfdan işidilmez oldı sözüm

Söyleme baña saña zaḥmet olur
Bu muḥabbet kişiye miḥnet olur

30b 810 İy olan ḥüsn ü ḫulk ile mümtāz
Müşfiķ ü ʿālim ü garīb-nüvāz

Sevdügüm bir ẓarīf-i ʿālemdür
Şīve vü nāzda müsellemdür

---

803 -A

* Dilber : -B,C

Her ne kim dirsem andan ol yegdür
Milk-i ḥüsn içre bir güzel begdür

Ḳaşları medd-i āyet-i Ḳur'ān
Ḳaddi serv- revān-ı bāġ-ı cinān

Aña şems-i cihān disem ḥaḳdur
Ḳadri ʿālī vü göñli alçaḳdur

Mis̱li yoḳdur anuñ güzellerde
Anılur ḥüsni ile her yirde

Gösterürdüm saña ol sulṭānı
Ṣaḳlayaydun bu rāz-ı pinhānı

Ḳorḳarın sırrumı ʿayān idesin
ʿIşḳumı ḫalḳa dāsitān idesin

Sevdügümün yanında iy yüzi māh
Belki sevmek sevilmek ola günāh

Sözüni ol Gedā idince tamām
Diñledi anı Şāh-ı ẕü'l-ikrām

Bundan evvel o Şāh-ı bī-hemtā
Anı işitmiş idi icmālā

Ki o mecnun u vālih ü Şeydā
Derd-i ʿışḳuñ esīri ya ni Gedā

Şāh'dan ġayrını begenmez idi
Gördügi ẖūbı ẖūb ṣaymaz idi

Gerçi var idi çok perī-peyker
Göze göstermez idi ẕerre ḳadar

Daẖl idüp mey gibi dehānlarına
Ṭolaşup mūy-veş meyānlarına

31a Kiminüñ zem iderdi güftārın
Kiminüñ ḳadḥ iderdi reftārın

Her birine bahāne bulur idi
Şāh medḥine māyil olur idi

Sözlerinden alındı Şāh-ı cihān
Ṭınmayup fikre vardı nice zamān

Āẖir itdi Gedā'ya girü ẖiṭāb
Didi kim baña göster itme ḥicāb

Bu ḥuṣūṣa seni idem sırdāş
Tañrı ḥaḳḳı içün itmem anı fāş

Söyleyince bu resme ol āfet
Diñledi hep Gedā-yı bī-ṭāḳāt

822a Şāh'dan : Şāh idi A
825b ḳadḥ : medḥ A,B
829b Tañrı : Teñgri A
830b hep : ol

Gör Gedā'nun zarafetini hemān
Şāh'a ʿışḳ-ı nihānı itdi ʿayān

Ḳıldı ol dem tevekkül Allāh'a
Ṣundı bir āyine hemān Şāh'a

Āyine içre gördi kendüyi Şāh
Ol taʿaccüble didi kim Allāh

Bu ne nāzik vücūd olur ya Rab
Cümle rindānedür bunun işi hep

835 Bildi çün mübtelāsıdur bu Gedā
Şāh itdi Gedā'ya istignā

Ẓāhirā kaşlarını eyledi çīn
Yaʿni kıldı Gedā'ya ḫışm ile kīn

Ḳodı yolda Gedā'yı oldı revān
Şīve vü nāz idi murādı hemān

El-Mevʿiẓe

Rind isen ʿālem içre sen zinhār
Ḥālüne vāḳıf olmasun aġyār

31b Severin ḳalʿasını vīrān it
Can gibi dilde ʿışḳı pinhān it

839a Severin : Seveyin B

840 Var penāh it ḥiṣār-ı inkārı
Görme hergiz ziyān-ı aġyārı

Ṣūretā itme ʿışḳunı iẓhār
ʿĀşıḳuñ bir bilinmedik nesi var

Ḳādir oldukça ʿışḳı itme ʿayān
Bir baḳımda seni bilür cānān

Ṭuyurursan saña cefālar ider
Yüzüne bakmayup ezālar ider

Derd-mend ü żaʿīf ü bī-çāre
ʿĀşık-ı nā-murād u āvāre

845 Maḥrem-i derd ü mübtelā-yı belā
Hemdem-i āh u nāle yaʿni Gedā

Ṣaḳlayımadı rāz-ı pinhānı
Ḫalḳa fāş eyledi o cānānı

Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş
Ġuṣṣası ta ölince gitmez imiş

Gedā-yı dīvāne yārāna esrār-ı ʿışḳı ifşā idüp meşhūr-ı āfāḳ olduġıdur *

846a rāz : ʿışḳ C ; 846b eyledi o : itdi ʿışḳ-ı B,C
* ifşā : iẓhār B,C ; āfāḳ : rūzgār B,C

Birgün ol mübtelā-yı miḥnet ü renc
Gördi bir yirde oynanur şatranc

Didi ne ẖoş maḳām olur bu maḳām
Añılur bunda nām-ı Şāh-ı benām

Bu bahāneyle bāri ben her an
ideyin nām-ı Şāhı vird-i zebān

Ol Gedā-yı zamāne ḥasret ile
Eglenürken bu seyr-i luʿbet ile

H̱āne-i ferzi gördü çün fi'l-ḥāl
Birine ḳıldı meskenetle su'āl

32a Didi hey hey bu zaġ-ı keç-reftār
Şāh yanında nice ide ḳarār

İki ruẖ yüzi şuyıdur oyunuñ
Koyunuz ruẖları yirine bunuñ

Ne revādur ki ferz-i bī-endām
Ola hem-sāye Şāh evine müdām

Bir bahāneyle Şāh'ı itmege ẕikr
Eyler idi bunuñ gibi nice fikr

849b benām : cihān A,B

853b nice : niçün B,C

856a Bir : Bu B,C

Şāh'ı bir kaç kez andı çünki Gedā
Ḥāline vāḳıf oldular ẓürefā

Bildiler kim helākidür Şāh'uñ
ʿĀşıḳ-ı sīne-çākidür Şāh'uñ

Didiler iy garīb ü āvāre
Kūşe-i miḥnet içre bī-çāre

860 Şāh ʿālī-cenāb ü sen ednā
Hemdem olur mı pādişāha gedā

Gel berü vaz gel bu sevdādan
Saña ne fā'ide bu ġavġādan

Şāh senden ıraġ u sen maḥzūn
Gerçi oldun o Leylī'ye Mecnūn

Diñledi sözlerini çünki Gedā
Yoġimiş ʿaḳluñuz didi ḥayfā

İrişür yāre ʿāşıḳ-ı müştāḳ
Ḳutb-ı aḳṭāba Kaʿbe olmaz ırāḳ

865 İʿtimad eyle bu söze ḥaḳdur
ʿĀşıḳ olan velī-i muṭlaḳdur

Kāmil olanı ẕü'l-kemāl añlar
ʿĀşıḳı girü ehl-i ḥāl añlar

Kendüñi eyle raḥmete lāyıḳ
ʿIşḳ-ı pāk ile ʿāşıḳ ol ʿāşıḳ

32b ʿAdū-yı siyeh-rū Şāh-ı bī-naẓīrüñ Gedā-yı ḥaḳīr ile ittiḥādın añlayup bāʿis̱-i ʿinād u fesād olup iblis-mis̱al telbīsle Şāh'ı iḍlāl itdügidür

Kanda kim ola bir perī-eyker
Bir iki oñmaduġı hemdem ider

Gün gibi olsa bir ḳamer peydā
Ṭaḳılur sāye-veş aña aʿdā

870 Baḳar aġzına bir ḫaruñ her bar
Çıḳmaz anuñ sözinden āḫir-i kār

Ne revādur ki her lebi ʿĪsā
ide her bir ḫar-ı dū-pāye vefā

Kāmilüñ ġuṣṣası ziyāde olur
Cāhilüñ ṭāliʿi küşāde olur

ʿĀşıḳuñ güni miḥnet ile geçer
Yimişüñ eyüsini ṭoñuz yer

Böyledür böyle ḥāli dünyānuñ
Raġbeti olmaz ehl-i ʿirfānuñ

875 Māniʿ-i vuṣlat olan ehl-i fesād
Derd-i ʿışḳı bu yüzden itdi ziyād

---

* -A ; ḥaḳīr : -C
874a dünyānuñ : ʿuşşāḳuñ B

Bir siyeh-ru Yezīd ibni Yezīd
Sāye-veş Şāh'dan olmaz idi baʿīd

Olmış idi gurāb-veş gammāz
Fitne vü hīle-sāz u şuʿbede-bāz

Vācibü'l-ḳatl cilf-i bāṭıl idi
Şāribü'l-ḫamr ḳara cāhil idi

Anadan yüzi ḳara ṭoġmış idi
Maʿsiyet baḥri anı boġmış idi

880 Var idi sūretinde ḳara nişān
Ṣanki sönmüş eksi idi hemān

33a Fāni dünyā gibi yalancı idi
Ḫasta-i ʿışḳa ḳara ṣancı idi

Hep nifāḳ idi işi insāna
Sūretā beñzer idi şeyṭāna

Ol yüzi ḳara mühmel ü bī-ʿār
Āşinā idi Şāh'a bir miḳdār

Fitnenüñ başı şer işün beygi
Kūh-ı necdün o ḳaraca geyigi

885 Vardı miskin Gedā'ya virdi selām
Eyledi meskenetle fetḥ-i kelām

879-1004 arasındaki beyitleri ihtiva eden sayfalar B nüshasında eksiktir.

Didi iy derd-mend ü bī-ṭāḳāt
Yüregüm acıdı saña ġayet

Ol elif-ḳāmet itdi ḳaddüni lām
Cevr idüp saña virmez oldı selām

Ṣararup berk-i kāha dönmişsin
İncelüp bir kiyāha dönmişsin

Her ne kim dirsem anı eyle ḳabūl
Sen baña āḫiret ḳarındaş ol

890 Rāzunı ṣaḳla çeşm-i rūşenden
Ṣaḳlama rāzuñı ṣaḳın benden

Varayın Şāh'a meskenet ideyin
Seni ol yāre terbiyet ideyin

Yār ile ʿālem eyleyen olmaz
ʿĀlem içinde bitmez iş olmaz

Sözüm ol Şāh-ı kām-rāna geçer
İde şayed ki sen Gedā'ya naẓar

Vuṣlat-ı dil-bere bulup imkān
Ola kim derdüne olam dermān

895 Nice bunuñ gibi ḫoş-āmed ile
Ḥīle itdi Gedā-yı ḫasta-dile

33b Ol żaʿīf ü naḥīf ü bī-tedbīr
Oldı anuñ ḫoş-āmedine esīr

Aldanup ol Gedā-yı bı-miḳdār
Gül gibi açdı düşmene esrār

Her ne kim oldı arada vāḳiʿ
Ḳıldı ol ḳara yüzlüye şāyiʿ

Şefḳat idüp Gedā'sına gah gah
Ele alurdı göñlünü ol Şāh

Āşinā idi Şāh-ı devrāna
Ḫalḳ ṣanur idi anı bī-gāne

Eyleyüp ol Gedā'ya Şāh ikrām
Virür idi uġurlayınca selām

Her ne kim oldı ise nāz u niyāz
Vāḳıf oldı serāser ol gammāz

Ḥasedinden hemān dem ol bed-ḥāl
Varuben Şāh'ı eyledi iḍlāl

Ḥasb-ı ḥāl

Didi iy Şāh-ı milk-i ḥüsn ü bahā
Nice biñ can u ten yolunda fedā

Ṭurduġınca zamāna var olasın
Taḥt-ı devletde ber-ḳarār olasın

900b Ḫalḳ : Gören anı C
* -C

Senüñ ardunca görenler dirler
Şāh'ı şimdi Gedā sever dirler

Aña itsen uġurlayınca vefā
Birine biñ ḳatup ider ifşā

Şimdi sensün cihānuñ aġzında
Baḳla ışlanmaz anuñ aġzında

Sözi olursa daḫi āb-ı ḥayāt
Ṣaḳın anuñla eyleme kelimāt

34a 910 Şāh'a bir bir didi bulup ḥāli
Vāki' olduġı gizlü aḥvāli

Geçdi Şāh'a Gedā'yı ol ebter
Acıyan ḫar meŝeldür atı geçer

Didügi söze oldılar şāhid
Ṣıñarı bir nice ḫar-ı müfsid

Diñleyince sözün o rū-siyehüñ
Gālib oldı celāli yüzi Şāh'uñ

Ġaḍab u ḥiddet ile Şāh-ı cihān
Yazdı bir nāme ol Gedā'ya hemān

Şāh-ı pür-cefā Gedā-yı mübtelānuñ esrār-küşālıġından
hoşnud olmayup 'itāb-nāmeyle merdūd idüp Gedā-yı

910b Vaki : Vakıf C

bī- ḳarār daḫi çār u nā-çār ol gül-i hezār- pārenüñ reh-güzārından ayırup şehirden firār itdigidür *

Evvelā nāmede o Şāh-ı benām
Ḥaḳḳ'a ḥamd itdi vü Resūl'e selām

Didi iy āşinā-yı ʿālem-i ʿışḳ
Mübtelā-yı belā vü hemdem-i ʿışḳ

Sitem-i hicr ile ferīd-i cihān
Elem-i dehr ile vaḥīd-i zamān

Bu ne küstahlık durur ki Gedā
Hem seve Şāh'ı hem ide ifşa

ʿIşḳ ile buldun iştihār-ı tamām
Beni ḫalḳ içre eyledün bed-nām

Ḳılmadun ateşümi dilde nihān
Dūd-ı āhundan oldı ḫalḳa ʿayān

Baña gerçekligiyle ʿāşıḳ isen
Ṣubḥ-veş mihrüm ile ṣādıḳ isen

34b Nāmemi okuyıp ʿāmel idesen
Gün gibi başunı alup gidesen

---

* -A

920a ateşümi : ateşüni C

Bendenüñ ḥākimi çü mevlādur
Didügü yirde olmaḳ evlādur

Kim ki girçekligiyle ʿāşıḳ ola
Ṣınmaz emrini yārinüñ ḳaṭʿā

Sevdüginüñ rıżası üzre olur
Dā'imā muḳteżası üzre olur

Muḳteżam ol durur ki nice zamān
Aḳasın ṣu gibi bir yana hemān

Dilüne Şāh adın almıyasın
Bir iki yıl bu şehre gelmeyesin

Nār-ı fürḳatde ḳalbi ḳal idesin
Kendü kendüni ehl-i ḥāl idesin

Ateş-i vaḳt olup ol gonca-i ter
Nice sözler didi buna benzer

ʿArż idüp ol Gedā'ya rū-yı celāl
Şāh dürdi yüzüni nāme-mis̱āl

Ṭaʿn oḳına Gedā'yı ḳıldı nişān
Çekdi ol derd-mende tīġ-i zebān

923a çü : ki C

926 -A

927a almıyasın : anmıyasın A

Beñzedi saṭr-ı nāme şimşīre
Elif ü nūn kemān ile tīre

İki saṭrınuñ arası meselā
Oldı der-bend-i kūh-ı derd ü belā

Ḫışm idüp ʿāşıḳına ol dil-dār
Çekdi saṭrından araya dīvār

Āḫir oldı bu vech ile nāme
Virdiler ol Gedā-yı bed-nāme

Ḥasb-ı ḥāl-i Gedā *

Çün Gedā aldı nāme-i yāri
Aġlayup ḳıldı nāle vü zāri

35a Didi bu şemʿ-i bezm-i cānumdur
Ġonca-i gülşen-i cinānumdur

Ṭaşı kāfur içi ʿanberdür
Şeb-i ḳadr ile rūz-i enverdür

Olmaya ḥüsn ile bunuñ bedeli
Çīn maḥbūbı vü Ḫıṭā güzeli

Nāme-i Şāh'ı oḳıyınca hemān
Çāk idüp sīnesini ḳıldı fiġān

---

* -A

936b nale : ah ile C

Didi ben kendü kendüme itdüm
Rāżı olmaduġı yola gitdüm

Bu cünūn ile eyledüm noḳṣān
Rāz-ı pinhānum oldı h̲alḳa ʿayān

Fāş idüp ʿışḳ rāzını her gāh
Yāri rencīde-h̲āṭır itdüm āh

Vah ki rencīde itdüm ol yāri
Gelmeyeydüm bu ʿāleme bāri

945 Uçmaġa eylesem ʿaceb mi heves
Bülbül-i cāna cismüm oldı ḳafes

ʿĀşıḳa bir ḳażā imiş hicrān
Bi'ż-żarūrī belā imiş hicrān

Sevmez ol Şāh kendüyi seveni
Nola merdūd-ı ʿālem itse seni

Müteḥayyir olup bu aḥvāle
Eyler idi bu vech ile nāle

Gah olur nāme peyk-i vuṣlat olur
Gah tīr-i kemān-ı furḳat olur

943a her gāh : nāgāh C

946b Bi'ż-żarūrı : Bir żarūrı C

947b seni : beni C

Ḥasb-ı ḥāl

Emr-i Şāh'ı ṭutup Gedā fi'l-ḥāl
Ġāyib oldı ricāl-ı ġayp-mis̱āl

35b Şāh bir ḳuldan olsa ḫoşnūd
Bir bahāneyle eylese merdūd

Leb-i dil-ber gibi görünmez olur
Yolına sāye-veş sürünmez olur

Çarḫ gibi olur ġam ile dü-tāh
Yıldızı düşkün olup eyler āh

Eyleyü eyleyü fiġān u enīn
Şehirden gitdi ol Gedā miskin

Nār-ı dilden çıḳan duḫānlar ile
Girye vü nāle vü fiġānlar ile

Raḳs ura ura yola girdi Gedā
Gird-bād ile ṣan gubār-ı fenā

Her kimi gördi ise aġlatdı
Yol gibi boynunı burup gitdi

Bir yüce yire çıkdı didi heman
Elvidā iy maḥalle-i cānān

Elvidā iy maḳām-ı Ka'be-i cūd
Elvidā iy medīne-i maḳṣūd

Elvidā iy cefāsı çoḳ cānān
İl sözine uyucı Şāh-ı cihān

Ḳaldı ḥasret ḳıyāmete bāḳī
Bilmedün veh ki ḳadr-i ʿuşşāḳı

İşigünden ġarībüni sürdüñ
Baña düşmanlarumı güldürdüñ

Vaṭanumdan beni ırag itdüñ
Hicr ile dāġum üzre dāġ itdüñ

Eski derdümi tazelendürdüñ
Beni ḥasret odına yandurduñ

Ah kim geçmedün günāhumdan
Böyle umulmaz idi Şāh'umdan

36a Eyler iken bu resme āh u fiġān
Derd ile oḳudı bu şiʿri hemān

Gazel

Me fā ʿi lün Fe ʿi lā tün Me fā ʿi lün Fa ʿlün

Bugün o merdüm-i ʿālī-naẓardan ayrıldum
Gözüm yaşı gibi nūr-ı baṣardan ayrıldum

Diyār-ı ġurbete āhum gibi çıkup gitdüm
Fiġanlar ile o cān u cigerden ayrıldum

Bu gice şemʿine cem olmış idüm ol māhuñ
Ne ḳara günlere ḳaldum seherden ayrıldum

Firāḳ-ı yārum ile gitdi ʿaḳl u ṣabr u ḳarār
Yazuḳ degil mi baña kim nelerden ayrıldum

Ṣadef gibi nola çāk olsa sīnem iy Yaḥyā
İki cihāna deger bir güherden ayrıldum

Mesnevi

Oluben rāżı-yı rıżā-yı H̱udā
Oḳudı şevḳ ile bu şiʿri Gedā

Yaşın ırmaġ idüp sehāb gibi
Taşlar ile dögündi āb gibi

Yüzini yire sürdi yaşı gibi
Oñmaduḳ ḳaldı baġrı başı gibi

Derd-mendün sitāresi yoġ idi
Ḳara başına çāresi yoġ idi

H̱alḳ-ı ʿālemden eyleyüp ʿuzlet
Eyler idi vuḥūş ile ülfet

ʿIşḳ ile oldı mest ü lā-yaʿḳıl
Geçdi ʿömri bu ḥāl ile nice yıl

972b bu : çü A

974b onmaduk : çaresiz C

36b Gedā-yı mübtelānun ah-ı siyāhı zümre-i aʿdāya
ḥazer ü Şāh-ı pür- cefāya es̱er itdügidür *

ʿĀşıḳuñ ḳāmeti olınca kemān
H̱asmını eyler āh oḳına nişān

ʿĀşıḳuñ sen cünūnına ḳalma
Ḥazer eyle ilencini alma

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳuñ sözi mes̱elā
Dönmez atılmış oḳ gibi ḳaṭʿā

Ḳılmaġa bir diyārı zīr ü zeber
ʿĀşıḳuñ āhı ile yaşı yiter

Gelse bir ʿāşıḳ-ı żaʿīfü'l- ḥāl
Bir bahāneyle var duʿāsını al

H̱or baḳma Gedā-yı şeydāya
Urdı çün puşt-ı pāyı dünyāya

Server-i rāh revānı milk-i fenā
ʿĀşıḳ-ı bī-ḳarār yaʿni Gedā

Gördi çünkim ziyān-ı aġyārı
Ḳıbleye ḳarşu eyledi zārı

Bulmayup vaṣl-ı yārına çare
Çekdi şimşīr-i āhı aġyāre

---

* ḥazer : żarār C

Ḳametin yay idüp nitekim tīr
Urdı aġyāre beddu‘ā ile tīr

Ḥaḳdan irişdi cümlesine belā
Ḥācetini ḳabūl itdi H̱udā

Her birisi cüvāne merk oldı
Yolına geldi itdügin buldı

990 ‘Amdur luṭfı Ḥaḳ Te‘ālā'nuñ
Müntaḳimdür bir adı Mevlā'nuñ

Kimsenüñ ḥaḳḳı kimsede kalmaz
itdügün ṣanma yoluna gelmez

37a Çeşmi bīmārı gibi bir gün Şāh
H̱asta oldı ḳażā ile nāgāh

Şāh'a itdi Gedā'nuñ āhı es̱er
Kimsenüñ āhın alma eyle ḥazer

Ṣoldı bir pāre ol gül-i aḥmer
Issı yelden niteki gonca-i ter

995 Geldi bir kişi sür at ile heman
Didi kim iy Geda-yı Şah-ı cihan

H̱aberüñ yoḳ mı ẖastadur ol Şāh
Sen gidelden yatur ol ẓıll-ı ilāh

987a tīr : bir C

Başınuñ gün gibi ḥarāreti var
Gül yüzinüñ ziyāde ḥumreti var

Seyr iderken sarāyını nagah
Māh-ı rūze gibi ṭutıldı o Şāh

Żaʿfdan bir ḫayāle dönmişdür
Ḳaşı gibi hilāle dönmişdür

1000 Çeker iken o ġamzeler ḫançer
Şimdi eyler mülāyemetle naẓar

Mużṭaribdür vücūdı āb gibi
Ṣudadur gözleri ḥabāb gibi

Zaḥmet-i tebden oldı ḥāli ḫarāb
Ditrer ol āf-tāb-ı ʿālem- tāb

Her kimün ḫasta olsa cānānı
Dāyimā bı- huzur olur cānı

Anı dinlerken ol Gedā-yı ḥazīn
Sözinüñ arasına girdi hemīn

1005 Cān u dilden yöneldi Allāh'a
Bir duʿā eyledi hemān Şāh'a

Ḫalıḳ'uñ ḥikmetiyle ol sāʿat
irdi Şāh'uñ vücūdına ṣıḥḥat

37b Gün gibi ḥüsni ʿāleme ṭoldı
Bir hilāl idi ṣanki bedr oldı

Girü gün gibi çıḳdı seyrāne
Girü gül gibi oldı mestāne

Ġamzesi girü h̲un- fişān oldı
Gözleri fitne-i cihān oldı

Ṣıḥḥate irdi ber- murād oldı
Ḥüsni evvelkiden ziyād oldı

Şāh-ı vacibü'l- ikrāma Gedā-yı bed- nāmuñ
mektūb-ı muḥabbet üslūbıdur *

ʿĀşıḳuñ nāmesi pür- āteş olur
Deli göñli gibi müşevveş olur

Ḳararur sūz-ı ʿışḳ-ı aʿlādan
Ṭūr ṭaġı gibi tecellādan

Elifi bir zebān-ı ḥāli olur
Rāvi-yi ḳıṣṣa-i melāli olur

1007a Gün gibi ḥüsni : Ḥüsninüñ nūrı B

1008b gül : gün A

1010a Ṣıḥḥate : Ṣoḥbete A,C

* -A

1013b -A

Baları cümle baġrı başı olur
Noḳṭalar anda gözi yaşı olur

Cümle ḥarfi duḫān-ı āh olur
Ḳara baḫtı gibi siyāh olur

Bezm-i ʿışḳuñ o mest-i şeydāsı
Cümle ʿālemün temāşāsı

Dār-ı ġurbetde vālih ü ḥayrān
Milk-i miḥnetde dāsitān-ı cihān

Mübtelā vü esīr-i bend ü belā
Şāh-ı iḳlīm-i ʿışḳ yaʿni Gedā

Nāgehān oldı çün maḥall-i ʿitāb
Yazdı söz ile nāmesine cevāb

Didi şükr ol Kerīm ü Rezzāḳ'a
ʿIşḳı şemʿ itdi bezm-i ʿuşşāḳa

Uġradup ʿışḳ-ı pāk ile rence
Ḳıldı Eyyūb'a derdi eglence

ʿAyn-ı Yāḳub'ı eyleyüp aʿmā
Cān gözin açdı bāṭınından aña

38a Kendünüñ ʿışḳıdur aña maḳṣūd
Yūsuf'ı bir bahāne itdi Vedūd

1014a -A

1023b itdi : ḳıldı B

Ẕikr idüp Ḥaḳḳ'ı vü Resūl'i Gedā
Maḳṣadın nāmesinde ḳıldı edā

1025 Didi iy pādişāh-ı devrānum
Altun üsküflü māh-ı tābānum

Ḳulını ḥasret odına yaḳıcı
ʿĀşıḳına ḳıya ḳıya baḳıcı

İy göñül ḳapucı gözi şehbāz
Ḥüsn ilinde müsellem ü mümtāz

Düşeli senden ayru bī-cānem
Başdan ayaġa derd ü efġānem

Seveli iy dehānı gonca seni
Olmışam ʿālemün gözi dikeni

1030 Sāde-dil ol begüm piyāle gibi
Ḳara göñüllü olma lāle gibi

ʿArż-ı dīdār idüp tecellā ḳıl
Beni ol vech ile tesellā ḳıl

İy perī-peyker ü firişte-ḫıṣāl
ʿAḳlum almakdan ise cānumı al

Ġaraẓuñ baña luṭf u ḥimmet ise
Beni öldür ne deñlü zaḥmet ise

1024b Maḳṣadın nāmesinde ḳıldı : Ḳıldı maḳsud-ı nāmesinde B,C
1030a Sāde-dil : saf-dil B,C

Oldı ġam sazına yürek raḳḳāṣ
Ḫayra gir bu belādan eyle ḫalāṣ

iñen aġlatma iy kerem kānı
Nevbetine köyücü ḳurbānı

Gözüñ ile görüp bu maḥzūnı
Göñlüñ ile esirge iy hūni

Dostı her düşmen ile bir görme
Beni yollarda görmeze urma

38b Baña dirsen ki ʿışḳı itme ʿayān
Ḳādir isen cemālün eyle nihān

öpmedüm ayaġını ʿiẕẕet ile
ölürin ʿāḳıbet bu ḥasret ile

ölür isem vaṣıyyetüm idesin
Ḳabrümi atun ile çignedesin

Sögesin dostum ṭoyunca baña
idesin rūḥuma bu resme duʿā

Her yüzi ḳaranuñ sözin ṭutma
Beni unutduġunı unutma

Ben kimem kim viṣāle lāyıḳ olam
Eyleyem kendümi saña hemdem

1037a her : -A,B

Bu yiter baña iy meh-i rūşen
Seni seyreyleyem ıraḳlardan

Nāmeyi şemᶜ-veş bahāne idüp
Sūz-ı derd ile ᶜāşıḳāne idüp

Yanayın nār-ı iştiyāḳum ile
Aġlayayın ġam-ı firākum ile

Ḥamdülillah cefān ile nāçār
Dil-i dīvānem eglenür her bār

Ḳorḳarın kim rakīb ide iġvā
Ne cefā idesin baña ne vefā

Pertev-i mihr-i luṭfunı gözedüp
Ḳāmetüm gibi sözüni uzadup

Çoḳ niyāz eyledüm bu söz ḥaḳdur
ᶜĀşıḳun ṣayrulıġı yañşaḳdur

Mihrimün ẕerresin idüp ṭakrīr
Yaşumuñ oldı ḳatresi taḥrīr

Nāme bu vech ile olup āḫir
Şāh'a ᶜarż itdi ḥālini bir bir

1046b Aġlayayın : Aġlayayım B,C

1047a nāçār : nāgāh B ; 1047b bār : gāh B

1048a Ḳorḳarın : Ḳorḳarum B,C ; ide : idüp C

1052b ᶜarż itdi : anlatdı B,C

39a Yazuben diḳḳat-i ziyāde ile
Şāh'a gönderdi bir piyāde ile

Ḥasb-i ḥāl *

Bu saʿādet yiter ki ehl-i dile
Sevdügi nāmesini ala ele

Nāmede yana yaḳıla vāfir
ʿArż ide ḥālini bir bir

Bu murāda ḳaçan vuṣul bulur
ʿĀşıḳ olan sevindüginden olur

ʿĀşıḳ-ı rind olan ġurur itmez
Rāy ü tedbīrde ḳuṣur itmez

Yāri nāmeyle imtiḥān eyler
Rāz-ı pinhānını ʿayān eyler

Nāmesini eger oḳursa nigār
Bilür anı ki bir muḥabbeti var

Vay eger vazʿını idüp taġyīr
İltifāt itmege ḳalīl ü keṡīr

---

* -C

1055 -A

1057b Rāy ü : Rāy-i A,B

1059 -B

Ṣād- mān iken ol gül-i ḫamrā
Ṣundılar nāme-i Gedāyı aña

Şīve vü nāz ile teraḥḥum ile
Baḳdı ol nāmeye tebessüm ile

Aldı ol nāme-i perīşānı
Oḳudı aḫirine dek anı

Nāz u şīveyle ḳaşların çatdı
Nāmeyi bir sehelce çak itdi

Nāmeyi virene ḫitāb itdi
Ẓāhirā caʿl ile ʿitāb itdi

Nice kimse bu ḥāle ʿālim idi
Böyle itmek orada lāzım idi

Nāmeyi virdi aña Şāh-ı kerīm
Didi girü ḳıl ıssına teslīm

39b idesin ol Gedā-yı ʿışḳı melūl
Diyesin nāmeñ olmadı maḳbūl

Bu cefānuñ ziyāde leẕẕeti var
Ẓāhire baḳma gizlü ḥikmeti var

1062a ile : idüp ; 1062b ile : idüp C

1066 -

1067a virdi : sundı B ; 1067b girü kıl : kıl girü B,C

Niceler iş bu ḳavli red ṣandı
Dilberüñ şīvesine aldandı

Gāh olur nāẓını idüp iẓhār
iltifāt eylemez geçer dil-dār

Añlar iseñ bu ẕevḳ ü şevḳi eger
Ḥaḳ bilür nice biñ selāma deger

Devlet ol ʿāşıḳa ki maḥbūbı
Arada ḳullana bu üslūbı

Şīve-i yāri ehl-i ẕevḳ añlar
Ḥāl-i ʿuşşāḳı ehl-i şevḳ añlar

Manṭıḳu't- ṭayrı bilmege her bār
Ya Süleymān gerek ya ḫod ʿAṭṭār

Şāh-ı ʿālī- cenābdan ictināb itsün diyü Gedā'ya
Şāh'ı ẕemm ile añduklarıdur *

ʿĀlem içinde derd-i bı- dermān
ʿIşḳdur ʿışḳ iy ferīd-i cihān

Kim ki bīmār-ı ʿışḳ-ı dil-ber ola
Ḥaḳ'dan olur olursa aña devā

1070a işbu ḳavli : bu ḳabūli B,C
1071a olur : olup B,C ; nāzını : rāzını C
1072a ẕevḳ ü : ẕevḳ-i C
* -A

ʿilm-i ḥikmetde Ḥażret-i Loḳmān
Yazdı üç vech ile velī dermān

Biri oldur ki ʿāşıḳ-ı yāre
Vuṣlat olur aña hemīn çāre

Biri dahi yoġ ise ṣabrı eger
Çār u nāçār ide ʿazm-i sefer

Biri dahi hemīşe yārānı
Ẕem ide ʿāşıḳına cānānı

40a Diyeler kim ḥabībüni her bār
Bī-tekellüf öper ḳocar aġyār

Bī-vefādur ḥaḳıḳatı yoḳdur
Saña hergiz muḥabbeti yoḳdur

Sen çekersin belāsını her dem
İl ṣafāsın sürüp ider ʿālem

Eyleyince bu vech ile idlāl
Gelür elbette ʿāşıḳa bir ḥāl

Olmayup sevdüginden ol hoşnūd
Ṭurmayup virür iḥtimāle vücūd

1078b velī : didi A

1079 Vuṣlat olur aña hemīn : ʿĀlem-i vuṣlatı olur B,C

1085a Eyleyince : Eyleyicek B ; vech : ḥāl C

Ẓāhirā gerçi kim ʿinād eyler
Bu sovuḳ söze iʿtimad eyler

Bu cevāb ile ʿāşıḳ-ı bīmār
Sevdüginden biraz olur bī-zār

ʿĀşıḳuñ derdine iden tedbīr
Sözi bu yüzden eyledi taḳrīr

Çünki mecnūn-ı ʿışḳ oldı Gedā
Niceler derdine arardı devā

Girü yanına cemʿ oldı yārān
Ḳılmaġ içün cünūnuna dermān

Çāresüz ḳaldı gördiler o Gedā
Sefer olmadı aña defʿ-i belā

Anuñ emrinde ḳaldılar ʿāciz
Ṣabra yoġ idi ṭāḳātı hergiz

Raḥm idüp ḥāline anuñ ol an
Sögdiler Şāh'a itdiler bühtān

Şāh'dan çoḳ şikāyet eylediler
Aña vāfir mezemmet eylediler

Ḳavl-i Loḳmān ile idüp ʿameli
Ḫayli ẕem eylediler ol güzeli

1089a iden : anı B,C

1094b itdiler : ḳıldılar B

40b Bu maḳūle sözi işitdi Gedā
iʿtimād itmeyüp didi ḥāşā

Şāh ben bildügüm Şeh ise eger
Ġayrılardan irişmez aña żarār

Pākdan pākdur o şems-i cihān
Ḥayfdur aña eylemek bühtān

Dil uzadan lebine lāl olsun
Oñmaduḳ başı pāy-māl olsun

Ol uzun boylu servi ikide bir
Kim ki zem ide ola ʿömri ḳaṣīr

Ādemün ādem oldı āyinesi
Belki ser-cümle ʿālem āyinesi

Her ne kim itdünüz aña bühtān
ʿAybuñuzdur görinür anda ʿayān

Olur ol göz kişiye ʿayn-ı żarār
Kendü ʿaybına eylemezse naẓar

Baḳsa mirʿata Yūsuf-ı Kenʿān
Girü Yūsuf görinür anda hemān

Baḳsa ayineye eger zengi
Görinür yine kendünüñ rengi

1102b ʿālem : ādem B

1103b ʿayān : hemān B,C

Ne ʿacebdür bu resme ol bī-ʿaḳl
ʿilm-i ḥikmet sözini eyledi naḳl

Ol ki ʿālemde ehl-i ġayret olur
Her neye baḳsa ana ʿibret olur

Sözlerini işitdiler bir bir
Olmadılar cevābına ḳādir

Acıyup ḳıldılar figān u enīn
Gitdiler her biri melūl u ḥazīn

Gedā-yı üftādenüñ derdi ḥadden ziyāde olup ʿışḳ ile
gāh māha ve gāh āf-tāba ḫiṭāb idüp birinden cevāp
gelmeyüp āhir-i kār Ḥaḳḳ'a niyāz itdügüdür *

41a Fürḳat aḥvālini bilen üstād
Urdı bu resme ḳıṣṣaya bünyād

Mest ü mecnūn u vālih ü şeydā
ʿĀşıḳ-ı nā-murād yaʿni Gedā

Keşf idüp cān gözini yürür idi
Nereye baḳsa Şāh'ı görür idi

1108a ġayret : ʿibret A ; 1108b ʿibret : ġayret A
* Ḥaḳḳ'a niyāz : Ḳaḍıyü'l- ḥacāta münācāt B ;
Ḳaḍıyü'l- ḥacāta ve Mucībü'd- daʿvāta ʿarż-ı
münācāt C

1113a yürür idi : görür itdi A

Varsa bir sohbete eger ki Gedā
Ḥal olurdı hayāl-i yār aña

Anda söylense nice dürlü ḫaber
Ḫaberi olmaz idi ẕerre ḳadar

Ḳul olup Şāh'a göñli anda idi
Gözi mecnūn gibi yabanda idi

Gāh olurdı görürdi ol māhı
Yaʿni sulṭān-ı ḥüsn olan Şāh'ı

Sürinüp sāye-i siyāh gibi
Ḳarşu varurdı dūd-ı āh gibi

Eyler idi o māha istikbāl
Ḥālini aġlar idi ebr- mis̱āl

Aġlayup keşf-i rāza başlar idi
Cān u dilden niyāza başlar idi

Ṣoñra görürdi ol żaʿīfü'l- ḥāl
Şāh'ı kılmış taṣavvurında ḫayāl

Gördügi Şāh'ınuñ ḫayāli imiş
Sūret-i fikret-i maḥalli imiş

Söyledügin yabana söyler imiş
Olur olmaz fisāne söyler imiş

1118a siyāh : Şāh C

Utanup ḫalḳdan iderdi ḥicāb
Kendü kendüzine ḳılurdı ʿitāb

41b Gāh başını ṭaşa urur idi
Gāh alur ṭaşı başa urur idi

Ḫalḳa mestānelikler eyler idi
Şöyle dīvānelikler eyler idi

Māh-ı seriü'l- ḥarekāta kelimāt itdügidür

Bir gice ḥān- gāh-ı ʿuzletde
Yaʿni mātem- sarāy-ı ġurbetde

Ḥasret-i Şāh ile Gedā-yı cihān
Yaşını itmiş idi siyl-i revān

Kimse yanında yoġ idi ki aña
Ḥālin aġlaya gönli rāḥat ola

İżṭırābından oldı bī-ṭāḳāt
Gönli eglenmez idi bir sāʿat

Aġlar iken o ḳara gönli meger
Eyledi gökyüzinde māha naẓar

1124b kendüzine : kendüsine B,C

1125b olur : olup B,C

1126b Şöyle : Böyle B,C

1127b ġurbetde : devletde B

1128b -B

Şemʿ gibi Gedā-yı dīvāne
Yandı yaḳıldı māh-ı tābāna

Didi iy āb-ı rūy-ı çerḫ-i berīn
Ḥalḳa-i ṣoḥbet-i sipihre nigīn

Ehl-i saʿdūñ hemīşe yıldızısun
Felegüñ dāyimā görür gözisün

Cānib-i rūza cām-ı revzensin
Kāyināta çerāġ-ı rūşensin

Yücesin gerçi āf-tāb gibi
Göñlün alçaḳ durur türāb gibi

Bir seḫā kānı ẕāta beñzersin
Ekrem-i kāyināta beñzersin

Yürürin ġurbet içre āvāre
Eyle ben bī- sitāreye çāre

42a Ẓulmet-i ġamda nā- bedīd oldum
Yārdan hicr ile baʿīd oldum

Beni ḳılmazdı çāk bu deñlü garīb
ʿĀşıḳuñ ḳadrini bilirdi ḥabīb

Olmışam ʿışḳ ile żaʿīfü'l- ḥāl
Ḳalmadı aġlamaġa daḫi mecāl

1133a iy : -A

1138a Yürürin ġurbet : Yürürdi ġayret B

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ʿIşḳ-ı dil-dāra kim giriftārem
Nice yıllar durur ki bīmārem

Yok mecālüm ki varam ol Şāh'a
Benüm işüm ḳalupdur Allāh'a

İy sipihr-i berīne bedr-i tamam
Eyle ol Şāh'a ḥālümi iʿlām

1145 Diyesin ol garīb-i bī- dermān
Ḳaldı ġurbetde bī- kes ü bī- cān

Sāye- veş pāyüne yüzin süremez
Ayda bir kerre gün yüzün göremez

Ḥālet-i nez'a irdi ol bīmār
Dil ağız virmeyüp yatur nā- çār

Var aña cān gibi ġarīb ola gör
Eceli irmedin ṭabīb ola gör

ölmedin saña ʿarż-ı ḥāl itsün
Āḫiret ḥaḳḳını helāl itsün

1150 Gerçi ʿālī- cenābdur dildār
Göñül alçaḳlıġını itse ne var

Hiç lāyıḳ mıdur ki devletine
Sala ben dermendi furḳatine

Subḥa dek eyledi bu resme ḫitāb
Gelmedi māhdan Gedā'ya cevāb

Aġlayup baḥr-i ḥayrete ṭaldı
Ṭaḳāṭi ṭāḳ oldı ḳat ḳaldı

42b Māhdan gördi olmadı dermān
Muntażır oldı āf-tāba hemān

Āf-tāb-ı ʿālem- tāba ḫitāb itdügidür *

Ṭoġdı çün şevket ile mihr-i seher
Ẓulmet-i dehri ḳıldı zīr ü zeber

Açdı mānend-i pīr-i nūrānī
Perde-i ʿayn-i ehl-i ʿirfānı

Keşf idüp ʿāleme kerāmetler
Ḫalḳa gösterdi çok vilāyetler

Naẓar idince āf-tāba Gedā
Cān u dilden tażarruʿ itdi aña

Didi iy nūr-ı ʿayn-ı ʿilliyyīn
Şemse-i çār- ṭāḳ-ı çarḫ-ı berīn

Baḥr ile berre hükmüñ oldı revān
Saña dirsem ʿaceb mi Ḥıżr-ı cihān

Ḥaḳ bu kim seyyīd-i vilāyetsin
Ḥıżr- veş maẓhar-ı kerāmetsin

---

* ṭāba : mestāne B

1161b kerametsin : vilayetsin C

Bir senüñ gibi var mı dünyāda
Sala baḥr-ı sipihre seccāde

Evc-i devletde eyleyem me'vā
Ẕerrece ḥimmetün olursa baña

Nūr-ı şem'-i çerāg-ı ḳudretsin
Ḫüsrev-i encüm- i sa'ādetsin

Bu cihān içre kimsenüñ hergiz
Gözi göñli açılmadı sensiz

Altun üsküflü bir dilāversin
Bir bakımda o Şāh'a beñzersin

Oldı ol Şāh belki yoldaşun
Āsitān ile ḫoş durur başun

43a Varur isen maḥalle-i Şāh'a
Yüzüni sür o yüce dergāha

Yolun üstidür āsitāne-i Şāh
Buluşursan o Şāh ile nāgāh

Düşesin ayagına ol ḫanūn
öpesin ḫāk-i pāyini anuñ

1163a eyleyem : eyleyen B

1164a çeşm : şem' A,B

1170a Düşesin : Düşeleyin B ; ḫānuñ : Şāh'uñ B,C

Diyesin iy cefālar eyleyici
ʿĀşıḳına ezālar eyleyici

Uyma düşman sözine hey ẓālim
Birgün ola ki olasın nādim

itmez idin vefāda ihmali
Ger bileydün ḥaḳīḳat-i ḥāli

Başına irdi lale- veş sevdā
Delirüp ṭaġa düşdi ebr- āsā

Veh ki nā- raḥm ü bī- şefāʿatsin
Gerçi bir serv-i ḳad- ḳıyāmetsin

Derd- mende eza içün maḥżā
idesin anca kez rakībe vefā

Ḳorḳarın kim kemend-i nāle vü āh
Birgün ola ṭuta seni iy māh

Kim ki ʿāşıḳlarınuñ āhın alur
ʿĀkıbet sāye- veş yolına gelür

Merhāmet eyle iy ḳamer- sīmā
Ol saʿādetlü başun içün aña

1171a cefālar : ṣafālar B
1175a nā- raḥm : bī- raḥm B,C
1176b idesin anca : Eyledün nice B,C

Nār-ı ʿışḳını ḳıl biraz teskīn
itme ʿāşıḳlar içre anı ḥazīn

Aġlamaġ ile iy gül-i raʿnā
Oldı nergis gibi Gedā aʿmā

Derd-i hicrāna itmeyüp dermān
Ḳılma seng-i belāya anı nişān

43b iy güzellikde Yūsuf-ı ṡānī
Görmeze urma pīr-i Kenʿānı

Nice bir furḳat ü cefā nice bir
Nice bir ḥasret ü belā nice bir

Olmadı dı bu ġuṣṣa pāyānı
Yoḳ mıdur furḳatunuñ uranı

Göñül alçaklıġını eyleyesin
Şāh'a bir bir didiklerüm diyesin

Diyesin çekdügümi dil-dāra
Kār ide şayed ol cefā- kāra

Ola kim sözüm ile kerem idesin
Ḳalb-i polad-ı yāri nerm idesin

1181b Gedā : gözi C

1186' dan 1267' ye kadar olan beyitleri ihtiva eden sayfalar B nüshasında eksiktir.

1187b cefā- kāra : sitem- kāra C

Belki maᶜkūle ḳāyil eylesin
Ol sehi- kaddi māyil eylesin

Mihr-i eflāke keşf-i rāz itdi
Nice bunuñ gibi niyāz itdi

Ḳıldı ḫurşīdi ḳıble-i ḥacāt
Ratb-ı yābisden eyledi kelimāt

Gördi kim āf- tāb-ı ᶜālem- tāb
Virmedi ẕerrece sözine cevāb

Bezm-i ḥayretde bī- ḥuzūr oldı
Cām- veş yaş ile gözi ṭoldı

Aġlayup ḥasret ile didi Gedā
Sözümi kimse diñlemez ḥayfā

Olmasun kimseler cihānda ġarīb
Olmasun kimseler esīr-i ḥabīb

Nola ᶜuşşāḳ olursa sedd-i belā
Evliyāya irer eşedd-i belā

ᶜĀşıḳı ġamdan eylemez ḥāli
Böyledür böyle ᶜālemün ḥāli

44a Olmadı mihr ü mehden aña devā
ᶜĀkıbet ḫoş tedārük itdi Gedā

1196b El- ᶜAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.1, s. 130

Gördi kim furḳat oldı ṭūl u dirāz
Ḳıldı ol bı- niyāza ʿarż-ı niyāz

Ḫudā-yı bī- niyāza niyāz itdügidür

1200 Didi iy ḥikmet ıṣṣı Rabb-ı Ḫudā
Senden olur olursa derde devā

İy cihan ḫalḳına olan Maʿbūd
Ekrem ü Erḥam ü Şefīʿ ü Vedūd

İy ḳamuya murādını virici
Ḥasreti ḥasrete ḳoşdurıcı

Kār- sāz-ı ʿumūr-ı ḫasta- dilān
Dil- nuvāz-ı dil-i şikeste dilān

Şāh'ı itdüklerüne nādim ḳıl
Dil-i sengīnini mülāyim ḳıl

1205 Ḳulına ʿayn-ı luṭf ile baḳsun
Ṣu gibi göñli alçaġa aḳsun

Gerçi Şāh ehl-i ʿışḳa rāġıbdur
Baña rūy-ı celāli ġalibdür

Ġonca gibi geçüb tebessüm ile
Naẓar itsün baña taraḥḥum ile

1199a ṭūl : derd-i C

Egilüp bād-ı raḥmet ile müdām
Virsün ol serv-ḳad faḳīre selām

ʿĀlem-i kibriyāñ ḥaḳḳı içün
Ehl-i ʿışḳa rıżāñ ḥaḳḳı içün

Dū-cihān içre biñbir aduñ içün
Ḳapuña yüz süren ʿibāduñ içün

Enbiyānuñ niyāzı ḥaḳḳı içün
Evliyānuñ namāzı ḥaḳḳı içün

44b Nūr-ı pāk-i cebīn-i Aḥmed içün
Ḫātemü'l-enbiyā Muḥammed içün

Dil-i Yaʿḳūb'uñ inkisārı içün
Derd-i Eyyūb'uñ iştihārı içün

Ġam-ı yāruñ sürūrı ḥaḳḳı içün
Nūr-ı ʿışḳun ẓuhūru ḥaḳḳı içün

ʿĀşıḳuñ nāle vü fiġānı içün
ʿĀlem-i vuṣlat-ı zamānı içün

Ḳalb-i Ferhādı yaḳan āzar içün
Ṭaġları inleden fiġanlar içün

1209b ʿışḳa : ḥāle C

1210b süren : uran C

Dil-i Mecnūnda ẓevḳ-i ḥālet içün
ʿIşḳ ile fāş olan vilāyet içün

Bülbülüñ āh-ı sūz-nāki içün
Gül gibi sīnesinde çāki içün

Kaʿbenüñ nūr-ı pāki ḥaḳḳı içün
Āsitānında ḫāki ḥaḳḳı içün

Ḳıblenüñ çār ṣuyı ḥaḳḳı içün
Zemzemüñ yüzi ṣuyı ḥaḳḳı içün

Ehl-i derdüñ kemāl-i ṣabrı içün
Nefsine eyledügi cebri içün

Ol Gedā ḥācetin dirāz itdi
Ḥaḳḳa bu vech ile niyāz itdi

Yalvarınca Ḫudā'ya bir maẓlūm
Anı ḥāşā ki eyleye maḥrūm

Nā-murād idüp itmez anı melūl
ʿĀḳıbet ḥācetin ider maḳbūl

Bir dellāl-ı kār-dīde Gedā-yı belā-keşīdeyi
gulām-ı zer-ḫırīde şekline ḳoyup bāzārda
Yūsuf-vār ol nā-murādı mezād itdüginün beyānıdur.

45a Cān u dilden niyāz idince Gedā
Ḥācetini ḳabūl itdi Ḫudā

1220 -C

Oldı Ḥaḳḳ'uñ ʿināyeti fi'l-ḥāl
Aña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl

Kim ki ẕem eylese Gedā'yı eger
Aña ḫışm ile eylerdi naẓar

Raḥm idüp ol Gedā-yı bī-cāna
Bir bahāne arardı iḥsāna

Gelmelü olsa ādeme devlet
Yedilür bir ḳıl ile bī-zaḥmet

Gitmelü olsa eylemek tedbīr
Ṭutamaz anı nice biñ zencīr

Bir iki yıl Gedā çü eyledi ṣabr
Ṣabr ile eyler idi kendüye cebr

Ol ḥaḳīr ü ḫarīk ü nār-ı firāḳ
Ol faḳīr ü ġarīḳ bahr-ı vifāḳ

Ṣabr işi irdi çünki pāyāna
Geldi nāgāh şehr-i cānāna

Şehr içinde arardı Şāh'ı Gedā
Kār idüp Şāh'uñ iştiyāḳı aña

1231a gün : yıl A

1232 -A

1234b Şāh'uñ : nār-ı C

Dir idi ḫalḳa eyleyüp zārı
Görmedüñüz mi ol cefā- kārı

ʿAcabā ḳanda iki ol hūnī
Leylīye irgürün bu mecnūnı

Yoḳ mıdur şimdi bir faḳīr ü ġanī
Bir bahāneyle Şāh'a ilte beni

ʿIşḳ idüp anı bī- ser ü sāmān
Eyler iken bu resme āh u fiġān

Geldi nāgāh Gedā'ya bir dellāl
Didi iy nā- murād-ı kūy-ı viṣāl

Gösterürdüm cemāl-i Şāh'ı saña
Eyleyeydün faḳīre ḫayr duʿā

45b Ehl-i ʿışḳuñ duʿāsını her gāh
Müstecāb eylemiş durur Allāh

Çekeyin her ne ise zaḥmetüni
İdeyin diḳḳat ile hidmetüni

Böyle dirken o ʿāşıḳ-ı bī- cān
Ḳıldı dellāla ḥimmet ü iḥsān

Ḳaldırup ellerin duʿā itdi
Dest-i luṭf ile merḥabā itdi

1242b diḳḳat ile : her ne ise C

Didi raḥm eyle ben dil- fikāre
Görmege Şāh'ı eyle bir çāre

Şimdi kim ḫāk-i pāy-i ʿuşşāḳam
Görmege Şāh'ı ḫayli müştāḳam

Ecel irişmedin bu bīmāre
Sebeb ol seyr-i rūy-ı dil-dāre

Ḥālini aġlayınca dellāle
Oldı meşgul ḥīle vü āle

Acıyup derd- mende ol dellāl
Ḳılmadı bu ḫuṣūṣda ihmāl

Ṣatılıḳ ḳula dönderüp ol an
Ṣūrete ḳoydı ol Gedā'yı hemān

Derd-i ʿışḳına eyleyüp çāre
Elini aldı geldi bāzāre

Ḫalḳ içinde biraz ki seyr itdi
Şāh yanına ṭoġrılup gitdi

Vardı Şāh'uñ yanına itdi duʿā
Didi iy pādişāh-ı ḥüsn ü bahā

Ṣatılıḳdur bu bende-i miskīn
Nice gündür gezer melūl u ḥazīn

Ḫocalar ḳadrini bunuñ bilemez
Kimse miskini isteyüp dilemez

46a Sen alursan eger melūl olmaz
Şāh'dan ġayrısına ḳul olmaz

Almaz isen de eyle aña naẓar
Maʿrifet ehli kāmile beñzer

Bir günāh eylemiş bu bī- çāre
Girdi Yūsuf miṡāli bāzāre

Ġam degil ḳul günāhsız olmaz
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ āhsuz olmaz

Aġladup derd- mendi itme melūl
Eyle ḳapunda ʿaybı ile ḳabūl

Böyle diyüp öninde ol ḫānuñ
Muntaẓır oldı emrine anuñ

Şāh baḳdı Gedā'sını bildi
Gözi ucıyla merḥabā ḳıldı

Arada oldı nice nāz u niyāz
Vakıf olmadı düşmen-i ġammāz

Döndi dellāla Şāh itdi ḫiṭāb
Virdi biñ nāz u şīve ile cevāb

Bu garībi melūl itme didi
Bize ṭanışmayınca ṣatma didi

1260a derd-i mendi : derd-i mendün C

ʿIşḳ- mecnun ḳaçan ki galib olur
Aña Leylī hemışe ṭālib olur

Şāhdan çün Gedā vefā gördi
Ḥaḳḳ'a şükr eyleyüp sefā sürdi

Dil-i bīmārı ḫoş olup ġāyet
Yirine geldi cānı ol sāʿat

Gedā-yı şīrīn- kār terk-i nāmus-ı ʿār idüp bir esb-i lāġara suvār olup ol nigār-ı ġonca- dehān nükte- dānı ḫandān ü pür- ṣafā itmeg içün ḫalḳa temāşā oldıġıdur *

Bir zarīf-i cihān idi ol Şāh
Ḥaẓ iderdi laṭīfeden her gāh

Nükte- dān idi pür- maʿārif idi
Sözleri nükte vü letāyif idi

Bir temāşāya kim ḳıldı naẓar
Şād u ḫandān olırdı ol gül-i ter

Armaġan idi bir laṭīfe aña
ʿAkabince iderdi aña aṭā

Bir seher ol Gedā-yı şīrīn- kār
Bir żaʿīf ata varup oldı süvār

---

* nükte- dānı : -B,C ; pür- ṣafā : -A ; temāşāsıdur : ḫalḳa temāşā oldıġıdur B,C

1274b aña : luṭf C

Ṭonı aġ idi gerçi baḫtı siyāh
Yimemiş ṣanki ʿömri içre kiyāh

Dir idi yaġırın gören yārān
Ḳızıl aṭadur Aḳdenizde hemān

Güle baḳmaġ içün her ehl-i naẓar
Gül gül itmişdi anı yaġırlar

Ḫūn-ı zaḥmı aḳardı yürise ol
Başduġı yir olurdı sāġar-ı mül

Güc ile düşmeyince yatmaz idi
Adımına ḥaram ḳatmaz idi

İnileyüp düşerdi ṣanmañ ol
Geh rükū geh sücūd iderdi ol

Yaşınuñ yaġmurın idüp seyyāl
Ḳarnı gürülder idi raʿd- mis̱āl

Gelür idi hemīşe menzile geç
Nuḥ devrinde taşımışdı kireç

Olmış idi meger anuñ ʿameli
Ḳamçı urmaktan aġırurdı eli

1281a düşerdi ṣanmañ ol : ṣanmañuz düşerdi ḫod B,C ;
1281b geh sücūd iderdi ol : eyler idi geh sücūd B,C
1282 -A

47a Başı meydanda ṭop idi ol an
Dört ayağı idi birer çevgān

Leşine ḳonmaġ içün anda meger
Ḳarġalar oldılar nice leşker

Felek anı vuḥūşa Şah itdi
Ḳarġalar leşkerin sipāh itdi

Ādemi ʿışḳ gör ne ḥāle ḳoyar
Dāyimā muḳteżā-yı ʿışḳa uyar

ʿAceb olmaya Şeyḫ Ṣanʿāna
ʿIşḳ ile girse şekl-i ruhbāna

Yar göñline ʿāşıḳ-ı ḥayrān
Her ne ḫoş gelse eyler anı hemān

Kendü bu vech ile olup madḥāk
Sürdi atını Şāh işigine dek

Didiler Şāh'a geldi bir atlı
Atlu ammā azīm heybetlü

Hamzā gibi dilāvere beñzer
Bindigi at aşkāra beñzer

Ditredür yiri eylese ḥarekāt
Kimse görmiş degil buñuñ gibi at

1286b nice : gökde bir B ; anda bir C

1287a,b itdi : imiş B,C
1290a ḥayrān : şeydāyan C

Şāh çıkdı saraydan ol hīn
Gördi bir esb-i lāġar-ı miskīn

Üf dir isen uçar ziyāde żaʿīf
Oldı gūyā riyāzet ile naḥīf

Didi üstindeki Gedā ancaḳ
Allāh Allāh o mübtelā ancaḳ

Bu atuñ ḥāline olup ḥayrān
Nāz ile güldi ol gül-i ḫandān

Bu yana ol Gedā-yı şehr-i melāl
Gördi ḫoş geldi Şāh'a bu aḥvāl

47b Bir iki urdı tāziyane ile
Şāh'ı güldürdi bu bahāne ile

Ḥimmete lāyıḳ eyle kendüni tek
Beglerün luṭfına bahāne gerek

Ṭurur iken Gedā ile ol at
Derd- mend ata irdi vaḳt-i memāt

Bilmezin atına ne oldı hemān
Düşüben atı öldi ḳaldı yayan

Oḳını atdı yayını yaşdı
Ḳurd boġazına ciger aşdı

1300b bu : ol B,C

1304a yayını : vü yayın B,C

Hey ne yükrük imiş ol esb-i revān
Bir adım oldı aña iki cihān

Aġlamaġa bahāne buldı Gedā
Didi biñ nāle ile vāveylā

İy cihān içre Düldül-i s̱ānī
Yaluñuz mı ḳodun bu giryānı

Fürḳatunla beni garīb itdün
Ġam-ı hicrān ile ḳodun gitdün

Ḳanı ol dem ki saña hemdem idüm
Rūz u şeb ḫidmetünde maḥrem idüm

Beni bu derde uġradup derde
Bana ẓulm eyledün bu illerde

Ölümümi umar idüm her dem
Ummaz idüm ki ben ḥāli görem

Nāleler kim iderdi bī- çāre
Ṭoḳınurdı bir ucı dil-dāre

Ol Gedā Şāh'a bu ẓarāfet ile
ʿArż-ı ḥāl eyledi kināyet ile

1308a düldül : Yūsuf C

1312b ḥāli : derdi C

1314 -C

48a Ṣıfat-ı bahār-ı pür- envārla çemende ezhār gökyüzinde encüm- girdār cenāna ve cāna mūcib-i ferāh vü māniʿ-tarāh olduġı maḳamıdur ki iʿlām u işʿār olınur *

Ṭūṭī-ı sebze- zār u bāġ-ı beyān
Kelimāta bu resme açdı dehān

Bir dem irdi ki güldi rūy-ı cihān
Vaṣl ile ṣanki ʿāşıḳ-ı giryān

Gülşene Ḫıżr irüp yitişti bahār
Olmış iken zebūn-ı zaḥmet-i ḫār

Döndi gokyüzine feza-yı çemen
Lāleler oldı encüm-i rūşen

Yüce ṭaġlarda açılursa maḥāl
Oldı her āsumānı lāle Zuḥāl

Gül-i ḫūbūñ benefşe çākeridür
Belki ol āf-tāba müşteridür

Mihr ü māhuñ misālidür güller
Ṣanki Merīḫ'dür ḳaranfüller

---

* -A ; maniʿ-i tarāḥ : -C ; maḳāmıdur : maḳām-ı dil-güşādur B ; ki iʿlām u işʿār olınur : -B

1317a bahār : nehār A

1318 -B

Eline aldı ḫāmesin zanbaḳ
Benzemişdür ʿUṭāride el- ḥaḳ

Bezm-i gülşende gösterür dīdār
Zühre gūyā ki oldı zülf-i nigār

Ṭıfl-ı ġonca olup Mesīḥ- āsā
Māder oldı nücūm Meryem aña

Lāle-i zerd ile gül-i esfer
Gökde ḳuyruklu yılduza beñzer

Ṭūṭī-i sebze- pūşı eyleme şek
Oldı gūyā yeşil ḳanatlu melek

Bir nihāl üzre iki nergīs-i ter
ʿAynı ile terāzūya beñzer

Raʿd- veş bülbül āh u zār idicek
Uyur iken uyandı cümle çiçek

48b Oluben ʿayn-ı ʿandelīb sehāb
Aġlayup gülşene dökerdi gül- āb

Gāh olup yāsemen mis̱āli şahāb
Yire eylerdi kendüzin pertāb

1322a zanbaḳ : el- ḥaḳ ; 1322b el- ḥaḳ : zanbaḳ A

1323a dīdār : dinār A

1324 -A,B

1330a yāsemen mis̱āli : yāsemen- mis̱āl C

Gül budaġında ġoncalar gūyā
Oldı pervīn-i gülşen-i ḥaḍrā

Āl-i ʿOsmān durur gül-i ḫamrā
Sāyiri hep yeniçeridir aña

Gül ile lāleden meger ol hīn
Daġlar yaḳdı sīnesine zemīn

Bezm-i gülşende şemʿ idi güller
Aña pervāne idi bülbüller

1335 Bir yeşil ḳaṣra döndi rūy-ı çemen
Oldı cam-ı zeberced-i sūsen

Her çiçek ṣanki cām-ı rūşendür
Ġonca ebkārına o revzendür

Çıḳarup başlarını leyl ü nehār
Seyr ider ḫalḳı şāhidān-ı bahār

Oldı ṣanki Aḥmed-i Muḫtār
Aḳ imāmeyle ümmet-i ezhār

1335b cām-ı : cāme A

1336b o : ya B,C

1337a Çıḳarup başlarını : Çaġırup yaşlarını A

1338 -A,B

Har zaḥmını çekmeden her bār
Gömgök olmış idi çeşm-i bülbül-i zār

1340 Ḳılmaġa zīnet-i cihāna naẓar
Başdan ayaġa dīde oldı şecer

Her dıraḫt oldı Ṭūr-ı Mūsā- vār
Aḳ şukūfeyle ġarḳa-i envār

Çemenüñ baḥrına viren revnāḳ
Ḳıldı bülbül yuvāların zevrāḳ

Oldı eşcārda çiçek peydā
Yilken açdı ḳadırgalar gūyā

Geşti-i baḥr-ı sebzevāta meger
Yāsemen oldı bir gümüş lenger

49a 1345 Gülşen içre ricāl-i ġayb- miṣāl
Cevelān eyler idi bād-ı şimāl

Bu maḥālde Gedā-yı kūy-ı nigār
Gördi kim ʿālemüñ güzelligi var

Oldı bir gülşene şu gibi revan
Gitdi bir pāk bād gibi hemān

1339a zaḥmını : darbını C ; 1339b çeşm : cism B,C

1342b yuva : nevā A

1345a Gülşen : Keşti A

1347 BveC'de mısralar yer degiştirmiştir;1347b yana:pāk A

Gördi bir bağbān-ı nādānı
Degşürür ġonca-i gülistānı

İrişüp güllere nite ki ecel
Ḳoparup ʿömrine virürdü ḫalel

Gülleri bağ bağ eyler idi
Vaṭanından ırāġ eyler idi

Bağbānuñ olup işine ḥazīn
Yolunurdı benefşe-i miskīn

Nitekim şāh-ı ẓālim ü bī- bāk
Nezr içün nergisi iderdi helāk

Lālenüñ ḳanına girüp ol dem
Ḳoparup varlıgın iderdi ʿadem

Ḳafesi bülbüle idüp mesken
Gözine ḳıldı gülşeni külhān

Gördi bu ẓulm ü ḥayfı anda hemān
Bağbāna Gedā-yı Şāh-ı cihān

Didi iy bī- mürüvvet ü ẓālim
Bir iş itme ki olasın nādim

Ḳoparup ḳılma gülleri maġbūn
Gel yiter saña bu dil-i pür- ḫūn

1348a nadan : edna A

1352b Nezr : Zer B,C

ʿIşḳ idüpdür benefşeyi mecnūn
Baġda eyleme anı maḥzun

Beni ḫışm ile öldür eyle ġadab
Nergisün mevtine gel olma sebeb

49b Lāle bir baġrı yufka ʿāşıḳdur
Girme ḳanına aña yazuḳdur

Eyleme ṣayd-ı ʿandelībe heves
Gel beni ḳıl esīr-i bend-i ḳafes

ʿĀlemün sebzevātı cümle ṣaḥīḥ
Ḥaḳ Teʿālā içün ider teṣbīḥ

Kim ki teṣbīḥ-i Ḥaḳḳ'a māniʿ ola
Aña şeyṭān disen maḥall ü sezā

Bir kiyāhı ḳoparma ʿisyāndur
Maʿnide ḳatl-i nefs-i insāndur

Bu māḳūle idüp nice kelimāt
Pend ile baġbāna virdi ḥayāt

Kimde kim ola ʿaḳl u ṭāb u selīm
Dāyimā ḥaḳ söze ider teslīm

1360b Girme ḳanına : Ḳanına girme B,C; aña : anuñ C

1365b ḥayāt : cevāb A

Nāgehān Şāh-ı güzīn hem-nişīn olan meh- cebīnlerle gülistāna seyrāna gelüp cām-ı sürūr- encām ile ʿişret-i müdām idüp Şāh-ı laṭīf yārān-ı şerīflerine ser- güzeşt-lerinden birer hikāyet teklīf itdügidür *

Söyleşürken Gedā bu ḥayret ile
Şāh geldi o bāġa devlet ile

Sūrete gelmeyüp Gedā-yı cihān
Deheni yār gibi oldı nihān

Bir alay ḫūb- rūlar ile meger
Seyre gelmişdi ol meh-i enver

1370 Ḥüsn ile şems idi o meh- pāre
Sāyiri çevresinde seyyāre

Dil- rubālarla hem- nişīn oldı
Ḫalḳa soḥbete nigīn oldı

Mürġ u māhi o bezme oldı kebāb
Sāġar-ı gülden içdiler mey-i nāb

50a öpüşüp her nigār-ı ġonca- dehen
Gül ḳoparlardı biri birinden

---

* yārān-ı şerīflerine sergüzeştlerinden birer ḥikāyet teklīf itdügidür : - A

1373a öpüşüp her : Oynaşup bir B,C

Naylar nāle vü fiġān itdi
Dil-i maḥzūnı şād-mān itdi

Her ne yirde ki nūş-ı bāde olur
Eksilür ġam ṣafā ziyāde olur

Ney olur idi her yana nālān
Bir yana ʿandelīb iderdi fiġān

Bülbülüñ biri ḫayli cūş itdi
Şāh gül gibi anı gūş itdi

Didi bu bülbül-i bülend-āvāz
Ġonca nāz itdügince itdi niyāz

Bārekallah bu ʿāşıkāne ṣadā
Cām-ı mey gibi virdi cāna ṣafā

Ser-i eşcārda idüp feryād
Bī- sütūn üzre nitekim Ferhād

Var durur anda bir nişāne-i ʿışḳ
Oldı āvāzı tāziyāne-i ʿışḳ

Bülbüli medḥ idince Şāh-ı kerīm
Cümle yārānı eyledi teslīm

Ṣoḥbet içinde bir perī- sīmā
Dil-i cān ile Şāh'a itdi duʿā

1376a Ney : Neyler B ; Naylar C ; olur idi : olurdı B,C her : bir B,C

Terbiyet eyleyüp Gedā'yı hemān
Didi iy pādişāh-ı maḥbūbān

Şol Gedā kim ḳapunda bir ḳuldur
Gülsitānunda mest-i bülbüldür

Bülbül oldur ki nāme ile müdam
Gice vü gündüz eylemez aram

Ḫān- gāh-ı cihānda iy meh- rū
Olur imiş çerāg dibi karañu

50b Mekes āvāzı beñzemez ʿuda
Bülbül uymaz ṣadā-yı Dāvūd'a

Nola ʿışḳunla olsa mecnunuñ
Kıymetin bil o dürr-i meknunuñ

Sūz-ı ʿışḳ ile nāle itse Gedā
öykinemez hezār bülbül aña

Ben anuñ ʿāşıḳı olaydum eger
Ol baña ʿāşıḳ olsa iy server

Ol Gedā mübtela olaydı baña
ʿömrüm oldukça ḳul olaydım aña

ʿAḳlına irdi bir cünūn-ı ṣarīḥ
Oldı zencır-ı ʿışḳ anateṣbīḥ

1384b pādişāh : şāh-ı ḫayl-i B,C

1386a nāle : nāme C ; ide : ile C

Raḥmunı kıl cünūnına māniʿ
Bir kemāl ehli olmasun żāyiʿ

Kim ki bir ehl-i fażla itse ʿatā
işidenler duʿālar eyler aña

Kimden irse bir ehl-i ʿilme żarār
Ḫaşre dek ḫalḳ aña lānet ider

ʿĀlimüñ mevtine buyurdı Resūl
ʿĀlemüñ mevti gibidir didi ol

Ṣıyma şol gevheri cihānda Şehā
Aña dünyā ṭolusı ola bahā

ʿĀşıḳa mihrüñ olsun iy meh-rū
Teñgrinüñ dostlarına olma ʿadū

Nice yüzyıl döner sipihr-i cihān
Bir kemāl ehlini ḳılınca ʿayān

Ḥaline baḳ mürüvvet eyle aña
Keremünden ʿināyet eyle aña

Āferinler o ʿāşıḳ-ı zāre
Ḫūblar terbiyet ide yāre

51a Olur iken bu nev ile kelimāt
irdi āvān-ı leyle-i ẓulümāt

1398b ṭolusı : ḫaracı B,C

1399b dostlarına : dostına B,C

* Ṣıfat-ı şeb-i ʿıyş-ı müretteb

Yaḳdı eflākde ḳamer bir şemʿ
Oldı pervāne- veş nücūm aña cemʿ

Ḳılmaġa yār ṣoḥbetin tezyīn
Geldi bir deste şemʿ ile pervīn

Oldı gūyā ki gökde bedri tamām
Bezm-i cānān içinde bir ṭolu cām

Māh- rūlarla ol şeb-i deycūr
Oldı ṣankim sevād-ı dīde-i ḥūr

Virdiler girü ṣoḥbete zīver
Oldı bezmüñ görir gözi ṣāġar

Ṣımaġa yaʿni ġuṣṣa düşmenini
Geydi anda ṣürāhi cevşenini

Ḳılmaġa yaʿni cünd-i ġamla savaş
Ḳadeh oldı orada ḥazır baş

Leşker-i ġuṣṣa ile ḳılmaġa cenk
Neyi tir itdi ḳurdı yayını çenk

Çekdi bu rezm içün ṣürāhi levā
Āl pervāzıdur mey-i ḥamrā

---

* -A

1407b ḥūr : nūr A

1410a yaʿni cünd : ʿasker B,C

Ḳıldılar arada şarāb ile āl
Ṣıdılar ʿasker-i ġamı fiʿl- ḥāl

Bu sürūr ile ol perī- rūlar
Biri birine içdi ṭolular

Gün gibi çıḳdı başa keyfiyyet
Ṣoḥbet ehline virdi germiyyet

Her yaneden niyāza başladılar
Biri birine nāza başladılar

51b Çāk olup şevḳ ile niḳāb u ḥicāb
Şāh destūrı içdiler mey-i nāb

Yanağı gül gül oldı herbirinüñ
Dilleri bülbül oldı herbirinüñ

Cānına cān ḳatup o Şāh-ı benām
Rūḥ-ı ṣanīden içdi bir nice cām

Çünki Şāh'uñ gözine geldi şarāb
Ḳıldı dilberlere o demde ḫiṭāb

Didi iy ḥüsn ile perī- rūlar
Ḳaşları fitne çeşmi cādūlar

Sözlerüñüz ġıdā-yı rūḥ ancaḳ
Ṣoḥbetüñüz cilā-yı rūḥ ancaḳ

1414a rūlar : peyker A

1415a çıḳdı başa : başa çıḳdı B,C ; 1415b virdi : geldi C

Her biriñüz birer ḥikayet idün
ʿĀşıḳāne birer rivāyet idün

Ol ḥikāyet şu şarṭ ile ammā
Başuñuzdan geçen ḳażiyye ola

Ḥikāyet

Ḫūblar ḳavl-i Şāh'ı gūş itdi
İçlerinden birisi cūş itdi

Didi var idi bir ġarīb u faḳīr
Derd-i ʿışḳumla olmış idi esīr

Hergiz ayrılmaz idi ṭapumdan
Rūz u şeb gitmez idi ḳapumdan

Beni gördükçe eyler idi duʿā
Nice yıllar mülāzım oldı bana

Beni ḫalḳ içre eyledi bed- nām
Bana onunla taʿn iderdi ʿavām

İşiğümden kesilmedi hergiz
ʿĀḳıbet eyledi beni ʿāciz

52a Didüm aña kim iy ḥarīf-i cihān
Nice bir idesin ḳapumda fiġān

1424a şarṭ : ḳavl B,C

1430 -C

1431a ḥarīf : ḥarīş B,C

Saña ᶜışḳum cihānda virdi vücūd
Baña söyle ne ise her maḳṣūd

Ola kim iltimāsuñ olmaya red
Ber- murād eyleyem seni şāyed

Böyle diyince kendüden gitdi
Sevinüp cānı Ḥaḳḳ'a şükr itdi

1435 Aġlayup baña keşf-i rāz itdi
Beni öldür diyü niyāz itdi

Devlet ol mübtelāya kim bī- bāk
Ola sevdüginüñ öninde helāk

Ḥāṣılı ḳatl-i nefse ḳaṣd itdüm
Anı bir cānıbe alup gitdüm

Çekdüm ol derd- mendi tenhāya
Bile gitdüm anunla ṣaḥrāya

Elini ayaġını bend itdüm
Girü döndüm ben ana pend itdüm

1440 Didüm iy derd-i ᶜışḳ ḥayrānı
Ṭatlıdur ādem oġlınuñ cānı

Ger peşīmān isen ḫalāṣ ideyin
Döneyin girü ḫāneme gideyin

Sözümi dinleyince oldı melūl
Görmedi pendümi benüm maᶜḳūl

Girü yalvardı ol faḳīr ü ḥaḳīr
Didi ẖayr işi eyleme te'ẖīr

Māni^{c}-i vuṣlat oldı baña cesed
Baña ölüm dürür ḥayāt-ı ebed

1445 Gördüm ol sālik-i diyār-ı ^{c}adem
Cān virür ölmeğe yolumda o dem

52b Ḫışm idüp yüzini yire sürdüm
Ana vāfir ṭabançalar urdum

Gözinün ḳarşusında ben ol ḥīn
Eyledüm bir bıçağımı keskin

Bin niyāz ile girü didi baña
Bileme şol bıçağuñı ṣanemā

Beni yüz biñ eẕā ile öldür
Nice dürlü cezā ile öldür

1450 Ṭoprağa sür yüzümi ẕillet ile
Cānumı al benüm bu leẕẕet ile

Böyle dirken o mest-i la-ya^{c}ḳıl
Ġaḏaba geldüm anda ve'l ḥāṣıl

İrişüp sīnesine sanki ecel
Gerdenine anuñ uzatdum el

1447a ḳarşusında : öñinde C
1450b leẕẕet : miḥnet C

Sol elüme anuñ başın aldum
Boynına ol bıçaġ ile çaldum

Bıçaġuñ arḳası idi ammā
Ġarażum imtiḥān idi maḥżā

İḥtirāz itmedi ölümden hīç
Başını zerre deñlü ḳılmadı pīç

Çünki bu ḥālini anuñ gördüm
Aġlayup yüzine yüzüm sürdüm

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olduġın bildüm
Ḫayra girdüm aña vefā ḳıldum

Eyledüm cān gibi anı maḳbūl
Şimdi daḫi muṣaḥibümdür ol

iʿtirāż-ı Şāh

Diñledi çün sözini Şāh-ı cihān
Didi ʿışḳında var imiş noḳṣān

53a ʿIşḳı ʿaşuḳlaruñ bulınca kemāl
Olur ol derd-i ʿışḳ-ı yār ile lāl

Kelimāta anuñ dili varamaz
Dil-bere çāk bu denlü yalvaramaz

1454a ammā : maḥżā A ; 1454b maḥżā : ammā A

Gerçi ölmekden iḥtirāz itmez
Yāre öldür diyü niyāz itmez

Ṭutalum öldüre anı dilber
Sevdüğin kişi zaḥmete mi ḳoyar

Ol ki şām u seḥer mülāzım idi
Ġılẓat itmek aña ne lāzım idi

ʿĀşıḳa bu yiter ki haftada bir
Ola kūyında dilberüñ ẓāhir

Sevdüğini görince nite ki māh
Baḳa aña ıraḳdan eyleye āh

İde ṣavṭ-ı ḥazīn ile zārı
Çeke ḳullāb-ı āh ile yārı

Söyleyince bu resme Şāh-ı cihān
iʿtirāżına ḳāyil oldı hemān

Ḥikāyet

Biri daḫi o meh-liḳālardan
Eyledi bir ḥikāyet-i rūşen

Didi derd ehli içre bir abdāl
Benüm üftādem idi sāye-miṣāl

1462 -B

1463a anı : seni C

Vaṣlumı eyleyüp ümīd ü recā
Ḫaylīden ᶜāşıḳ olmış idi baña

Sehv ile ol żaᶜīf bir gün meger
Eyledi diḳḳat ile baña naẓar

Ġaḍab ile aña ᶜitāb itdüm
Ne baḳarsın diyü ḫiṭāb itdüm

53b Ḳıldı sırr-ı nihān-ı ᶜışḳı ᶜayān
Urdı bir gözini çıḳardı heman

Vāḥidü'l- ᶜayn olup o ᶜāşıḳ-ı ḫāṣ
Dīde ḳaydından itdi cānı ḫalāṣ

Didi şevḳ ile eyleyüp zārı
Çıḳsun ol göz ki incide yārı

Mübtelā itdi saña iy meh- veş
Bu göz urmış durur dile āteş

Çünki küstāḫlıġ ile itdi naẓar
Nola başdan çıḳarsa dīde-i ter

Çıḳdı ise gözüm maḥall ü sezā
Bir olur ᶜaynı ᶜāşıḳuñ zīrā

Çarḫ-ı rifᶜatde yıldızum sensin
ᶜĀlem içre görür gözüm sensin

1472a ol zaᶜīf birgün : birgün ol zaᶜīf B,C

1473b ḫiṭāb : cevāb A

ᶜĀşıḳ-ı yār böyle itse ne var
Göz degil belki baş u cāna ḳıyar

Sanki Yaᶜḳūb-ı dehr olup maḥżā
ᶜIşḳ-ı Yūsuf'la oldı nā- binā

Sözlerin işidüp ṣafā sürdüm
Luṭf u iḥsānuma revā gördüm

Anı cānum gibi ᶜazīz itdüm
Yalvarup ḫāneme alup gitdüm

1485 Şimdi oldur enīs-i yār baña
İderin ta ölince aña vefā

İᶜtirāż-ı Şāh

Diñledi anı çünki Şāh-ı cihān
Didi sehv itmiş ol sefīh-i zamān

Şimdi ᶜayn-ı żarar degülmi saña
Ki senüñ ᶜāşıḳun ola aᶜmā

54a Çıḳarup dīdesini ol ebter
Yanılup ᶜırżuña getürdi żarar

Ḥālet-i ᶜışḳı bilmeyüp nice ḫar
Çıḳarup gözini ḳolını yaḳar

1484 -C

1486a cihān : zamān C; 1486b zamān : cihān B,C

ʿĀşıḳ olmak fenā-yı muṭlaḳdur
Yanuben āteşe kül olmaḳdur

Ehl-i bāṭın gerek durur ʿāşıḳ
ʿİlm-i esrāra ta ola lāyıḳ

Göz ile ḳol cenāb-ı ẓāhirdür
Bunlara anca kişi ḳādirdür

ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ āh iderse eger
Ḳol degül kevn ile mekānı yaḳar

Vech-i maʿḳūl ile idüp ilzām
Sözini eyledi bu resme tamām

Ḥikāyet

Birisi daḫi itdi fetḥ-i kelām
Ḳıldı bir ḫōş ḥikāyeti iʿlām

Didi var idi iki ehl-i fenā
İkisi daḫi ʿāşıḳ idi baña

Māldār idi biri ġāyet ile
Sevmişdi beni nihāyet ile

Bir ḳażā ile ʿāşıḳ oldı baña
Eyledi mālını yolumda hebā

1491 -C

Varsa faḳr ile aña bir miskīn
Sevdüġi başına vireydi yemīn

Ḥālet-i ʿışḳ ile olup ʿüryān
Geydüġi cāmesin virürdi hemān

Bir gün anuñla seyre gitmez idüm
Ẕerrece iltifāt itmez idüm

54b Fikr iderdüm ki ʿāḳılāne degil
Māl içün ben olam aña mā'il

Dil- rubālar içinde laʿnet aña
Māl için bir ẖaruñ zebūnı ola

Biri ġāyet faḳīr idi ammā
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olmış idi baña

Cisminüñ gülşenine beyne'n- nās
Ḫardan ḥavlı idi köhne palās

Başda destār-ı köhnesi her ān
Bir örümcek yuvası idi hemān

Şükr idüp sanki Aḥmed-i Muẖtār
Faḳr ile faẖr iderdi leyl ü nehār

Bir gün ol derd-mend eyledi āh
Yanuma geldi aġlayup nāgāh

1499b vireydi : virürdi A

1507b El- ʿAclūni, Keşfü'l- ẖafā, c.2, s. 87

Didi iy serv boylı lāle-ʿiẕār
Saña cüzʾīce armaġānum var

Ayaġun ṭopraġına cān vireyin
Cānumı saña armaġān vireyin

ʿÖmrüm irişdi şimdi ʿāḳıbete
Gider oldum diyār-ı āḫirete

Ḳudretüm yoḳ durur benüm ṣanma
Cāndan ġayrı nesneye ḳaṭʿā

Cümle maʿlūmıdur çü sen melegüñ
Maʿnīsi eṣ- ṣaḥiyyü māmeleküñ

Yoġ ise şefḳatüñ bu ḫasta- dile
Bāri şād eyle bir ḫōş- āmed ile

Çün fidā eylerin bu cān u teni
Soñ nefeste melūl itme beni

Cān virürken faḳīri ḳılma ḫacīl
Ber- murād eyleyüp tesellā ḳıl

55a Böyle diyüp o derd- mend ü faḳīr
Ḳatline itdi kendünün tedbīr

Nāgehān ḳıldı ḫançerin ʿüryān
Ḫançere düşüp olmaġa ḳurbān

1510a ṭopraġına : ṭopraġında C ; vireyin : vireyim B

Sıçrayup ḫançerin anuñ aldum
Sāye gibi anı yire çaldum

Bir sehel cismi oldı ḥattā çāk
İrmesem aña oldı idi helāk

Böyle idince o faḳīr-i cihān
Sevgisi cānum içre itdi mekān

Şimdi ol yār-i ġam- güsārumdur
Hem ʿazīzüm hem iḫtiyārumdur

Her gice maḥv olınca ẓulmet-i şām
Sāde pehlū olur benümle müdām

Ṭoġruluġıyla oldı çün baña yār
ʿĀşıḳumdur öper kucarsa ne var

ʿĀşıḳum yoḳ durur cihānda daḫi
Andan ayrılmayam cinānda daḫi

i ʿtirāż-ı Şāh

Şāh bu sözi istimāʿ itdi
Ol cevāb ile çoḳ nizāʿ itdi

Didi ʿāşıḳ değildür ol şeydā
ʿĀşıḳ olanlar olur ehl-i ḥayā

1519a Sıçrayup : tīz irüp C

Gerçi pehlūden alur ol lez̲z̲et
Beden-i dil-bere virür s̲iḳlet

Bu mürüvvetmidür idüp ibrām
Żararuñ ṭoḳına nigāra müdām

Ḥaẓ ider gerçi kendüsi cāndan
Yār ḥaẓ eylemez velī andan

55b Ayaġı ucı yiterdi cāy-ı menām
ᶜAşıḳa başdan uyḫu oldı ḥarām

Ḥāl iden sergüzeşt-i ᶜuşşāḳı
Bu naṣīḥat sözi ḳomış bāḳī

ᶜAceben lil' muḥibbi keyfe yenām
Küllü nevmin ilel muḥibbi ḥarām

Ne revādur ki bir ṣaḳallu cünüb
Düşe dil-dārı üstine güp güp

Seyr-i dīdār-ı yār yitmez mi
İltifāt-ı nigār yitmez mi

Şol ki id̲lāl-i nefse māniᶜ olur
Yılda bir merḥabāya ḳāniᶜ olur

1531a menām : maḳām A

1532 -A,B

1533 -A,B ; Ḥayret ᶜāşıḳ naṣıl uyur
Halbuki her türlü uyku aşıka haramdır.

Ḥālet-i ᶜışḳdan olup āgāh
Sözini ḫatm itdi bu vech ile Şāh

Ḥikāyet *

Anlarun sözi irdi yabana
Degdi nevbet çü Şāh-ı devrāna

Didi var idi bir zaᶜīfü'l-ḥāl
Yoġ idi anda āha daḫi mecāl

Olmış idi maḳām-ı derde muḳīm
Aña Ḥaḳ virmiş idi ᶜışḳ-ı ᶜaẓīm

Naẓm u nes̱r ile bulmış idi kemāl
Oldı ᶜışḳumla şiᶜri gibi ḫayāl

Görse dīdārumı şu gibi revān
Ditreyüp kendüden giderdi hemān

Oldı kūhsār-ı ᶜışḳ Ferhād'ı
ᶜĀlem içre Gedā idi adı

Ẓāhirā itmez idi nāle vü āh
Diye idi meğer ki yā Allah

1537b Sözini : Sözi B,C; itdi : eyledi B,C

* Hikāyet-i Şāh C

1542a revān : ᶜayān B, hemān C

Anı öldür disem birine hemān
Vire idi sevindüğinden cān

Bir gün olup firāḳ ile mecnūn
Ṭaş ile döğünürdi ol maḥzūn

56a Bir kişi aña vardı virdi selām
Ḫāṭırın ṣordı eyledi ikrām

Gördi mecnūna olmış ayaḳdaş
Çıḳarup ṣundı aña bir ḳara ṭaş

Didi bu ṭaş ağır bahāda durur
Ḳıymeti laʿlden ziyāde durur

Kūy-ı dilberden armağān durur bu
Yādigār-ı Şeh-i cihān durur bu

Kaʿbe-i kūyunuñ bu senin siyāh
Ḥacerü'l- esvedidür eyle nigāh

Bāri bu ṭaş ile döğün her bār
Gele ta saña bū-yı vuṣlat-ı yār

Ḳoynuna ḳoy ki rāḥat-ı dildür
Saña bu bir güzel ḥamāyıldur

Aldı ṭaşı Gedā-yı bī- miḳdār
Ḳara bağrına başdı hātem- vār

1545 -C

1546a Bir : Her

Didi bu ṭaş sevād-ı dīdemdür
Sübḥa-i ḳāmet-i ḫamīdemdür

Bir güneşdür bu ṣanki irdi küsūf
Bir ḳamerdür ki ḳara itdi ḫüsūf

Ḥamdüli-llāh baña bu seng-i siyāh
Oldı gūyā ki peyk-i vuṣlat-i Şāh

Cān gibi cismine yaḳın itdi
Oñmadık başına berāber idi

Anuñ ile döğünmez idi meğer
Ḳorḳar idi ki ṭaşa ire żarar

Cān gibi aña ʿizzet eyler idi
Ṣaḳınurdı riʿāyet eyler idi

56b Miheke sīm ü zer gibi meṣelā
Yüzini gözini sürerdi aña

Ṭaşa bir daḫi baḳdı çün ol ān
Dil-i senginüm andı ḳıldı fiġān

Sīller aḳdı gözi yaşından
Şevḳ ile gitdi ʿaḳlı başından

1556 -A

1560b ṭaşa : ana B

1561 -B

1563a çün ol ān : çünki hemān C

Bir ṭaşa böyle eyleyen bī- cān
Döyemez tāb-ı vaṣluma bir ān

Adumı añsalar olup bī- hūş
Nice itsün şarāb-ı vaṣlumı nūş

Ṣu gibi ḫāk-i pāyüme aḳamaz
Yüzümün āf-tābına baḳamaz

Dūd-ı sevdā ile müşevveşdür
Sūz-i ᶜışḳ ile ᶜayn-ı āteşdür

Ṣaġdur şimdi daḫi ᶜāşıḳdur
Baña maᶜşūḳ olursa lāyıḳdur

Nola andan ırağ isem her bār
Od ile penbenün ne oyunu var

Ẕevḳ-ı ᶜışḳ ile kim ki buldı kemāl
Bir olur ana furḳat ile viṣāl

Nice irsün viṣāle cān ile cān
Arada perdedür ten-i insān

ᶜĀşıḳa perde- dārdur bu vücūd
Cān gözine ġubārdur bu vücūd

1565b Döyemez : Doyamaz C ; tāb : āb A

1566b vaṣlumı : nāzumı A

1569a şimdi daḫi : daḫi şimdi A

1572a irsün : virsün A

Olmışuz derd-i ᶜışḳ ile zinde
Ḳalmışuz bir ḥicābun altında

Severin gerçi iḫtiyārum yoḳ
Görmeğe anı iḳtidārum yoḳ

Kāşki bir bahāne olsa baña
Günde biñ kez vefālar itsem aña

57a Sözinüñ riştesine dizdi laᶜl
Ḳomadı hiç iᶜtirāża mecāl

Ṣoḥbet-i Şāh'dan ṭurup bir māh
Didi sensin begüm güzellere Şāh

Sözlerün sözümüzden aᶜlādur
Her bir vāridāt-ı Mevlā'dur

ᶜĀşıḳun ᶜāşıḳı müsellemdür
ᶜĀlim u fāżıl u mükerremdür

Nitekim āf-tāb-ı ḥüsn-i cemāl
İde ᶜāşıḳları ġam ile hilāl

Ol Ḫüdāvend ü Müsteᶜān u Mecīd
ᶜÖmrüni devletüni ide mezīd

Ḳıṣṣalardan ṣafā sürüp vāfir
Ṣoḥbet oldı bu vech ile āhir

1577a laᶜl : zülāl A

Hūblarla o māh- tāb-ı felek
ʿIyş u nūş itdi ṣubḥ-ı ṣādıḳa dek

Şāh-ı aʿlā ʿazm-ı deryā idüp temāşā iderken ol ān yārān ile ʿüryān olup āb-ı revāna girüp ʿarż-ı ḥāl itdüğidür *

Dīdeden ġāyib oldı çün kevkeb
Yandı nār-ı şafaḳla perde-i şeb

Āsumān ẓāhir oldı deryā- veş
Göz gözi gördi geldi ṭoğdı güneş

Keştü-i āf- tāb olup peydā
Yeliken açtı şuʿāʿdan gūyā

Fī'l-meṡel āf- tāb-ı ʿālem- tāb
Oldı deryā-yı āsumānda ḥabāb

Şāh çün baḳdı bu temāşāya
Ṣu gibi aḳdı göñli deryāya

57b Girü yārān-ı dil-rübālar ile
Ol güneş yüzlü meh- liḳālar ile

Devlet ü şevket ile Şāh-ı benām
Geldi deryā kenārın itdi maḳām

---

* ab : baḥr B,C; girüp ʿarż-ı ḥāl itdüğidür : girdüğü maḥaldür ki iʿlām olınur B,C

irdi bu seyr ile o māha feraḥ
Ḳuşaġın çözdi sanki ḳavs u ḳuzaḥ

Ġonca-i nā- şikeftesin bir bir
Çözüben ḳıldı sīnesin ẓāhir

Nāz u şīvesiyle ol gül-i ẖandān
Çemeni cāmesin çıḳardı hemān

1595 Ḳara futa ḳuşandı ol dilber
Buluta girdi ṣanki nıṣf-ı ḳamer

Pirehenden çün urdı sīnesi berḳ
Sīnesi berḳı itdi ᶜālemi ḥarḳ

Girdi nāz ile baḥr-i ᶜummāna
Benzedi gökde mihr-i raẖşāna

Ol güneş yüzlü nitekim lü'lü
Oldı baḥr ile anda hem pehlū

Āb-ı ṣāfīde cism-i Şāh-ı cihān
Ṣuya ḳonmış gül idi ṣanki hemān

1600 Yunuben çıḳdı çün deñizden Şāh
Āsumānda ṭolundı ṣankim māh

1592a seyr : sır A; māha : māh-ı A
1596a urdı : oldı B,C; berḳ : farḳ B,C
1599 -A

Çünki ayrıldı Şāh'dan ol ān
Acı ḳaldı baḥr-i bī- payān

Ṭas ile ḳoydı mihr ayağına ṣu
Geydi bir bir libāsın ol meh-rū

Ol güzellerle Şāh-ı ʿālī- şān
Bindiler bir gemiye anda hemān

Virdiler girü rūy-ı baḥre şeref
Oldı keşti o dürre ṣanki ṣadef

58a 1605 Ol ḳamer çehrelerle keştī- veş
Tābiʿ oldı hevāsına o güneş

Baḥr içinde o keştī-i ġarrā
Gökyüzinde hilāl idi gūyā

Cism idi zevraḳ aña Şāh idi cān
Cismine cān gelince oldı revān

Keştī ile biraz ki seyr itdi
Girü geldüği cānibe gitdi

Göñli ẕevḳ u ṣafā ile ṭoldı
Baḥr ile berre ṣanki Şāh oldı

Gedā-yı şikestenün kūşe-i ġamda ḫasta olduğuna münāsib ṣıfat-ı ḫazānıdur ve rāh-ı Şāh'a kendüyi getürdüp nāgāh bī- iştibāh şifā-yı vefāya irgürdüğidür ki ẕikr olınur

Geldi bir dem ki ḫasta oldı cihān
Sebze-i bāġa irdi derd-i ḫazān

Başı çeğzinür idi eflākün
Teni ditrerdi cümleden ḫākün

Biri birine söykenüp ol ān
Ṭağlar inleyüp iderdi figān

Çemenün ḫāli ḫōd mükedder idi
Cūylar hep yabane söyler idi

Sebzenün çehresi ṣararmış idi
Lālenün gözleri ḳızarmış idi

Küle dönmiş idi gül-i aḥmer
Beñzinün ḳanı gitmiş idi meğer

Söylese bülbül işidilmez idi
Żaʿfile gören anı bilmez idi

---

* oldığına münāsib ṣıfat-ı ḫazānıdur:-A;getürdüp nāgāh:-A irdüğüdür: irgürdüğüdür A;ki ẕikr olınur: -B,C

1610b derd : verd A

1613 -B

1615 -C

1616 -C; 1616b Żaʿf ile : Żaʿfdan B

Nergisün gözi nūrı aḳmış idi
Sāye-veş kendüyi bıraḳmış idi

58b Bu maḥalde Gedā-yı bī-dermān
Oldı bīmār-ı furḳat-ı cānān

Mihr-i ᶜışḳ itmiş idi anı hilāl
Yire naḳş olmış idi sāye-mis̱āl

Gūş uran anuñ āh u zārına
Bu irişmez dir idi yārine

Cemᶜ olup yanına siġar u kibar
Ḫāṭırın ṣorar idi leyl ü nehār

Sağlığından kesüp ümidi Gedā
Söze geldi vü ḫalḳa itdi nidā

Didi bir kimse yoḳ mıdur ᶜacaba
Ḥālüme baḳa şefḳat ide baña

ilede reh-güẕār-ı Şāha beni
ölmedin şād ide bu cān u teni

Göreyin bir dahi o dil-dārı
Andan ölürsem öleyim bārı

Miḥnet ü ḥasret ile ölmeyeyin
Ẕillet ü furḳat ile ölmeyeyin

1618b bīmār : derman A

Baña vuṣlat o Şāh'ı görmekdür
Belki geçdüği rāhı görmekdür

Ḫastalıḳda o ʿāşıḳ-ı mümtāz
Eyler idi bu resme ḫalḳa niyāz

Var idi bir kişi ḥaḳīḳat ile
Sever idi Gedā'yı ġāyet ile

İledüp reh-güẕār-ı Şāha hemān
Eyledi derdine anuñ dermān

Geçe diyü o Şāh'ı devlet ile
Ṭutdı yolda Gedā'yı miḥnet ile

ʿĀlem içre öğer isen öğ anı
Ki ola buñ deminde dermānı

59a Nāgehān gördi ʿizz ü şevket ile
Şāh ıraḳdan gelür saʿādet ile

Çün yaḳın geldi ḫastaya ol Şāh
Didi iy Şāh ḥasbeten li'llāh

Bu faḳīr u ġarībe iḥsān it
Bu melūl u ḥazīni ḫandān it

Bu zaʿīf ü şikeste vü beste
Nice yıllar durur yatur ḫasta

Hemdem ü āşinā vü yārānsız
Ḳaldı ġurbetde şöyle dermānsız

Nice bunun gibi fisāne ile
Şāh'ı ṭurġurdı ol bahāneile

Baḳıcaḳ meyli oldı dil-dāruñ
Ḥāline vāḳıf oldı bīmāruñ

Baḳdı bīmārına idüp diḳḳat
Güç ile bildi ol ḳamer ṭalᶜat

Aña luṭfundan itdi iḥsānı
Çiğnede yazdı atına anı

Nice yüzbiñ vefā değer bu cefā
Ḳıldı derd-i Gedā'ya anda devā

Mürdeye geldi sanasın ᶜĪsā
Anı bir demde eyledi iḥyā

Ḥaẓẓ idüp ol Gedā-yı deryā- dil
Didi kim bu yiter saña bir yıl

Şāhuñ ardınca ol Gedā-yı cihān
Şevḳ ile oḳudı bu şiᶜri hemān

Ġazel

Fā ᶜi lā tün Fā ᶜi lā tün Fā ᶜi lā tün Fā ᶜi lün

Ol kemān- ebrū atın depretse cānum deprenür
Yüreğüm oynar gözüm seğrir nişānum deprenür

1642b devā : şifā C

1644b saña : baña B,C

1645 -C

59b Ṭāḳatum yoḳ kim duᶜā-yı devletin işitdürem
Görsem ol Şāh'ı hemān ancaḳ dehānum deprenür

Zindedür ṣanmañ beni çarḫın kemānından bugün
Tīr-i ġam ṭoḳundıġınca üstüḫānum deprenür

Baḳsa ol Şāh-ı cihān rūy-ı celāl ile baña
Gün gibi ditrer bu cism-i nātüvānum deprenür

Gülşen-i ᶜaşḳ içre Yaḥya bād-ı āhumdan benüm
Bir ḫazān yapraġıdur gūyā zebānum deprenür

Mes̱nevī

Oḳudı çünki şiᶜri ḥālet ile
Didi keyfiyyet-i muḥabbet ile

Ḳanı gün gibi bir cihān- dīde
Şevḳ-i ᶜışḳ ile ol şūrīde

Ḥal ide dil-berüñ cefālarını
Her ne ise çeke belālarını

Yā ilāhī bi- ḥaḳḳı Faḫr-i cihān
ᶜIşḳsuz eyleme beni bir ān

1648a bugün : baña B,C

1650 -C

1651a çünki şiᶜri : şiᶜri çünki C

Tenümi eyle rūḥ-ı ᶜışḳa vaṭan
Nitekim Ḥażret-i üveys-i Ḳaren

Aḥmed'üñ ᶜışḳını idüp maḥrem
Beni eglencesiz ḳoma bir dem

Ḥasb-i ḥāl *

Bir gice bir nice raḳīb u zaġal
Biri biriyle itdi baḥs̱ ü cedel

Söze başladı biri eyledi āh
Didi ġāyet sever Gedā'sını Şāh

60a Naẓarı var Gedā'sına Şāh'uñ
Adı gitmez dilinden ol māhuñ

Ṣoḥbet üstinde ol melek- manẓar
Adını añsa ḥürmet ile eğer

Biri didi ki eylemeñ bühtān
Ḳati sevmez Gedā'yı Şāh-ı cihān

Naẓarı var imişse Şāh'uñ aña
Bunca yıldan berü ideydi vefā

1655a rūḥ-ı ᶜışḳa : rūh- baḫş A

* Ḥasb-ı ḥāl : Aᶜdā-yı gümrāhān Şāh-ı ᶜālīşānuñ Gedā- yı bī-dermāna muḥabbeti oldığını imtiḥān itdikleridür B,C

1658a Söze başladı : Başladı söze B,C

1662 -C

Biri dahi didi eger nāgāh
Añar ise Gedā'yı bir dahi Şāh

Diyesiz öldi ol faḳīr ü ḥaḳīr
Ṣardılar meyyitine köhne ḥaṣīr

Şāh ṣaġ olsun ol yire girdi
öldi dünyāsını degişdürdi

Eğer acırsa Şāh-ı lāle- ᶜiẕār
Bilesiz kim aña muḥabbeti var

Sevinüp ḫışm ile sögerse aña
Cān u dilden ᶜadūsı oldı Gedā

Şāh'ı bu resme imtiḥān idesiz
Ola kim rāzını ᶜayān idesiz

Ḳıldılar ḥüsn-i rāy ile tedbīr
itdiler ol Gedā içün tezvīr

Bir gün ol Şāh-ı ᶜāḳıl u dānā
Didi niçün görinmez oldı Gedā

Āsitānumda bir ġarībümdür
Gülsitānumda ᶜandelībümdür

Ḫasta-i ᶜışḳ-ı derd- nākümdür
Bunca yıldan berü helākümdür

1667b ᶜadūsı oldı : ᶜadūsıdur o B,C

Ḳıldı bu resme çünki istifsār
Mużṭarib oldı cümleden aġyār

60b Didiler biñ niyāz ile ṣanemā
Ġalebe eyleyüp aña sevdā

Tīġ ile sīnesini çāk itmiş
Kendü kendüzini helāk itmiş

Ḥaşre dek müstedām-ı ᶜömr olasın
Nice anuñ gibi gedā bulasın

Yirde yatdukça ol ġarīb Gedā
ᶜömrüñi eylesün ziyāde Ḫudā
Şāh işidince bu ḳara ḫaberi
Ṭoldı yaş ile iki dīdeleri

Aġlayup iki çeşm-i cādūsı
Ḳara yāsını ṭutdı ebrūsı

Derd- mendin añup o meh- pāre
Gözlerinden dökerdi seyyāre

Dir idi ḥayflar ki öldi Gedā
itmedüġüm cefā mı ḳaldı aña

1675b kendüzini : kendüsini B

1677 -C; 1677b ᶜömrüñi eylesün ziyāde : Eylesün ziyāde ᶜömrüñi B

1679b Ḳara yāsını ṭutdı ebrūsı : -C

Āsitānumda bir Gedā'muz idi
Togrıluġıyla mübtelāmuz idi

Vāh ki uydum raḳīb-i mübteẕele
Almadum göñl-i şāh- bāzını ele

Ḥālini ṣormadum anuñ birgün
Mātemi cism ü cāna urdı düġün

1685 Ḳorḳum oldur ki rūz-ı maḥşerde
Ben görem ol Gedā'yı bir yirde

Bī- ḥużūr olam ıżṭırābumdan
Baḳamayam aña hicābumdan

Görmeyeydi eğer ki bende cemāl
ᶜIşḳ ile olmaz idi böyle hilāl

Anı ben ᶜāşıḳ eyledüm nāgāh
öldi ise benüm durur bu günāh

61a Acıyup ġāyet ile Şāh aña
Rūḥına cān u dilden itdi duᶜā

1682a Āsitānumda bir : Kapumuzda hele B,C
1683b göñli şāh- bāzın : gönül şāh- bāzını
1684b urdı : irdi C
1688b benüm durur : benümdür C; bu : o C

1690 Gördiler çün bu ḥāleti aġyār
Bildilerki aña muḥabbeti var

Her biri āh idüp melūl oldı
Gözleri ḳanlu yaş ile ṭoldı

Bildiler cān bedenden ayrılmaz
Arada fitne fāyide ḳılmaz

Biri aġyāruñ itdi ḳıyām
Didi iy Şāh-ı muḳtedā-yı enām

Zindedür ol Gedā-yı bī- dermān
Ġarażumuz laṭīfe idi hemān

1695 Hīç ola mı ki ġamdan öle Gedā
Dehenün ẕikri çünki cāndur aña

Seni āl ile imtiḥān itdük
Kendü kendümüzi yalan itdük

Ol Gedā'ya muḥabbetün var imiş
Ol dil- fikāre şefḳatüñ var imiş

Başumuza ʿaceb belā geldi
Yüzümüz ḳarası bize ḳaldı

Dinledi çünki sözlerin ol ān
Bu ḫaberden sevindi Şāh-ı cihān

1690a ḥāleti : ḥayreti A

1692a Bildiler : Gördiler B; 1692b ḳılmaz : itmez C

Şād-mān oldı gün gibi meselā
Anuñ oldı o dem bütün dünyā

Gāh olur kim raḳīb-i dīvāne
Sebeb olur viṣāl-i cānāne

Zem ṣanur ya^cnī şeyṭanet eyler
Yanılur yare terbiyet eyler

Gedā-yı pür- melāmet şeb-i viṣale irüp Şāh'un cemāl u
61b kemāline ʿışḳından baḳamayup seyr-i dīdārdan maḥrūm
oldum diyu muẓṭarib olduġıdur

irdi bir dem meğer günün gicesi
Uġrınun güni ṭoġrınun gicesi

Āf- tābuñ çeraġını devrān
ᶜĀlemüñ ṣoḥbetinden itdi nihān

Almış idi raḳībi ġaflet-i ḫab
Uyumış ḳalmış idi ḫayli kilāb

Dinle noldı Gedā'nuñ aḥvāli
Gördi aġyārdan cihān ḫālı

Ol gice ġālib oldı anda cünūn
Ḳıldı yār iştiyāḳını efzūn

1700a gün : gül C
* pür- melāmet : dīvāne C; pür- melālet B; cemāl ü
kemāline : cemāline kemāl-i B

Varayın didi ḫāne-i Şāh'a
Sürmeğ içün yüzin o dergāha

Yāre her kim ziyāde ᶜāşıḳ olur
İşiğin bulıcak tesellī bulur

İşiğin görmeği iderdi recā
Ṣūrete girüben gezerdi Gedā

Çıḳar iken geceyle seyrāna
Rāst geldi o māh-ı tābāna

Āsumān üzre gördi ol māhı
Āsitānında yaᶜnī kim Şāh-ı

Ḥażret-i Şāh'a ol Gedā-yı benām
Virdi tebdīl-i ṣūret üzre selām

Yanılup aldı çün selāmını Şāh
Ḳıldı ᶜayn-ı ᶜināyet ile nigāh

Vuṣlata ḥīle bir vesīle imiş
Erlik ondur ṭoḳuzu ḥīle imiş

Şāh'a bu şiᶜri ol bahāne ile
Oḳudı şevḳ ile terāne ile

1709 -C; 1709b bulıcak : göricek B

1712 -B; 1712b Āsitānında yaᶜnī kim Şāh'ı: Yaᶜnī sulṭān-ı ḥüsn olan Şāh'ı C

1713b üzre : ile B,C

62a

Ġazel

Fā ʿi lā tün Fā ʿi lā tün Fā ʿi lā tün Fā ʿi lün

Gün gibi mihr-i muḥabbet ʿāleme yayılmasa
Sevdügümi sevdügümden ġayrı kimse bilmese

Ben Gedā'dan ʿār idermiş çünki ol ʿālī- cenāb
Ṣoḥbetinde kāşki adum daḫi añılmasa

Çoḳdan ol Şāh-ı cihāna ʿarż iderdüm ḥālimi
Baḳıcaḳ ʿaḳlum gibi ṣabrum daḫi ṭağılmasa

1720 Bu gice tebdīl-i ṣūret eyleyüp virdüm selām
Hergiz almazdı selāmumı eğer yanılmasa

ʿIşḳum iy Yaḥyā benüm olmazdı ḫalḳa dāsitān
Ol ṣāçı leylī beni mecnūn-ı şeydā ḳılmasa

Ḥasb-ı ḥāl

Oḳuyınca bu şiʿr-i pür- sūzı
Ol dem açıldı baḫt-ı fırūzı

Şāh'a itdi bu sūz- nāk ṣadā
Virdi şevḳ ile cāna ḫaylī fenā

1718a çünki ol : ol Şeh-i C; çün ol Şāh B
1719b ʿaḳlum: ṣabrum B,C; ṣabrum: ʿaḳlum B,C; daḫi: eğer B,C
1720a Bu : Bir B,C
* -B,C
1722b fīrūzı : bīrūzı C

Bu ġazel cümle ḥasb-ı ḥāl ancaḳ
Pür- maᶜārif ü pür- ḫayāl ancaḳ

Sizerin kim o mübtelādur bu
Baña ᶜāşıḳ olan Gedā'dur bu

Didi kim çaġırun o dervīşi
Ol nemed- pūş-ı miḥnet- endīşi

Aña virüñ tevāżuᶜ ile selām
Eyleñüz meskenetle aña kelām

Ayduñ iy nār-ı ᶜışḳa ḫākister
Seni ol Şāh-ı ḳāmurān ister

62b Ne ᶜaceb luṭfı oldı Allah'uñ
Saña iḥsānı var gibi Şāh'uñ

Gel buyur şimdi ḫidmet-i Şāh'a
Yüzüni sür o yüce dergāha

Vardılar didiler bu sözi aña
Cān u dilden ḳabūl itdi Gedā

Ḳurb-ı Şāh'a irince ḥasret ile
Kendüyi yavi kıldı ḥayret ile

Nāle vü zārdan terāne ile
Vardı bir ṭavr-ı ᶜāşıḳāne ile

1724b Pür- maᶜārif : Pür- maᶜānī B,C

1727b ana : fetḥ-i B,C

Eyledi çün Gedā'ya ᶜarż-ı cemāl
Yaḳdı ol derd-mendi tāb-ı viṣal

Ol Gedā'ya ᶜaceb vefā ḳıldı
Ḫāṭırın sordı merḥabā ḳıldı

Oldı ṭaġ üsti mübtelāsına bāġ
Kelimāta ḳarışdı eyledi lāġ

Bī- tevaḳḳuf orada kıldı vefā
Şāh ile bī- tekellüf oldı Gedā

Didi iy āşina-yı baḥr-ı belā
iy muḳīm-i maḳām-ı şehr-i fenā

Ḫōş mısın ḥasret-i fırāḳum ile
Nicesin şevḳ-i iştiyāḳum ile

ᶜIşḳ ile sen benüm ġarībümsin
Bāġ-ı ḥüsnümde ᶜandelībümsin

Cānuñı nār-ı ḳahra ṣalmayasın
Benüm itdüklerime ḳalmayasın

ᶜĀlem içre belāsuz olmaz bāl
Furḳat ile bilindi ẕevḳ-i viṣāl

Manṣıba irse kişi zaḥmetsiz
Manṣıb olur yanında ḳıymetsiz

63a Çekmeyen ḫastalıḳda derd ü teᶜab
Sağlıġun ḳadrini bilür mi ᶜaceb

Ḥasretine bulınca kişi vuṣūl
Ne duʿā eylese olur makbūl

Olur iken bu resme nāz u niyāz
Cān u dilden o ʿāşıḳ-ı mümtāz

Gördi çün Şāh'dan bu denlü vefā
Yönelüp Ḥaḳḳ'a itdi Şāh'a duʿā

Didi iy Ḥayy u Ḳāḏıyü'l- ḥācāt
ʿömrümi ʿömr-i Şāh-ı ʿāleme ḳat

ʿömri ṭūl u dirāz ola Şāh'uñ
Güni günden yeg olsun ol māhuñ

ʿömri vü devleti ziyād olsun
İki ʿālemde ber- murād olsun

Gül gibi aña ġuṣṣa irgürme
Üzerinden yavız yil esdürme

Eyleyince Gedā duʿāyı tamām
Döndi ol Şāh'a itdi fetḥ-i kelām

Didi düşmān sözine itme ʿamel
Beni cevr ü ʿitāba görme maḥal

Ben ḳulundan begüm yalan gelmez
ʿĀşıḳundan sana ziyān gelmez

1749a ola : olup B,C; 1749b güni : gün B
1753a sözine : söziyle C

Beni cevrüñle imtiḥān itdüñ
Hemdemüm nāle vü fiğān itdüñ

Gerçi kim nār-ı fürḳat oldı yerüm
Ne belā ise cevrüñi çekerüm

Ḫāḳ-i pāyüñe her ne ṣañursam
Yoluma gelsün ol benüm her dem

Beni luṭfundan eyleme maḥrūm
Ne diyem saña olmaya maᶜlūm

63b Söyleşürken Gedā ile o ḥabīb
Geldi aḥvāle māniᶜ oldı raḳīb

Bu maḥallerde kim gele engel
öldürür ᶜāşıḳı nite ki ecel

Āh idüp ol Gedā-yı bī- dermān
Girü geldüği yola gitdi hemān

Çünki ayrıldı Şāh'dan o Gedā
Didi āh u fiğān ile ḥayfā

Āf-tāb-ı cemāl-i dil-dāre
Girü baḳmağa bulmadum çāre

Eyledi baña gerçi ᶜarż-ı cemāl
ᶜAḳlı başumdan aldı nūr-ı celāl

1760a Bu maḥallerde kim gele : Gelse bu maḥallerde bir B

Yandı nār-ı firāḳa cān ile ten
Baḳmadum aña furṣat elde iken

Fevt olınca bu furṣat u imkān
Kāşki fevt olaydım anda hemān

Görmedüm anı nā- murād oldum
Derd ile ezʿafu'l- ʿibād oldum

Ḳaldı ḥasret ḳıyāmete nideyin
Bir yire başumı alup gideyin

Kendüzine idüp bu resme ʿitāb
Der u dīvāre eyler idi ḫiṭāb

Yedi yıl ʿāşıḳ oldı eyledi āh
Şāh'a bir kerre itmemişdi nigāh

Rast gelse o māh-ı tābāna
Baḳamazdı Gedā-yı dīvāne

Gözleri yaş ile ṭolardı meğer
Ḳaldurup başın idemezdi naẓar

Bu ʿacebdür ki Şāh'ı gördügi ḥīn
Görmedüm diyü eyler idi yemīn

64b Kim ki bu sırdan eyleyeydi su'āl
Oḳur idi bu ḳıṭʿayı fī'l- ḥāl

1769a Kendüzine : Kendüsine B,C; 1769b ḫiṭāb : cevāb B,C

1771a māh : şems B,C

Ḳıṭʿa

Bu ne ḥüsn ü cemāl olur yā Rab
Baḳıcaḳ ʿaḳl u fikr olur maʿdūm

Bu ne ḥikmet durur ki gören anı
Ola seyr-i cemālden maḥrūm

Ḫāne-i vīrānuñda bir gice mihmān olurın diyü Şāh-ı
müstmend Gedā-yı derd- mendi āvāre itdügüdür *

Devlet ol ʿāşıḳ-ı dil- fikāre
Müsteḥaḳ ola raḥm-ı dil-dāre

Gelmege ḫānesine cānānı
İde anuñla ʿahd ü peymānı

Ne saʿādet durur bu kim nāgāh
Gele bir ḳulınun ayağına Şāh

Bu vefā her ʿinayetüñ yegidür
ʿĀlem içre vefālarun begidür

Derd-i ʿışḳ ile sende var ise ḥāl
Ne dimekdür bu zevḳi ile ḫayāl

Saña maṭlūb vara ṭālib ola
Çoḳ ʿināyetler ide rāġıb ola

---

* vīrānuñda : vīrānuña A,C; gice : gün varup A,C

Nāgehān devlet ayağına gele
Raḥm idüp ḫāṭıruñı ala ele

ᶜĀşıḳ u bī- ḳarar u bī- ṭāḳat
Derd- mend ü ḥaḳīr ü pür- miḥnet

Yaᶜnī dīvāne-i cemāl-ı ḥabīb
Maẓhar-ı ᶜışḳ olan Gedā-yı ġarīb

Şevḳi günden güne ziyāde olup
Mihr ile sāye- veş fütāde olup

64b Gitdügince ḳarārı gitdi anuñ
Ṣabr ile iḫtiyārı gitdi anuñ

Varsa bir menzile buçuḳ saᶜāt
Yoġ idi anda ṭurmaġa ṭāḳat

Maşrıḳ idindi kūy-ı cānānı
Maġrib idindi beyt-i aḥzānı

Gün gibi ṭurmayup Gedā-yı benām
Ara yirde varup gelürdi müdām

Ṭolanup reh- güẕār-ı dil-dārı
Eyler idi fiġān ile zārī

Ṭañ mı küstāḫlıḳ iderse Gedā
Böyledür ḥāl-i ᶜāşıḳ-ı şeydā

1784 B nüshasında mısralar yer değiştirmiştir.

1784b ḥaḳīr : faḳīr B,C

Günde bin kerre görse cānānı
Bir dahi görmege iver cānı

Gerçi raḥm eyler idi ḥāline Şāh
İncinürdi bu fiᶜline her gāh

1795 Bir gün ol Şāh-ı muḳtedā-yı enām
Rāst geldi Gedā'ya virdi selām

Aldayup şīve-i nezāket ile
Pāreye atdı bir ẓarāfet ile

Didi iy ᶜandelīb-i bāġ-ı niyāz
Eşref-i ḫalḳ u ᶜāşıḳ-ı mümtāz

Miḥnet ü cevr ise uran oldı
Saña raḥm idecek zamān oldı

Bir gün iy derd- mend-i bī- dermān
Ḫānene varup olayın mihmān

1800 Senüñ ile muṣāḥabet ideyin
Saña vāfir mülāyemet ideyin

Çekdügün zaḥmeti unutdurayın
Seni iḥsānum ile ḫoş göreyin

1794 -B; 1794b fiᶜline : vażᶜına C

1799a iy : ol A

1800b vāfir : varup A; ideyin : ideyim B

65a Delirüp bir bahāne itmeyesin
Ṣaḳın evden yabana gitmeyesin

Ṭurasın intiẓārum ile müdām
idesin seyri kendüzüne ḥarām

Seni ḫānende bulmaz isem eger
Bir daḫi ḳılmayam yüzüne naẓar

Ḳıldı çünkim Gedā'ya böyle yasaḳ
Rāżı oldı o server-i ʿuşşāḳ

Aldanup sözine o dīvāne
Muntaẓır oldı Şāh-ı devrāne

Anı bilmezdi kim bu pāre idi
Kendünüñ s̲ıḳletine çāre idi

Āferīnler ola bu tedbīre
Çekdi bir söz ile anı zencīre

ʿAhdine ṭuruben gele ṣandı
Oldı anuñ bu ʿahdi pā- bendi

Nice ay ol Gedā-yı dīvāne
Çıḳmadı kūy-ı yāre seyrāne

Varuben Şāh'a itmez oldı fiġān
Kulağı dinc oldı nice zamān

1810b Nice : Ḫaylī B,C

Ḥasb-i ḥāl-i Gedā *

Beyt-i aḥzānınuñ öñinde Gedā
Ṭurup eylerdi gelmesini recā

Yaḳasın çāk idüp kitāb gibi
Gözi yoldaydı resm-i bāb gibi

Gele diyü o serv-i laᶜl-i ḳabā
Muntaẓır ṭurur idi yolda aña

Ġāh olurdı ki dūrdan ol ān
Bir ḳızıl cāmelü olurdı ᶜayān

Geliyor diyü ol Şeh-i ᶜālem
Ağlar idi sevindüginden o dem

65b Başına idemezdi ᶜaḳlını pīç
Döyemezdi o yana baḳmağa hīç

Soñra görürdi anı Şah degil
Ġuṣṣadan olur idi lā- yaᶜḳıl

Saḫt olup eyler idi ol şeydā
Ol ḳızıl cāmelüyi istihzā

---

* -A,C

1812b Ṭurup: Ṭuruben C; eylerdi: gelmesin C; gelmesin: iderdi C

1814b aña : Geda B

1815a dūrdan : ṭurarak A

Didi iy ḳadd ü ḳāmeti mevzūn
Saña düşer mi cāme-i gül- gūn

Güle beñzer mi lāle-i nuʿmān
Tengrisi birdür anuñ ile hemān

Buradan bir daḫi gelüp gitme
Yüregüm oynadup melūl itme

Gülşen-i dehrde ġurāb- ṣıfat
Cāmeni var hemān siyāha boyat

Cām-ı ʿışḳ idüp anı mest-i ḫarāb
Ḫalḳa bu resme eyler idi ʿitāb

Gāh ḳapuyı eyleyüp dīvār
Ḳapu ardında eyler idi ḳarār

İnanup ḳavl u ʿahd-i Şāh'a Gedā
Ḳulaġ ururdı rāh-ı Şāh'a Gedā

Oturup urur idi ol bīhūş
Cümle āyęnde vü revendeye gūş

1820a Didi : Dir idi B,C; ḳadd ü ḳāmet : sefīh B,C; mevzūn : nā- mevzūn B,C; 1820b düşer mi : düşmezdi B; düşmez bu C

1822a bir daḫi gelüp : gelüp bir daḫi B

1826 -C

1827a Oturup : Gāh oturup C; urur idi : ururdı C;

işidüp bir ayaḳ ṣadāsı o dem
Geldi diyü olurdı ol ḫurrem

Ḳāmetini kemān eyler idi
Ol ṣadāya terāne eyler idi

Ne ᶜaceb ḫōş ṣadā durur bu ṣadā
Ḳadem-i yārdan ola peydā

Soñradan görür idi ol bī- dil
Ḳadem-i dilberüñ ṣadāsı değil

66a Ṭāḳatı ṭaḳ olup düşerdi hemān
Ġam-ı hicrān ile iderdi fiġān

Yire sürüp yüzini yaşı gibi
Ḳanlar aġlardı bağrı başı gibi

Küsünüp ṭāliᶜine ḥasret ile
Geçinürdi bu derd ü miḥnet ile

Ne ṣafādur ki dilber-i mümtāz
ᶜĀşıḳına bu vech ile ide nāz

Gelmemek ṣanma anı gelmekdür
Bu yalan ehl-i ḥāle girçekdür

Bir cefādur ki ᶜayn-ı iḥsāndur
Bir belādur ki derde dermāndur

1830a ṣadā durur : ṣadā idi B; bu : o B,C
1833 -C; 1833b Ḳanlar : Ḳanlu B; aġlardı : idi B

Ḳanı bir ehl-i ẕevḳ ᶜāşıḳ-ı ḫāṣ
Ola bezm-i muḥabbete raḳḳāṣ

Yārdan nīk ü bed ki ṣādır ola
Çeke ṭağlarca derdi ṣābir ola

Faḫr idine cefā-yı yār ile
Sevine ġuṣṣa-i nigār ile

Añlamaz bu rumūzu her cāhil
Söz ḫavāṣṣa durur ᶜavāma degil

Gedā-yı bed- nāma Şāh-ı be-nām nihānı itdügi vefālardan baᶜżı ᶜavām bize iᶜlām eyle diyü iḳdām ve ibrām itdüklerinün ẕikri ve beyānıdur *

Rāvī- ı ᶜışḳ u nāḳil-i aḫbār
H̱alḳa bu yüzden oldı ḳıṣṣa- güẕār

Ḳıldılar ol Gedā'ya yine su'āl
Didiler iy sipihr-i ᶜışḳ-ı melāl

Bunca yıldan berü o şems-i ḏuḥā
Saña hiç itmedi mi mihr ü vefā

1839b derdi : derdini A; ṣābir : yir A
 * ẕikri ve beyānıdur : -B,C
1843b sipihr : Gedā B; ᶜışḳ-ı : ᶜışḳa B,C
1844a ḏuḥā : cihān B

Nice nevrūz u nice ᶜīd oldı
Güller açıldı ġoncalar güldi

66b Bir bahāneyle iy Gedā-yı ġarīb
Elini öpmek olmadı mı naṣīb

Geçdi ᶜömrüñ belā-yı furḳat ile
Behre- mend olmaduñ mı vuṣlat ile

Āhir olmadı mı firāḳ elemi
Pehlūya çekmedün mi ol ṣanemi

Ṣoḥbetine irüp nitekim şemᶜ
Olmadun mı o māh-rū ile cemᶜ

Sevdügün başı içün itme nihān
Bize eyle bī- Rabb-ı Ḳaᶜbe ᶜayān

Çāresüz ḳaldı ol Gedā-yı ḥazīn
Virdiler aña dürlü dürlü yemīn

Göñlinüñ ḫānesin idüp ābād
Söze bu resme urdılar bünyād

1845 -A

1847 -C

1850b ᶜayān : beyān C

1851 -C

1852 -C

ᶜĀḳıbet sözlerine virdi cevāb
Sa ile ḳıldı meskenetle ḫiṭāb

Didi bir gice raḥm idüp nāgāh
Geldi bu bende ḫānesine o Şāh

Ṭoġrılup geldi çün o serv-i revān
Ḳarşu çıkdı niyāz ile aña cān

Döndüm ol sālike ki ḳadre ire
Kūşe-i ḥalvetinde nūr göre

Müşterī yıldızıyla şems-i cihān
Ḳıldı burc-ı şerefde ṣanki ḳırān

Devlet ile o şems-i zühre-cebīn
Eyledi baḫt-ı tīre mi aydın

Oldı anuñla meskenüm rūşen
Ṭūr gibi tecellī nūrından

Müstedām olsun ol leb-i ᶜĪsā
Beni ol gice eyledi iḥyā

67a Ḳıldı ᶜarż-ı cemāl o şems-i cihān
Baḳamadum yüzine nice zamān

Gördügüm gibi anı ve'l- ḥāṣil
Ol perī itdi ᶜaḳlumı zā'il

Ḳarşusında yaḳamı çāk itdüm
Ṣu gibi kendü kendüden gitdüm

Nūr-ı dīdār itdi çünki ẓuhūr
Yüregüm pārelendi nite ki Ṭūr

Ḳanlu yaşuma garḳ idi bedenüm
Çünki ᶜaḳlum başuma geldi benüm

Didüm iy serv-i bāġ u şīve vü nāz
Ḳāmetüñ gibi ᶜömrüñ ola dırāz

Luṭf idüp yüzümüz başa geldün
Devlet ile begüm ṣafā geldün

Baña raḥm itmegi revā gördün
Beni Şāh'um murāda irgürdün

Kime kim luṭfı ola Mevlā'nuñ
Devlet ayaġına gelür anuñ

Hastaya kim ᶜināyet ide Ḫudā
Varur ana çaġırmadın hükemā

Ḥāṣılı ta olınca nıṣfü'l- leyl
Baña iḥsānlar idüp eyledi meyl

Ben niyāz eyledükçe eyledi nāz
Şāh-ı ᶜāşıḳ- perest ü bende- nüvāz

1863 -C

1870a ᶜināyet ide : ola ᶜināyet-i B

Ġonca- veş giymiş idi ol h̲ūnī
Ṭaşına sebz içinde gülgūnı

Hemdem oldı o mübtelāsıyla
ᶜIyş u nūş eyledi Gedā'sıyla

Deheninden o dil-ber-i fāyıḳ
Būseler virdi cānuña lāyıḳ

67b Ben Gedā'sına oldı çok raḥmı
Oldı ol gice laḥmun laḥmı

Ṣubḥa dek şemᶜ gibi uyumadum
Şevḳ ile öpmedük yirin ḳomadum

Çünki uyandum irdi cāna melāl
Düşüm imiş meger ki bu aḥvāl

Hīç ola mı ki dil-ber-i raᶜnā
ᶜĀşıḳa eyleye bu denlü vefā

Furḳati dil-berün ᶜaẕāb ancaḳ
Vuṣlatı bir h̲ayāl-ı h̲āb ancaḳ

Düşde ᶜāşıḳ viṣāle bulsa vuṣūl
Uyanup degmez ıżṭırābına ol

1874b eyledi : itdi B,C

1878 -C

1881 -C; 1881a viṣāle : nigāre B

Var nice bin belāsı başında
Nesne yoḳtur zamāne ḥālinde

Kime kim ṣundı sāġar-ı gülgūn
Eyledi son nefeste baġrına ẖūn

Her kimüñ kıldı yüzine ẖande
Aġladup itdi āẖir efgende

Kimi kim ẕevḳ-i vuṣlata iledür
Anuñ ardınca furḳati biledür

Felegün işi ber- ḳarār olmaz
Kimse devrinde şād olup gülmez

Eyle bu pendümi benüm maᶜlūm
Eyleme kendü kendüni meẕmūm

Sözi bu resme ẖatm idince Gedā
Hātif-i ġayb orada kıldı nidā

Didi iy pīşvā-yı rāḥ-ı ḏalāl
İller içre mükedderü'l- aḥvāl

Ġāfil olma bir ince yoldur ᶜışḳ
Oġlan oyuncaġı degildür ᶜışḳ

1882a başında : bālında B,C

1885 -C

68a Seyr-i dil-ber virür egerçi sürūr
Cānib-i Ḥaḳ'dan oyalar alıkor

Bilmiş ol her meh-i seri ü's- seyr
ʿĀşıḳuñ başına getürmez ḫayr

Bir gün olur irişür ana zevāl
Ṭolunur çehresinde mihr-i cemāl

Aña meyl itme kim zevāli ola
Aña şād olma kim melāli ola

Dime yar ile eylerin ᶜālem
Vardur ol ᶜālemüñ ṣoñında elem

Lezzet-i vaṣlı ᶜayn-ı ẕilletdür
ᶜĀḳıbet mūcib-i nedāmetdür

Saña lāyıḳ mıdur bu kim ola dost
Ḳan ile üstüḫān ile bir post

Cānuñı derde hemdem itmişdür
Seni ehli cehennem itmişdür

Göremez kimse nūr-ı Raḥmān'ı
Çıḳmayınca bu ᶜayn-ı nefsāni

Görme dil-ber cemālini ḥaẕer it
Ṣūrete baḳma sīrete naẓar it

1891a virür : durur A

1892 -A

Çehre-i dil- rübāya şeydāsın
Belki ṣūret- perest-i dünyāsın

Dāyimā mübtelā-yı dil-bersin
Vāh ki aġyāra yārdur dirsin

Yār olan saña ol Ḫüdā'dur pes
Cānib-i ḫalḳdan muḥabbeti kes

Bu ᶜayāndur ki rāżī olmaz yār
Olsa sende muḥabbet-i aġyār

1905 ᶜĀşıḳa iki ḳıble- gāh olmaz
Bir vilāyette iki şāh olmaz

Yā Ḥaḳḳ'ı sev ya yārı iy ġāfil
Döymez iki muḥabbete bir dil

68b Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ol ki oldı ḫalīl
Gördi dil Kaᶜbe'sinde nūr-ı Celīl

Ṣıdḳ ile her kim olsa ᶜāşıḳ-ı Ḥaḳ
ᶜIşḳını ġayrıdan keser mutḷaḳ

Āh kim mihr-i ᶜārıż-ı dil-ber
Seni bir müşrik-i muḥabbet ider

1901 -C

1902 -C

1906a yārı : ḫalḳı B,C

1907 -C

1910 Ḳāmet-i kim nihāl-i cennetdür
Bir baḳımda kemāl-i ʿibretdür

Kelimāt-ı nigārı itme ḳabūl
Gel Kelām-ı Ḳadīm'e ol meşġūl

Kākülidür ḥicāb-ı ẓılāli
Ḳoma ẓulmetde şāhid-i cānı

Gönlüne gelse zülf-i ʿanber-i bū
H̱āne-i ḳalbüni ider ḳarañu

Sözini dinleme ki ol efsūn
Nice Ferhād'ı eyledi mecnūn

1915 Ṣaçları cümle dām-ı miḥnetdür
Ḳaşları mevc-i baḥri ẓulmetdür

Ṭutalum kim ola perī vü melek
Gözüne dīv olur ṣaḳal gelicek

Saña iblīs ider hezārān rīv
Cān gibi sevdügün olur bir dīv

Şāh dirken güzellere nāgāh
Bir gün ola ecel diye saña Şāh

1910b Bir baḳımda kemāl-i ʿibretdür: Ādeme bir ʿaṣā-yı ʿibretdür B,C

1912 -A,C

1913a Gönlüne: Kākülüne A; Gönlüme B; gelse: gelirse A;zülf:-A

Bu naṣīḥatları idüp iᶜlām
Sözi ḫātif bu resme ḳıldı tamām

Eyleme kendüni ᶜitāba maḥal
Hātifüñ ḳavli ile eyle ᶜamel

Bu günāha gel eyle istiġfār
Ki soñında nice belāları var

Kendüni eyle baḥr-i vaḥdete ġarḳ
Ḥaḳḳı bāṭıldan eyle ṣıdḳ ile farḳ

69a Bu kelām-ı cemīl ü pend-i cemīl
Ẓulmet-i ġafletüne oldı delīl

Hüner oldur ki bu yola giresin
Nefs-i emmāreyi zebūn idesin

Bu ḥikāyetden alasın ᶜibret
Rāh-ı dīn içre idesin ġayret

Ḫātimetü'l- Kitāb

Minnet ol Müsteᶜāna kim bu kitāb
Oldı genc-i muḥabbete bir bāb

Fī'l- meṡel bāb-ı ᶜışḳa hādīdür
İki ṣafḥa iki ḳanadıdur

1923 -C; 1923a pend-i cemīl : pend-i celīl B

1927a ᶜışḳa : ᶜışḳ-ı A,B

Şevket ile bu söz-i şehr-i niẓām
Oldı bir haftanun içinde tamām

Uydurup baḫr-ı naẓmuma yazdum
Āb-ı ṣāf ile misk-i ter ezdüm

Nāme bir būsitān-ı toḫm-ı perverd
Hāme bir tercümān-ı ḳıṣṣa-i derd

Ṭūr-ı Mūsā sevād-ı lafẓu maḳāl
Sırr-ı maʿnī ricāl-i ġayb miṣāl

Oldı dürr-i ḫayāl-i ḫāṣıla pür
Ṣanki bir şīve- kār dilberdür

Ṭoġdı çünkim bu şāhid-i maʿnā
Oldı nām-ı şerīfi Şāh-ı Gedā

Sözi el- ḳıṣṣa iḫtiṣār itdüm
Lāzım olanı iḫtiyār itdüm

Ehl-i dillerde bu mes̱el añılur
Kim ki çoḳ söyler ise çoḳ yañılur

69b Her kimün kim sözinde kes̱reti var
Anda dīvānelik ʿālameti var

1930a toḫm : ġam B,C

1932 -C

Getürür uyḫu ehl-i ᶜirfāna
Ḥīn-i ṣoḥbetde uzun efsāne

Nāfenüñ bu kitāb ᶜaynı durur
Ḳıymeti aġır elde yeyni durur

Kime kim ᶜavni ola Mevlā'nuñ
Her sözi bir kitāb olur anuñ

Mey-i surḫ ile sāġar-ı rūşen
Yeġ durur nice baḥr-ı aḫżardan

Ne revādur idüp kitābı büyük
Her zamān illere ola bir yük

Kāşki bu sevād-ı luṭfı kelām
Bir iki beyt ile olaydı tamām

ᶜĀrīdür ᶜāriyet libāsından
Pāk durur tercüme belāsından

Kimseden nesne almadum kaṭᶜa
Yaᶜlemu'llāh meġer tevārüd ola

1937 -B

1938a Nāfenün : Getürür B; Nāmenün C

1940 -C; 1940b Yeġ durur : hoş durur B

1943b belāsından : palāsından A

itmesünler kitābuma taᶜnı
Ṣanmasunlar dürūġ-ı bī- maᶜnī

Her ne ise eger ḫatā vü ṣavāb
Ḥasb-i ḥālüm durur benüm bu kitāb

Raḥmet ol kātibe cihānda müdām
ide anı muḳābeleyle tamām

Mümkin olduḳça ide saᶜy-ı cemīl
Ḳıla bir bir ḫatāsını tebdīl

Oñmasun ᶜālem içre ol nādān
Boza bu gülşeni nite ki ḫazān

Elifi oldı ṣanki ḳāmet-i yār
Egri yazup uzada nite ki mār

70a Cehl ile ide fiᶜl-i nā-maᶜḳūl
Seng-i noḳṭayla raḥmı zaḫm ide ol

Sehv ile ide ġayreti ᶜibret
Yaza lafẓ-ı muḥabbeti miḥnet

Ḳalemin mīl- veş çeküp meselā
Eyleye ᶜayn-ı şiᶜri nā- bīnā

Ol ki luṭf u mürüvvet ıssı ola
Ḳıla Yaḥyā żaᶜīfe ḫayr duᶜā

1945a itmesünler : Eyleyüp bu B

Baḥr u ber şāhı oldı ol gūyā
Şi^{c}ri anuñ yeniçeridür aña

Ol durur şarḳ u ġarb sulṭānı
Ki ṭurur ḥaşr olınca eyvānı

Kimde kim ola nūr-ı mihr-i cemīl
Olmaz ol źerrece du^{c}āda baḫīl

Naẓar-ı pāk ile ider naẓarı
Göricek müfīd ü muḫtaṣarı

Yā ilāhī bi- ḥaḳḳı nūr-ı Resūl
^{c}Ālem içre du^{c}āmı eyle ḳabūl

Ḫāmemi bāb-ı ^{c}ışḳa ḳıl miftāḥ
Nāmemi eyle rāḥatü l- ervāḥ

Bu kitābum olınca rūz-ı ḳıyām
Ola eglence ehl-i ^{c}ışḳa müdām

Bu ^{c}ayāndır ki göz göre nice ḫar
Aña ^{c}ayn-ı ta^{c}aṣṣub ile baḳar

Kör idüp anı ḳıl baḳar gibi lāl
Ḳoma söz söylemege anda mecāl

1955a şāhı oldı : ḥākimidür B; 1955b Şi^{c}ri anuñ: Naẓm u neṡri B

1956a şarḳ u ġarb: meslek-i naẓm B; 1956b eyvānı: dīvānı B,C

1962 -A

Şuᶜārādan eger ki bir ednā
Andan olursa sārıḳ-ı maᶜnā

ᶜömrünüñ gülleri ḳamu ṣolsun
ᶜĀlem içre cüvāna merg olsun

Uzadırsa gül maᶜāniye dest
Desti olsun çınar gibi şikest

Noḳṭa gibi olup vücūdı ᶜadem
Ḳurusın barmaġı mis̱āl-i ḳalem

Her elif ḳatline ola bir tīr
Çeke her mıṣrāᶜ aña bir şimşīr

Ekremü'l- ekremīnsin yā Rab
Erḥamü'r-raḥīmīnsin yā Rab

70b Bizi ġarḳ eyle baḥr-i raḥmetüñe
Lāyıḳ olan budur çü Ḥażret'üñe

Fikrüni maḥrem eyle ᶜālemde
Ẕikrüñi hemdem eyle ṣoñ demde

ᶜAyn-ı ᶜafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

1965 -A; 1965b ᶜĀlem : iller B
1966 -A

Temmetü'l- kitāb bi-ᶜavni'llāhi'l- Meliki'l- Vehhāb ketebehu faḳīru ᶜafvi'llahi ve rāci lutfihi'l- ḫāfī kātib Muḥammed bin el- merḥūm Ḥanīfī ᶜamelehu'llāhu bi- ᶜafvi'l- vāfī min evlādi merḥūm ve maġfūrun leh evliyāi'l- ᶜizām ve meşāyiḫi'l- kirām Ḥażret-i İlyās Beg (K.S) fī Gegbüze taḥrīren fi evāsıṭi Şevvāli'l- mükerrem li-sene tisᶜa ve sebᶜīn ve tisᶜa mi'e *

---

* A Nüshasının sonu

SONUÇ

XVI. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahya Bey'in Şāh u Gedā isimli mesnevisinin karşılaştırmalı metnini hazırlamış bulunuyoruz. Şāirin ve eserinin, bulunduğu dönem içerisindeki yerini tesbit etmek amacıyla, çalışmamızın başında XVI. yüzyıl Türkiye'sinin siyasi durumunu ve bu dönem Türk edebiyātının umumī teşekkülünü gösteren dar bir çerçeve çizdik. Çalışmamızın muhtevası gereği, mesnevi nazım şeklinin Türk edebiyatındaki tarihi gelişimini ve özellikle XVI. yüzyıl mesnevī edebiyātını kısaca tanıttık.

Çizdiğimiz çerçeve elbette ki XVI. yüzyıl gibi Türk milletinin her yönden şahlanıp yüksek seciyelerinin siyaset, kültür, san'at ve edebiyāt olarak kemaliyle tezahür ettiği muhteşem bir manzarayı göstermekten acizdir. Fakat küçük bir kesit halinde sunduğumuz bu çalışma, Türk edebiyatının özellikle mesnevi sahasında taklit çağını tamamlayarak rüştünü ispatlaması açısından önemlidir. Çünkü Şāh u Gedā Yahya Bey'in kendi fikrinin mahsūlü ve zekāsının eseridir. Hiçbir eserden alınmamış, hiçbir şairden çalınmamıştır. Şair de bunu eserinin sonunda özellikle :

ᶜArīdür ᶜāriyet libāsından
Pāk durur terceme belāsından

Kimseden nsne almadum ḳaṭᶜa
Yaᶜlemu'llāh meger tevārüd ola

diyerek belirtir.

Bilindiği gibi mesnevī nazım şekli İran edebiyātında doğmuş ve Türk edebiyātına da oradan geçmiştir. Yüzyıllar boyu Türk şāir ve sanatçıları; Firdevsī, Genceli Nizamī, Sa dī- i Şīrāzī, Mollā Cāmī gibi Īrānlı şāir ve ediplerin dev eserlerinden feyiz ve ilham almış; fikirde derinleşerek, mânada enginleşerek, sanatta incelerek yetişmişlerdir. Leylā vü Mecnūn, Ferhād u Şīrīn, Yūsuf u Züleyhā gibi aşk hikayelerini ya olduğu gibi Türkçe'ye çevirmişler veya kendi mizaçlarında yoğurarak onlara Türkī bir libas giydirmişlerdir. Hatta Taşlıcalı Yahyā Bey'in Hamse' sinde yer alan Şāh u Gedā dışındaki diğer mesnevīleri de bu vadidedir. Şāirin Gencine-i rāz, Gülşen-i envār ve Kitāb-ı usūl adlı eserleri; Nizamī'nin Mahzenü'l- esrār, Cāmi'nin Sübhatü'l-envār , Sa^{c}dī'nin Gülistan ve Bustan adlı eserlerine nazīredir. Yūsuf u Züleyhā ise Īrān ve Türk edebiyātlarında defalarca işlenen bir aşk hikāyesidir.

Şāh u Gedā şekil ve sanat yönünden fevkalāde mükemmel bir eser değildir. Ehemmiyeti yukarıda arz ettiğimiz gibi konusunun mahalli ve orjinal oluşundan, dil ve üslubunun sāde ve samimiliğinden ileri gelmektedir. Mesnevīnin en çok dikkat çeken yeri İstanbul şehrengizidir. Zaten esere mahalli bir görünüm kazandıran da bu bölümdür. Özellikle Ayasofya'nın tasviri daha ayrıntılıdır. Şairin Ayasofya ile Mescid-i Aksa'yı ikiz kardeş ilan etmesi manidardır. Ayasofya o zamanlar ibadetin tarlası, duanın da harmanıdır. Kubbesiyle, sütunlarıyla, kemerleriyle içindeki mü'minlerle beraber Hakk'a ibadet etmektedir. İçi dışı bir mü'minin kalbi kadar

saf ve berraktır.

Ve istanbul'a asıl canlılık veren At meydanı'dır. Burası " güzellerin menba'ı, aşıkların mecma'ıdır". Şāir burada içlerinde hikayenin kahramanı Şāh'ın da bulunduğu dört güzelden bahseder. Bunlar erkek güzelleridir. Eser bir aşk hikayesi olduğu halde hiçbir kadın kahramanı yoktur. Yahya Bey eserin sebeb-i te'lif bölümünde bunu özellikle belirtir. Hem de Leylā vü Mecnūn, Hüsrev ü Şīrīn, Vāmık u Azrā gibi klasik hikayelere konu olan aşkı temiz bir aşk olmamakla itham eder:

Bir alay bī-meẕāḳ u zen-pāre
Bir alay derd-mend ü bī-çāre

Ne bilür sırr-ı ᶜışḳ-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü hāl-i cānānı

Lāyıḳ oldur ki hīç olmaya nāḳl
Ḳıṣṣa-i ᶜışḳ-ı nāḳıṣātü'l- ᶜaḳl

Şāire göre civan-merd bir delikanlıyı sevmek temiz bir duygudur. Bu görüşünde asker- şāir olan Yahyā Bey'in mesleğinin de tesiri olabilir. Şāirin bu tenkidine rağmen hikāyeye konu olan Gedā ile Şāh arasındaki aşk da bir kadına duyulan aşkdan farksız şekilde tasvir edilmiştir.

Şāir olayların akışı içerisinde yer yer kendi hayat tecrübelerini de verir. Konuyla ilgili olarak aşk hakkında çeşitli kurallar söyler. Meselā, āşık sevdiğine aşkını asla söylemeyecektir. " severim kal'asını yıkacak, hisār-ı inkāra

sığınacaktır." Aşk mektubu da sevginin göstergesidir. Eğer sevgili mektubu okursa sevgisi var demektir. Şāirin aşk derdinden kurtuluş için Lokman Hekim'den sunduğu reçete de ilginçtir: Vuslat, sefer veya sevgiliyi kötülemek. Fakat Gedā'ya bunların üçü de tesir etmez.

Hikāyede olaylar arasında bütünlük yoktur. Ayrı ayrı maceralar halindedir. Olaylar belirli bir sonuca doğru gelişme göstermez. Şahıslar, zamān ve mekān da tamamen hayālidir. Her ne kadar şāir hikāyenin başında mekān olarak İstanbul'u, At Meydanı'nı, Rumeli'yi zikrediyorsa da olayların akışı içerisinde bu mekan kaybolur ve hayālī bir ortama dönüşür.

Eserde bol bol halk deyimleri ve atasözlerine yer verilmiştir. Az sayıdaki Arapça beyitler, ayet ve hadisler ise giriş bölümündeki tevhid, münacaāt,na't,mi'raciye ve medhiye manzumelerinde yer alır. Üslubu monotonluktan kurtarmak için araya gazeller serpiştirilmiştir. Mesnevideki sadelik ve samimilik bu gazellerde de göze çarpar. Mahalli renkleri, dilinin sadeliği ve üslubunun samimiliği ile Şāh u Gedā edebiyatımızda çok okunan bir eser olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA

KAYNAKLAR

A- KATALOGLAR

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, İst., 1961

B- TEZKİRELER

ʿAhdī, Gülşen-i şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 9598

ʿĀlī, Künhü'l- aḫbār, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 5959

ʿĀşıḳ Çelebi, Meşāʿirü'ş- şuʿarā, tıpkı-basım, Meredht-Owens, London, 1971

Beyani, Tezkiretü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 2568

Ḥasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp. nr. T.Y. 1737

Ḳaf-zāde Fāizī, Zübdetü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 1646

Latīfī, Tezkire, İstanbul, 1314

Nev'i-zāde ʿAta'i, Şakāyık Zeyli, İstanbul, 1268

Riyāżī, Riyāżü'ş-şuʿarā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 6169

Sehi, Heşt Behişt, yay. Mustafa İsen, İstanbul, 1980

C- LUGATLER

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara, 1970

Etik, Arif, Farsça-Türkçe Lugat, İst. 1968

Redhouse, James W., Tukısh and English Lexıon, İst. 1978

Yeni Tarama Sözlüğü, T.D.K., Ankara, 1983

D- DiĞER ESERLER

Banarlı, Nihad Sami, R.T.E.T., M.E.B. yay., ist. 1971

Bursa'lı Mehmed Tahir Ef., Osmanlı Müellifleri, Meral yay. ist. 1972

Bursa'lı Rahmi, Şah u Derviş, Manisa Muradiye Kütüp., nr. 2711

Candaş, Subhiye, Şah u Geda, Türkiyat Ens. travay nr. 59

Çavuşoğlu, Mehmet, i.A. Yahya Bey maddesi

Çavuşoğlu, Mehmet, Taşlıcalı Dukakin-zade Yahya Bey'in istanbul Şehr-engizi, T.D.E.D., ist.,1969

Çavuşoğlu, Mehmet, Dukakin-zade Taşlıcalı Yahya Bey, Diriliş, ist., Eylül, 1975

ipekten, Haluk, Edebi Bilgiler, A.Ü.E.F. Ders Notları, Erzurum 1982

Kocatürk, Vasfi Mahir, T.E.T. Ankara, 1970

Levend, Agah Sırrı, T.E.T., Ankara, 1973

Sinoplu Beyani, Şah u Derviş, A.S. Levend, D.E.H., T.E.T. Ankara 1973

ünver, Doç. Dr. ismail, Mesnevi, T.D., Türk Şiiri özel Sayısı II., T.D.K., Ankara, 1986

Yahya Bey, Divan, nşr. Mehmet çavuşoğlu, ist., 1977

Yahya Bey, Hamse, Millet Kütüp., Ali Emiri Ef. Manzum, nr. 986

Yahya Bey, Gencine-i raz, Ramazan Sarıçiçek, inönü üniv., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

Yahya Bey, Gülşen-i envar, Bekir Kayabaşı, inönü üniv., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

Yahya Bey, Şah u Geda, İst., 1284

Yahya Bey, Yusuf u Züleyha, Mehmet Çavuşoğlu, İst.1979

Mikrofilm Arşivi Nu. H-131

MÜELLİF ADI : Taşlıcalı Yahya

MÜTERCİM ADI :

ESER ADI : Şâh ve Gedâ

BOY : 203X125 mm.

KÜTÜPHANE : Atıf ef. Ktb.

KAYIT Nu. : 2139

Bu Mikrofilm Ankara'da Millî Kütüphane Mikrofilm Servisinde hazırlanmıştır. Ekim - 1956

[illegible]

فخذ من صديقك كل يوم
بأسرار لا تركن إليه
سلمت من العدو فما دهاني
سوى من كان معتمدا عليه

[illegible]

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

تعقا

دکل بنیم کبی زیاده درم کوزدن
قالمدی بختمده دوز شکایت روزکاردن

اذان بازه
اکر سربی کبی باشنده اینک شانه سی
اینک حالنه رحم ایده وب وفا ایده سک کاه

رافضی کبی علیدن غیری ایرمم
کم هر بار علی اولدی علی یارم

ایکلوجور وجفا ترکی ده و بجافی
عدل واحسان ایله انصافه در کارم

ریمی تنک دلداده ایله کن یارم
خونخوارده بر حقیقی تون بیزه

بنو یی دلدی بر غزه ایه غمزه ازم
نی اولدی دلی ده وذکی یارم

برنجی ایام
کز بی شهرت حسنی ایچره جهان ندن بکر
حق بولم ملک طاغده بکون بکر سنکم

ابدجنت اوکشیده رکم ولدنیاده بنده روی علی عاشق دیدارم بنی عانده دل افکار ونیسان ایکی تیغ مژکان علی بسترعالم
دانه ودام سبله صید ایلدم عنقایی خال مشکین علی طره طرارم

1 سطر بسم الله ای اولی الالباب … اولدی مفتاح فضل باب کتاب
2 دلده یازلسه گر او نقش رقوم … کشف اوله عینی ایله شمس علوم
3 کوستررتیغ وش او حسن مقال … منکر مصطفی یه روی جلال
4 اولک اولینه حمد ایدنلر … راه نظمه او سیف ایله گیده
5 بولدی اول تیغ اینه آسا … نوردن کر جلاله ایله جلا
6 کشف ایدن کیشی دین جانی … کوردی انده جمال رحمانی
7 ذوالجلال اولسه طلکی اولمرات … نور روشن عیان ایدر ظلمات
8 زین ایدر هر مقامی سرو مثال … جان و دل باغنی اچر او نهال
9 نظر ایله او سطره دلجویه … سورن باشنه بکزر ابرویه
10 اولدر اول و کلام قدیم … آخرندن گلیدر باب نعیم
11 عالم اغره پناهیدر ناس … علی اولدی صانکه عباس

اولدی

کتابن اولن هر کیم قرار
بلمطالعه اوروب باشینی قرارلر

12 اولدی هر سطری ای خجسته نهاد … پرده‌ء شاهدان شهر جمال
13 بسمله اولندن نقطه با … عین علمک سوادیدر معنا
14 حرف بادر سر بدیع و بیان … بلیتورا او کیله علم نهان
15 سالکه سینه‌دن جناح نجاح … معنی میم اربعین صباح
16 اینجه یولدر چو مد بسم الله … عین اعما ایدرمی اگه نگاه
17 دیده جانی آچ علی التحقیق … وار را الله اول طریق دقیق
18 اولمز اول اشرف کلامه شبیه … مد مدیدر نسکا تنبیه
19 یوروره غفلتیله صبح و مسا … اینجه دن اینجه در طریق خدا
20 لفظة الله اسم اعظمدر … جمله اسمادن اول مکرمدر
21 عین عشقیله اگه بوق بالذات … اولدی مستجمع جمیع صفات
22 اهل اسلامه کان رحمتدر … سایه بخشیء هدایتدر
23 الفی برلکینه شاهددر … احد و هم وحید و مولددر
24 الفی پیشوادر ایمانه … طوغری یولدر جناب جانانه
25 الفک معنیسی و رسمی عیان … بیک برادینه محققک اولدی نشان
26 اولدی لام لطیفی ایله نگاه … اقر لا اله الا الله

27 مدحتنى لسان ناطقه لال — لاملر اولدى پاى عقل عقال
28 لفظة الله ده هايه ايله نظر — خاتم دست قدرته بكزر
29 صدقله ذكر ايدنا ول الهى — عالم باطنك اولور شاهى
30 كيمكه تشديدكبى حقى بولور — عالمى كرپكينه آصمز اولور
31 ايله تشديدكبى قربنه يول — ماسواى قويورى حقله اول
32 اوچه قرانن طاير افكار — رالريدر نهايت اسرار
33 دالدر اسمى اسم رحمانه — حاسى حنانه ميمى منانه
34 غرق اولور بحر فكره عقل كرن — كه انك نونيدر اساس زمن
35 ياسيدر معرفتا وقينه كمان — چكيلور هر قزا وقينه روان
36 جمله حرفينه انك ايله نظر — خالقه هر برى عبادت ايدر
37 كمى كلدى قياملة وجده — كمى قلدى نيازله سجده
38 نه معمادر زبوكم دايم — الف اوله قيامن قايم
39 سجديه وارة سين بسم الله — راى رحمان ركوعى اينه پناه
40 سوزى والحاصل اهل حال — بورموزى كيرور رجال الكل
41 ونيمزدر بر علم سر عليم — خلقه حرف وصد ايله تعليم
42 ايدى لوميم ايله كلامى تمام — ظاهر اميمدر جو ختم كلام

توحيد ذو الجلال والجمال وصفنده لسان ناطقه لال وهيئت شهردو ناكال قدرتنه دال بر جل جلاله وعم نواله

43 منت اللهه كم اودر مولا — بردر انك يا اننده شاه وكدا
44 نيچه درويشى شاه اعظم ايدر — نيچه شاهى كداى عالم ايدر
45 پادشهليغه اولدر ازلى — يوقدر انك زوال ونقصانى
46 حمد وشكر اووهب النعمه — زيوريدر زبان محترمك
47 ذكر وحمد يدر آخر هر كاه — اهل توحيدن سر وحامده
48 حى وقيوم وعالم وعلام — حاكم وذو الجلال والاكرام
49 قادر وبر كمال ورب ومعين — ناصرو بى زوال وحى مبين
50 قدرتينك نمونه سى عالم — حكمتينك مثال لوح وقلم
51 تولج الليل فى النهار سكا — يتر اظهار قدرت مولى
52 قطره بحر لطف كون ومكان — ذره نوريك شمس جهان
53 اول يرتدى جهانى هر كه وار — اولدى هر شى فاعل ومختار
54 كيزليدر جمله شيده اسرارى — ماسوادر نقاب ديدارى

55 ذاتنه نسبت آدمی یا اهل | غیریتک علی علمنه کوز جهل

56 نور ذاتندن ایردی مهرکال | اولدی ذراتکا شهود الحال

57 عاجز اولور عقول نکته شناس | این مز ذات ذوالجلاله قیاس

58 واره مز کنه ذات پاکنه راه | عقل حس اندن اولیمز آگاه

59 ذاتنی کورمک استدی موسی | لن ترانی دیو ایرشدی ندا

60 فهم طبع سلیم مرغ خیال | اچه مز اوج ذاتن پروبال

61 ما هو الحق کما الله مطلق | ذاتینه ذاتنی بیلمز الحق

62 ذات حقی نیجه بیلور انسان | کندوزین بلمدی قالور حیران

63 حادث اولن قدیمی فهم ایتدی | بیلک عقل اول ولایته کیدی

64 دوبیمز اول علمه قال انسان | صغز اولکوزبه اوبیر روان

65 لفظ کندن او عالم الاکوان | یوغیکن کاینانی ایلدی وار

66 امر ایله ظهوره کلدی همان | ایکی حرف ایله جمله ایکی جهان

67 بونه قدرتدر تعالی الله | یوغیکن وار اوله بو چرخ دوتاه

68 نظر ایله بو دور باف لاکه | داین اولدی نقطهٔ خاکه

69 داین ایچره عالم امکان | عالم ایچره بها بولور انسان

70 ولدی انسان ایچنده عرش عظیم | کعبة الله یعنی قلب سلیم

71 قلب ایچنده محبت سبحان | احسن الخالقین عالی شان

72 اولدی مخلوقه دایره مسکن | چقه مز کمسه دور دایره دن

73 ماوراسی نه در بو دایره نک | ماعداسی نه در بو دایره نک

74 بیله مز کمسه حال بیرونی | اکلمز کمسه ذات بیچونی

75 ذاته شول دکلو عقل اولور نزدیک | بیلور انی که یوقدر انکه شریک

76 ایلین عین عبرتیله نظر | حکمتن قدرته حواله ایدر

77 انک ایله وجوده کلدی جهان | بحر ایله صانکه موج بی پایان

78 چونکه جمع ایتدی چار اضدادی | جسم انسانه اوردی بنیادی

79 بو ایله ایتدی دلیل حکمتیدر | حکمتی مقتضای قدرتیدر

80 قطره در آدمی قیلور پیدا | انی بحر علوم ایدر محضا

81 اولدی نقشبندن عقل حیران | صورته نقش ایتدی شکل انسانی

82 آدمک کنج روحنه مسکن | نفس امان اولدی اژدرها

83 کیمکه قلدی بو اژدری مقتول | بولدی کنج نهان روحه وصول

84 کیمسنه حکمتینه یول بولمز | قطره دریالری محیط اولمز

85 قلدی حبیبی مقصود | بن دلرزدی جمله موجود

86 نور كونين آسكه بر قولدر | عقل كل كشنين بر كلدر
87 قدرتي شمس ايله قلدي عطا | خاره دن لعل وخاره دن خرما
88 يقه مزامري اولمسه الحق | بنبه روزي كوكدن نار شفق
89 زلفني رويانه قلدي حجاب | كيجه يي ليلدي كون يوزينه نقاب
90 الله الله نه ر بوجود و سخا | ايله لطفندن اولدي چرخ دوتا
91 بيرو كوك آني ايليوب معبود | بري ايلر ركوع بيري سجود
92 قوللغن ايليوب او مولانك | كوزن درلر رضا سني آنك
93 بو يتر بر كلينه استدلال | بوليمز اكه كمسه هيچ مثال
94 شاهد وحدتي بو كون ومكان | ذكر ايدر بر كليني ايكي جهان
95 برد راول بو قدر اكه هيچ همتا | دال در وحدتينه چرخ دوتا
96 دعوي دين بن نه وحدت ذات | شهد الله ايله اولور اثبات
97 عون لطفي كمكه مرشد اولور | ايريشور وحدتينه آني بولور
98 اول اك اوليدر آخري يوق | مصطفى امتينه رحمتي چوق
99 كيمكه اكسكلكيني بيلدي تمام | عاقبت ايلر اكه لطف تمام
100 ايريشوب قوللرينه لطف الله | پاك اولور توبه ايله جمله گناه

خاك

5a

101 خاك دركاهي انك آدمدر | جمله دن اول كيچون اكرمدر
102 فضل الله آدمي ايدي با كرم | جلوه كاه اولدي اكه بلغ ارم
103 رحمتي جانبينه يوقلدر سد | ايشكينه وبابي ايتمز رد
104 مؤمنك منزليني جنت ايدر | مشركك يريني نار سقر
105 وار اولبهم كيمو يوغ ايكن | وحدتندن اولور همان كيان
106 تا الهكان صور حق اولمسه كرك | فلكك دفتري دور لسه كرك
107 چون قيامت يريشه خلقه عيان | يرده ملا مشه دونه بو جهان
108 كيمي عين جماله منظر اولور | كيمي روي جلاله مظهر اولور
109 اوليسر تيغ قهري عالمه فاش | ايليسر خاك نقطه سيني تراش
110 هب هبا ايده جمله آفاقي | ذات پاكي قله همان باقي
111 حضرت حقدر بقا لفني | ماسوا قابل فنا انجق
112 آج كوزك ايله عالي ادراك | يوق حساب بندن در بو نقطه خاك
113 اولمين فاني بر مراد اولمز | اولمدين اولمين بقا بولمز
114 ايعدين جانه نفس شوم علو | ديه لا اله الا هو
115 حقه اولمز يوغ اولمين واصل | هو يه لادن واريلوري حاصل

خاك

116 عاصی ایکن قومه حزن و ملول … قوللری حاجتن ایدن مقبول

اول مجیب الدعوات و قاضی الحاجاتک یعنی مناجات لطیفه در

117 یا الهی بونی عشق اوله دم … مبتلای جنون عشق اوله
118 بربری عقلومی آلوب کیده … جمله خلقه بنی کولنج ایده
119 کوکلم آلدی او سرو آزاده … سایه سی کبی قلدی افتاده
120 آه کیم بو حجاب ظلمانی … قودی ظلمتده شاهم بنی
121 واعظه وارمغه حجاب ایدن … میفروشه جاغرمدین کیدن
122 وار دورین مسجده ایدوب عجله … هر قچن اول صنم غان کله
123 باطل ایلرغمازمی هر بار … مال ملولیای محنت اغیار
124 کلسه مسجدده کوکلومه ایلر … کیرور اول دم ایچومه شیطانلر
125 یاردن کاهی عار ایدونک ایلر … کاه اغیاری ایله جنک ایدر
126 اویله وقتینه قلسلر قامت … ایلرین بن اکندویه نیت
127 کولشورخلق بویله قلدیغمه … بیلدکم دکمدی یا کلدیغومه
128 اول قمر چهره ایتدی عقلو … هب بیابان دررکوزم کوکلم
129 دیمزم شویله خور و مبتذل … بو مجازی حقیقته بدل ایت

130 ای سمیع و بصیر اولن مولی … ای دعالرقبول ایدیجی خدا
131 آز عمر ایچره چوق کناهم وار … قالمه اکسکلکوم ای ستار
132 قیلمه عصیانم ایچون عذاب کبیر … بنی احسانک ایله قیل تغییر
133 نقل ایدوب بو کلامی بیدی … سبقت رحمتی علی غضبی
134 جانی جلتا وینه ینمدمه … بنی محشر کونی اوتاندرمه
135 کیج کامدن اته باکه غضب … سندنا وتندو غمریتو یاب
136 بن کناهکاری اهل حال ایله … لا یوهمت رجال ایله
137 کرمکدن غریب سته بنی … آخرتده معذب ایتمه بنی
138 شول زمانکیم اجل طوته دولوی … یوتیم آب حیاتدن اولی
139 نور ایمانی جانی یولده اشرایت … مهر و کی آخرت قوندا ایت
140 بو غبار محبت دنیا … دیده جانی قلدی نابینا
141 جان کوزندن غبار محبت سیل … کوکل اینه سن جلاقیل
142 نو عیان لایق ایله بنی … آرایردن کتور حجاب ثنی
143 قورقم اولدروا بجه بن کمراه … این بندن جهنم استکراه
144 سیأتم اوده کم اوله حسنات … لطف ایدوب ایله محل عتبات

145 بيلورم بن ضعيف و عاصی و عاق … رحمته بنم يوقدر استحقاق
146 اومرم اولكه ايچون سؤال دمی … ايدم سن اين كلدكلك كرمی
147 اولكه تابولمدمنده باكه پناه … علم لا اله الا الله
148 ايلدم هرنه لايق ايسه بكا … سن سكا لايق اولانی ايله شها
149 رحمتك بحری بی نهايتدر … سكا لايق اولان عنايتدر
150 بنی يولدن چقردی نفس دنی … قولكم نيلر ايسك ايله بنی
151 بيك برادك حقی ايچون يارب … رحمت ايت امت محمده هب
152 عاصی يكن عبادت ايلرلر … ممكن اولدقجه طاعت ايلرلر
153 بر بولك دردمندك ای مولی … امكی هيچ ولابی ضايع اولا
154 رحمته لايق ايله بجايی … كاتمه عذاب عقبايی
155 قلبنی ايله كعبهٔ انوار … كوكلنی قيل مدينهٔ اسرار
156 صوچلرينك نهايتی يوقدر … سكا لايق عبادتی يوقدر
157 وای اگر عذری اولمزيسه قبول … وای اگر شفقت ايتمزيسه رسول
158 عين عملينی دوزنين ايله … لطف واحسانوكه قرين ايله
159 دلينی عندليب شيدا قيل … مصطفی نعتی ايله كويا قيل

واقف

160 واقف راز علم عالم غيب … كاشف سر مصحف لاريب
161 نكته دان رموز ما اوحی … شاه عالی مقام او ادنی
اول فصيح المقال و مليح الجمال … كريم الخصال و عديم المثال
شاه رسالت پناه اول حبيب … الله نعت خبر و مدحت
بی ضرورلريدركه تحرير وتقرير … اولنور صلوات الله عليه وسلامه
162 قائم كنت كنز لا يفنی … پادشاه سرير فقر وفنا
163 يعنی سلطان انبيا وامم … سبب رحمت بنی آدم
164 مصطفی و محمد و محمود … احمد و مرسل وحبيب ودود
165 چار اسمنده ميم تمت وار … قلدی ختم نبوتين اظهار
166 آنی خلق ايتدی ابتداده خدا … انبيا هب طفيل اولدی اكا
167 ظاهرا خاتمه اوسرور اولور … مبتدا كاه اولور موخر اولور
168 آدی امی وعالم ودانا … معجزات اولدی امليكی اكا
169 اكی شق ايتدی كوكده كی آی … اكی شاهد له ايتدی دعوای
170 قرص مهده بنان فخر جهان … الفه دوندی اناز يچون همان
171 شق ايدوب ماهی اول بنان يقف … حسننی ايلدی انك تضعيف

7

172 دو زبان اولدغی ایچون خامه | الله الهادی یزمدی نامه
173 بحث دین ایچره اولنجه خصال | خامه وش اهل کفری ایلدی لال
174 سایه سی یوغیدی بولمزایسه ظهور | ظلمت دهر مانع ایدی آنی
175 سایه صالمزایدی او ظل اله | خوش کچر سایه سنده بنده و شاه
176 چونکه بی سایه ایدی او نور خدا | سایه خط دکلدر اکه سزا
177 آفتاب اوزره مه کبی هرکاه | سایبان اولدی اکه ابر سیاه
178 حضرت حقه اول شفاعتی | هم حبیب ایدی هم دخی محبوب
179 اولدی در یتیم او خیر خلف | غالبا آدم ایدی اکه صدف
180 کوردی احمد ده ید بیضا | قودی ال ارقه سن بره موسی
181 دلی موسی ایدی اولدی چونکه فصیح | حسن یوسف ایدی اولسه ملیح
182 کلدی عالمه او شاه جمیل | قولنه قربانی ایدی اسماعیل
183 رفعتن کوردی حضرت عیسی | امتی اولمغون ایتدی دعا
184 غرقه بحر جود کون و مکان | تشنه آب لطف خضر جهان
185 شمع خلوت سرای بزم مه بدر | حبشی بر قولی ایدی شب قدر
186 طوغدی چون عالمه او مهر کمال | سجده یه واردی ایتدی قدی دال

8

187 نور پاک محمد عربی | قو کوکل ایدی تاری لهبی
188 اولمش ایدی حدیث وحی خدا | واریدی هر سوزنده بیک معنی
189 دولت آنک کم اوله اکه مطیع | برانک کبی شاه ایدر شفیع
190 نیجه مدح ایلسون آنی یحیی | چونکه مداحیدر آنک مولی
191 شمع حسنی سبیل حقه دلیل | اولدی پروانه اکه جبرائیل
192 خاک درکاهی تاج چرخ لطیف | شب معراجی روز عید شریف

سراج دین و سیر اولان رسول | استماع معراج بر نیچه کلام
و صلواتی ده علیه السلام | و آل کرام الی یوم القیام

193 کیمده کم اوله نور و فضل و کمال | ایر یشور منزلنه مهر مثال
194 کیمکه صدق ایله راه عشقه کیدر | کندو وصل یاره لایق ایدر
195 کیمده کم اوله عشق ربانی | عاقبت جذبه سی چکر آنی
196 بر کیجه هجر طوق جانان | قو لر کیدی کعبه کبی جهان
197 اهل عشقه ویردی حالت حله | خوبلق چهره سنده خال مثال
198 اول شب قدر اول زمان | اولمش ایدی سواد دیدن دین
199 پرتو ماه اولدی آب حیات | اکا تاریک لیل ایدی ظلمات

8

200 شوقله جمله ثابت سیّار / خواب غفلتدن اولدیلر بیدار
201 بكجه تاریك تازه سنبل ایدی / كوكدن هر بیری انجمك كل ایدی
202 مكر اولمشدی اول ابو الاحزان / خانهٔ ام هانیده مهمان
203 برق هاتف كبی علی التعجیل / بر براق ایله كلدی جبرائیل
204 قلدی یوز بیك تواضعیله كلام / دیدی لطفیله یا نبی الله
205 حق تعالی سكا سلام ایدی / دعوت وخاص ولطف وعطا ایدی
206 كل سوار اول براقه دولتیله / وار لم حقه امر حضرتیله
207 كل یورو سا كه این یرخدمت / خدمتك اولدی جانمه منت
208 بارك الله زهی حبیب جلیل / خواجه ایدر خدمتیله جبرائیل
209 سوزنی ایلیجه انی تمام / حقه شكر ایلدی او فخر انام
210 شوقیله براقه اولدی سوار / قلدی شوقیله عزم جانب یار
211 طایر سدره یعنی جبرائیل / اولدی اول شمع بزمه دینه دلیل
212 قلدی طی مكان انكله براق / نته كم عشقله دل عشاق
213 یلپوب مقصد اقصی / منزلی اولدی مسجد اقصی
214 عزتیله و مقتدای انام / اولدی ارواح انبیایه امام

215 طوردی ارواح بولدیلر قوتی / جنت آچلدی و بیلدی طمو
216 اول مه بدر لیلة الاسری / ویردی آیینه سپهره ضیا
217 كوكه اول شمس قدرت ایلدی جای / طولدی انواریله او صرحهٔ سرای
218 فلكی آی یری ایلدی زین / ما هله اولدی طاق النعلین
219 قدر اعلا ایله او ذات كریم / اولدی تاج سپهره در یتیم
220 انجم اولوب جمالنه مشتاق / طوتدیلر هر بیری بولنده چراق
221 عزت ایدوب اكا سپهر برین / اكلوب قرشوسنده اوپدی زمین
222 وار یجق اول رسول ملك ملك / بری بیرینه كیردی چرخ فلك
223 حرمت ایتدی آنی كوریجه سما / طوری كلدی برنده ایتدی دعا
224 وار دی اولكی كوكه ویردی سلام / قمر اكسكلكین دیله دی تمام
225 كاتب چرخه ایردی چون اول نور / یزدی كوكلینی ایلدی مسرور
226 كوردی اول شمس دینی چونكه عیان / بره چالدی دفینی زهره همان
227 اوتنوب آفتاب عالمتاب / یوزینه بوجه خاكی قلدی نقاب
228 كوكدن مریخ حیرته بتدی / قلیجن شب نیامنه قاتدی
229 اكچدی اول نوریا كه كیونه كورن / مشتری آیغینه سوردی یوزن

230 نور کسب ایتدی اولدی مشکل حل | قن ربّ قلبینده کوکدن زحل
231 قوس افلاکدن بکوبا اولا آن | عرشه طوغرلدی تیر کبی همان
232 عرش اعلایه بقدی سوزدی صفا | دیدی سبحان ربّی الاعلی
233 سدره یه ایردی اول کرم کانی | کچدی رحمت یلی کبی آنی
234 کوردیکم قوب حضرته ایردی | بیلی حقه براقنی ویردی
235 قودی جبریلی سدره ده اول آن | اولدی اقلیم لامکانه روان
236 یوز لخ فرش ایدوب اکا رفرف | بولدی انک یوزی صوینه شرف
237 ذکری بو للوده اسم اعظم ایدی | فکری اول ذات پاک اکرم ایدی
238 کندی مولایه عرش اعلادن | کچدی هپ ماعدای مولادن
239 قاندی جمله مقام علیّین | ایردی چاق ذات ذوالجلاله یقین
240 قاب قوسین عالمینه رسول | طرفة العین ایچنده بولدی وصول
241 نته کم ذکر ذاکران جهان | حقه ایرشدی برنفسده همان
242 بو صمدر غایتیله برج وصال | ایرمز اکه کمند فکر و خیال
243 اول مقامه وارو حبیب الله | کوردی کم لیس فی الوجود سواه
244 کندی و زلیغی اولدی انده عدم | وار اولن حضرت حق ایدی قدم

245 اولدی نور تجلی یه لایق | کوردی معشوقی عاشق صادق
246 اکا عرض ایلدی جمالنی حق | نور دیداره اولدی مستغرق
247 کوردی بو لطفی حق تعالادن | دیلدی امتنی او مولادن
248 واردی حقه دعاکبی اولان | کلدی مانند رحمت رحمان
249 بو نجه یللق یوله او شمس جهان | واردوغی کلدوکی بر اولدی همان
250 حین وصل محبّ و مشتاقه | آز اولور صبری کیبی عشاقه
251 دیدی بو ماجرای اصحابه | آچدی رحمت قپوسن احبابه
252 بو بشارت خبرلریله اودم | قلدی صدّیقی کل کبی خرّم
253 شاه کونینه ایتدی چونکه نظر | نور حقیله طولدی عین عمر
254 کشف رازایلینجه فخر جهان | شادمان اولدی حضرت عثمان
255 واقف اولدی بو کزلو رازه علی | نته اوکرندی علم لم یزلی
256 آچدیلر حمد ذوالجلاله دهن | عایشه فاطمه حسین و حسن
257 اظهر الدّین بنبوّه لنا | ضاعف الله اجرهم حسنا
258 روز محشرده یا رسول الله | ایله یحیایه عفوکی همراه
259 اول ضعیفی بو کدن ایله دور | آیغ آلتنده قومه نیته که مور

260	الّتی آل خدایه اصمرله	اول اولوکبریایه اصمرکه
	علی التحقیق امام عتیق خدا	اولر ابوبکر صدیقک
	فضیلتلرینک علی الاجمال	ذکر یدر رضی الله عنه
261	دار دنیای صانمه جای سرور	اولاسن تا مظفر ومنصور
262	قدم ایر صوکبی کورب دیدار	یوری طوری نیازده طورکی
263	طولدی جرمیله نامهٔ اعمال	نوله حالک اولیجه وقت نشور
264	طوقنور ناولک اجل بر کون	سکا اولدی نشانه اهل قبور
265	صدقله امت محمد ایسک	صلواتی دیلوکدن ایلمه دور
266	چاریاری محبت ایلیکور	تاکه ساکه محبت ایده غفور
267	اولدی بوبکر افضل امت	وعلیه ولایت الجمهور
268	کان بعد النبی بالتحقیق	افضل الخلق عندنا صدیق
269	ول خدای مهیمن ومتعال	ذات پاکینه ویردی فضل و کمال
270	کاوح یار اولدی جمله مطیع	بارک الله زهی خجسته خصال
271	احمدک یار اوف ولمشدر	اول الف قامت ومبارک فال
272	اونکله بالاتشین امتدر	اولدی آدینک الفا که دال

273	لفظه نای وجندا افزوندر	فضلنه نوله اولسه استدلال
274	سکا افزون دیدوکسه زنهار	یا کلوب صاف اولمه اهل ضلال
275	هر بری رکن کعبهٔ دیندر	غیری کسکلکیله قیلمه خیال
276	اولدی صدیقیله افضل اولی •	رضی الله قدره ابدا •
277	بدر ایدی آلنی پاکی خورشید	شعشعه اولدی که خط سفید
278	چهره سن قلشیدی نورانی	پرتو نور وحدت توحید
279	نقل ایدر بو حدیثی راویلر	بیوریدر رسول رب مجید
280	کلسه میزانه خلقک ایمانی	انک اعمالی وله ایدی مزید
281	غار ایچنده ایصیردی یا نبیا	جاننه ایردی بر جفای جدید
282	واقف اولدی بو حاله شاه حق	دیدی آخرسنی بو ابن شهید
283	الله الله ندر بو فضل و کمال	اولدی خلق جهانه عید فرید
284	یار غار محمد مختار •	ثانی اثنین اذ هما فی الغار •
285	غار تن اولدی صانکه انلره جان	اولدیلر انده جان کبی پنهان

11

286	غار ایچنده رسول الله صدیق	برکه بتدی اولدی کنج نهان
287	ای بچه یوسفی قویوب چاهه	ایرکوردر عزوجاهه دوران
288	اولدی غار ایچره صاحبه انیس	ظلمت ایچنده چشمهٔ حیوان
289	بو ایکی عندلیب باغ احد	قلدیلر بر قفس ایچنده مکان
290	بکر اول مومن و موحد غار	اوله قلبنده صدق له ایمان
291	دشمنی بی خیایه اصدی حجاب	پرده دار اولدی عنکبوت اول آن
292	دین ایچون چکدیلر بو دکلو بلا	ایده رحمتلرین زیاده خدا
293	قلدی حکم حکومتی بحیل	اولدی عمر عزیزی مستعجل
294	ایلیوب آرزوی عید وصال	قلدی جانانه جانبی واصل
295	کوکلی مانند جنة المأوی	دار دنیایه اولدی مائل
296	اولیا بیله انبیایه داخی	قلمامش زمانه ای غافل
297	معصیت جایی شمدی عصیانی	ایتدی حیران و مست و لا یعقل
298	دولت انکله اوله اول شاهك	آستاننده بنده مقبل
299	کلشن دینی قلدی قبله زین	رضی الله عنه فی الدارین

12

~~300~~	عمر فاروق حضرتلرینک صادر اولان کرامتلر ذکریدر رضی الله تعالی عنه

300	ای کوکل بو قباب چرخ عقاب	اولدی سیل فناده همچو حباب
301	برق هاتف وش ایلیوب جنبان	آغله عصیانوکی مثال سحاب
302	حالک ایر قسی اولور ای عاقل	جرمکه کور اولوریسه عذاب
303	یوری ایله کناهه استغفار	عارفیسک بودر جناب صواب
304	رحمته لایق ایله کندوکی	غفلتی قلمه جان کوزینه حجاب
305	اوقی مدح و ثنای جمله کی هم	چاریار ایشکنده ایله ثواب
306	قیلدی عادوح حضرت عمره	اولدی چون اولخلیفه اصحاب
307	اکمل الخلق حاکم و عادل	افضل الخلق عالم و عامل
308	دیدی شاه رسل اولکه عمر	کلسه برداخی خلقه پیغمبر
309	دیرلریدی علیک عون الله	روز رزم ایچره قلسه جولانلر
310	کلدی شهر مدینه ده برکون	رومدن اکه قاصد قیصر
311	دیدی کلسون او کافر ایمانه	قاصدن هیبت ایله قلدی نظر

312 ایچنه قورقو دوشدی کفّارک   هر بری کفری اوقدی ازبر
313 کورینوب کوزلرینه قوس و قضا   جانلرینه ایرشدی تیر قدر
314 چقدی یواردن بر آل ناگاه   قیصر رومی قلدی زیر و زبر

315 بچه کونلک بوله ایدوب تأثیر
ظاهر اتدی ولایتینی امیر

316 یاقدی خورشید بر کون انی عیان   عاشقن صانکه مهر مهرویان
317 چشمی ایله جود ویدچونکه نظر   قب قم اولدی مهر نورافشان
318 کوزکوری کولک یوزنی اولدی سیاه   فی المثل حال عارض جانان
319 سندن دن بیرم اول نفس خبیل   ایندی مانند رحمت رحمان
320 دیدی لطفیله یا رسول الله   چوق سلام ایلدی سکا سبحان
321 کوکل اچقلغین ایدوب فاروق   اوخشاسون شمسی ایلسون احسان
322 بو خصه بویله قالور قیامته دک   نته کم روی حاجیان جهان

323 کوردی عالم ولایتی تمام
آیغی طورغینه اولدی غلام

324 عدل و داد ایله اول امیر جهان   راه دین احمده قلدی اهمال

325 اربعین اولدی امتی نوکله   اولدی میم مبارکی کادال
326 منظر عین عدل دادا اولدی   کمسیه ایلمزدی ظلم و ضلال
327 کون کبی اچدی تیغیله دهری   اولدی اعدا مکدر الاحوال
328 سنت احمدی ایدوب اجری   خیر ایشه ایلر ایدی استعجال
329 طاقتی قالمیوب چقردی همان   کورسه ابلیس کولکه سنی حال
330 قیلوبن بیکدن بیرینی تفصیل   ایلدم وصفنی علی الاجمال

331 که اودر زبدهٔ اولو الالباب
یار ثانی کزیدهٔ اصحاب

332 خوابه وارمشدی بر کیجه او همان   کیردی اوپاسنه رسول انام
333 دعوت ایدوب اکا خطاب ایتدی   یا عمر دیدی عمرک اولدی تمام
334 عالم علوی یه عروج ایله   جای سفلین بیتر ایله مقام
335 وقتیدر کلبن ملاقاته اول   ویردی عدل جهانه در نظام
336 چون اویندی اونوردین دین   قلدی اصحابه حالنی اعلام
337 آمر حقیله آخر اولدی شهید   روح پاکینه حقدن اوله سلام
338 چونکه آخر اولمدر ای یحیا   اعتماد ایتمه دهر دونه مدام

339 ویردی اسلامه عدل ایله رونق   ارتورن رحمتینی حضرت حق
~~340~~ عثمان زکی حضرتلرینک   سر گذشت و شهادتلرینک تفصیلاتی
340 فانیدر ای کوکل جهان فانی   بکله بو مروش بو ویرانی
341 خلقه تقدیرنی حواله ایدن   کلمز کیسه سر سبحانی
342 کورمز و سرداده بهانه اولور   مدت عمر ایرسه پایانی
343 بنجه نقل ایدی کله عالمدن   چار یار رسول یزدانی
344 اولدی ناکه شهید ذی النورین   خاکه دوشدی او پیر نورانی
345 کورونن صنعت ابرار اندن   ایلین کوکی یوزینی ظلمانی
346 دستماللر طوتب یوزینه فلک   اغلر اکوب اوورد خندانی

347 وه که مانند لاله نعمان   قانه غرق اولدی حضرت عثمان

348 قانه کلدر آقر او دمدن روان   طقدی بو بنینه سبحه مرجان
349 قرمزی کللر ایله طولدردی   بوینی صانکه اول امین جهان
350 دوشدی شهر وجودینه آتش   کردندن علولر اولدی عیان
351 اکا فتح اولمغه طلسم بقا   ویردی بو خانقاهه قربان

مطلع

352 مطلع مهرینه ایرشدی هلال   شفقی طام ایلدی اول آن
353 دست قدرت جمالی مصحفنه   یزدی سرخیله آیت قرآن
354 صونر ایکن اکا شراب طهور   بین زین و کدی و سنته رضوان

355 ایردی اولمیدن اکه کیفیت   قانی مست ایتدی ساقی وحدت

356 جانینه کیردی ناوک آفکار   بنجه قیدی عجب اکا اغیار
357 اولدی چونکیم او کنج پنهانی   خانه سن دلدی بر بنجه غدار
358 ایلکوز کوردیکلر او دلداری   لیس فی الدار غیره دیار
359 حق رضاسینی یوزینه آلدی   خوف ایدوب قلمدی او دمده فرار
360 سرور سری ویرمدی آخر   دهنی اولدی مخزن الاسرار
361 ولمسون اکه قصد ایدنلر یار   باغ فردوس اچندن برخوردار
362 قانلر کیدی بو غمیله لیلا   یقه لر چاک ایلدی اسمار

363 کوردی چونکیم بو حالی اصحاب   دیدی طوبی لهم و حسن مآب

364 ایلدی آنی اول کریم و رحیم   احسن خلقله حلیم و سلیم

365 وتنوردی تن جنابندن | جمله کوبیا عرش عظیم
366 اولدی آیینهٔ وجودی انك | مظهر نور احسن تقویم
367 آندن ختم اولدی قرات قرآن | خلقه قوانی ایلدی تعلیم
368 مرشدی نار حسرته اصحاب | تا که ان اولدی جوز بوا عظیم
369 ترك ایدوب بو مقام دنیایی | اولدی دار القراره جنت مقیم
370 حق یولینه اولیا اوده قربان | قلدی جانانه جانی تسلیم

371 بودر رای خبیر وفکر صحیح • اولدی اول پادشاه مظلوم ذبیح •

372 ینه دوغی بیری حق جان تسون | روضهٔ عرشی آشیان تسون
373 ایر بجك تختگاه فردوسه | شهدا عسکرینه جان تسون
374 سوق فاتحه ثواب انك | روح پاکینه ارمغان تسون
375 اهل اسلامه جون خلیفه ایدی | آنده ده شاه کامران تسون
376 نیکم سوم زیسه قهر ایدوب | ایکی عالمده ناتوان تسون
377 بودعا نامه سیبی جنان انك | جمله دللرده داستان تسون
378 ایشدن سوزنا سوزرنی | ابقه تر جان ایدوب فغان تسون

نه فغان

379 نه فغان کندوزین هلاك ایتسون • آسمانین جسمی چاك ایتسون •

علی ولی الله حضرتلرینك ولایت سعادتلرین ذکر ایله رضی الله عنه

380 اولدی مجنون کبی کل ای غافل | نقشینه دیر عالمك مایل
381 محنتا اولدی محبت دنیا | لذتینی همیشه ذلت بیل
382 یوری کسب عبادت ایلیون | امر معروف نهی منکر قیل
383 روحنه چار یارك ایله دعا | سنن احمد ایله اول عامل
384 تا که مقبول اوله‌سن کبی سن | اوله سن قرب حضرته واصل
385 اسد الله دربری انك | اولدی حقتن هل اتی نازل
386 یعنی سرور ازمن اصحاب | قطب اقطاب و مرشد کامل
387 ماه دوران امیر عزت و جاه | شاه مردان علی ولی الله
388 خاتم انبیا کبی مثلا | اولدی فضلیله خاتم خلفا
389 ذاتی خورشید چرخ جاه و مجد | که اسد برجنی ایلدی ماوی
390 آدی کبی اولوب مبارك فال | عادت ایدی کا عطا و ثنا
391 اولدی اوستنده حاضر و ناظر | عین و علم و عنایت مولی

392 دور عالمك چاریار كزینی — ایكنجی اولو زیبل ولدیلر خلفاه

393 كوزكوز حضرت علی ده كی لازم — عینی ایله اشارت ایتدی كا

394 هر ولایتده یوغیدی مثلی — علمله اولدی كنز لایفنی

395 یعنی كنز معارف عزت •
باب علم مدینهٔ حكمت •

396 ای قمر طلعت و اسد كوكب — شاه اعجام و مقتدای عرب

397 اولدی الحق كوكلو خاك كبی — بوترابا ولسه آكه ملكی لقب

398 ذات پاكك دررحسیب و نسب — بارك الله زهی عنایت رب

399 نوله آردیجه یوریسه قنبر — روز نوروزله نته كه شب

400 عالمك یوزی صوبی سنسن — ساقی كوثر اولدك اتمه هب

401 بربروكده یوغیدی نقصانك — ادب اوكرندی سندن اهل ادب

402 ابن عم رسول فخر جهان — نته یلر سنسزای امیر عرب

403 نایب احمد و امام هدی •
عالم عالم و سر فضلا •

404 ذو الفقارك الوكده ای كل — باغ جنتده سوسنه بكزر

405 حامل وجیه بكره دكسه نولا — ذو الفقار اولدی سا كه چون شهیر

406 كفوكه دینلدی مجمع البحرین — كوریجك ذو الفقارك اهل نظر

407 ذات پاكك در رسفینهٔ علم — بحر كفكده اولدی اول لنكر

408 كیمدر انكار ایدن ولایتو كه — نص قاطع یتر او تیغ هنر

409 عنتری ایكی بجه و كیسه نولا — اولدرا عدایه اژدهای دوسر

410 دوسنه دشمنه یررا و لتیغ — ویردی اسلامه نفع و كفره ضرر

411 اولدی گلستان و فضل و كمال •
اولمشیدی رسوله خیر الآل •

412 بویله نقل ایتدی راوی ذكرا — اكا دشنام ایدردی بر بدنام

413 استماع ایتدی بیری اصحابك — دیدی ای حق و عالم و علام

414 بر نشان ویر بونك كا هندن — بیله عاصیلغنی جمله انام

415 یوزینه اونكا هینی انك — كوریجك عبرت لمن خاصله عام

416 بودعاسینی ایلیوب مقبول — ایلدی اولغرزه حق انعام

417 اكا دشنام ایدن پلیدك او — قبقره اولدی یوزی نیته كه شام

418 كیملكه سومزسه آنی ای یحیی — اوله جنت شرابی آكه حرام

419 قدس الله سره الاعلی • | کرم الله وجهه ابدا •

کزیدهٔ آل عثمان ولی صاحب قران سلیمان خانک علی الاجمال وصف جمیلی و مدح جلیلی در خلد الله سلطنته و دولته و ابد

420 اهل ایمان اولنلره هر آن	فرض اولیدر دعای شاه جهان
421 یعنی سلطان عدل و شاه کریم	ظل حق پادشاه هفت اقلیم
422 تاج و تخت عدالتک شاهی	برج اوج سعادتک ماهی
423 وارث صدر رجا یارکزین	سرور امت رسول امین
424 حافظ حامی بلاد الله	ناصر ناظر عباد الله
425 آل عثمان غازی دوران	پادشاه زمان سلیمان خان
426 سینی مرغ سعادت شهباز	لامع لطف و عدالته مظهر
427 پای عینیله اولدی که نشانک	که اونجی خلیفه در اول خاقان
428 چوق کرامانی وار در اول خانک	سیمی کورزر کوزیدر اسلامک
429 الفی پیر دست دولتدر	نونی کویا کمان نصرتدر
430 مهر بخشانی انجم شرفک	در یکدانه سی طقوز صدفک

غایی

431 عالی عدل و دادی قلدی تصحیح	کوزمدی برق غجه ظلم صریح
432 ابدا الله شمس نصرته	خلد الله ظل عزته
433 اهل اسلامه دائما یدر مسند	شاه بن شاه هدر ابا عن جد
434 اولکه صاحب قران عالمدر	هر کرامتیله مکرمدر
435 والی خلق سایهٔ حقدر	فی الحقیقه ولی مطلقدر
436 عدل و دادیله اول خلیل صفت	اولدی هر ملته ولی نعمت
437 ابن احسانی اولدی مولینک	که زمانندن یوزا و سلطانک
438 چاکری قهرمان و بندن سی جم	قولینک قولی خسرو رستم
439 کونکبی کاه اولور چکر لشکر	فتح ایدر غرب صانکه اسکندر
440 کاه اولور شرقه اوینه صورت	رأیله نیجه شاهی ایلر مات
441 جام عالم نما کبی اول خان	ایدر خلقه عالمی سیران
442 سرخ سر اولدی اکه اوقلی شکا	قزلقودن طوز میوب بر هر بار
443 صندی شاه روافض و مهمل	بیغین بالته کسنمز ایدی اکا ذل
444 قلیجیله مثال شمس جهان	اچدی دنیایی اولشه مردان
445 یوقدر رشیدی کوکون نیته که ماه	پرتو زندن انک کبی بر شاه

446 کندو شاهین اوج دولتدر … بندوکی آنی باد رحمتدر
447 حق بوکم اول علی صفتلو امیر … اولدی خورشید کبی عالمگیر
448 قلبجی آفتاب چرخ برین … اکه لیلك سوادیدر رقم قین
449 یا لری اولدی اژدهای دوسر … اوقلری شاهباز اوج ظفر
450 اختصار ایله سوزی ای عجبا … دل وجان ایله قیل اوشاهه دعا
451 یا آلهی سخا ایله اول شاه … اولدی عالمده چونکه ظل الله
452 قوللغندن بزی آیرمه مدام … کولکه سن اوستمزدن آیرمه مدام
453 قلبجی اوستن آیت انك هرباد … بالنبی وآله الاخیار

صفت خزان بوستان که سبب زرعنا وسبب تألیف کتاب شاه

454 بردم ایرشدی باغه فصل خزان … عاشقه فی المثل دم هجران
455 بکزی زرد اولدی سبزه نك گویا … عشقله روی عاشق شیدا
456 قالدی اشجار جمله عریان … صنکه دیوانه غم جانان
457 حیرتا برمسند سرو آزاده … یاسمین اولمشیدی افتاده
458 لاله نك تاجی الدی باد فنا … قالدی مجنون مثال باشی قبا
459 گل حجابینه چکمشیدی نقاب … بلبلك اولمشیدی حالی خراب

460 سبزه نك قدی لام اولمشیدی … صرصر عشقله بوکلشیدی
461 حاصلی جمله سبزه دنیا … عشق حقیله بولمشیدی فنا
462 بیله اکلردی اکلسك همساد … بیله اغلردی اغلسك انهار
463 جمع اولب بر یره نیجه یاران … ایدر ایدیکز بو عالمی سیران
464 عشقه مخصوص ایدی اولکلمات … مرده دل اولنه ویرردی حیات
465 بری تعریف ایدوب دیدی وفا … قودی صوکنده عشقله ایواد
466 بری مجنون دردی اولدم … تکیه عشقه پیریش قدم
467 بری ایدردی عشقله وامق … اولدی عالمده عاشق وصادق
468 ایشدوب سوزلرینی ایدم عجب … بکا خوش کلدی بو سوزلر هب
469 برالای بی فراق وزنباره … برالای درد مند وبیچاره
470 نه بیلور سر عشق پنهانی … نه بیلور وجد وحال جانانی
471 لایق اولدرکه هیچ اولمیه نقل … قصه عشق تا قصانلمعقل
472 عاشق اولدرکه عشقی ایله مدام … ایلیوبا وبحوبی کوزینه حرام
473 سوم بر سروبو یلی محبوبی … درد عشقینك اوله ایوبی
474 وین مرآت جسم وجانه جلا … برجلاکسن جانه بن اوله

475 عشق محبوبله کر اوله حزین / اکلر مانی خسرو و شیرین
476 غمزه خوبه کر اوله مفتون / اولدی منفوری لیلی و مجنون
477 عاشق اولندن صبر اولور پیشه / اوکمک و قوجمق اولر اندیشه
478 عاشق و صادق اولنه مطلق / مرحبا در وصال یار احق
479 اندنا ار توغه یوقدر دستور / غلطتا اولمز بو بابده مغرور
480 بو سوزی سویلینجه اندن هان / سوزمه قائل اولدی هب یاران
481 ایچلرندن بریسی قلدی ندا / دیدی ای معرفتله بی همتا
482 یوری بحر نظمه اول غواص / کتور اوزتایه بیجه کوهر خاص
483 برکتاب ایله عشقله پیدا / آنی آل اوزن طوته ظرفا
484 دیلوکه الده زن حکایتی / سویله بر نوجوان روایتی
485 کل کبی سویله تازه بر دیوان / اغلیه اوقنجه بلبل جان
486 اوله جمله حروفی بر سودا / کندو زین ایدن عشقله پیدا
487 الفی انجه لکن اوله خیال / قامت عاشق ضعیف مثال
488 شکل میم اول کتاب عزناده / بکزیه تیشه ایله فرهاده
489 دال اوله درد عشقه هم دال / دردیله بردنا اولمیه خالی

490 دالری بکزیه هلاله تمام / آرتورن بو جنونه عشق مدام
491 اغلمقدن غمیله نیته که عاد / آغزم صانکه دیدن فرهاد
492 عینی مجنونه بکزیه کویا / باشی بلبللر آشیانی اوله
493 کومدر اوله اندن هر قاف / کاف عشق آن سنن اوله شکاف
494 لامی قلاب عشق دلبر اوله / میمی برکاکل معنبر اوله
495 وادی غمده نیته کم مجنون / دامن حزنی قومیه هم نون
496 بحر ظلمات که اولدی بردریا / کشتی حیرت اوله یالرکا
497 یکه بورسمه پندایدنجه هان / جوشه کلدی مرتبه که بحر روان
498 بسمله آلوب الومه قلم / ابتدا ایلدم کتابه اودم
499 عشق دولت آمیز و قانکیز / اولب عاشق صادقک وجدی
500 حالت و کشف کرامت برنده / عین جانه کشاده
وجولار طبعنی زیاده / ایتدوکلک ذکر یدر
499 سویله ای طوطی کشاده مقال / ایله عشق آتشندن سوزکی قال
500 نقطه سی بر کتابدر عشقک / زن سی آفتابدر عشقک
501 غرقا اولور قطره سندن کون و مکان / کزلنور زن سندن ایکی جهان

502 عشق ایله آدم آدم اولور | مرشد کامل مکرم اولور

503 آدمی مهر ایدر آدنلره باش | آفتاب ایله لعل اولور قوم طاش

504 عشقدر چون وسیله معبود | صانمه سن عشق پاکی بهبود

505 عشقدر نوردین عشاق | عشقدر سالکه همیشه براق

506 دلده عشقله ضمیری مقصود | ذات انسان عشقه مظهردر

507 هر کیم اولورسه عشق اسیر ایده | عینی راجع کرکمز اندن ضمیر

508 عشق دیوانه ایلر انسانی | کسنمک ایچون علاقه دن آنی

509 اولدی زیرا تعلق دنیا | مانع نور طاعت مولا

510 عقل نفسانی اولمیجی موجود | دائما ویرر احتماله وجود

511 بو بوله شبهه سی اولنجه کثیر | خوف ایدن خواجه فایدن غم

512 قول اولور عشقله شاه عالم | غم عشقیله شاد و خرم اولور

513 عاشق اولور توکل اهلی اولور | ورن وارن مراتبینی بولور

514 بر کونی اولور که کشف اولنور اسرار | عشق ایله جان کوزن ایدر بیدار

515 فتح اولور اکه جمله اشیا | آچیلور پرده جناب خدا

516 قلبه بر نقطه اکر که نظر | آنده جمله جهانی سیر ایلر

517 نقطه جان جهانه نماسی اولور | ذره خورشید دلکشاسی اولور

518 اولدی او سرده عقل و دل حیران | درج اولور نقطه ده علوم جهان

519 عالم ایچره محقق نور رسول | عینی عاشقدن مرده مکدر اول

520 نقطه سرندنا اولنجه خبیر | سکه معلوم اولاجی سر ضمیر

521 ای بصیرت کوزن کشاده ایدن | ای جهان ایچره راه عشقه کیدن

522 مرشدی عشق اولنجه انسانک | آچیلور عین عنبری آنک

523 ذره نور بسیطه روزن اولور | قطره بحر محیطه روزن اولور

524 عالمی روحی سیر ایدر تنندن | نور حقی کورر بو روزندن

525 عشقدن بهره مند اولمدیر سک | جانب حقه یول بولمدیر سک

526 دکله عاشقلرک روایتنی | اوقی شاه مکا حکایتنی

سواد قلعه قسطنطنیه | حماها الله عن کل البلیه

شهر معمور و جان سرور | اولدی وغنان بیانیده

527 سابقا بر مهندس دانا | وردی سور قصرینه بوزینه بنا

528 که بو فانی جهانده وار بر شهر | قدر عنوانیله فرید الدهر

529 آدی قسطنطنیه در آنک | تختی در شاه آل عثمانک

530 شوکتله سواد اعظم در | مرده غین روی عالمدر

531 کیردی بحر اعینه اوشهر آنا | دیزینه چقدی انک دنیا

532 اکی بحر آلمش اوشهری پناه | بر سیه در سفید و بیری سیاه

533 یازکیبی اوشهر منه بیکر | قوشنوز سوردن کومشلو کر

534 بو عجب درکه آسمان کردار | برکناردن یدی قله سی وار

535 اولسه دزدار اگا کش یدر | انجم اول قلعه حصاردر

536 چکلوب آسماندن نیته که | یوجلوبدر بروجی فوق الحد

537 آلمش بحری نیجه بابی کادر | صوده در چشمی نیته کیم عما

538 ایچی ابیات الله مزین در | صانکه دیوان نظم روشنددر

539 جمله بیتی ملمع و مضمون | بولمز کمسه بربرنده قصور

540 قورشون اورتولی قبه لر بر بر | یلکن اچمش کمیلر بکزر

541 شفق افلاکی کیبی دنیانک | ایچی قت قت بنادر آنک

نا نوانانه مسجد اقصی اولان | مشهور بنا ایاصوفیه نک

542 شهرا ایچنده سپهر کیبی بلند | وار در بر مقامی بی مانند

543 ایاصوفیه اکا نام شریف | اولنزانک کبی مقام لطیف

544 نیته کیم شیخ پاک قطب زمان | ایفینه آق صو کیبی جریان

545 خلق عالم دعا سنه محتاج | قبه دن وار باشنده بر اولو تاج

546 کوزر اهل حالی وجده | طاق ایوانی ایلمش سجده

547 بکزر اول مرشد عبا پوشه | آقمز آیله هر کوشه

548 اولدی ایکی مناره سی مثلا | حمد ذاتنده ایکی دست دعا

549 حاصلی خرمن دعادر اول | مزرع طاعت خدادر اول

550 سالک حقه مسجد اقصی | فقری اولانه کعبه در گویا

551 نه عجب در که باغ جنت وار | اول مقامک سکینه وسی وار

552 گلشن جنت اولدی اول گویا | سرو لردر ریشیل درکلر آکا

553 انده قندیللر زیبا ریباره | صرولا لیله نرکسه بکزر

554 مؤمنک باشی اوزره اول دستار | آق کلدرکه آچیلور هر بار

555 قبه اعظم مدوردر | صدف عالم ایچره کوهردر

556 حالتی زهد له کلوب وجده | حقه انمش کمر کری سجده

557 انک ایچنده صانکه انس و ملک | طوردی صف صف نماز جمله دولك

558 وار هدانده نیجه سماتی ستون | قیمتی ولدی عالم غیره الكون

فرضا

559 قبهٔ چرخه بکزر نجوم شاذ | آق مرله ایچی مالامال
560 مرمری موجه نقیجه همان | غرق اولور بحر حیرته انسان
561 قلب مؤمن کبی ایچی طشی پاک | خلقه بابی بحنبر افلاک
562 کرسیلر انده عرش مولادر | منبری سدرهٔ معلادر
563 جمعه کونی چیقر خطیب فصیح | عزم ایدر آسمانه صنکه مسیح
564 محفلی ویردی اول مقامه شرف | نیجه دریتیمه اولدی صدف
565 محفل اوستنده خوب حافظلر | آشیانده بلبله بکزر
566 اولوبن کعبه وش عبادتکاه | اوقنور آیت کلام الله
567 کرسیلر اولیکا دوتب یورد نی | صدقله دکلر انده حق سوزنی
568 دخی بو شهرک ای اولوالابصار | بوکا بکزر هر جا معمور وار
569 قصه ایتمم درازو طول | بیکده بیرینی ایلدم تفصیل

مجمع خوبان و منبع عاشقان اولنلرات میدانینک بیانیدر

570 اولدی شهر ایچره آت میدانی | خوبلر مجمع صفا کانی
571 جمع اولورلر اورایه خاص و عام | صانکه آدم دکیزیدر او مقام
572 هر صوقاقدن کلور صغار و کبار | آقر اولحق صانه سن انهار
573 اول یوجه یردن ایلسک نظری | کوریبور آقین کوجرین کری
574 ویرمش اول روی بحره زینت و فر | فی المثل حال عارض دلبر
575 داخی وار انده نیجه کوطوی | نیجه عالی درخت بی همتا
576 مرغ پرانه اوستی جای مقر | الثی نیجه مسافر چادر
577 بر طلسمیله صف مشوب مثلا | طورر انده ایکی اوج اژدرها
578 خوب دو چشمه لرکه مانیو | چشمه لر اولدی کوثرک عینی
579 طاشدن وار در انده نیجه ستون | طورر اوستنده قبهٔ کردون
580 اشبو شهر معظمه الحق | آب میانیدر ویرر رونق
581 اولدی بو شهر صنکه باغ جنان | وار در انده نیجه بیک غلمان
582 دری تا زیاده افتدر | لاله رخسار سرو قامتدر
583 هر بری بکرر نی پری زاده | برده لمادی مثلی دنیاده
584 کورمدی عمری ایچره بو فقیر | بی اقلیمده بوردده نظیر
بری سیمین بدن کوزللره باش | علم اولشدر آکه التون باش

اجمالا ذکر اولنان محبوب مرغوبلرک وصف جمیل اولنیدر

585 بری سیمین بدن کوزللره باش | علم اولشدر آکه التون باش

586 اولمه مشدر آراذله همراه — آلتون ادینی باقرا تمزاو ماه
587 آکادیرلرسه اولمیه ارزانی — مصر حسن ایچره یوسف ثانی
588 قول اولاینی وقد موزونه — که دکرآغزیجه آلتونه
589 بیرینك آدی جعفر طیار — ایدی مرکسه اول همای شکار
590 کونکبی عالم ایچره روشندر — اولیوبی سرو پاك دامندر
591 قامتی کبی ایکی ابروسی — اولدی صن ایکی سدرت طوبی
592 وصفنا اولمزاو ماه شهر جمال — دوز ایچنده بولنمزاکه مثال
593 بیری دلبرلرك مكرمیدر — سوزی طتلو آدی شکرمیدر
594 بو سوزانك حقنده کرچکدر — قندکبی آغزلغی پك کدر
595 جامه سبزیله او سرو روان — طوطی باغ جنت اولدی همان
596 یارنازکدر زرد هانی کبی — اینجه دن اینجه در میانی کبی
597 بری قاشی کبی سر آمددر — لقبی شاه و آدی احمددر

598 بیم شور آلتون او سکف اکه — سر سرو او وزن صنکله تمام
599 مرغ جانی شکار ایدر هرکا — بکزر او سکفلو شاهنه والی
600 عاشقی درکوزللر اول خانك — پادشه لر قولی در اول آنك
601 قوله آخوده اکثر اول کوزلی — خاتمه چاریار اولدی علی
602 شش جهات ایچره دائما اول — بر لکه ینجه یدیلر عناصر وار
603 بری بیرینه چونکه عاشقدر — چاریار اولدیلرسه لایقدر
604 بری بیرینه آشنا کردر — بری بیرینه مبتلا کردر

بلای عشقله انکشت نما اولان کدانك مطلع داستانیدر

605 ای دیاربلاغتك کانی — قصه اقلیمنك سخندانی
606 کلماتك مثال آب حیات — حق بو کم خضر جانه ویردی نجات
607 چونکه شهنازدن نوا ایتدك — صحبت اهلینی پر صفا ایتدك
608 زهره کبی الوبانه بر چنك — ایله عشاقدن بر آهنك
609 شمعی کدك اکرچه یارانه — قانی اول شمع جمعه پروانه
610 بزم ایچنده کلسه بر نجه کل — لایقا اولدرکه اکله بلبل

611 نام شیرینی چونکه ایتدک یاد | لایق اولوندرکه اکله فرهاد
612 لیلینک سرگذشتنه مطلق | عشق مجنوندر ویرن رونق
613 شاهی کدک گدای ذکر ایله | اول اسیر بلای ذکر ایله
614 راوی سرگذشت شاه و گدا | سوزم بو یوزدن ایلدی انشا
615 وار ایدی روم الندن بر عالم | کوندزین صایم و کیجه قایم
616 بحث علم ایلسه اگر فی الحال | حکمت اهلن ایدردی نطقی لال
617 صدف بحر علم ایدی وهنی | فی المثل کوهر ایدی هر سخنی
618 کوکل اکلنجه سی و همدم ایدی | نکته دان و ظریف عالم ایدی ×
619 معرفت اهلی ایدی شاعر ایدی | حاصلی هر هنرده ماهر ایدی
620 نظم و نثرک فرید عصری ایدی | بر و بحرک وحید دهری ایدی
621 فضلا سندن ایدی دوراننک | آدی اماکه ایدی آنک
622 نه گدا بلکه شاه عالم ایدی | شرف علم ایله مکرم ایدی
623 خوابه وارمشدی بر کیجه او گدا | کوردی سیرندن بر مه غرا
624 دوشنه کوردی او ماه تابانی | اولدی آنک جمالی حیرانی
625 دیر ایدی قاشنه کوزانسه نکاه | سوزن نور او زن بسم الله

انتهی

626 الفی کویا که نور قدرتا ایدی | یوزی آینه هدایت ایدی
627 قدی بر سرو جنت المأوی | هب برندن تناسب اعضا
628 قاشی سدره منتهی ایدی اوچین | کوزلری شاهباز سدره نشین
629 اولدی را آه مکرر ابروسی | کاکلی لام رسم کیسوسی
630 الفی سرنامه سخا و عطا | چین ابروسی موج بحر صفا
631 جامع حسن روی مه تابی | قاشی اهل نیاز محرابی
632 چشمی کویا امام امت ایدی | ایکی صفحه کرپکی جماعت ایدی
633 شب قدرک یکانه مصباحی | دل لطفک قپوسی مفتاحی
634 ایکی چشمی یعنیه مثلا | ایکی عین عزار دی کویا
635 سوزن کلسه حق و غنچه دهن | در کوهر بکردی لعلندن
636 اولدی دندانی صانکه سین سرور | کون یوزنه اوزن خال نقطه نون
637 سلکدی نور محض ایدی آنک | ید بیضا لسی کبی موسی نک
638 بقدوغی کبی اول یوزی قمره | کنش آلارقه سینی قویدی
639 اول سهی قد ده اینجه ایدی میان | صانکه راه سلوک درویشان
640 آدم اولنور ایدی رفتاری | مرده احیا ایدردی گفتاری

641 بو جمالی کدا اچون ایلر سیر — کیتدی اندن محبت قمو غیر
642 او نخوسندن اوینندی آه ایده‌ی — شوق یاریله کندودن کیدی
643 صنه سن بای ایکن فقیر اولدی — عهدن آزاد ایکن اسیر اولدی
644 کورمدی دوشن کوردکینی عیان — دنیه جه مالی صن وار ایدی اورمان
645 دوندی بقدی سپهره ایتدی بنا — دیدی ای مهری یوق سپهر بلا
646 سنکله کردون دون پرورسن — دار دنیاده بربد اخترسن
647 بنی نار فراقه ینعددک — ایوریکن نه تیز اویاندردک
648 سیر دیدام محرم اولمشدم — دوشم سلطان عالم اولمشدم
649 بکا ظلم ایتمکی روا کوردک — مرغ جانک حضورینا وجوردک
650 مانع سیر روی یار اولدک — سبب کار آه و زار اولدک
651 ایرشیدی نولیدی خواب اجل — بنی بو درده کورسیدی محل
652 بو یله دیو باوه مست بزم الست — جام ناموس عاری قلدی شکست
653 جرس راه عشق کبی هان — خلقه کندین بلوردبا ایتدی فغان
654 ایشیدن کر حبیبا یدی انجق — برطرف اولدی اوقتی برمق
655 ناکهان اول کدای بی بهره — یولی اوغرادی فکر اولان شهره
656 یقه سی چاک خاطری غمناک — کوکلی محزون وکوکلی نمناک
657 شهری یندن بنه کوزدی تمام — دوشن کوردوکنی آرزدی مدام
658 شهر ایچنده کدای پاک نظر — آت میدانه ایرشدی مکر
659 سیر ایدرکن او جای مرغوب — کوردی ناکه او جار محبوب
660 برینک روی آفتاب جهان — برینک بوی سرو باغ جنان
661 بری جان کلشنن غنجه ناز — بری کون کبی حسنله ممتاز
662 ایچلرندن بری قیامت ایدی — خوبلقده زیاده آفت ایدی
663 سایرندن او ماه اکرم ایدی — شیوه و نازده مسلم ایدی
664 اول کنش یوزلی میر مجلس ایدی — غیریلر اکه جمله مونس ایدی
665 نظر پاکله باقنجه آکا — اولمه‌ری چهره‌یه الندی کدا
666 دیدی آه ایلیوب او بی طاقت — بودر اول دوشن کوردکم آفت
667 کوردکم اولدر اول مه غرا — نیه اوغرادوغینی بیلدی کدا
668 صوردی خلقت برینه انی نهان — دیدی کیمک نسیدر بو جوان
669 ایتدی ای کدای کوی بلا — شاه دیرلر بو شهر ایچنده آکا
670 قولی اولمغه کیمکه طالب اولور — آکا روی جلالی غالب اولور

جوني

671 شمس تابانیدر بودورانك / شیوه بابنده مثلی یوقدر انك
672 حسن محبوبلردن افزوندر / کرچه دیرلر آل الدن اوستوندر
673 ظاهرا کرچه کم سولایمیدر / سن بکا صورآنی نه ظالمدر
674 هجو بنك یوقدر هیچ اورانی / دشمنمدر اخی سومسون آنی
675 وصفنی جمله اشتدی کدا / بلدیکم شاه دیرلرمش اکا
676 سیر ایدرکن اوشاه بی بدلی / اوقودی ناله ایله بو غزلی

غزل

677 مست لایعقل ایدر آدمی جام جم عشق •
کچورر ایکی جهاندن کشی یی عالم عشق •
678 ای پری جور و جفا کیله بزی قورقتمه •
کوکلی کلیجه سیدر آدم اولانه غم عشق
679 هر قرنجه دم اولور بوندن سلیمان بلغ ایدر •
حلقه صحبتمز اولدی دلا خاتم عشق •
680 ماسوادن کچه لر جام محبت ایچه لر •
وار لر منزل مقصوده اولر همدم عشق

681 مرشد کامل اررسك بوکلی ای یحیا •
اولمرا ره محبتده بو کون محرم عشق •

مثنوی

682 چون تمام ایلدی کدا غزلی / ظاهر اولدی محبت ازلی
683 کوکلی کبی آنی اولغریب جهان / کوکدن استردی پرده بولدی همان
684 پایمال اولدی درده دال کبی / عمدنا بجلسیر هلال کبی
685 اوکدنا اولدی بغری باشی کبی / دوشدی یوزاوزره قلو یاشی کبی
686 درد له اغلیوب کدای جهان / شاه دیرشاه اشیدر یدی همان
687 ترك ایدوب جمله احباسن / قلدی کلیجه عشقی سوداسن
688 کیمکه دیدار یاری کورسه مدام / اولور اوقصو کبی بی آرام
689 ذکر یار ایدی آکه ورد لسان / فکر شاه ایدی یار غاری همان
690 اولدی پروانه کیردی میدانه / الوداع ایتدی جمله یارانه
691 خلوت آراسنده کفت و کو اولدی / دد یلر بو کدا دلو اولدی
692 مهرله نه قتنده ذره کلی / خلوتی بندن برك ترك دكل
693 بو کدا خود زیاده عاقل ایدی / عالم و فاضل ایدی کامل ایدی

694 بری آیدزدکم بو مرد هنر | شمدی مجذوب سالك ایدی
695 بری ایدزدی بو وجود لطیف | عاشق اولماسه اولمزدی ضعیف
696 حق آکا ویرمشیدی بر حکمت | آنی کورن اولوردی بر حالت
697 سوزلرین جان کبی ایدوب مقبول | بیله اغلرلر ایدی اغلسه اول
698 عشق ایدوب آنی واله وحیران | کچدی بو حالتیله نیجه زمان

کدای مجزونك مجنون اولدوغنك صفت شبی نوا اصحاب
وآنیاب وفانك شفقت ایدوب ونصیحت ایتدکلریدر

699 بر بحر دست شوقیله افلاك | کیجه نك قان شالن ایلردی حاك
700 لیلی نك عشقی ایله مجنون وش | کوکدن زنجیرنی سوزردی کنش
701 آتش عشقیله طوتشمش ایدی | جسمنه اضطراب دتمش ایدی
702 عشقله اولمش ایدی دیوانه | صویوب کیرمش ایدی میدانه
703 کوربجك مهردن بو احوالی | تجنبه بر مجومك اطفالی
704 آشنالردن آکه بر نیجه مرد | ددیلر ای اسیر محنت و درد
705 برسنك کبی یوق امیر کلام | علم و فضلیله واجب الاکرام
706 هدم لیدنه عشق بیسته سی | صیمه عرض و وقار شیشه سی

قویمه

707 خوبلر شیمه سی بی حقیقت در | آنلرك عشقی عین ذلت در
708 کندوکی خوار و مبتذل ایتمه | عقلوکی عشقوکیله طاغتمه
709 سنکه علمیله ذو فنون اولسن | نه روا عشقله زبون اولسن
710 با شوکه محنت محبتا وشوب | سکه دوشمزکه ال دلینده خوب
711 برصبی لیلی سوزدیه لر | سنی مجنون بر ینه بغلیه لر
712 بیلور آنی جهانده حال اهلی | دله ارتوقه و شوکا ال اهلی
713 دکلیدر دوست سوزینی والحاصل | قالمز آیقده تی کبی کاسل
714 سکا الوان عزت ایلیه لر | لا یتوصد ردولنا ایلیه لر
715 بحتملدر که پادشاه جهان | سنی ایدن کرین ارکان
716 بروقار اهلی کامران اولسن | آدله سندن بر فلان اولسن
717 آکا ایدوب نصیحتی وافر | سوزی بورسمه قلدیلر آخر

نصیحت ایدنلره کدای بر محنتك طریق صواب ورزن جوابیدر

718 بو نصیحتلری ایشتدی کدا | ایلدی جمله سینی استهزا
719 ددی ای قوم واله وحیران | نی غفلتله مست وسرکردان
720 خلقت آزاده سی اسیر در | سن غنی صانده غك فقیر در

721 اوصلی اولدزکه اوله دیوانه | عاقل اولدزکه اوله مستانه
722 شاد اولن عاقبته اولوالدی | کولن اغلادی اغلیین کولدی
723 یوقدر دردوقی دهر پرقهرک | صدری صفِ نعالدر زهرک
724 زهری تریاقدر بودنیانک | جمله تریاقی زهردر آنک
725 جمله دن الحق اولن اغلادر | سنک اغلادیدر کولدرنا
726 حرمتا یدوب سکا کیم خلق | خبرک یوقسنی کناهه قرین
727 کاشکی حرمتا تمیوب قطعا | کوندن یوزینک کشی سوکیدی بکا
728 یا پیلوب قصر قدی اوکمراشی | خانهٔ عرضی یقمیحه کشی
729 کیمکه نوش ایدی عشق شربتنی | برطرف ایدی خلق حرمتنی
730 دمدن انجمه کی دوا کورمز | انی مدح ایتسه لر صفا سورمز
731 ویردی یارانه اوذات شریف | بوکا بکزر نیجه جواب لطیف

براهل تمیز عزیزه کدای بیچاره یارانی زمان ایچون ایلته کلدی

732 وادیٔ حسرتده ایچره آواره | عشق اسیری کدای بیچاره
733 ایلیوب عشقه کندوزین مفتاد | کند وکیجه جنونی ولدی زیاد

جان و

734 جان ودلدن اسیر کیبی انی | اکه درمان آرزودی یارانی
735 واریدی بر کرامتی ولی | اصلی آل رسول نسلی علی
736 سبزپوش ایدی هم او خیر الاولی | برک سبز ایله شاخ غنچه مثال
737 دلق سن ووفه وار مشرابی | صبح صادق کبی کوش ایلی
738 شمس ایدی صنکه روی آیینه | شعشعه اولمشیدی آق صقلی
739 نور محض ایدی اولی سرواندام | شکلی قندیل عرشه بکزر ایدی
740 یوزی مرآت نور یزدانی | هر سوزی واردات ربانی
741 دال ایدی قامتی عبادتده | یوغیدی مثلی هر ولایتده
742 یا پشوب ساعدینه یارانی | اول عزیزه ایلتدیلر آنی
743 دیدیلر اکه ای ولی الله | ایله بو عاشق ضعیفه نگاه
744 دکلمز بیزی سوزمز طوتمز | ناله وزاری خلقی اویتمز
745 برعجب دردده مبتلا اولدی | خلقه وکندویه بلا اولدی
746 مست ومجنون عشق وشیدادر | ایللر ایچره بویز نقا شادر
747 لطف ایدوب دردمنده ایله دعا | ضایع اولمایه اوصلته بو کدا
748 اوله کیم اوله محنت دن | قورتیله بو بلا و محنتدن

749 چونکه بو سوزلری ایشتدی گدا | اول غریبه تضرع ایتدی گدا
750 دیدی ای پیر خانقاه مراد | بر دعا ایتکه عشقم اوله زیاد
751 قاف عشق ایچره اولیم عنقا | اولایم عین عشقله بینا
752 بکا اولمقدر وصال الحق | عمرمی عمر یاره قیلسون الحق
753 ایدن جسمی بولنده فدا | جانی ویروب خاک راه اوله اکا

غزل

754 حاله رحم ایلین درد ومه درمان قیلسون •
یاردن غیری کوزم یاشنی کیمسه سیلمسون
755 عاریدر بن مبتلا سندن پتشلی دردو غم •
شویله بیمار ایتدی کوردکجه جانان بلمسون
756 جانکز وار ایسه ای افتاده لر یاشم کبی •
اول پری سیمایه قوشو عقلو کز ظالمسون
757 یا الکز سیز ایلسون کون کبی اول ماه منیر •
سایه وش یانجه یوزی قان لره صالمسون
758 اولدوکندن صکره یحیایه قوسو گلسون اول نگار

بخشش امانا اهلنه بیچون دعا ار قلسون •

مثنوی ۱

759 اوقودی حاله لیله حاکیله شوی | ویردی قلبه ضیا و مهمانه صفا
760 کلماتینه ایتدیلر چو نظر | دیدیلر کوردلو دنا وصلو خبر
761 بو مثل طوغری سوزیدر ایله شک | سوزی ویرندن آنی وصلو کرک
762 حکمت آمیز ایدی کلام گدا | هر سوزی بر کتاب ایدی گویا
763 آچیوب دردی منی یارانی | قودیلر کند و حالینه آنی

کدای مبتلا اولا شاه عالیشانه مستانه افشاء محبت واظهار مودت ایدیب اسرار کشا لغی باعث ملامت اولدیغی

764 قصه بن منده مست اولنی | راز پنهانی بویله ایلیدی فاش
765 حالیا اول گدای دیوانه | عشقله اولمشیدی افسانه
766 آنی بلمشدی جمله طاغله طاش | اولدی فرهاده بو گدا یولداش
767 عشقله بولدی اشتهار انما | بیلمدیلر کیمی سوز بو گدا
768 بیلمزلردی هیچ او مجزونی | قنی لیلانک اولدی مجنونی
769 اولدی بر شمعه کیجه پروانه | آخر ایدی بو رازی یارانه

770 بیلورانی جهانڭ پیر و جوان — بولیمز بوی عشق و مشك نهان
771 یولده بر کون کدای افتاده — راست کلدی او سرو آزاده
772 ایچمش ایدی بیرزکوزندن ایدی مست — عقلی اماکه کندوزندن ایدی
773 بربرین کلدی چونکه اولاکی — قلدیلر شیشهٔ حجابی شکست
774 بری مست شراب شیوه و ناز — بری مست محبت و مُتان
775 سایه کبی کدای بیچاره — طاینوب قالمشیدی دیوانه
776 درد منده یی کوردی چونکه شاه — اولدی فی الجمله حالدن آگاه
777 باقیجق اکه حکمت الٰهت — دتردی جسمی جملهٔ شاهك
778 شاهه نار محبت ایتدی اثر — قلدی عین عنایتیله نظر
779 ددیکم عاشقم کبی بو کدا — مبتلا ایتمش آنی درد و بلا
780 اولمسه بند عشقمیله اسیر — عشقی ایتردی کوکلومه تأثیر
781 شاه چونکیم کدایه اولدی قرین — ددی عشق اولسون ای کدای غمین
782 غم جانانله بلاده مسن — نیجه سن خوش مسن صفاده مسن
783 خاطرڭ صوردی ایلدی میلی — کلدی مجنونه صانسن لیلی
784 اکا لطفندن اولجسته خصال — حالنی بلمك ایچون ایتدی سؤال

785 ددی نازیله اول جود پرور [?] — سنی عشق ایلمش ضعیف و نحیف
786 عالم نکتهٔ دانه بکزرسڭ — بو ظریف جهانه بکزرسڭ
787 سوزیسك خدای اتمه حذر — سوزدکلك کیمدرر بکا کوستر
788 سکا احسان ایدوب عطا ایده ام — اوله کیم درده کیم دوا ایده ام
789 صحبت خاصنه کیروب و بن — دوشه یم آیغنه یلوارن
790 دیه یم اکا ای کل خندان — قیله اول عندلیبی کریان
791 سنی ای سرو باغ خلد برین — طوغرولوغیله سوی اول مسکین
792 نوله اولدیسه عشقوه کدا — قانته کیرمه تیر کبی شها
793 کوروب بجلك قیله اول کدای حزین [?] — قتلنه ایلمه ستیز کبی جانی [?]
794 سوزکوکی سکا حقیقتله — اوله کرم آرایدم نصیحتله

دلبر شاه عالیشانه کدانك جوابیدر

795 چونکه شاهك سوزن ایشتدی کدا — ال آچوب جان و دلدن ایتدی دعا
796 دیدی صوت حزینله ای شاه — ویره کوکلك مرادینی الله
797 اغلاغیله کوزلرم اولدی کور — ضعفدن ایشیلمز اولدی سوز
798 سویله باکه سا که رحمت اوله — بو محبت کشی یه محنت اولور

799	ای اولان حسن و خلقله تمام	مشفق عالم و غریب نواز
800	سوزکم بر ظریف عالم دیر	شیوه و نازده مسلّم دیر
801	هر نه کم دیر سم انده نا قول	ملک حسن ایچره بر کوزل
802	قلدی مدایت قرآن	قدی سرو روان بلیع جنان
803	اگه شمس جهان دیسم حقدر	قدری عالی و کوکلی الحقدر
804	شلی بو قدر آنک کوزللرده	آکلور حسنی ایله هر یرده
805	کوستردم سکا او سلطانی	صقلیدک بو راز پنهانی
806	قورقین سری عیان ایدرسن	عشقی خلقه داستان ایدرسن
807	سودکومک یانسه مای یوزی	بلکه سومک سولمک اوله
808	سوزنی اول گدا ایدنجه تمام	دکلدی آنی شاه ذو الاکرام
809	بوندنا اول او شاه بی همتا	آنی ایشتمش ایدی اجمالا
810	که او مجنون واله و شیدا	درد عشقک اسیری یعنی گدا
811	شاه ایدی غیری کمترا ایدی	کوردی کی خوبی خوب صیقرا ایدی
812	کرچه وار ایدی چوق پری پیکر	کون کوستر مزیدی دم قدر
813	دخل ایدوب کمی دهانلر	طولاشوب موی و تش میانلر
814	کمینک دم ایدردی کفتارین	کمینک مدح ایدردی رفتارین
815	هر برینه بهانه بولور ایدی	شاه مدحینه مایل اولور ایدی
816	سوزلرندن آلندی شاه جهان	طمیوب فکر واردی بحکه زبان
817	آخرا ایتدی گدایه کیر وخطا	دیدیکم باکه کوستر ایمه جفا
818	بو خصوصه سنی ایدرسم سرداش	تنکری حقیچون ایتمه آنی فاش
819	سویلینه بو رسم اولان آفت	دکلدی هب گدای بی طاقت
820	کوزکدانک طراقینی هان	شاهه عشقی بهانی ایتدی عیان
821	قلبی اولنم توکل اللهه	صوندی بر آینه همان شاهه
822	آینه ایچره کوردی کندو شا	اولدی تعجبله دیدی کورا الله
823	بونه نازک وجود اولور یا رب	جمله رندانه دربونلر آشی
824	بیلدی چون مبتلاسیدر بو گدا	شاه ایتدی گدایه استغنا
825	ظاهرا قیلدی ایلدی حین	یعنی قیلدی گدایه خشم کین
826	قودی بولدی گدای اولدی	شیوه و نازی ایدی مرادی

الموعظه

827	وینداسک عالم ایچره سن زار بهار	حالوکه واقف اولمسون اغیار

828 سورین قلعه سینی ویران ایت   جانکبی لدن عشقی پنهان ایت
829 وار پناه ایت حصار اینکاری   کورمه هرکز زیان اغیاری
830 صورتا ایتمه عشقکی اظهار   عاشقک بر بلنمدک نسی وار
831 قادرا ولدقجه عشقی ایتمه عیان   بر بقمدن سنی بیلور جانان
832 طیوررسک سکا جفالر ایدر   یوزوکه بقمیوب ازالر ایدر
833 دردمند وضعیف وبیچاره   عاشق نامراد وآواره
834 محرم درد ومبتلای بلا   همدم آه وناله یعنی کدا
835 صقلمادی راز پنهانی   حلقه فاش ایلدی وجانانی
836 صوك تشما نلغ اصلی عرض ایمش   غصه سی تا اولنجه کمر ایمش
کدای یمانه یا انه اسرار عشقی افشا اید مشهور افاق اولدی عملدن
837 برکون اولمبتلای مخمور   کوردی بر برده اونه نور سطرنج
838 دیدی نه خوش مقام اولور بومقام   آکلور بونن نام شاه جهان
839 بوبهانیله باری بن هرآن   ایدن بن نام شاهی ورد زبان
840 اول کدای زمانه حسرتله   آکلنورکن بوسیر لعبتله
841 خانه فرزی کوردی چون فی الحال   برینه قلدی سنکله سوال
842 دیدی هی هی بوزاغ کج رفتار   شاه یانندن بیجه این قرار
843 اکی رخ یوزی صوبید واولو نك   قویکوز رحلری بریه بونك
844 نه روادر که فرزی اندام   اوله همسایه شاه اونیه مدام
845 بربهانیله شاهی ایتمکه ذکر   ایلریدی بونلکبی بیجه فکر
846 شاهی برخ کزاکدی چونکه کدا   حالنه واقف اولدیلر ظرفا
847 بیلدیلر کم هلاکیدر شاهك   عاشق سینه چاکیدر شاهك
848 دیدیلر ای غریب وآواره   کوشه محنت ایچره بیچاره
849 شاه عالیجناب سن ادنی   همدم اولورمی پادشاهه کدا
850 کلبر ووار کل بوسودادن   سکانه فاید بو غوغادن
851 شاه سندن اراغ وسن محزون   کرچه اولدك اولیلیه مجنون
852 دکلدی سوزلرینی چونکه کدا   یوغمش عقلکر دیدی حیفا
853 ایریشوریان عاشق مشتاق   قطب اقطابه کعبه اولرق
854 اعتماد ایله بوسوزه حقدر   عاشق اولکن ولی مطلق در
855 کامل اولانی ذو الکمال اکلر   عاشقی کیرو اهل حال اکلر
856 کندوکی ایله رحمه لایق   عشق پاکیله عاشق اول عاشق

857 قدن کم اوله بر پری پیکر — برا کی اولمدی غم همدم ایدر

858 کون کبی اولسه بو قمر پیدا — طاقیلور سایه وش اکا اعدا

859 بقراغزینه بر خرک هربار — چقمز انک سوزندن آخر کار

860 نه روادر که هر لبی عیسا — این هر بر خر دو پایه وفا

861 کاملک غصه سی زیاده اولور — جاهلک طالعی کشاده اولور

862 عاشقک کونی محنتیله کچر — ممسکک یوسینی طوکزیر

863 بویله در بویله حالی دنیانک — رغبتی اولمز اهل عرفانک

864 مانع وصلت اولنز اهل فساد — درد عشقی بو یوزدن ایتدی زیاد

865 برسیه رو یزید ابن یزید — سایه وش شاهدنا اولمز بعید

866 اولمشیدی غراب وش غماز — فتنه و حیله ساز و شعبده باز

867 واجب القتل جلف باطل رای — شارب الخمر قام جاهل ایدی

868 آنه دن یوزی قاره طوغمشدی — معصیت بحری آنی بوغمشیدی

869 واریدی صورتنده قاره نشان — صانکه سونمش کسی ایدی همان

فانی

870 فانی دنیا کبی یلانجی ایدی — خسته عشقه قاره صنجو ایدی

871 هب نفاق ایدی ایشی انسانا — صورتا بکزر ایدی شیطانه

872 اول یوزی قاره مهمل و بی عار — آشنا ایدی شاهه بر مقدار

873 فتنه نک باشی شر ایشنک بکی — کوز بنکی او قاره حبه کبی

874 واردی مسکین کدایه و یردی سلام — آیلدی مسئله فتح کلام

875 دیدی ای دردمند بی طاقت — یوق کم آچیلدی سکا غایت

876 اول الف قامت ایتدی قدینی لام — جهد ایدوب سکا و یرم اولدی سلام

877 صاردب برکاهه دوشمش — اینجه لب برکاهه دوشمیش

878 هر نکه دیرسم آنی ایله قبول — سن بکا آخرت قرنداش اول

879 رازکی صقله چشم روشندن — صقلمه رازکی صقن بندن

880 واره بر شاهه مسکنا این — سنی ولی یار تربیت ایدن

881 یار ایله عالم ایلین اولنز — عالم ایچنده بمزایش اولمز

882 سوزم اول شاه کام اره کچر — ایره شاید که سنکده نظر

883 وصلت دلبر بولبا امکان — اوله کم دردوکه اوله درمان

884 بیچه بونک کبی خوش آمد ایله — حیله ایتدی کدای خسته دله

885 اول ضعیف و نحیف و بی نوا بیر | اولدی انک خوش آمدینه اسیر

886 الغائب اول گدای بی مقدار | گل کبی آچلدی دشمنه اسرار

887 هر نکم اولدی آرەدە واقع | قلدی اول قارە یوزلویە شایع

888 شفقت ایدوب گداسنه که | آله آلوردی گوکلنی اول شاه

889 آشنا ایدی شاه دورانه | خلوتده صانوردی آنی بیگانه

890 ایلیوب اول گدایه شاه اکرام | ویرر ایدی اوغرلیجه سلام

891 هر نه کم اولدی ایسه نار و نیاز | واقف اولدی سر اسرا اول غماز

892 حسدندن همان دم اول بدخواه | واروبن شاهی ایلدی اضلال

حسب حال

893 دیدی ای شاه ملک حسن و بها | نیجه بیک جان و تن بولوکده فدا

894 طوردغنجه زمانه وار اولاسن | تخت دولتده برقرار اولسن

895 سنک ارد نجه کورنلر دیرلر | شاهی شمدی گدا سوزر دیرلر

896 اگه اتسک اوغرلیجه وفا | برینه بیک قتو بایدر افشا

897 شمدی سنسن جهانک اغزنده | بقله اصلنمز انک اغزنده

898 سوزی اولورسه داغی آب حیات | صاقن انکله ایلمه کلمات

899 شاهه بر بر دیدی بو الفاظی | واقع اولدوغی کبی احوالی

900 چجدی شاهه گدای اول ابتر | آچیق خشم ایلدر آنی چکسر

901 دیدوکی سوزی اولدیلر شاهد | صیکری بر نیجه حسود مفسد

902 دگلنجه سوزنی اورو سیه شهلك | غالب اولدی جلالی اوزی

903 غضب و حدتیله شاه جهان | یردی بر نامه اول گدایه همان

904 اولا نامده او شاه بنام | حقه حمد ایتدی و رسوله سلام

905 دیدی ای آشنای عالم عشق | مبتلای بلا و همدم عشق

906 ستم هجر ایله فرید جهان | المده ایله وحید زمان

907 بونه کستاخلقدر که گدا | هر سوزی شاهی همراه ایدر افشا

908 عشقله بولدک اشتهار تمام | بنی خلق ایچره ایلدک بدنام

909 قلدک آتش دلک نهان | دود آهکدن اولدی خلقه عیان

910 بکا کرچک کلیله عاشق ایسک | صبح وش مهر ایله صادق ایسک

911 نامه‌یی اوقیوب عمل ایدرسن — کوز کبی باشوکی اوروب کیدرسن

912 بنم نك حاکمی چو مولادر — دده‌کی یره‌ده اولتوا ولادر

913 کیمکه کرچکلکیله عاشق اولا — صیغز امرینی یارینك قطعا

914 سوکینوك رضاسی اوزره اولور — دایما مقتضاسی اوزره اولور

915 دیلوکه شاه آدینی اکمیه‌سن — براکی ییل بو شهره کلمیه‌سن

916 نار فرقتم قلبی قال ایدرسن — کند وکندوکی اهل حال ایدرسن

917 آتش وقت اولبا وغنجه تر — بچه سوزلر دیدی بوکه بکرر

918 عرض ایدوب اول کدایه روی جلالی — شاه دوردی یوزینی نامه مثالی

919 طغن اوقینه کدای قلدی نشان — چکدی اول دردمنده تیغ زبان

920 بکزدی سطر نامه شمشیره — الف ونون کمانله تیره

921 اکی مصرینك آه سی مثلا — اولدی دربندکوم درد وبلا

922 خشم ایدوب عاشقینه دلدار — چکدی سطرنده آه یه دیو

923 آخر اولدی بو وجهله نامه — ویردیلر اول کدای بدنامه

924 چون کدا الدی نامه یاری — اغلیوب قلدی ناله وزاری

دیدی

925 دیدی بو شمع بزم جانمدر — غنچه گلشن جنانمدر

926 طاشی کافور ایچی عنبردر — شب قدر یله روز انوردر

927 اولمیه حسنله بونك بدلی — چین محبوبی وخطا کوزلی

928 نامهٔ شاهی اوقینجه همان — چاك ایدوب سینه سینی فلك فغان

929 دیدی بن کندو کندومه ایتدم — راضی اولمادوغی یوله کیتدم

930 بو جنونیله ایلدم نقصان — رازینی فاش اولدی خلقه عیان

931 فاش ایدوب عشق رازینی هرکاه — یاری رنجیده خاطر ایتدم آه

932 وه که رنجیده ایتدم اول یاری — کلمیه بو عالمه باری

933 اوچقه ایلسه عجبی هوس — بلبل جانه جسمم اولدی قفس

934 عاشقه بر قضایمش هجران — بالضروری بلایمش هجران

935 سوزم اول شاه کندوی سوسه — نوله مردود عالم اوله کسی

936 معتبر اولب بو احوالله — ایلریدی بو وجهله ناله

937 گاه اولور نامه ییك وصلت اولور — گاه تیرکان فرقت اولور

حسب حال ه

938 امر شاهی طوتب کدای لحال — غایب اولدی رجال غیب مثال

939	شاه برقولدن اولسه خشنود	بربها نیله ایلسه مردود
940	لب دلبر کبی کورنمز اولور	یولنه سایه وش سورنمز اولور
941	چرخ کبی اولور غمیله دوتا	یلدزی دوشکون اولوب یلرلرکه
942	آیلیوب آیلیو فغان وانین	شهردن کتدی اول کدا مسکین
943	تا که دلدن چقن دخانلر ایله	کبریه وناله وفغانلر ایله
944	رقص اوراوره یوله کیردی	کردباد ایله صن غبار فنا
945	هر کیمی کوردی یاسه اغلتدی	یول کبی بوینی بوربکندی
946	بر بوجه بین چقدی دیدی همان	الوداع ای محله جانان
947	الوداع ای مقام کعبه جو	الوداع ای مدینه مقصود
948	الوداع ای جفاسی چوق جانان	ایل سوزینه اویوجی شاه جهان
949	قالدی حسرتله تا قیامته باقی	بیلمدک کیم که قدر عشاقی
950	یشکوکدن غریبوکی سوردک	بکا دشمنلر اوکی کولدردک
951	وطندن بنی ایراغ ایتدک	هجر ایله داغ اوزره داغ ایتدک
952	اسکی دوستی تالان لندردک	بنی حسرتله اودینه یاندردک
953	آه کیم کچدک کناهمدن	بو بله اولمزایدی شاهدن

954	ایلر ایکن بورسمه آه وفغان	دردله اولدی بو شوی همان

غزل

955	بوکون او مردم عالی نظردن ایرلدم	کوزم تشی کبی نور بصردن ایرلدم
956	دیار غربته آهم کبی چیقوب کتدم	ففانلر ایله اوجان وجکردن ایرلدم
957	بوکیجه شمعنه جمع اولمشیدم	نه قان کونلره قالدم سحردن ایرلدم
958	فراق یار ایله کیتدی عقل وصبر وقرار	یرق دکلمی بکا کیم نلردن ایرلدم
959	صدف کبی نوله چاک اولسه سینم ای خیالی	ایکی جهانده کبی بر کهردن ایرلدم

مثنوی

960	اولوبن راضی رضای خدا	اولدی شوقله چوشوی کدا
961	یاشی اترملغ ایدوب سحاب کبی	طشلر ایله دوکندی آب کبی
962	یوزینی بین سوردی یاشی کبی	اوکهد وقالدی بغری باشی کبی
963	دردمندک ستانی بوعیدی	قن باشینه چانسی بوعیدی
964	خلق عالمدن ایلیوب عزلت	ایلر ایدی وحوشله الفت
965	عشقله اولدی مست ولا یعقل	کچدی عمری بو حال الله بیلر

كداى مبتلانك آه سياهى زنگ اغلايه حذر وشاه رحم جفايه تر

966 عاشقك قامتى اولنجه كمان — خصمنى ايلر آه اوقينه نشان
967 عاشقك سن جنوننه قالمه — حذر ايله ايلنجنى آلمه
968 عاشق صادقك سوزى مثلا — دونمز آتلمش اوق كبى قطعا
969 قلعه‌يه بر ديارى زير وزبر — عاشقك آهى ايله ياشى بتر
970 كلسه بر عاشق ضعيف الحال — بربها نيله وار دعاسنى آل
971 خوربقه كداى شيدايه — اوردى چون پشت وپاى دنيايه
972 سرورك روان ملك فنا — عاشق بيقرار يقينى كدا
973 كوردى چونكم زبان اغيارى — قبليه قرشو ايلدى زارى
974 بولمیوب وصل يارينه چاره — چكدى شمشير آهى اغياره
975 قامتى ياى يدوب بته كوتير — اوردى اغيارك بددعا ايله
976 حقدن ايرشدى مجلسينه بلا — حاجتينى قبول ايتدى خدا
977 هر بريسى جوانه مرك اولدى — يولنه كلدى ايته وكين بولدى
978 عامدر لطفى حق تعالى نك — منتقمدر برادى مولى نك
979 كمسنك حقى كمسده قالمز — ايتدكك صانه يولوكه كلمز

980 چشم بيمارى كبى بركون شاه — خسته اولدى قضا ايله ناكاه
981 شاهه ايتدى كدانك آهى اثر — كمسنك آهن الله ايله حذر
982 صولدى بربان اولكل احمر — اتسى يلدن بتا كه غنچه تر
983 كلدى بركيشى سرعتيله همان — ديدى بكرا كداى شاه جهان
984 خبرك يوقمى خسته‌در اول شاه — سن كيدلدن يتوراوطل آله
985 باشنك كونكبى حرارتى وار — كل يوزينك زياده حمرتى وار
986 سير ايدركن سرايى ناكاه — ماه روزن كبى طوتلدى او شاه
987 ضعفدن بر خياله دونمشدر — شمع كبى هلاله دونمشدر
988 چكريكن اوغمزه لر خنجر — بشمدى ايلر ملالتيله نظر
989 مضطربدر وجودى آب كبى — صوده‌در كوزلرى حباب كبى
990 زحمت بدنا ولدى حالى خراب — دونر اول آفتاب عالمتاب
991 هر كيمك خسته اولسه جانانى — دايما بيحضور اولور جانى
992 آنى دكلركن اول كداى حزين — سوزينك آن سينه كيردى همين
993 جان ودلدن يوكلدى اللهه — بردعا ايلدى همان شاهه
994 خالقك حكمتيله اول ساعت — ايردى شاهك وجودينه صحت

995	کون کبی حسنی عالمه طولدی	برهلال ایدی صنکه بدر اولدی
996	کیره کون کبی چقدی سیرانه	کیرو کون کبی اولدی مستانه
997	غمزه سی کیرو خونفشان اولدی	کوزلری فتنه جهان اولدی
998	صحبته ایردی برمراد اولدی	حسنی اول کیدن زیاد اولدی
999	عاشقک نامه سی پر آتش اولور	دلی کوکلی کبی مشوش اولور
1000	قونزر سوز عشقی اعلادن	طورطلی کبی تجلادن
1001	الفی بر زبان حالی اولور	نقطه لر آندن کوزی یاشی اولور
1002	جمله حرفی دخان آه اولور	قو بختی کبی سیاه اولور
1003	بزم عشقک اومست شیداسی	جمله عالمک تماشاسی
1004	دار غربتده واله وحیران	ملک محنتده داستان جهان
1005	مبتلا و اسیر بند و بلا	شاه اقلیم عشق یعنی کدا
1006	ناکهان اولدی چون محل عتاب	یزدی سوزیله نامسینه جواب
1007	دیدی شکر اول کریم رزاقه	عشقی شمع ایتدی بزم عشاقه
1008	اوغزدب عشق باکله رنجه	قلدی اتوبه دردی اکلنجه
1009	عینی یعقوبی ایلیوب اعمی	جان کوزنی اجدی باطننده اکا
1010	کندونک عشقیدر اکا مقصود	یوسفی بر بهانه ایتدی ودود
1011	ذکر ایدب حقی ورسولی کدا	مقصدینی نامسندن قلدی ادا
1012	دیدی ای پادشاه دورانم	التون اسکفلو ماه تابانم
1013	قولنی حسرت ودینه یاقمه	عاشقینه قیاقیا باقمه
1014	ای کوکل قاپوجی کوزی شهباز	حسن ایلنده مسلم وممتاز
1015	دوشلی سندن ایسرو بی جانم	باشدن آیاغه درد وافغانم
1016	سولی ای هانی غنچه شی	اولمشم عالمک کوزی دکنی
1017	ساده دل اولکم پیاله کبی	قن کوکلو اولمه لاله کبی
1018	عرض دیدار ایدب تجلا قیل	بنی اول وجهله تسلا قیل
1019	ای پری پیکر و فرشته خصال	عقلم القدن ایسه جانومی آل
1020	عرضک باکه لطف وهمت ایسه	بنی اولدر ندکلو زحمت ایسه
1021	اولدی غمزه سازنه بورک رقاص	خین کیر بو بلادن ایله خلاص
1022	ایکی اغلمه ای کزمکانی	نوبتینه کویوجی قربانی
1023	کوزوکله کورب بو محزونی	کوکلک ایله اسرکه ای خونی
1024	دوستی دشمنیله بر کورمه	بنی بوللرده کوزمم اورمه

1025 بکا دیرسک که عشقی ایله عیان — قادر ایسک جمالک ایله نهان

1026 اوعده آیغوکی عـزتیله — اولورین عاقبت بو حسرتیله

1027 اولورسم وصیتم ایدرسن — قبرومی آنوکله چکندرسن

1028 سوکه سن دونسته طوبیجه کا — ایدرسن روحمه بو نسمه دعا

1029 هر نوری قارنك سوزن طوقه — بنی اونتدغوکی اونتمه

1030 بن کیمم کوم وصاله لایق اولم — اکلیم کندومی سکا همدم

1031 بو بترباکه ای مه روشن — سنی سیر ایلیم ایر قلردن

1032 نامه بی شمع وش بهانه ایدن — سوزدردیله عاشقانه ایدن

1033 یانه بن نارا شتیاقیله — آغلیاین غم فـراقیله

1034 حذ لله جفاکله ناچار — دل دیوانم اکلنور هر بار

1035 قورقرین کوز رقیبا یدن اغوا — نه جفا ایدرسن نکا نه وفا

1036 پرتو مهر لطفوکی کوندن — قامتك کبی سوزنی اوزادن

1037 چوق نیاز ایلدم بو سوز جهتدن — عاشقك صبری قلبی یکشقدن

1038 مهرمك دن سنی ایدوب تقریر — یا شمك اولدی قطره سخ بیر

1039 نامه بو وجهله اولوب آخر — شاهه عرض ایتدی حالنی پر پر

1040 یازوب بو قتی بر ناده ایله — شاهه کوندردی بر پیاده ایله

حسب حال

1041 بو سعادت بیترکه اهل دله — سودوکی نامه سینی آله آله

1042 بو مراده بخش وصولی بولور — عاشق اولن سوندوکندن اولور

1043 عاشق رند اولن غرور ایتمز — رای تدبیرده قصور ایتمز

1044 یاری نامیله امتحان ایلر — رازنهانی عیان ایلر

1045 نامه سینی اگر او قورسه نکار — بیلور آنی که بر محبتی وار

1046 وای اگر وضعنی ایدوب تغییر — التفات ایتمیه قلیل و کثیر

1047 شادمانیکن اول کل حمرا — صوندیلر نامه یکدای آگا

1048 شیوه و نازایله ترحم ایله — بقدی اول نامه یه تبسم ایله

1049 آلدی اول نامه یی پریشانی — اوقودی آخرینه دك آنی

1050 ناز و شیوه ایله قشلرین چاتدی — نامه یه بر سهلیجه چاك ایتدی

1051 نامه دین نه خطاب ایتدی — ظاهرا جهل ایله عتاب ایتدی

1052 بچه کسه بو حاله عالم ایدی — بویله ایتك اوراده لازم ایدی

1053 نامه ویردی اکه شاه کریم — دیدی کبر و قیل ایسنه تسلیم

1054 ایمدی سن اول گدای عشقی ملول — دیه سن نامك اولدی مقبول

1055 بو جفانك زیاده لذتی وار — ظاهر باقمه کیزلو حکمتی وار

1056 نیجه کر اشبو قولی رد صانی — دلبرك شیوه سینه آلدانی

1057 گاه اولور نازنی ایدوب اظهار — التفات ایلمز جکر دلدار

1058 اگر ایسك بو ذوق و شوقه اگر — حق بیلور نیجه بیك سلامه کیر

1059 دولت اول عاشقه که محبوبی — آن ده قوللنه بو اسلوبی

1060 شیوه یاری اهل ذوقه اگر — حال عشاقی اهل شوقه اگر

1061 منطق الطیری بلکه هر بار — یا سلیمان کرکیه خوش عطا

1062 عالم ایچنده دردی درمان — عشقده عشقی فریه جهان

1063 کیمکه بیمار عشق دلبر اولا — حقده اول اولور اولورسه اکه دوا

1064 علم حکمتده حضرت لقمان — یازدی اوج وجهله ده درمان

1065 بری اولدر که عاشق بیاره — وصلت اولور آگا همین چاره

1066 بری داخی بو غیبه صبری اگر — چاره و ناچار ایده عزم سفر

1067 بری داخی همیشه یارانی — ذکر ایده عاشقینه جانانی

1068 دیه لر کر حبیبونی هر بار — بی تکلف ویره خراج اغیار

1069 بیوفادر حقیقتی یوقدر — سکا هر کز محبتی یوقدر

1070 سن چکرسن بلاسنی هر دم — ایل صفا سن سوربا یدر عالم

1071 ایلیمجه بو وجهله اضلال — گلور البته عاشقه بر حال

1072 اولمیوب سود کندن اول خشنود — طور میوب ویره جان آکه وجود

1073 ظاهر اکر حکم عناد ایلر — بو صووقسوزن اعتماد ایلر

1074 بو جوابیله عاشق بیمار — سود وکندن بیزار اولور ناچار

1075 عاشقك دردینه آنی تدبیر — سوزی بو یوزدن ایلدی تقریر

1076 چونکه مجنون عشق اولدی گدا — نیجه لر دردینه ارردی دوا

1077 کیرو جمع اولدی یانینه یاران — قلمغچون جنوننه درمان

1078 چار سز قالدی کوردیلر او گدا — سفر اولمادی اکه دفع بلا

1079 انك امرنده قالدیلر عاجز — صبر بو غیبدی طاقتی هر کز

1080 رحم ایدوب حالنه انك اولان — سوکدیلر شاهه ایتدیلر بهتان

1081 شاهد نجوق شکایت ایلدیلر — اکه وافر مذمت ایلدیلر

1082 قول لقمانیله ایدوب عملی — خیلی غم ایلدیلر اول کوزلی

1083	بو مقوله سوزی اشتدی کده	اعتمادا یعقوب دیدی حاشا
1084	شاه بن بلدکوم شهیسه اگر	غیریلر دل پرشمز اکه ضرر
1085	پاکدن پاکدر او شمس جهان	حیفدر اکه ایلمک بهتان
1086	دل اوزادن لبینه لال اولسون	اوکده قباشی پایمال اولسون
1087	اول اوزون بویلو سروی ایکیلیه	کیمکه ذم ایده اوله عمری قصیر
1088	آدمک آدم اولدی آینه سی	بلکه سر جمله عالم آینه سی
1089	هرنکم ایتدکوز اکا بهتان	عیبکزدر کورینور اندن عیان
1090	اولور اول کوزکشی یه عین ضرر	کندو عیبینه ایلمزسه نظر
1091	بقسه مرآته یوسف کنعان	کیرو یوسف کورینور اندن همان
1092	بقسه آیینه یه اکر زنکی	کورینور بینه کندونک رنکی
1093	نه عجب دور بسه اولی عقل	علم حکمت سوزینی ایلدی نقل
1094	اولکه عالمده اهل عبرت اولور	هر نیه بقسه اکه عبرت اولور
1095	سوزلرینی اشتدیلر بر بر	اولدیلر جوابنه قادر
1096	آجیوب قلدیلر فغان و انین	کندیلر هر بری ملول حزین

کدای افتاده نک دردی حددن زیاده اولوب عشقله کاما

وکدا آفتابه خطاب ایدوب بندن جواب کلیوب آخر کار حقه نیاز ایتدکلری

1097	ذوق احوالنی بیلن استاد	اوردی بو رسمه قصه بنیاد
1098	مست و مجنون و واله و شیدا	عاشق نامراد یعنی کدا
1099	کشف ایدوب جان کوزینی کورر ایدی	نه یه بقسه شاهی کورر ایدی
1100	وار ایسه بر صحبته اکر که کدا	حال اولوردی خیال یارکا
1101	اندن سویلنسه نچه درلو خبر	خبری اولمز ایدی ذره قدر
1102	قول اولب شاهه کوکلی اندن ایدی	کوزی مجنون کبی یباندن ایدی
1103	کاه اولوردی کوردی اول ماهی	یعنی سلطان حسن اولان شاهی
1104	سوزینوب سایه یه سیاه کبی	فرشه واردی دود آه کبی
1105	ایلر ایدی اوماهه استقبال	حالنی اغلر ایدی بر مثال
1106	آغلیوب کشف رازه بشلر ایدی	جان و دلدن نیازه بشلر ایدی
1107	صکره کوردی اول ضعیف الحال	شاهی قلمش تصوردن خیال
1108	کوردی کی شاهنک خیالی ایمش	صورت فکرت محالی ایمش
1109	سویلدوکی بیانه سوزلر ایمش	اولور اولمز فسانه سوزلر ایمش
1110	اوتنوب خلقدن ایدر فی حجاب	کندو کندوزنه قیلوردی عتاب

1111 کاه باشینی طاشه اورز ایدی | کاه اولور طاشی باشه اوردی ایدی
1112 خلقه مستانه لکلر ایلر ایدی | شوبله دیوانه لکلر ایلر ایدی
~~1113~~ ماه سریع الحرکاته | کلمات ایتدو کیدی
1113 بر کیجه خانقاه عزلتده | یعنی ماتم سرای غربتده
1114 حسرت شاه له گدای جهان | یاشینی اغش ایدی سیل روان
1115 کیمسه یاننده یوغیدی که | حالن اعلایه کوکلی راحت اوله
1116 اضطرابندن اولدی بی طاقت | کوکلی کلنمز ایدی بر ساعت
1117 اغلر ایکن او قاره کونلو مکر | ایلدی کولی یوزنده ماهه نظر
1118 شمع کبی گدای دیوانه | یاندی یاقلدی ماه تابانه
1119 دیدی ای آب روی چرخ برین | خلقه صحبت سپهره نکین
1120 اهل سعده همیشه یارسین | فلکک دایما کورر کوزیسین
1121 جانب روزن جام روزنسن | کاینانه چراغ روشنسن
1122 یوجه سن کرچه آفتاب کبی | کوکلک الحقده ذره تراب کبی
1123 بر سخاکانی ذاته بکزرسن | اکرم کاینانه بکزرسن
1124 یورودین غربت بحره آواره | ایله بن بی ستاره یه چاره

1125 ظلمت غمدن نابدید اوله | یاره زنجیر له بعید اوله
1126 بنی قیلدی جاق یوردکاه غریب | عاشقک قدر بیلنیدی حبیب
1127 اولمشم عشق له ضعیف الحال | قالمادی اغلمقده داخی مجال
1128 عشق و لدان کوکرفتارم | نیجه یلدر زررکه بیمارم
1129 یوقیجاکه وار اولشاهه | بنم ایشم قالوبدر الهه
1130 ای سپهر برینه بدر تمام | ایله اول شاهه حالوم اعلام
1131 دیه سن اول غریب و بی درمان | قالدی غربتده بی کس و بی جان
1132 سایه وش یابوکه یوزین سورمن | آیدن یرکن کونی یوزک کورمن
1133 حالت نزعه ایردی اولیماد | دل آغزونده میوه تورنجا
1134 وار اکا جان کبی قریب اوله کور | اجلی ایرمدین طبیب اوله کور
1135 اولمدین ساکه عرض حال ایسون | آخرت حقنی حلال ایسون
1136 کیجه عالی جنابدر دلدار | کوکلی الخلقیلی ایسه نه وار
1137 هیچ لایقمیدر که دولتنه | صله قیلی زمانه فرقتنه
1138 صبحه دک ایلدی بو رسمه خطاب | کلدی ماهه نکارایه جواب
1139 اغلیوب بحر حیرته طالدی | طاقتی طاق اولدی قالدی

1140 ماهدن كوردى اولدى دو نما | منتظر اولدى آفتابه هما

1141 طوغدى چون شوكتيله مهر سحر | ظلمت دهرى قلدى زير و زبر
1142 آچدى ماننده بدر نورانى | پرده عين اهل عرفانى
1143 كشف ايدوب عالمه كرامتلر | خلقه كوستردى چوق قولايلر
1144 نظر ايدنجه آفتابه كدا | جان ودلدن تضرع ايتدى اكا
1145 ديدى اى نور عين عليين | شمسه چار طاق چرخ برين
1146 بحركه بن خضمك اولدى روان | سكا ديرسم عجب مى خضر جهان
1147 حق بو كم سيد ولايتسن | خضروش مظهر كرامتسن
1148 بر سنك كبى وارمى دنياده | صله بحر سهو سجاده
1149 اوج دولتده ايليم ماوى | درمجه همتك اولورسه بكا
1150 نور شمع چراغ قدرتسن | خسرو انجم سعادتسن
1151 بو جهانا بحر كمسنك هركز | كوزى كوكلى آچلدى جنمز
1152 آلتون اسكلو بردلاورسن | بر تقيك اوشاهه بكزرسن
1153 اولدى اول شاه بلكه يولده شاك | آستانيله خوشدر باشك

1154 واردسك محله شاهه | يوزوكى سوراويه دركاه
1155 يولك اوستيده آستانه شاه | بولشورسك اوشاهله ناكاه
1156 دوشه سن آيغينه اول خانك | اوپسن خاكپايني آنك
1157 ديه سن اى جفاكار الچى | عاشقينه آزار الچى
1158 اويمه دشمن سوزينه هى ظالم | بركوز اوله كه اوله سن نادم
1159 ايتمز ايدك وفاده اهمالى | كوربليدك حقيقت حالى
1160 باشنه ايردى لاله وش سودا | دلبرب طلعته دوشدى ابرانا
1161 وقت كه نار رحم بى شفاعتسن | كرچه بر سرو قد قيامتسن
1162 دردمندم آزا ايچون تحسنا | اى سن انجه كوزقيبه وفا
1163 قورقرين كم كمند ناله واه | بركوز اوله طوته سنى ايكاه
1164 كيمكه عاشقلرينك آهن آلور | عاقبت سايه وش بولنه كلور
1165 مرحمت ايله اى قمر سيما | اول سعادتلو باشيكچون اكا
1166 نار عشقيو قل بر تسكين | ايمه عاشقلر ايچره آه حزين
1167 آغلا غيله اى كل رعنا | اولمعه نركس كبى كما اعمى
1168 درد هجرانه ايمه يوب درمان | قله سنك بلايه آى نشان

1169 ای کوزللکده یوسف ثانی — کورمزه اورمه بیر کنعانی
1170 نیجه بر قوت و جفا نیجه بر — نیجه بر حسرت و بلا نیجه بر
1171 اولدیمی بو غصه یا یانی — یوقمیدر فرقتوکک اوزانی
1172 کوکل الجقلغنی ایلیه سن — شاهه بر بر دیدکلرم دیه سن
1173 دیه سن چکدکومی دلدان — کارایدن شاید اول جفا کاره
1174 اوله کم سوزمیله کر ایدسن — قلب بولادیاری نرم ایدسن
1175 بلکه معقوله قایل ایلیه سن — اول سهی قدی مایل ایلیه سن
1176 مهر آللایه کشف راز ایتمه — نیجه بونک کبی نیاز ایتدی
1177 قلدی خورشید قبله حاجات — رطب یابس دن ایلدی کلمات
1178 کوردی کم آفتاب عالمتاب — ویرمدی ذره جه سوزینه جواب
1179 بزم حیرتده بیحضور اولدی — جام وش یاشله کوزی طولدی
1180 آغلیوب حسرتیله دیدی کدا — سوزمی کمسه دکلمز حیفا
1181 اولمسون کمسه لر جهانده غریب — اولمسون کمسه لر اسیر حبیب
1182 نوله عشاق اولورسه مبتلا بلا — اولیایه ایرر اشد بلا
1183 عاشق عدنا یلمز حالی — بویلدر بویله عالمک حالی

1184 اولدی هر و مهدن اکه دوا — عاقبت خوش تدارک ایتدی کدا
1185 کوندی کم وقت اولدی طوله دوا — قلدی اول بی نیاز عرض نیاز

خدای بی نیازه نیاز ایتدوکیدر

1186 دیدی ای حکمتا بسی بی منتها — سنده نا اولورا اولور سه دوا
1187 ای جهان خلقنه اولان معبود — اکرم و ارحم و شفیع و ودود
1188 ای قمویه مرادنی ویریجی — حسرتی حسرتیه قوشدریجی
1189 کارساز امور خسته دلان — دل نوازدل شکسته دلان
1190 شاهی ایتدی کارینه نادم قیل — دل سنکیننی ملایم قیل
1191 قولنه عین لطفله باقسون — صو کبی کوکلی اکه اقسون
1192 کرچه شاه اهل عشقه ناغیدر — بکا روی جلالی غالبدر
1193 غنچه کبی چکوب تبسمله — نظر اتسون بکا ترحمله
1194 آکلوب باد رحمتیله مدام — ویرسون اول سرو قد فقیره سلام
1195 عالم کبریاده حقی ایچون — اهل عشقه رضالر حقی ایچون
1196 دو جهانا بحره بیلک براد کیچون — قبوکه یوز سورنلر عبادتی ایچون
1197 انبیانک نیازی حقی ایچون — اولیانک نمازی حقی ایچون

1198 نوربالك جبين احمد ايچون | خاتم الانبيا محمد ايچون
1199 دل يعقوبك انكساري ايچون | دردا ايوبك اشتهاري ايچون
1200 غم مارك سروري حقيچون | نور عشقك ظهوري حقيچون
1201 عاشقلك ناله وفغاني ايچون | عاكر وصلك زماني ايچون
1202 قلب وهادي وافي آزر ايچون | طفلوري اكلدن فغانلر ايچون
1203 دل مجنونده ذوق حالتي ايچون | عشقله فاش اولن ولايت ايچون
1204 بلبلك آه سوزناكي ايچون | كل كبي سينه سندن چاكي ايچون
1205 كعبه ملك نوربالكي حقي ايچون | آستانندن خاكي حقي ايچون
1206 قبله الانبيا رسول حقي ايچون | زمزمك نوري صوبي حقي ايچون
1207 اهل دردك كمال صبري ايچون | نفسنه ايلدوكي جبري ايچون
1208 اول كدا حاجتيچون رازلرينه | حقه بو وجهله نيازلرينه
1209 ايلوار نجه خدايه بر مظلوم | آني حاشاكه ايليه محروم
1210 نام اوايدوب اثر آنه ملوك | عاقبت حاجتي اوله مقبول

بردلآل كاردين كداي ملككشينك غلام زر خرده شكلنه
باد اده يوسف وار اول نام ادي مراد ايتدوكك بيانيه

1211 جان ودلده نياز ايدنجه | حاجتيني قبول ايتدي خدا
1212 اولدي حقك عنايتي الحال | آكا يوز طوتدي دولت واقبال
1213 كيمكه دم ايلسه كداي اكر | آكا خشميله ايلريدي نظر
1214 رحم ايدوب اول كداي جانانه | بر بهانه آردي احسانه
1215 كلملو اولسه آدمه دولت | يد يلور بر قليله بي زحمت
1216 كلملو اولسه ايلمك تدبير | طوته تزآني نيجه بيك تخيير
1217 بر ايكي ييل كدا چو ايلدي صبر | صبر له ايلريدي كندويه جبر
1218 صبر اشي ايردي چونكه پايانه | كلدي ناكاه شهر جانانه
1219 شهر ايچنده آردي شاهي كدا | كار ايدوب شاهلك استيا اوكا
1220 ديرايدي خلقه ايليوب زاري | كورمه وكرمي اول جفاكاري
1221 عجبا قنده ايكي اول خوني | ليليه اير كورك بو مجنوني
1222 يوقميدر رشيديكي بر فقير وغني | بر بهانيله شاهه ايلته بني
1223 عشق ايدوب آني نيه ساماني سرو | ايلريكن يورسمه آه وفغان
1224 كلدي ناكه كدايه بر دلال | ديدي اي نامراد كوي وصال
1225 كوستردم جمال شاهي كا | ايلنيدك نقيين خير دعا

1226 اهل عشقك دعاسنى هرگاه — مستجاب ايلشدر الله
1227 چكين هر نه ايسه زحمتوكى — ابن بن وقتيله خدمتوكى
1228 بونله ديركن او عاشق جان — قلدى دلاله همت واحسان
1229 قالدوربا الدرين دعا ايدى — دست لطفيله مرحبا ايدى
1230 ددى رحم ايله بن دلفگاره — كورمكه شاهى ايله بر چاره
1231 شمدى كيم خاكپاى عشاقم — كورمكه شاهى خيلى مشتاقم
1232 اجل ايرشمدين بو بيماره — سبب اول سير روى دلداره
1233 حالنى غلبنجه دلاله — اولدى مشغول حيله وآله
1234 آچيوب دردمندن اول دلال — قلدى بو خصوصدن اهمال
1235 صاتيلق قوله دوندرب اول آن — صورته قويدى اول كه كان
1236 درد عشقنه ايليوب چاره — الني آلدى كلدى بازاره
1237 خلق بچندن برركه سير ايدى — شاه بابنه طوغرى لب كيدى
1238 واردى شاهك بنينه ايتدى دعا — ددى اى پادشاه حسن وبها
1239 صاتلقدر بو بنده مسكين — بچه كوندر گزر ملول وحزين
1240 خواجه لر قدرنى بوبلك ايله — كيسه مسكيني ايستيوب بيله

1241 سن اولورسك گر ملول اولمز — شاهدن غير سينه قول اولمز
1242 الم يسكن ايله اكه نظر — معرفت اهلكا مله بكرز
1243 برگناه ايلمش بو بيچاره — كيردى يوسف مثالي بازاره
1244 غم دگل قول گناه سز اولمز — عاشق صادق آه سز اولمز
1245 اغلب دردمندى ايته ملول — ايله قابوكن عيبي ايله قبول
1246 بونله ديبوب اوكندن اولنالنك — منتظر اولدى امرينه آنك
1247 شا بقدى كه اسنى بلدى — كوزى اوجيله مرحبا قلدى
1248 آه ده اولدى بچه نازونياز — واقف اولمادى شرع غمازان
1249 دوندى دلاله شاه ايتدى خطاب — ويردى بيك نازو شيوه ايله جواب
1250 بو غريبى ملول ايته ديدى — بن طانشمنيجه صاتمه ديدى
1251 مهر ايله برهلال ايكن اوكدا — مشترى اولدى اكه شمس ضحا
1252 عاشق اوليجه دردله ايوب — عاشقك عاشق اولور محبوب
1253 عشق مجنون چقنكه غالب اولور — اكه ليلى هميشه طالب اولور
1254 شاهدن چون گدا وفا گوردى — حقه شكر ايليوب صفا سوردى
1255 دل بيمارى خوش اولوب غمى گتدى — برينه گلدى جانى اول ساعت

کدای شیرین کار ترک ناموس عار ایدوب بر اسب لاغره سوار
اولوب اول نکار غنچه دهان نکته دانی خندان ایتمکیچون تماشا

1256 بر ظریف جهان ایدی اول شاه | حظ ایدردی لطیفه‌دن هرگاه
1257 نکته‌دان ایدی بر معارف ایدی | سوزلری نکته و لطایف ایدی
1258 بر تماشایه کم قلیدی نظر | شاد و خندان اولوردی اول گلبر
1259 ارمغان ایدی بر لطیفه آکا | غنچه‌یه ایدردی که عطا
1260 بر سحر اول گدای شیرین‌کار | بر ضعیف آته واروب اولدی سوار
1261 طونی آغیدی کرچه بختی سیاه | ییمش صانکه عمری کبی گیاه
1262 دیر ایدی یا غیرین کورنلر | قیزل آطادر آق دکیزده هان
1263 کله نقلیچون هر اهل نظر | کل کل ایتدی آنی باغرلر
1264 خون زخمی آقردی یورینه | بصدوغی یر اولوردی سرخ مل
1265 کوجله دوشمنجه یا تمز ایدی | آدمینه حرام قاتمز ایدی
1266 ایکله یوب دوشردی صنمانه | که رکوع که سجود ایدردی او
1267 کلوریدی همیشه منزله کج | نوح دورندن طاشیشدی کوچ
1268 اولمشیدی مکر انک عملی | قچی او مقعدنا غیردی الی

1269 باشی میدانن طوب ایدی اول | دورت ایاغی ایدی بر چوکان
1270 لشنه قونمغون انی سکر | قرغه‌لر اولدیلر نیچه لشکر
1271 فلک آنی وحوشه شا ایتدی | قرغه‌لر لشکرین سپا ایتدی
1272 آدمی عشق کورنه حاله قویر | دائما مقتضای عشقه اویر
1273 عجب اولمایه شیخ صنعانه | عشقله کیرسه شکل رهبانه
1274 یار کوکلینه عاشق حیران | هر نه خوشکلسه ایلر آنی هان
1275 کند و بو وجهله اولب مضحکه | سوردی آتینی شاه ایشکینه
1276 دیدیلر شاهه کلدی بر آتلو | آتلو اما عظیم هیبتلو
1277 حسن کیبی لاون بکور | بیندیکی آت عشقره بکزر
1278 درن دیری آیلسه حرکت | کمسه کورمش دکل بونک کبی آت
1279 شاه چقدی سرایدن اول حین | کوردی بر اسب لاغر مسکین
1280 اوف دیریسک وجز یاده ضعیف | اولدی کویا ریاضتیله نحیف
1281 دیدی او سنمک کدا ایچی | الله الله او مبتلا ایچی
1282 بو آنک حالنه اولب حیران | نازله کلدی اول کل خندان
1283 بو نکا اول کدای شهر ملال | کوردی خوش کلدی شاهه بو احوال

1284 برلكى اوردى تازيانه ايله | شاهى كلدردى بو بهانه ايله

1285 همته لايق ايله كندوكى لك | بكلرك لطفنه بهانه كرك

1286 طورديكن كدا ايله اول آت | دردمندا آتمايردى وقت ثبات

1287 بلمزيدى آتنه نه اولدى همان | دوشوبن آتى اولدى قالدى بيان

1288 اوقنوتدى يا بنى يا صمدى | قوردبو غارينه جكر آصمدى

1289 هى نه يوكرك ايمش اولاسب روان | برآدم اولدى آكه ايكى جهان

1290 يقه سن چاك ايدوب فغان ايتدى | يشى ازماغنى روانايتدى

1291 آغلمغه بهانه بولدى كدا | ددى بيك ناله ايله واويلا

1292 اى جهان ايچره دلدل ثانى | يلوكرمى قودك بو كريانى

1293 قوقتوكله بنى غريب ايتدك | غم هجر ايله قودك كيتدك

1294 قانى اولدمكه ساكه همدم ايدم | روز وشب خدمتوكده محرم ايدم

1295 بنى بودرده اوغرادوب قودك | بكه ظلم ايلدك بو ايللرده

1296 اولوموكى اومارديم هردم | اوتمز يدم كه بن بو حالى كورم

1297 ناله لركم ايدردى بيچاره | طوقنوردى براوجى دلداره

1298 اول كدا شاهه بو ظرافتله | عرض حال ايلدى كنايتله

غزله

1299 طوطى سبزه زار وبلغ بيان | كلماته بو رسمه آچدى دهان

1300 بردم ايردى كه كلدى روى جهان | وصلنه صانكه عاشق كريان

1301 كلشنه حضر ايرب بتشدى نهار | اولمشيكن زبون زحمت خار

1302 دوندى كوك يوزينه فضاى چمن | لاله لر اولدى انجم روشن

1303 يوجه طغلرده آچيلور سمه محل | اولدى هر آسمانى لاله زحل

1304 كل خويك بنفشه چاكريدر | بلكه اول آفتابه مشتريدر

1305 مهر وماهك مثالى در كللر | صانكه مريخدر قرنفللر

1306 آلنه آلدى خامه سنبلك | بكزه مشدر عطارده زنبق

1307 بزم كلشنده كوستر دينار | زهره كوياكه اولدى زلف نكار

1308 لاله زرد ايله كل اصفر | كوكده قوبز قلو يلدزه بكزر

1309 طوطى سبزه پوشى ايله شملك | اولدى كويا يشيل قنتلو ملك

1310 برنهال اوزره ايكى نركس تر | عينى ايله ترازويه بكزر

1311 رعدوش بلبل آه وزاريله چمن | اويوريكن اوياندى جمله چمن

ط

1312 اولوبن عین عنایتیله سحاب / آغلیوب گلشنه دوکردی گلاب

1313 گاه اولب یاسمن مثال شهاب / بر ایلردی کنده وزین پرتاب

1314 گل بباغنده غنچه‌لر گویا / اولدی پروین گلشن خضرا

1315 آل عثمانه در گل حمرا / سایری هب بکیچر بدر آگا

1316 گلله لاله دن نه مکر اولجین / داغلر یقدی سینه سینه زمین

1317 بزم گلشنده شمع ایدی گللر / آگا پروانه ایدی بلبللر

1318 بر یشیل صحن دوندی روی چمن / اولدی جامه زبرجدی سوسن

1319 هر چچك صانکه جام روشندر / غنچه انگارینه اوروزندر

1320 چاغروب بشلرینی لیل و نهار / سیر ایدر خلقی شاهد ازهار

1321 خار زخمینی چکمدن هر بار / کوم کوك اولمشدی چشم بلبل زار

1322 قلعه زینت جهانه نظر / باشدن آیاغه دین اولدی شجر

1323 هر درخت اولدی طور موسی وار / آق شکوفیله غرقه انوار

1324 چمنك بحرینه ویرن رونق / قلدی بلبل نوالرن زورق

1325 اولدی اشجار ده چچك پیدا / یلکن اچدی قادرغه‌لر گویا

1326 کشتی بحر سبزه وانه مگر / یاسمن اولدی بر کوش لنگر

کشتی

ی

1327 کشتی بحر رجال غیب مثال / جولان ایلردی باد شمال

1328 بو محلده گدای کوی نگار / گوردیکم عالمك گوزللکی وار

1329 اولدی بر گلشنه صوکیبی روان / کتدی بر پاك باد کبی همان

1330 گوردی بر باغبان آدنالی / دکشورر غنچه گلستانی

1331 ایریشوب گللره نته که اجل / قوپرب عمرینه ویردی خلل

1332 گللری بلغ بلغ ایلر ایدی / وطننده ایراغ ایلر ایدی

1333 بلغبانك اولباشینه حزین / یولنوردی بنفشه مسکین

1334 نته کم شا ظالم و بی باك / ندر ایچون نرکسی ایدردی هلاك

1335 لاله نك قاننه گیرب اولکم / قوپاروب وارلقرایدردی عدم

1336 قفسی بلبله ایدوب مسکن / گوزینه قلدی گلشنی گلخن

1337 کوردی بو ظلم و حیفی آن همان / باغبانه گدای شاه جهان

1338 ددی ای بی مروت و ظالم / برایش ایسته که اوله سن نادم

1339 قوپرب قلمه گللری مغبون / گل بیتر ساکه بو دلپر خون

1340 عشق ایدر بنفشه مجنون / باغدن ایلیه آنی محزون

1341 بنی خشمله اولدر انله غضب / نرکسك موتنه گل اوله سبب

1342 لاله بر بغری یقمه عاشقه — کیرمه قانینه اکه یازقه
1343 ایلمه صید عندلیبه هوس — کل بنی قیل اسیر بند قفس
1344 عالمک سن وانی جمله صحیح — حق تعالی ایچون ایدر تسبیح
1345 کیمکه تسبیح حقه مانع اولا — آکا شیطان دیسک محل وارا
1346 بر کیاهی قوپرمه عصیاندر — معنی قتل نفس انساندر
1347 بو مقوله ایدوب نجه کلمات — پند ایله بلغبانه ویردی جواب
1348 کیمن کم اوله عقل وطبع وسلیم — دائما حق سوزه ایدر تسلیم

ناکهان شاه کرینه همنشین اولان مه جبینلرله جام سرور انجام عشرت مدام ایتمکیچون شاه لطیف گلستان سیرانه کله کلر

1349 سویلشورکن کل ابو حیرتله — شاه کلدی اوبلغه دولتله
1350 صورته کلیوب کدای جهان — دهنی یار کیبی اولدی نهان
1351 برالای خوب رولر ایله مکر — سین کلشدی اولمه انور
1352 حسنله شمس ایدی او مه پاره — سایری چون سنین سیاره
1353 دلربالرله همنشین اولدی — حلقه صحبته نکین اولدی
1354 مرغ وماهی او بزمه اولدی کباب — ساغر کلدی ایدیلری ناب

1355 اوینه شوب برنکار غنچه دهن — کل قوپاردی بری بری بردن
1356 نای کونا له وفغان ایتدی — دل محزونی شادمان ایتدی
1357 هر نه پرده که نوش باده اولور — اکسلور غم صفا زیاده اولور
1358 نی اولوریدی هر بکا نالان — زیرکا عندلیب ایدردی فغان
1359 بلبلک بیری چالی جوش ایتدی — شاه کل کیبی آنی کوش ایتدی
1360 بدی بو بلبل بلند آواز — غنچه ناز ایتدکجه ایتدی نیاز
1361 بارک الله بو عاشقانه صدا — جام می کیبی ویردی جانه صفا
1362 سر اشجارده ایدوب فریاد — بی ستون اوزره نیته کم فرهاد
1363 واردر آنم بر نشانه عشق — اولدی آوازی تا زبانه عشق
1364 بلبلی مدح ایدنجه شاه کرم — جمله یاران ایلدی تسلیم
1365 صحبت ایچنده بر پری سیما — دل وجانیله شاهه ایتدی دعا
1366 تربیت ایلیوب کدای همان — دیدی ای پادشاه محبوبان
1367 شول کدا کم بوکن بر قولدر — کلستانده سن تبلبلدر
1368 بلبل اولدر که نامه ایله مدام — کیجه وکوندز ایلمز آرام
1369 خانقاه جهانده ای مهرو — اولوریمش چراغ دینی قو

1370 مگس آوازی بکن مرغوده | بلبل ویمز صدای دلوده
1371 نوله عشقکله اولسه نحوك | قیمتی بیل اودر مکنونك
1372 سوز عشقیله ناله ایتسه گدا | اوکیمز هزار بلبل آکا
1373 بن انك عاشقی اولیدم اگر | اول بکا عاشق اولسه‌ی سرور
1374 اول گدا مبتلا اولیدی بکا | عمر اولدقجه قول اولیدی آکا
1375 عقلنه ایردی بر جنون صحیح | اولدی بر خیر عشقه تسبیح
1376 رحموکی قیل جنونه مانع | بر کمال اهلی اولمسون ضایع
1377 کیمکه بر اهل فضله ایتسه عطا | ایشیدنلر دعا ایلر آکا
1378 کیمدن ایرسه بر اهل علمه ضرر | حشره دك خلق آکه لعنت ایدر
1379 عالمك موتنه بیوردی رسول | عالمك موتی کبی در دیدی اول
1380 صیمه شول کوهری جهانده شها | آکا دنیا طلوسی اوله بها
1381 عاشقه مهرك اولورن ای مهرو | تنکرینك دوستلرینه و علم اهله
1382 بیچه یوزیل دونر سپهر جهان | بر کمال اهلنی قلنجه عیان
1383 حالنه باق مروت ایله آکا | کرمکدن عنایت ایله آکا
1384 آفرینلر او عاشق زاره | خوبلر تربیت ایدن یاره

1385 اولوریکن بو نوع ایله کلمات | ایردی آوان لیله ظلمات

1386 یاقدی افلاکدن قمر بر شمع | اولدی پروانه وش نجوم آکه جمع
1387 قلعه یا صحبتن تزیین | کلدی بر دسته شمع ایله پروین
1388 اولدی گویا که کوکدن بدر تمام | بزم جانان ایچنده بر طولو جام
1389 ماه رولرله اول شب دیجور | اولدی صانکه سواد دیده نور
1390 ویردیلر کبر و صحبته زیور | اولدی بزمك کورر کوزی ساغر
1391 صیمغه یعنی غصه دشمنی | کیدی آندن صراحی جوشنی
1392 قلعه یعنی جند غمله صواش | قدح اولدی اوراده حاضر باش
1393 لشکر غصه ییله قلعه جنك | نی تیر اتدی قوردی یای چنك
1394 چکدی بو رزم ایچون صراحی لوا | آل بیراز ایدی می حمرا
1395 قلدیلر آن ده شرابله آل | صیدیلر عسکر غمی فی الحال
1396 بو سرور ایله اولدیلر پیکر | بری بیرینه ایچدی طولولر
1397 کون کبی چقدی باشه کیفیت | صحبت اهلینه ویردی کرمیت
1398 هر بری آندن نیاز بشلدیلر | بری بیرینه ناز بشلدیلر

1399 چاك اولب شوقله نقاب وجاب ‌ شاد سوزی ایجد یکرنی نا
1400 یکفی کل کل اولدی هر برینك ‌ دللری بلبل اولدی هر برینك
1401 جانینه جان قاتوبا وشاه بنام ‌ روح تاییدنا ایچردی بجه جام
1402 چونکه شاهك کوزینه کلدی شراب ‌ قلدی دلبرلره او دمدن خطاب
1403 ددی ای حسنله پری رولر ‌ قشلری فتنه چشمی جادولر
1404 سوزلر وکر غدای روح لنجی ‌ صحبتو کز جلای روح ابجی
1405 هر بریکوز بر حکایت ایدك ‌ عاشقانه بر بر روایت ایدك
1406 اول حکایت شو شرطله اما ‌ باشکوزدن نکن قضیه اولا

حکایت

1407 خوبلر قول شاهی کوش ایتدی ‌ ایچلرندن بریسی جوش ایتدی
1408 ددی وار ایدی بر غریب وفقیر ‌ درد عشقله اولمشیدی اسیر
1409 هر کیم ایرلر ایدی طاقتدن ‌ دون دونه شب کمر ایدی قامتدن
1410 بنی کوردکجه ایلر ایدی دعا ‌ بجه یللر ملازم اولدی بکا
1411 بنی خلق ایچره ایلدی بدنام ‌ بکا انوکله طعن ایدردی عوام
1412 ایشکمدن کیتمدی هرکز ‌ عاقبت ایلدی بنی عاجز

1413 ددم اکه که ای حریف جهان ‌ بجه بر ایدی سن قپومدن فغان
1414 سکا عشقم جهانن ویردی وجود ‌ بکا سویله نه ایسه هر مقصود
1415 اوله کر التماسك اولمیه رد ‌ بو مرادی ایلیم سنی شاید
1416 بو بله دیجه کندو دن کیتدی ‌ سوینوب جانی حقه شکر ایتدی
1417 آغلیوب باکه کشف راز ایتدی ‌ بنی اولدردی یونیاز ایتدی
1418 دولت اول مبتلایه کرنی بالی ‌ اوله سودوکلتا وکنن هلاک
1419 حاصلی قتل نفسه قصد ایتدم ‌ آنی بر جانبه آلوب کیتدم
1420 چکدم اولدر دمندی تنهایه ‌ بیله کتدم انوکله صحرایه
1421 آلنی آیقینی بنداتدم ‌ کیرو دوندم بن اکه بند ایتدم
1422 قندم ای درد عشق حیرانی ‌ طتلودر آدم اوغلنك جانی
1423 کر پشیمان ایسك خلاص ایدیین ‌ دونه یین کیرو خانمه کیدیین
1424 سوزیمی کلنجه اول مهمول ‌ کورمدی پند وحکیمم معقول
1425 کیرو یلوار دی اول فقیر وحقیر ‌ ددی خیر ایشی ایله تأخیر
1426 مانع وصلت اولدی باکه حسد ‌ بکا اولکلدر حیات ابد
1427 کوتعم اول سالك دیار عدم ‌ جان ویرر اولکه یولدم ودم

1428 خشم ایدوب یوزنی یره سوردم | آکا وافر طپنجه‌لر اوردم
1429 کوزینک قورشوسندن بز اول حین | ایلدم بز بچاغومی کسکین
1430 بیلک نیازیله کیرو دیدی بکا | بیله‌مه شول بچاغوکی صنما
1431 بنی یوز بیک آزایله اولدر | بچه درلو جزایله اولدر
1432 طوپرغه سور یوزومی لله | جانومی آل بنم بو لذتله
1433 بویله دیرکن او مست ولا یعقل | غضبه کلدم آندن و الحاصل
1434 ایریشوب سینه سینه صنکله | کردنینه انک اوزاتدم ال
1435 صول الومه انک بشن الدم | بوینینه اول بچاغله چالدم
1436 بچه غلک ارقه‌سی ایدی محضا | عزمم امتحان ایدی اما
1437 احتراز ایتمدی و لو مدن هیچ | باشینی دردکلو قلدی پیچ
1438 چونکه بو حالنی انک کوردم | غلیوب یوزینه یوزم سوردم
1439 عاشق صادق اولدغین بیلدم | خیمه کیردم آکا وفا قلدم
1440 ایلدم جان کبی آنی مقبول | شمدی داخی مصاحبمدر اول

اعتراض شاه

1441 دکلدی چون سوزینی شاه جهان | دیدی عشقنده وارمش نقصان

1442 عشقی عاشقلرک بولنجه کمال | اولور اولدر عشق یارله لال
1443 کلماته انک دلی وارمز | دلبری چاق بوذکلو بلورمز
1444 کرچه اولمکدن احتراز ایتمز | یاین اولدر دیو نیاز ایتمز
1445 طوته‌لم اولدن آنی دلبر | سودوکن کیشی زحمتمی قویر
1446 اولکه شام و سحر ملازم ایدی | غلطتا ایتمک آکا نه لازم ایدی
1447 عاشقه بو یتکه هفته بر | اوله کورینه دلبرک ظاهر
1448 سودکینی کوربجه نیته کم | بعه آکا ایرقدن ایلیه آه
1449 ایدن صوت حزینله زاری | چکه قلاب آهله یاری
1450 سویلیجه بو رسمه شاه جهان | اعتراضینه قایل اولدی همان

حکایت

1451 بری داغی او مه لقا کردن | ایلدی بر حکایت روشن
1452 دیدی کرد اهل بجره برایالک | بنم افتاده ایدی سایه‌م تک
1453 وصلومی ایلیوبا میدوارجا | خیلیدن عاشق اولمشیدی بکا
1454 سهو ایله او ضعیف مکر کون | ایلدی دقتیله باکه نظر
1455 غضبیله آکا عتاب ایتدم | نه بقرسن دیو جواب ایتدم

عزه

1456	قیلدی سرّ نهان عشقی عیان	اوردی بر کوزینی چیقردی همان
1457	واجد العین اولب او عاشق خاص	دین قیدندن ایتدی جانی خلاص
1458	دیدی شوقیله ایلیوب زاری	چقسون اول کوز که اینجیدن یاری
1459	مبتلا ایتدی سکا ای مهوش	بو کوز اورمشدر دله آتش
1460	چونکه کستاخلغیله ایتدی نظر	نوله باشدن چقرسه دیدهٔ تر
1461	چقدی ایسه کوزم محل و سزا	بر اولور عین عاشقلک زیرا
1462	چرخ رفعتده ییلدزم سنسن	عالم ایچره کورر کوزم سنسن
1463	عاشق یار بو نیله ایتسه نه وار	کوز دکل بلکه باش و جانه قیار
1464	صانکه یعقوب هر اولب بیضا	عشق یوسفله اولدی نابینا
1465	سوزلرین ایشیدوب صفا سوردم	لطف و احسانه روا کوردم
1466	آنی جانم کبی عزیز ایتدم	یلوارب خاتمه آلوب کیتدم
1467	شیمدی اولدر انیس یار بکا	ایدر یرینی تا اولنجه آکه وفا

اعتراض شاه

1468	دکلدی آنی چونکه شاه جهان	دیدی سهو ایتمش اول سفیه زمان
1469	شیمدی عین ضرر دکلی سکا	که سنک عاشقک اوله اعمی
1470	چیقروب دین سینی اول بیر	یا کیلوب عرضنه کتوردی ضمیر
1471	حالت عشقی بلمیوب بچه خر	چیقروب کوزینی قولینی یقر
1472	عاشق اولوفنای مطلقدر	ینوبن آتشه کل اولمقدر
1473	اهل باطن کورکدر عاشق	علم اسرار اکا اوله لایق
1474	کوز ایله قول جناب ظاهردر	بونلرم آنجه کیشی قادردر
1475	عاشق صادق آنی ایدرسه اکر	قول دکل کونله مکانی یقر
1476	وجه معقولله ایدوب الزام	سوزینی ایلدی بو رسمه تمام

حکایت

1477	برسی داخی ایتدی فتح کلام	قلدی بر خوش حکایت اعلام
1478	دیدی وار ایدی ایکی اهل فنا	ایکیسی داخی عاشق ایدی بکا
1479	مالدار ایدی بیری غایتله	سومشیدی بنی نهایتله
1480	بر قضا ایله عاشق اولدی بکا	ایلدی مالنی یولمده هبا
1481	وارسه فقر ایله اکه بر مسکین	سودوکی باشنه ویردی یمین
1482	حالت عشقله اولب عریان	کیدوکی جامه سن ویردی همان
1483	برکون اونوکله سین کتمز ایدم	درجه التفات ایتمز ایدم

1484 فکر ایدردم که عاقل کلنه — مالی ایچون ناولورکه مال

1485 دلربالر ایچون لعنت اکا — مال ایچون برخوک زبونی اولا

1486 بری عاشقه فقیر ایدی لیکن — عاشق صادق اولمشیدی

1487 جسمنک گلشننه بر ایسن — خاردن خوجه ایدی کهنه پلاس

1488 بشدن دستار کهنه سی — برا و رنجک نواسی ایدی همان

1489 شکر ایدوب صنکه احمد اخیار — فقرله فخر ایدردی لیل و نهار

1490 برکون اول دردمند ایله ای — یا نومه کلدی اغلیوب ناگاه

1491 ددی ای سرو بویلی لاله عذار — سکا جز بیجه ارمغان وار

1492 ایکی طوپراغینه جان ویره — جانومی ساکه ارمغان ویره

1493 عمرم ایرشدی شیمدی ختم — کیدر اولدم دیار آخرته

1494 قدرم یوقدر بر صنما — جاندن غیری نسنه م یوق قطعا

1495 جمله معلومیدر چوسن ملکت — معنی المفتی ما ملکت

1496 یوغیسه شفقتک بو خسته دله — باری شاد ایله برخوش آمد ایله

1497 چون فدا ایلرین بو جانی — صولک نفسن ملول اتمه بنی

1499 جانی ویرزکر فقیری قبله — بو مدارا ایله تسلا قیل

1499 بویله دیبوب او دردمند و صبر — قتلمه اتیدی کندونک تدبیر

1500 ناگهان قیلدی خنجرین عریان — خنجره دوشب اولغه قربان

1501 صحن یوب خنجر انک الم — سایه کبی انی برجا لدم

1502 بر سهل جسمی اولدی [illegible] — ایرمشم که اولدی ایدی [illegible]

1503 بویله ایدنجه او افقیر جهان — سوکوسی جانه ایچره ایتدی مکان

1504 شیمدی اول یار عکسا [illegible] — هم عزیزم هم اختیاریمدر

1505 هر کیجه عوالیجه ظلمت شام — ساده پهلوا ولور [illegible]

1506 طوغرولوغیله اولدی جو یار — عاشقه [illegible] وار

1507 عاشقم یوقدر جهاندن اتی — اندایلرایم جاندن دخی

اعتراض شاه

1508 شاه بو سوزی استماع ایتدی — اولجواب ایله چوق نزاع ایتدی

1509 ددی عاشق دکلدر اول شیدا — عاشق اولنلر اولور اهل جفا

1510 گرچه پهلو ذاللو اول لذت — بدن دلبرن ویرن نفقت

1511 بومروت میدر ایدوب ابرام — صور اطوقنه نکارینه ام

1512 حظ ایدر گرچه کندوسی — یار حظ ایلر ولی اندن

1513 آیغی اوجی یتردی جای مقام　　عاشقه باشدن وجود الدی تمام
1514 نه روادرکه بر صفتلو جنت　　دوشنه دلداری او سینه کوبت
1515 سیر دیداری یار ایتمزمی　　التفات نکار ایتمزمی
1516 شویله کیم اصلا نفسه مانع اولور　　یلک بر مرحبایه قانع اولور
1517 حالت عشقدن اولب آگاه　　سوزنی ختم ایتدی بو وجهله شاه

حکایت

1518 انلرک سوزی یتردی نا بانه　　دکدی نوبت چو شاه دیوانه
1519 دیدی واریدی بر ضعیف الحال　　یوغیدی انک آهه دلنی مجال
1520 اولمشیدی مقام درده مقیم　　اکا حق ویرمشیدی عشق عظیم
1521 نظم ونثر ایله بولمشیدی کمال　　اولدی عشقیله شیفتهٔ خیال
1522 کورسه دیدار ایمی صوکی روا　　دیرنی یوب کندودن کیدردی
1523 اولدی کهسار عشقه فرهادی　　عالم ایجره گدا ایدی آدی
1524 ظاهر ایتمزدی ناله وآه　　دیه ایدی مکرکه بالله
1525 آنی اولدردی سیر برینه همان　　ویره ایدی سوزنی کندی جان
1526 هرکون اولب فراقله مجنون　　طاشله دوکنوردی اول مجنون

1527 برکشی اکه واردی ویردی سلام　　خاطرن صوردی ایلدی اکرام
1528 کوردی مجنونه اولمش ابتلاش　　چقروب صوندی اکه بر طاش
1529 دیدی بو طاش آغیر بهادر　　قیمتی لعلدن زیاده در
1530 کوی دلبردن ارمغاندر بو　　یادکاری شه جهاندر بو
1531 کعبهٔ کوینک بو سنک سیاه　　حجر الاسود یدر ایله نکاه
1532 باری بو طاشله دوکون هر بار　　کله تا ساکه بوی وصلت یار
1533 قوینوکه قوی که راحت دلدر　　سکا بو بر کوزل حمایلدر
1534 آلدی طاشی گدای بی مقدار　　قودی بغرینه بصدی خاروار
1535 دیدی بو طاش آغیر بهادر　　قیمتی لعلدن زیاده در
1536 دیدی بو طاش سواد دیده مدر　　سجدهٔ قامت حمیده مدر
1537 حمد لله بکا بو سنک سیاه　　اولدی کویا که بیک وصلت شاه
1538 جانکبی جسمنه یقین ایتدی　　خلقهٔ قدنه نکین ایتدی
1539 اول قرا طاش یانینه کوهر ایدی　　اوکمدقی باشنه برابر ایدی
1540 انوکله دوکمز ایدی مکر　　قورقر ایدی که طاشه ایره ضرر
1541 جانکبی اکه عزت ایلر ایدی　　صقینوردی رعایت ایلر ایدی

1542 محك وسيم و زركبي مثلا — يوزيني كوزني سوزردي آكا
1543 طاشه برداخي بقدي چون اول آن — دل سنكينم آكدي قيلدي فغان
1544 سيللر آقدي كوزي ياشندن — شوقله كيدي عقلي باشندن
1545 برطشه نوبله ايلين چجان — دويه مز آب وصلومه بران
1546 آدوي اكسه كر اولب بيهوش — بجه اتسون شراب نازنوش
1547 صوكبي جاك پايمه آقه — يوزمك آفتابنه بقه من
1548 دوده سودا ايله مشوش در — سوز عشقيله عين آتش در
1549 صاغدر داخي شميدي عاشق در — بكه معشوق اولورسه لايقدر
1550 نوله اندن ايراغيسم هر بار — اودايله بنبه نك نه اولور وار
1551 ذوق عشقيله كيمكه بولدي كمال — براولوراكه فرقتيله وصال
1552 بجه ويرسون وصاله جانان — آره ده پرده در تن انسان
1553 عاشقه پرده دارد ر بووجود — جان كوزنه غبار در بووجود
1554 اولمشوز درد عشقله زن — قالمشوز بر حجابله نن
1555 سورين كرچه اختيار ميوق — كوزمكه آني قيدار ميوق
1560 كاشكي بر بهانه اولسه آكا — كونن بيك كز وفا كراتسم آكا

1561 سوزينك رشته سينه ديرقو — قومدي هيچ اعتراضه مجال
1562 صحبت شاهدن طوزيماه — بدي سنسن بكو كوزلره شاه
1563 سوز كرك سوزمزدن اعلا در — هر بيري واردات مولا در
1564 عاشقك عاشق مسلمدر — عالم وفاضل ومكرمدر
1565 نته كيم آفتاب حسن جمال — ايدن عاشقلري عميله هلال
1566 اول خداوند ومستعان مجيد — عمر وكجه دولتوكي ايدن مزيد
1567 قصه لردن صفا سوروب وافر — صحبت اولدي بو وجهله آخر
1568 خوب كرله اوماه تاب فلك — عيش و نوش اتدي صبح صادقه دك

شاه اعلى عزم دريا ايدوب تماشا ايدركن اول يارانه عزيزان اولب آب روانه كيروب عرض حال ايدوكيدر

1569 ديبك دن غايب اولدي چون كوكب — يانيدي نار شفقله پرده شب
1570 آسماني ظاهر اولدي درياوش — كوزكوزي كوردي كلدي طوغدي
1571 كشتي آفتاب اولب كيدا — يلكن احدي شعاعدن كويا
1572 في المثل آفتاب عالم تاب — اولدي دريا آسماندن حباب
1573 شاه چون بقدي بو تماشايه — صوكبي آقدي كوكلي دريايه

كتش ٥

1574 کیرو یاران دلربالر ایله — اول کنش یوزلو مهلقالر
1575 دولت و شوکت ایله شاه [بنام] — کلدی دریا کنارینه مقام
1576 ایردی بوسریله او ماه فرح — قوشغن چوزدی صنکه قوبدی فرح
1577 غنچهٔ ناشکفته سن برزبر — چوزبن قیلدی سینه سن ظاهر
1578 نازو شیوه ایله اول گل خندان — چیقدی جامه سن چیقردی هان
1579 قن فوطه قوشندی اول دلبر — بولوته کیردی صنکه نصف قمر
1580 پیرهن هندن چونا وردی سینه سی برق — سینه سی برق اتدی عالی حق
1581 کیردی نازیله بحر عمانه — بکزدی کوکده مهر رخشانه
1582 اول کنش یوزلو نیته کم لولو — اولدی بحر ایله آنده هم پهلو
1583 آب صافیده جسم شاه جهان — صویه قونمش کلیدی صانکه
1584 یوزوب چیقدی چون دکردن شاه — آسماندن طولوندی صنکه ماه
1585 چونکه آیرلدی شاه دریادن — آجی قالدی بحر بی پایان
1586 طاسله قویدی مهر ایاغنه صو — کیدی بر لباس اول مهرو
1587 اول کوزللرله شاه عالی شان — بندیلر برکمی یه آندن همان
1588 ویردیلر کیرو روی بحره شرف — اولدی کشتی او دره صانکه صدف

1589 اول قمر چهره لرله کشتی بی — تابع اولدی هواسنه اوکش
1590 بحر ایچنده او کشتی غرا — کولی یوزنده هلال ایدی کویا
1591 جسم ایدی زورقکه شاه جهان — جسمنه جان کلنجه اولدی روان
1592 کشتی ایله برزکه سیر ایتدی — کیرو کلدوکی جانبه کیتدی
1593 کوکلی ذوق و صفا ایله طولدی — بحر لهبر صانکه شاد اولدی

کدای شکسته نك کوشهٔ غمده خسته اولب وراه شاهه کندوی بی اشتباه شفای وفایه ایرکوردوکیدرکه ذکر اولنور

1594 کلدی بر دمکه خسته اولدی جهان — سبزن بلغه ایردی وردجهان
1595 باشی چکرنبوزیدی افلاکه — تنی تیتردی جمله خاکه
1596 بری بیربنه سونکلو با اولان — طاغلر آکلیوبا بیه دردی فغان
1597 چمنک حالی خود مکدر ایدی — جویلر هیبانه سوئلر ایدی
1598 سبزنك چهره سی صرر مشدی — لاله نك کوزلری قزرمشدی
1599 کله دونمشیدی کل احمر — بکزنك قانی کتمشیدی مکر
1600 سویلسه بلبل ایشیدلر ایدی — ضعفله کوزن آنی بیلر ایدی
1601 نرکسك کوزی نوری آقشیدی — سایه وش کندوی برافشیدی

1602 بو محلده كداى بى درمان — اولدى درمانى فراق جانان

1603 مهر عشق اتمشيدى آنى هلال — بر نفس اولمشيدى سايه مثال

1604 كوش اوردى آنك آه وزارينه — بو ايرشمزدى بريدى يارينه

1605 جمع اولوب يانينه صغار وكبار — خاطرين صورار ايدى ليل ونهار

1606 صاغلغندن كسوب اميد كدا — سونى كلدى وخلقه اتدى ندا

1607 ديدى بر كمسه يوقميدر عجبا — حالومه باقه شفقت ايدن بكا

1608 ايله دهر كذار شاهه بنى — اولمدين شاد ايدم بو جان و تنى

1609 كوره يتيردراجى ودلدارى — ايدنا ولور شم اولين بارى

1610 محنت وحسرتيله اولميه بن — ذلت وفرقتيله اولميه بن

1611 بكا وصلت او شاهى كورمكدر — بلكه پجدوكى راهى كورمكدر

1612 خسته لقدر او عاشق تمنا — ايلريدى بو رسمه خلقه ندا

1613 وار ايدى بركشى حقيقت ايله — سوريدى كداى غايت ايله

1614 ايلدوب ره كذار شاهه همان — ايلدى درد نه آنك درمان

1615 كچه ديبوا وشاه دولتيله — طوتدى يولن كداى محنت ايله

1616 عالمى آچره اوكرسنك اونى — كه اوله بولدمندن درمانى

1617 ناكهان كوردى عز وشوكتله — شاه اير قدر كاور سعادتله

1618 چون يقين كلدى خسته يه و شاه — ديدى اى شاه حسبة لله

1619 بو فقير وغريبه احسان ايت — بو ملول وحزينه خندان ايت

1620 بو ضعيف وشكسته و بسته — بچه يالكز در بو رخسته

1621 همدم و آشنا و ياران سز — قالدى غربتده شويله درمانسز

1622 بچه بونك كبى فسانه ايله — شاهى طور غوردى اولمه بهانه ايله

1622 باقيجى ميلى اولدى دلدارك — حالنه واقف اولدى بيمارك

1624 بقدى بيمارينه ايدوب رقت — كوجله بيلدى اولقدر طلعت

1685 اكا لطفندن ايتدى احسانى — چكنده يازدى آننه آنى

1626 بچه يوزنيك وفادكر بو جفا — قيلدى درد كدايه انده دوا

1627 مرده يه كلدى صانه عيسى نفس — آنى بردمن ايلدى احيا

1628 حظ ايدوبا اول كداى دل ريا — ديبكم بو يتر سكا بر يل

1629 شاهلرا ردنجه اول كداى جهان — شوقله اوقدى بو شعرى هان

غزل

1630 اول كمانا بروآن دلبر سنه جانم — يوزك كما ونير كورزم سكر نشانم

نا

1631 طاقتم یوق کم دعای دولتن ایشیدکم / کورسم اول شاهی همان اپچون همّا

1632 زنده دوصعمك بنی جر حلکاتیله / تیر غم طوقندیجه آسنی اوزدن نور

1633 بقسه اول شاجهانی روی جلالیله / کونکی تربوجسم یانوا اوزدن نور

1634 کلشن عشقی نجه یحیا بادا آهدن بسم / برخزان بیراغیدر کویا زبانم دن نور

مثنوی

1635 اوقدی چونکه شعری حالکله / دیدی کیفیت محبت ایله

1636 قانی کونکی برجهان دیدی / شوق عشقیله اوله شوریدی

1637 حال این دلبرلر جفالرینی / هرنه ایسه چکه بلالرینی

1638 یا الهی بحق فخر جهان / عشقسزایله بنی بر آن

1639 نعومی یله روح بخش وطن / بنه کم حضرت اویس قرن

1640 لاجل عشقنی ایله بر محرم / بنی کلنجه سزقومه بردم

حسنحال ٥

1641 برکیجه برنجه رقیب وزغل / بری بیریله ایتدی بحث و جدل

1642 سون بنلادی بیری ایلدی آه / دیدی غایت سورکدراسنی شاه

1643 نظری وار کداسنه شاهك / آدی کیمسه دیلدن اول ماهك

1644 صحبتا وستنده اول ملك منظر / آدنی کیمسه حرمتیله اکر

1645 بری دیدی که ایلمك بهتان / قتی سومز کدای شاجهان

1646 نظری واریمش سه شاهك آکا / بونجه بیلدنبر وایدیدی وفا

1647 بری داخی دیدی اکر ناکاه / آکاریسه کدای بر داخی شاه

1648 دیه سزا اولدی اول حقیر جفا / صاردیلر میتینه کهنه حصیر

1649 شاه صاغ اولسون اوله کیروگی / اولدی دنیاسنی دکشدرکی

1650 اکر آجیسه شاه لاله عذار / بیله سزکم آکا محبتی وار

1651 سویبوب خشمله سوکرسه آکا / جانو دلدن عدوسی اولکی آکا

1652 شاهی بورسمه امتحان ایدن سز / اوله کمرازنی عیان ایدن سز

1653 قلدیلر حسن رایله تدبیر / ایتدیلر اول کدا یچون تزویر

1654 برکون اول شاه عاقل و دانا / دیدی نیچون کورنمز اولدی کدا

1655 آستانمدن بر عجب سدد / کلستانمدن عندلیب مدد

1656 خسته عشقدر نا کمدر / بونجه یلدنبرو کها کمدر

1657 قلدی بورسمه چونکه استفسار / مضطرب اولدی جمله اغیار

نطقی

1658 دیدیلر بیلك نیاز ایله صنما　　غلبه ایلیوب اكا سودا

1659 تیغیله سینه سینی چاك ایتمش　　كندو كندوزنی هلاك ایتمش

1660 حشره دك مسند عیش اوله سن　　بجه انك كبی كدا بولمه سن

1661 پرده ینده وجه اول غریب كدا　　عمروكی ایلسون زیاده جفا

1662 شاه اشیده بجه بو خبری　　طولدی یاشیله ایكی دیده لری

1663 آغلیوب ایكی چشم جادوسی　　قرم یاسینی طوتدی ابروسی

1664 دردمندن اكوبا ومه پاره　　كوزلرندن دوكردی سیاره

1665 دیر ایدی حیفلر كه اولدی كدا　　ایتمدوكم جفالی قالدی كدا

1666 آشنا غمدن بر كدا فریدی　　طوغرولوغیله مبتلا قرایدی

1667 وه كه اویدم رقیب مكاره　　آلدادم كوكلی كما هیلر یله

1668 حالنی صورمدم انك بركون　　ماتمی جسم وجانمه اوردی دوكون

1669 قورقم اولدر كه روز محشرده　　بن كوروم اول كدای بی پرده

1670 بیحضور اولوم اضطرابدن　　نقه مایم اكا خجابدن

1671 كورمیدی اگر كه بن جمال　　عشقله اولمزیدی بو هلاك

1672 آنی بن عاشق ایلدم ناكاه　　اولدی ایسه نجه ذر بو گناه

1673 آه حیوب غایتیله شاه اكا　　روحنه جان ودلدن ایتدی دعا

1674 كوردیلر چون بو حیرتی اغیار　　بیلدیلر كم اكا محبتی وار

1675 هر بری آه ایدوب ملول اولدی　　كوزلری قانلو یاشله طولدی

1676 دیدیلر جان بدندن آیرلمز　　آرده فتنه قاپین قلمز

1677 بری اغیارك انی ایدی قیام　　دیدی ای شاه مقتدای انام

1678 زنده دراول كدای خسته زمان　　عضو عضو لطیفه ایدی همان

1679 هیچ اولامی كه سعدن اوله كدا　　دهنك ذكری چون كه جاندر

1680 سنی ایلیه امتحان ایدهلك　　كندو كندومزی یاكن ایدك

1681 اول كدایه محبتك وارمش　　اول دلفكاره شفقتك وارمش

1682 باشمون عجب بلا كلدی　　یوزومز قاره سی بن قالدی

1683 دكلدی چونكه سوزلرن اول آن　　بو خبردن سوندی شاه جهان

1684 شادمان اولدی كونلكی ملال　　انك اولدی ودر لتوندنیا

1685 كه اولور كه رقیب دیوانه　　سبب اولور وصال جانانه

1686 نه مصنونعنی شیطنت ایلر　　یا كلوزبان ترتیب ایلر

كدای بیملامت شب وحیاله ایروب شاهك جمال وكماله

عشقدن بقه میوه سیر دیکارده محروم اولدی بو مضطرب اولدی

1687	ایردی بر دم مکر کوندیکیجه سی	اوغریلک کوبی طوغریلک کیجه
1688	آفتابک چراغنی دوران	عالمک صحبتندن ایتدی نهان
1689	المشیدی رقیبی غفلت خواب	اویومش قالمشیدی خیلی کلاب
1690	دیکه تولدی کداینک احوالی	کوردی اغیاردن جهان خالی
1691	اول کیجه غالبا اولدی اننه جنون	قلدی یار اشتیاقنی افزون
1692	وارن ندیدی خانهٔ شاهه	سورمکیچون یوزینی اودرگاهه
1693	یاری هر کیم زیاده عاشق اولور	ایشیکین بولیجق تسلی بولور
1694	ایشیکین کورمکی ایدردی بهجا	صورتیه کیروبن کزردی کدا
1695	چقریکن بحیله سیرانه	راست کلدی او ماه تابانه
1696	آسمان اوزره کوردی اول ماهی	آستانندن یعنی کیم شاهی
1697	حضرت شاهه اول کدای کنام	ویردی تبدیل صورت اوزره سلام
1698	یاکلوب آلدی چون سلامی شاه	قیلدی عین عنایت ایله نکاه
1699	وصلته حیله بر وسیله ایمش	ازلک اوندر طقوزی حیله ایمش
1700	شاهه بو شعری اول بهانه ایله	اوقودی شوقله ترانه ایله

غزل

1701	کونکبی مهر محبت عالمه تابلمسه	سودکوبی سودکومدن غیری کمسه بلمسه
1702	بن کدادن عار ایدرمش چونکه او عالیجناب	صحبتندن کاشکی آدم داخی کلمسه
1703	چوق قدن اول شاه جهان عرض ایدرم حالی	باری عقلم کبی صبرم داخی قالمسه
1704	بو کیجه تبدیل صورت ایله ویردم سلام	هر کز آلمزدی سلامومی اکر بیلمسه
1705	عشقمی ای یحیا بنم اولمزدی خلقه داستان ۰	اولمیجق لیلی بنی مجنون شیدا قلمسه ۰

حسب حال

1706	اوقیجه بو شعری پر سوزی	اولدم آچلدی بخت فیروزی
1707	شاهه ایتدی بو سوزناک صدا	ویردی شوقیله جانه خیلی صفا
1708	بو غزل جمله حسب حال الحق	پر معارفدر پر خیال الحق
1709	سن بنم کبی مبتلادر بو	بکا عاشق اولن کدادر بو
1710	دیدی کم چاغرک او درویشی	اول نمد پوش محنت اندیشی
1711	آکا ویرلک تواضعیله سلام	ایله کوز مسکنله اکه کلام
1712	ایدلی ای نار عشقه خاکستر	سنی اول شاه کامران استر

1713 نه عجب لطفی اولدی الکلهك — سکا احسانی وار کبی شاهك
1714 کل بو رشیدی خدمت شاهه — یوزوکی سورا و توجه درکاهه
1715 وار دیلر دیدیلر بو سوزی کدا — جانو دلدن قبول ایتدی کدا
1716 قرب شاهه ایرنجه حسرتله — کندوبی یا وی قیلدی حیرتله
1717 ناله و زاردن ترانه ایله — واردی بر طور عاشقانه ایله
1718 ایلدی چون کدا یه عرض جمال — یا قدی اول درد مندی تاب وصال
1719 اول کدا یه عجب وفا قیلدی — خاطرن صوردی مرحبا قیلدی
1720 اولدی طاغ اوستی مبتلاسنه — کلمانه قارشدی لاغ ایلدی
1721 بی توقف اراده قیلدی وفا — شاهله بی تکلف اولدی کدا
1722 دیدی ای آشنای بحر بلا — ای مقیم مقام شهر فنا
1723 خوش میسن حسرت فراقمله — نجه سن شوق اشتیاقمله
1724 عشقله سن بنم غریبم سن — بلبل حسنمه عندلیبم سن
1725 جانوکی نار قهره صالمیه سن — بنم ایتدکلرومه قالمیه سن
1726 عالم هجره بلا سزا اولمز بال — فرقت ایله بیلندی ذوق وصال
1727 منصبه ایرسه کیشی رحمت سز — منصب اولور انن قیمت سز

1728 چکمین خسته لقن درد و تعب — صاغلغك قدرینی بیلوزمی عجب
1729 حضرتینه بو نجه کیشی صوق — نه دعا ایلسه اولور مقبول
1730 اولوریکن بو رسمه ناز و نیاز — جان و دلدن او عاشق ممتاز
1731 کوردی چون شاهدن بو دکلو وفا — یونلوب حقه ایتدی شاهه دعا
1732 دیدی ای حق قاضی الحاجات — عمرونی عمر شاه عالمه قات
1733 عمری طول و دراز اولا شاهك — کونی کوندن یك اولسون او ماهك
1734 عمری و دولتی زیاد اولسون — لیکی عالمدن برمراد اولسون
1735 کلکبی اکه غصه ایرکورمه — اوزرندن بو زیل اسدرمه
1736 ایلینجه کدا دعای تمام — دوندی اول شاهه ایتدی فتح کلام
1737 دیدی دشمن سوزینه ایتمه عمل — بنی جور و عتابه کورمه محل
1738 بنقولوکدن بکم یلان کلمز — عاشقوکدن سکا زیان کلمز
1739 بنی جورکله امتحان ایتدك — همدمم ناله و فغان ایتدك
1740 کرچه کم نار فرقت اولدی یریم — نه بلا یسه جوروکی چکرم
1741 خاك پایوکه هر نه صانورسم — بولورمه کلسون اول بنم هردم
1742 بنی لطفوکدن ایلمه محروم — نه دیو ساکه اولمیه معلوم

1743	سویلشورکن کدا یله اوجبیب	کلدی احواله مانع اولدی رقیب
1744	بو محلده کم کله انکل	اولدررعاشقی نته که اجل
1745	آه ایدوب اول کدای بی نیمان	کیروکلدوکی یوله کتدی همان
1746	چونکه ایرلدی شاهدن او کدا	دردی آه و فغان ایله حیفا
1747	آفتاب جمال دلداره	کیرو بقمغه بولمدی چاره
1748	ایلدی باکه کرچه عرض جمال	عقلمی باشمدن آلدی نور جمال
1749	یاندی نار فراقه جان ایله تن	بقمدم اکه فرصت الدی ایکن
1750	فوت اولنجه بو فرصت و امکان	کاشکی فوت اولیدم آن همان
1751	کورمدم آنی نامراد اولدم	دردله اضعف العباد اولدم
1752	قالدی حسرت قیامته دین بن	برین باشومی الوب کیدین
1753	کندوزینه ایدوب بو رسمه عتاب	دردو دیوان ایلریدی خطاب
1754	یدی ییل عاشق اولدی ایلدی آه	شاهه بر کز ایتمشدی نکاه
1755	راست کلسه او ماه تابانه	بقه مزدی کدای دیوانه
1756	کوزلری یاشله طولردی مکرر	قالدروب باشینی ایدی نظری
1757	بو عجبدرکه شاهی کوردی کدا	کورمدم دیو ایلریدی یمین

1758	کیمکه بوسردن ایلیدی سؤال	اوقوریدی بوقطعهٔ فی الحال
	قطعه	
1759	بونه حسن و جمال اولور یارب	باقمغه عقل و فکر اولور معدوم
1760	بونه حکمتدر که کورن انی	اوله سیر جمالدن محروم
	خانهٔ ویرانوکه برکون وارب مهمان اولورین وعده بو کدای شاه الذی	
1761	دولت اول عاشق دلفکاره	منتهی اوله رحم دلداره
1762	کلمکه خانهٔ سینه جانانی	اینه اوکله عهد و پیمانی
1763	نه سعادتدر بو کیم ناکاه	کله برقولنک ایاغنه شاه
1764	بو وفاهر عنایتک یکیدن	عالم ایچره وفالرک یکیدن
1765	درد عشقیله سندن وار بسه حال	نه دیمکدر بو ذوقی یله خیال
1766	سکا مطلوب وار طالب اولا	چوق عنایتلر ایدر راغب اولا
1767	ناکهان دولت ایغوکه کله	رحم ایدوب خاطروکی آله
1768	عاشق و بی قرار و بی طاقت	دردمند و حقیر و پر محنت
1769	یعنی دیوانه جمال حبیب	مظهر عشق اولن کدای غریب
1770	شوقی کوندن کونه زیاده اولا	مهرله سایه وش فتاده اولا

1771	کندوکیمه قراری کیتدی انک	صبر ایله اختیاری کیتدی انک
1772	وارسه بر منزله بو چوق ساعت	یوغیدی انده طورمغه طاقت
1773	مشرق ایدندی کوی جانانی	مغرب ایدندی بیت احزانی
1774	کون کبی طورمیوب گدای بنام	آن برده واروب کلوردی مدام
1775	طولانوب ن گذار دلداری	ایلریدی فغان ایله زاری
1776	طکلمی کستاخلق ایدرسه گدا	بویله ده حال عاشق شیدا
1777	کوندن بیلک کن کورسه جانانی	بر دخی کورمکه ایور جانی
1778	کرچه رحم ایلریدی حالنه شاه	اینجنوردی بو فعلنه هرگاه
1779	برکون اول شاه مقتدای انام	راست کلدی گدایه ویردی سلام
1780	الدن یوب شیوه نـــزاکتله	یانه آتدی بر ظرافتله
1781	دیدی ای عندلیب باغ نیاز	اشرف خلق و عاشق ممتاز
1782	محنت و جوریسه اوراده	سکا رحم ایدنجک زمانده
1783	برکون اول دردمند و بی درمان	خانکه واروب اولین مهمان
1784	سنوکیله مصاحبت ایدین	سکا واروب ملایمت ایدین
1785	چکدکک زحمتی اونتدورین	سنی احسانیله خوش کورین

1786	دلیروب بر بهانه ایمیه سن	صقن اوردن بهانه کتمیه سن
1787	طورمه سن انتظار ایله مدام	ایدم سن سیری کندوزکه حرام
1788	سنی خانکده بولمز ایسم اگر	بردخی قلمیم یوزیکه نظر
1789	قلدی چونکم گدایه بویله کساق	راضی اولدی و سرور عشاق
1790	آلدی یوب سوزنه او دیوانه	منتظر اولدی شاه دورانه
1791	آنی بلمزدی کیم بو یان ایدی	کندونک ثقلنینه جان ایدی
1792	آفرینلر اوله بو تدبیره	چکدی بر سوزله آخر خیره
1793	عهدینه طوربن گله صاندی	اولدی انک بو عهدی پابندی
1794	نیچه آی اول گدای دیوانه	چقدی کوی یاره سیرانه
1795	واروبن شاهه ایتمز اولدی فغان	قولاغی دینچ اولدی نیچه زمان
1796	بیت احزانک اولکنن گدا	طوروب ایلردی کلمسینی رجا
1797	یقه سن چاک ایدوب کمانی کبی	کوزی یولده ایدی رباب کبی
1798	کله دیو او سرو لعل قبا	منتظر طورر ایدی یولنده که
1799	کاه اولوردی که طوراق اولان	بر قزل جامه لو اولوردی عیان
1800	کلی یوردیو اول شه عالم	آغلریدی سونوب کندن اودم

1801	باشنه این مرزی عقلنی پیچ	دوگزدی اویا که بقمغه هیچ
1802	صکره کوردی آنی شاه دگل	غصه دن اولوردی لا یعقل
1803	سخنا اولب ایلردی اول	اول قول جامه لوبی استهزا
1804	دیدی ای قد و قامتی موزون	سکا دوشرمی جامه کلگون
1805	کله بکزری لاله نعمان	تنکری بردانو کیله همان
1806	یوندن بر دلخی کلوب کتمه	یون کم اوینده ملول اتمه
1807	کلشن دهرده غرایب صفت	جامه کی وار همان سیاهه
1808	جام عشق ایدبانی مست و خراب	خلقه بورسمه ایلردی عتاب
1809	گاه قاپوبی ایلیوب دیوار	قپو آردندن ایلردی قرار
1810	اینانوب قول و عهد شاهه	قولاغ اوروردی راه شاهه
1811	اوتوربا وورا ایدی اول بهوش	جمله آیندن ورونن یه کوش
1812	ایشیدوب بر آتو صدا اسن اوده	کلدی دیو اولوردی اول خرم
1813	قامتینی کمان ایلردی	اول صدایه ترانه ایلرایدی
1814	نه عجب خوش صدادر بو صدا	قدم یاردن اوله پیدا
1815	صکره دن کورر ایدی ولیک دل	قدم دلبر صداسی دگل

ـ١٥

1816	طاقتی طاق اولب وشردی کها	غم هجر ایله ایدردی فغان
1817	یره سورب یوزینی باشی کبی	قانلر آغلردی بغری باشی کبی
1818	کوسنوب طالعینه حسرتله	کچنوردی بو درد و محنت ایله
1819	نه صفادر که دلبر طناز	عاشقینه بو وجهله ایده ناز
1820	کلملک صانمه آنی کلمک در	بویلان اهل حاله کرچکدر
1821	بر جفادر که غیر احساندر	بر بلادر که درده درماندر
1822	قانی بر اهل ذوق عاشق خاص	اوله بزم محبته رقاص
1823	یاردن نیک و بد کلن صادر اوله	چکه طفلجه درینی بر اوله
1824	نظر ایتمینه جفای یار ایله	سوینه غصه نکار ایله
1825	آکلمز بو رموزی هر جاهل	سوز خواصه درر عوامه دگل

کدای بدنامه شاه بنام نهانی ایتدوکی وفا کردن بعضی عوام بی اعلام ایله دیو اقدام و ابرام ایتدوکلرینک ذکرین بیان ایدر

1826	راوی عشق و ناقل اخبار	خلقه بویوزدن اولدی قصه گذار
1827	قلدیلر اول کدایه بینه سؤال	دیدیلر ای سپهر عشق هلال
1828	بو جهه بیلنبر و شمس ضحا	سکه هیچ ایتمدی مهر و وفا

1829 بر بهانیله ای گدای غریب — النی اوپمك اولدیمی نصیب
1830 چكدی عمرك بلای فرقتله — بهره مند اولمادكمی وصلتله
1831 آخر اولمادیمی فراقلكی — پهلویه چكمدكمی اول صنمی
1832 صحبتینه ایرب نه كم شمع — اولمادكمی اوماه رویله جمع
1833 سوزكك باشی ایچون اتمه نهان — بن ایله بر بر كعبه عیان
1834 جان سزقالدی اول گدای حزین — ویردیلر آگه دردلودرلو یقین
1835 كوكلنك خانه سن ایدوب آباد — سوزن بورسمه اوردیلر بنیاد
1836 عاقبت سوزلرینه ویردی جواب — سائله قلدی مشكله خطاب
1837 دیدی بر كیجه رحم ایدوب ناگاه — كلدی بوبندن خانه سینه اوشاه
1838 طوغریلبن كلدی چون او سرو روان — قرشو چقدی نیازله اكا جان
1839 دوندم اول ساكله كه قدومه — كوشه خلوتمن نور كوره
1840 مشتری یلدزیله شمس جهان — قلدی برج شرفن صنكه قران
1841 دولتیله اوشمس زهره جبین — ایلدی بخت تیرمی آیدین
1842 اولدی انوكله مسكنم روشن — طور كیبی تجلی نوریندن
1843 مستدام اولسون اول لب عیسی — بنی ول كیجه ایلدی احیا
1844 قیلدی عرض جمال او شمس جهان — بقه مادم بونینه نیجه زمان
1845 كوردكم كبی آنی والحاصل — اولمری ایتدی عقلومی زائل
1846 قرشوسندن یقامی چاك ایتدم — صوكبی كندكندودن كیتدم
1847 نوردید ایتدی چونكه ظهور — بون كم یاز لنمز نیته كه طوز
1848 قلو یاشومه غرق ایدی بدنم — چونكه عقلم بشومه كلدی بنم
1849 دیدم ای سرو باغ وشیوه و ناز — قامتك كبی عمرك اوله دراز
1850 لطف ایدوب بوزمه صفا كلدك — دولتیله بكم صفا كلدك
1851 بكا رحم ایتمكی روا كوردك — بنی شاه مراده ایركوردك
1852 كیمه كم لطفی اوله مولانك — دولت آیاغینه كلور انك
1853 خسته یه كم عنایت ایده خدا — وارر اكه چاغر مدن نحكما
1854 حاصلی تا اولنجه نصف اللیل — بكه احسانلر ایدوب ایلدی میل
1855 بن نیاز ایلدكجه ایلدی ناز — شاه عاشق پرست وبنده نواز
1856 غنچه وش كیش ایدی اول جوانی — طشنه سبزایچینه كلكونی
1857 همدم اولدی او مبتلا سیله — عیش نوش ایلدی كدا سیله
1858 دهندن او دلبر فایق — بوسه لر ویردی جانو كه لایق

1859 بن گدا سینه اولدی چوق حجی … اولدی اول کیجه لحمك لحمی
1860 صبحه دك شمع كبی اویومدم … شوقله اویمدك یرین قومدم
1861 چونكه اویاندم ایردی جانه ملال … دوشمه ایمش مگر كه بو احوال
1862 هیچ اولامیكه دلبر رعنا … عاشقه ایلیه بو دكلو وفا
1863 فرقتی دلبرك عذاب الحق … وصلتی بر خیال خواب الحق
1864 دوشنن عاشق وصاله بو … اویتوب دكمز اضطرابنه اول
1865 وارنجه بیك بلاسی باشنده … نشئه یوقدر زمانه حالنده
1866 كیمه كم صوندی ساغر كلكون … ایلدی صوك نفسدن بزی خون
1867 هر كیمك قلدی یوزینه خنده … آغلدب اندی آخر افكنده
1868 كیمی كم ذوق وصلته ایله در … آنك آربنجه فرقتی بیله در
1869 فلكك ایشی برقرار اولمز … كیمسه دورندن شاد اولب
1870 ایله بوپندوپی بنم مظلوم … ایله كندوكندوكی مذموم
1871 سوزی بو رسمه ختم ایدجه … هاتف غیبا ورادة قلدی ندا
1872 دیدی ای پیشوای راه ضلال … ایللر ایچره ملكتر الاحوال
1873 غافل اولمه برایچه بولدر عشق … اوغلانی اویوبخی دكلدر عشق

1874 سیر دلبر درر اگرچه سرور … جانب حقدن اویه لر اكی خور
1875 بركون اولور ایریشور اكه زوال … طولنور چهره سنن مهر جمال
1876 اكا میل ایته كم زوالی اوله … اكا شاد اوله كم ملالی اوله
1877 دیمه یاریله ایلرین عالم … وارد اول عالمك صوكنه الم
1878 لذت وصلی عین فتنه در … عاقبت موجب ندامتدر
1879 سكا لایقمیدر بوكم اوله دو … قانله اوستخوانله برپوست
1880 جانوكی دیده هدم ایتمشدر … سنی اهل جهنم ایتمشدر
1881 كون فركسه نور رحمانی … جمعیه بوعین نفسانی
1882 كورمه دلبر جمالنی حضرات … صورته بقمه سیرته نظرایت
1883 جهن دلربایه شیداسن … بلكه صورتپرست دنیاسن
1884 دائما مبتلای دلبرسن … وهكه اغیاره یار دیرسن
1885 یار اولنسا كه اول خدادر … جانب خلقدن محبتی كس
1886 بوعیاندركه راضی اولمز یار … اولسه سنده محبت اغیار
1887 عاشقه ایكی قبله كاه اولمز … برولایتده ایكی شاه اولمز
1888 یا حقی سوبه یاری ای غافل … دوبمز ایكی محبته بردل

1889	حضرت حقه اولکه اولدی خلیل	کوزدی دل کعبه سندن نور جلیل
1890	صدقله هر کیم اولسه عاشق حق	عشقنی غیریدن کسر مطلق
1891	آه کیم مهر عارض دلبر	سنی بر مشرک محبت ایدر
1892	قامتی کوز نهال جنتدر	بر یقیندن کمال عبرتدر
1893	کلمات نکاری ایتمه قبول	کل کلام قدیمه اول مشغول
1894	کاکلوکه کلرسه عنبر بو	خانه قلبوکی ایدر قره کو
1895	سوزنی دکله که اول افسون	یخه فرهادی ایلدی مجنون
1896	صحرالری جمله دام محنتدر	قشلری موج بحر ظلمتدر
1897	طوته لرکم اولا پری وملک	کوزوکه دیو اولوب صقل کلجک
1898	سکا ابلیس ایدر هزاران دیو	جان کبی سودکک اولور دیو
1899	شاه دیرکن کوزلرن ناکاه	برکون اوله اجل دیه سکا شاه
1900	بو نصیحتلری ایدوب اعلام	سوزی هاتف بو رسمه قیلدی تمام
1901	ایله کندوکی عتابه محل	هاتفک قولی ایله عمل
1902	بو کناهه کل ایله استغفار	که صوکندن یخه بلالر وار
1903	کندوکی ایله بحر وحدته غرق	حق باطلدن ایله صدقله فرق
1904	بو کلام جمیل و پند جمیل	ظلمت غفلتوکه اولدی کحیل
1905	هنر اولدر که بو یوله کیرسن	نفس اماره زبون ایدرسن
1906	بو حکایتدن آله سن عبرت	ناه دین ایچون ایدرسن غیرت
1907	منشا اول مستعانه کر بو کتاب	اولدی کنج محبته بر باب

خاتمة الکتاب

1908	منشا اول مستعانه کر بو کتاب	اولدی کنج محبته بر باب
1909	فی المثل باب عشقه هادی ایدی	ایکی صفحه اکی قنادیدی
1910	شوکیله بو سوز شهر نظام	اولدی بر هفته نك ایچنده تمام
1911	اویله بر بحر نظمه یادم	آب صافیله مسلك ازدم
1912	نامه بر بوستان تخم سرور	خامه بر ترجمان قصه درد
1913	طور موسی سواد لفظ و مقال	سر معنی بر جال غیب مثال
1914	اولدی در خیال خاصله پر	صنکه بر شیوه کار دلبردر
1915	طوغدی بیچونکیم بو شاهد معنا	اولدی نام شریفی شاه وکدا
1916	سوزی القصه اختصار ایتدم	لازم اولانی اختیار ایتدم
1917	اهل دللرده بو مثل اکلو	کیمکه چوق سویلر بیه چوق کلو

1918	هر کیمك کم سوزنده کثرتی وار	آنك دیوانه‌لق علامتی وار
1919	کتورنا ویجوا اهل عرفانه	حین صحبتده اوزونی افسانه
1920	نافه‌نك بو کتاب عینی در	قیمتی آغرلقده بینی در
1921	کیمه کیم عونی وله مولانك	هر سوزی بر کتابا ولورانك
1922	نی سرخیله ساغر روشن	یکدر ز نیجه بجل آختن
1923	نه روادر ارید وب کتابی بوك	هر زمان ایللره اولا نزولك
1924	کاشکی بو سواد لطف کلام	بر ایکی بیتله اولیدی تمام
1925	عاریدر عاریت لباسندن	پاکدر ترجمه پلاسنده
1926	کمسه‌دن نسنه المدم قطعا	یعلم الله مکر وارد اولا
1927	اعتسونلر کتابه طعنی	صانعه سونلرد روغ بی‌معنی
1928	هر نه ایسه اگر خطا وصواب	حسب حالمدر بنم بو کتاب
1929	رحمت اول کاتبه جهاندن اول	این آنی مقابلیله تمام
1930	ممکن اولدقجه ایدن سعی جمیل	قیله بر برخطاسنی تبدیل
1931	اوکمسون عالم ایجره اولماداب	بونی بو کلشنی نیته که خزان
1932	الهی ولدی صانکه قامت یار	اگری یازوب اوزاده نیته که مار
1933	جهل‌له این فعل نامعقول	سنك نقطیله نحی خرم ایدن اول
1934	سهو ایله این غیرتی عبرت	یز لفظ مجتبی محنت
1935	قلمن میل وش چکوب مثلا	ایلیه عین شعری نابینا
1936	اولکه لطف و مروتی اسی اولا	قله یحیا ضعیفه خیر دعا
1937	بحر ویرشاهی اولدی اولکوبا	شعری آنك یکیجه یرلکا
1938	اولدر شرق و غرب سلطانی	که طور رحشر اولنجه ایوانی
1939	کیمدن کیم اوله نور مهر جمیل	اولمز اول درجه دعا داده بخیل
1940	نظر پاکله ایده نظری	کوریجك بو مفید مختصری
1941	یا الهی بحق نور رسول	عالم ایچره دعایی ایله قبول
1942	خامه‌می باب عشقه قیل مفتاح	نامه‌می ایله راحة الارواح
1943	بو کتابم اولنجه روز قیام	اوله اکلنجه اهل عشقه مدام
1944	شعرانك کرکه بر ادنا	الملذذ اولورسه سارقی معنی
1945	نقطه کیبی اولب وجود عدم	قوروسن بر معنی مثال قلم
1946	هر الف قتلنه اوله بر تیر	چکه هر مصرع اکه شمشیر
1947	اکرم الاکرمین سن یا رب	ارحم الراحمین سن یا رب

بیزی غرق ایله جرم حمکه — لایق ولی بودر جو حضرتکه
فکرمزکی جرم ایله عالمده — ذکرمزکی حمد ایله صوکمده
عین عفوکده — اول بین ناظر
سوزمز بودر — اول و آخر

تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب كتبه فقير
عفو الله ومراجي لطفه الخفي كاتب محمد بن المرحوم حسني
عامله الله بعفوه الوفي من اولاد مرحوم ومغفور له
اولياء العظام ومشايخ الكرام حضرت
الياس بك قدس سره في كليبوزه
تحريرا في اواسط شوال المكرم
لسنة تسع وسبعين
وتسعمائة

1948
1949
1950

ازان جامی
یوسف مصری که ازان سامت کرد
حسن ازان یوسف بن یوسف بجد
این دو یوسف ابجد جامی فتاد
ازان یکی آرکد و ازان یک بیر
ازان تنجی

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ